JACK LONDON

KUNGEN AV KLONDYKE

FOLKET I BILDS FÖRLAG • STOCKHOLM 1958

Originalets titel: BURNING DAYLIGHT Översättning: JAN MYRDAL Omslag och vinjett: ERIC PALMQUIST

KATALOG OCH TIDSKRIFTSTRYCK STOCKHOLM 1958

Förord till den elektroniska utgåvan

Denna utgåva av *Kungen av Klondyke (Burning Daylight, 1910)* av **Jack London** (1876-1916) översattes 1958 av Jan Myrdal. Digitaliseringen har utförts sedan Jan Myrdal tillkännagivit att alla hans böcker får spridas fritt, vilket Projekt Runeberg har tolkat som den fria licensen Creative Commons, Erkännande, Dela lika (CC-BY-SA).

Verket är scannat direkt från original och anpassat och OCR-tolkat för Projekt Runeberg i juni 2015 av Bert H.

Läs om boken och den engelska texten på **The World of Jack London** eller på **The Internet Archive**.

FÖRSTA DELEN

KAPITEL 1

Det var en lugn afton på Tivoli. Ett halvdussin män hängde mot baren som sträckte sig längs hela den ena timmerväggen i det stora rummet, två av dem diskuterade för- och nackdelar med tallbarrsdekokt och lime-juice som botemedel mot skör-bjugg. Deras samtal fördes dämpat, då och då höll de sig nedstämt tysta. De andra brydde sig knappt om dem. Spelborden stod i rad vid den motstående väggen. Tärningsbordet var övergivet. En ensam man höll till vid farao-bordet. Roulettkulan rörde sig inte ens och krupieren stod vid den dånande rödglöd-gade kaminen och pratade med en ung mörkögd kvinna. Hennes ansikte och hennes figur var båda lika vackra och hon var känd från Juneau till Port Yukon som Oskulden. Tre män satt i ett pokerspel, men de satsade lågt och utan entusiasm. Inga åskådare fanns kring dem. Tre par valsade trist omkring på dansgolvet till tonerna av en fiol och ett piano.

Circle City var inte öde, inte heller var det ont om pengar. Guldgrävarna hade kommit in från Moosehide Creek och de andra fälten i väster, sommarens vaskning hade gått bra och männens läderpungar tyngdes av guldstoft och nuggets. Klon-dykefältet hade inte upptäckts ännu och inte heller hade guldgrävarna lärt sig vilka möjligheter som gavs med djupgrävning och upptining av tjälen. Under vintern var inget arbete på gång och man brukade övervintra den långa arktiska natten igenom i läger såna som Circle City. Tiden gick långsamt för dem, men pengar fanns det och det enda nöje som stod till buds var krogarna. Dock var Tivoli nästan öde och Oskulden som stod vid kaminen och gäspade utan att ens bry sig om att hålla handen för munnen sa till Charley Bates:

— Om det inte börjar hända någonting snart så går jag ochlägger mig. Vad är det för fel på lägret egentligen? Har dom dött allihopa?

Bates brydde sig inte ens om att svara, han fortsatte bara sitt trumpna cigarrettrullande. Dan MacDonald, den förste som startat krog och spelhus vid övre Yukon, han som ägde Tivoli och alla dess hasardspel, han vandrade övergivet tvärs över det stora döda golvutrymmet och kom fram till de två som stod vid kaminen.

— Har nån dött? frågade Oskulden.

— Ser inte bättre ut, svarade han.

— Då har väl hela lägret gått åt, sa hon konstaterande och gäspade åter.

MacDonald flinade till och nickade, öppnade munnen för att tala när ytterdörren slängdes upp och en man kom in i ljuset. Yrsnön som virvlade om benen på honom, blev till ånga av hettan i rummet, köldvågen som rusade in över golvet blev tunnare och tunnare, upphörde sedan helt några meter från kaminen. Nykomlingen tog ner kvasten från spiken vid dörren och borstade av snön från sina mockasiner och knästrumpor. Han skulle ha sett storväxt ut om inte en jättelik fransman kommit fram mot honom från baren och gett honom ett handslag.

— Tjänare Ljusan Dag, sa han, Gud va det är skönt att få syn på dig.

— Tjänare Luis, svarade nykomlingen, när ramlade ni in allihopa? Kom och ta en drink med mig och berätta allt om Bone Creek. Förbanne mig, får jag krattan din igen. Var är din kompis förresten? Jag letar efter honom.

En annan grov karl släppte taget i baren för att vända sig om och skaka hand. Olaf Henderson och Franske Luis som arbetade tillsammans vid Bone Creek var de två största karlarna i landet och trots att de bara var ett halvt huvud längre än nykomlingen såg han ut som en dvärg bredvid dem.

— Tjänare Olaf, dig har jag letat efter ska du veta, sa han som kallades Ljusan Dag. I morgon är det min födelsedag och jag ska supa er alla under bordet. Så mycket du vet det. Och dig med Luis. På min födelsedag kan jag supa er alla under bordet. Ta en drink Olaf och jag ska berätta alltihop för dig.Nykomlingen tycktes fylla hela rummet med värme. — ”Det är Ljusan Dag”, ropade Oskulden, den första som kände igen honom när han kom in i ljuset. Charley Bates ansikte förlorade sitt spända uttryck när han fick syn på honom och MacDonald slöt sig till de tre som stod vid baren. Så fort Ljusan Dag hade kommit tycktes hela lokalen plötsligt ljusare och gladare. Kyparna kom i gång. Rösterna blev kraftigare. Någon skrattade. Och när fiolspelaren som kikade in i baren från danssalongen sa till pianisten ”Ljusan Dag har kommit in”, då blev valsen snabbare och de dansande smittades och började virvla omkring som om de verkligen trivdes. Man visste sen gammalt att ingenting kunde vara trist när Ljusan Dag var med.

Själv vände han sig om från baren och såg kvinnan vid kaminen och det välkomnande ögonkast hon gav honom.

— Tjänare Oskulden, flickan min, sa han. Tjänare Charley. Vad är det för fel med er allihop? Det är väl ingen idé att gå omkring med såna där likbjudarminer när kistorna bara kostar tre uns. Kom hit och drick. Kom hit ni levande lik och säg bara till. Jag bjuder. Allihopa. Det här är min kväll. Och den ska jag sköta. I morgon blir jag tretti och då blir jag gubbe. Det här är min ungdoms dödsryckning. Är ni med allihop? Skyffla på då. Skyffla på.

— Vänta ett ögonblick Davis, sa han till faraobankiren som just skjutit tillbaka stolen, jag ger en chans för att få se om du ska få bjuda mig eller jag ska bjuda dig. Han drog upp en tung påse guldstoft ur sin rockficka och satte den på högsta kort.

— Femti, sa han.

Faraobankiren drog två kort. Högsta kort vann. Han skrev ner summan på ett block och invägaren vid baren hällde upp femtio dollar guldstoft i vågskålen och stjälpte ner det i Ljusan Dags påse. Valsen inne i det inre rummet var över, Ljusan Dag fick syn på de tre paren som styrde kurs mot baren följda av fiolspelaren och pianisten.

— Ramla på bara, sa han, ramla på och bara säg vad ni vill ha. Det här är min kväll och en sån här kväll kommer inte så ofta. Skyffla på bara era förbannade tuggare! Jag säger er ...

— En förbannat sjaskig kväll, sköt Charley Bates in.— Visst, broder, fortsatte Ljusan Dag glatt. Det är en sjaskig

kväll, men det är likförbannat min kväll. Jag är en skabbig, sjaskig gammal varg. Hör bara hur jag tjuter.

Och tjöt gjorde han, som en ensam grå skogsvarg till dess att Oskulden körde sina vackra fingrar i öronen och rös. Ögonblicket därpå virvlades hon bort i hans armar till dansgolvet där de tre andra kvinnorna och deras partners förenades med dem i en uppsluppen Virginia reel. Både män och kvinnor dansade i mockasinerna och hela krogen var snart i gång. Ljusan Dag var medelpunkten, han var den eld som med spydigheter, vitsar och rå hjärtlighet drev dem ur det likgiltighetens träsk han funnit dem i.

Hela stämningen hade förändrats i och med att han kom. Han verkade fylla hela lokalen med sin oerhörda vitalitet. Männen som kom in från gatan kände den direkt, till svar på deras frågor nickade kyparna mot det inre rummet och sa sammanfattande: — ”Ljusan Dag har kommit i gång.”

Och männen som kommit in, de stannade och de höll kyparna på språng. Spelarna fick liv och snart var borden fullsatta, ljudet av markernas slag och roulettkulans rullande steg entonigt och bjudande över det hesa mumlet av mansröster med sina eder och sitt tunga skratt.

Det var inte många som kände Elam Harnish annat än under namn av Ljusan Dag, det namn man hade gett honom i landets allra första tid därför att han hade till vana att slita kamraterna ut ur filtarna med motiveringen att det redan var ljusan dag. Bland alla pionjärerna i denna avlägsna arktiska vildmark där var och en var pionjär ansågs han vara en av de äldsta. Män som Al Mayo och Jack McQuestion hade kommit före honom, men de hade kommit in i landet genom att passera Klippiga bergen från Hudson Baylandet i öster. Han hade dock varit den förste som tagit sig över Chilcoot och Chilcatpassen. Våren 1883, tolv år tidigare när han var en artonårs spoling hade han gått över Chilcoot med fem kamrater. På hösten hade han återvänt med en. Fyra hade dukat under för svårigheterna i de dystra, okända vidderna. Under tolv år hade Elam Harnish letat efter guld alldeles under polcirkeln.Och det fanns inte en som hade letat så tjurskalligt och envist. Han hade vuxit upp samman med landet. Han kände inget annat land. Civilisation, det var dröm från en föregående existens. Lägerplatser som Forty Mile och Circle City var i hans ögon storstäder. Och han hade inte enbart vuxit upp samman med landet, utan rätt som det var hade han varit med om att forma det. Han hade skapat historia och geografi och de som kom efter honom de skrev om hans vandringar och kartlade de stigar hans fötter hade trampat upp.

Det är sällan som hjältar har fallenhet för hjältedyrkan men bland dem i detta unga land var han i all sin ungdom räknad som en av de gamla hjältarna. I ålder var han yngre än dem. I vad han utfört var han äldre. I uthållighet ansågs det att han kunde ta livet av den mest härdade bland dem. Dessutom ansåg man honom vara en kraftig karl, en renhårig karl och en vit man.

I alla länder där livet är en insats man lätt satsar och lätt förlorar vänder sig männen nästan automatiskt till hasardspel för att få avkoppling och nöje. I Yukon spelade männen med sina liv för att få guld och de som vann guld ur jorden spelade om det med varandra. Elam Harnish var inget undantag. Han var i främsta rummet en man bland män och hans instinkt att spela livets spel var stark. Miljön avgjorde vilken form detta spel skulle ta. Han var född på en farm i Iowa och hans far hade emigrerat till östliga Oregon där Elam hade tillbringat sina pojkår. Han hade aldrig känt till något annat än hårda törnar för höga potter. Våghalsighet och uthållighet hade sin betydelse under spelet men det var den stora guden Slump som gav korten. Visst var det ett hederligt jobb, men små intäkter räknades inte. En karl satsade hårt. Han satte allting mot allting, och det som var mindre än allting var förlust. Så under tolv år vid Yukon hade Elam Harnish varit en förlorare. Visst, förra sommaren hade han plockat tjugotusen dollar från Moosehide Creek och det fanns ännu tjugotusen i marken där. Men, som han själv sa, det var ju inte mer än vad han själv hade satsat. Han hade satsat sitt eget liv under tolv år och fyrtio tusen är ingen större pott att vinna på en sån satsning. Detvar ju bara en drink och en dans på Tivoli, en vinters krogrund i Circle City och lite käk för nästa år.

Männen vid Yukon förändrade det gamla ordspråket till dess det löd: Svårt bekommet, lätt förgånget. När dansen var över bjöd Elam Harnish åter drinkar laget runt. Drinkarna kostade en dollar stycket, guldet stod i sexton dollar unset; trettio gäster i krogen tog emot hans inbjudan och mellan varje dans bjöd Elam rasket på drinkar. Detta var hans egen kväll och ingen fick lov att betala för något. Det var inte så att Elam Harnish var ett fyllo.

Whisky betydde inte mycket för honom. Han var alltför vital och kraftig, hade för lite oro i kropp och själ för att ge sig till slav under spriten. Han tillbringade månader i sträck ute på stigarna och floderna och då drack han ingenting starkare än kaffe, och det hade gått ett helt år utan att han ens smakat kaffe. Men han var sällskaplig av sig och eftersom den enda form för sällskapsliv som existerade i Yukon var kroglivet så uttryckte han sin sällskaplighet på det sättet. När han varit grabb ute i gruvlägren i västern hade karlarna alltid gjort så. För honom var det det normala sättet för en karl att vara sällskaplig. Han kände inte till något annat sätt.

Han hade ett slående manligt utseende trots att han var klädd på samma sätt som alla de andra männen på Tivoli. På fötterna hade han mjukgarvade älghudsmockasiner med indianska pärlbroderier. Hans byxor var vanliga overaller och rocken gjord av en filt. Högkragade läderhandskar med yllefoder hängde vid hans sida. De hölls ihop på yukonmanér av en läderrem som gick runt nacken och över skuldrorna. På huvudet hade han en skinnmössa med öronlapparna uppvikna och banden dinglande. Hans ansikte som var magert och en aning långsträckt med en antydan till hålighet under kindkotorna gav ett nästan indianskt intryck. Den väderbitna huden och de skarpa mökra ögonen bidrog till detta intryck även om hudens bronsfärg och ögonen själva påtagligen var en vit mans. Han verkade äldre än de trettio och dock var han nästan pojkaktig med sin släta välrakade hy. Intrycket av ålder hade egentligen ingen påtaglig grund. Den kom sig av de mer allmänna dragen i mannens liv, allt det han uthärdat och överlevt som var fjärran fråndet som vanliga män någonsin kom att uppleva. Han hade levat livet naket och spänt, och rester av allt detta pyrde i hans ögon, vibrerade i hans stämma och verkade ligga som en stilla viskning över hans läppar.

Läpparna var tunna och hade lätt för att sluta sig tätt över de jämna, vita tänderna. Men deras hårdhet mildrades av munvinklarna som krökte sig uppåt. Denna krökning gav honom mjukhet liksom de små rynkorna kring ögonvrårna gav honom skratt. Dessa nödvändiga drag räddade honom från en karaktär som i grunden var vild och som utan dem skulle ha blivit grym och bitter. Näsan var tunn och välformad med kraftiga näsborrar, dess storlek stod i proportion till ansiktet, under det att den höga pannan liksom för att kompensera sin smalhet var högvälvd och symmetrisk. Som för att understryka det indianska intrycket, var håret mycket rakt och svart med en glans som endast hälsan kunde ge.

— Ljusan Dag bränner sina ljus, skrattade Dan MacDonald när rop och skratt vällde upp från de dansande.

— Den du Luis, han kan göra det, sa Olaf Henderson.

— Det kan du satsa din sista femma på, sa franske Luis. Den grabben är guld rakt igenom.

— Och när Gud Fader själv vaskar fram Ljusan Dags själ på den stora slamningsdagen, avbröt MacDonald, då får Gud Fader allt skyffla grus med ner i vaskkaret.

— Det där låter fint, muttrade Olaf Henderson och såg på spelaren med djup beundran.

— Riktigt fint, underströk franske Luis. Det ska vi väl ta oss en drink på en gång.

KAPITEL 2

Klockan var två på natten när de dansande, som börjat känna sig hungriga, gjorde en halvtimmas uppehåll i dansen för att få något att äta. Just i det ögonblicket föreslog Jack Kearns poker. Jack Kearns var en stor man med tunga drag. det som vanliga män någonsin kom att uppleva. Han hade levat livet naket och spänt, och rester av allt detta pyrde i hans ögon, vibrerade i hans stämma och verkade ligga som en stilla viskning över hans läppar.

Läpparna var tunna och hade lätt för att sluta sig tätt över de jämna, vita tänderna. Men deras hårdhet mildrades av munvinklarna som krökte sig uppåt. Denna krökning gav honom mjukhet liksom de små rynkorna kring ögonvrårna gav honom skratt. Dessa nödvändiga drag räddade honom från en karaktär som i grunden var vild och som utan dem skulle ha blivit grym och bitter. Näsan var tunn och välformad med kraftiga näsborrar, dess storlek stod i proportion till ansiktet, under det att den höga pannan liksom för att kompensera sin smalhet var högvälvd och symmetrisk. Som för att understryka det indianska intrycket, var håret mycket rakt och svart med

en glans som endast hälsan kunde ge.

— Ljusan Dag bränner sina ljus, skrattade Dan MacDonald när rop och skratt vällde upp från de dansande.

— Den du Luis, han kan göra det, sa Olaf Henderson.

— Det kan du satsa din sista femma på, sa franske Luis. Den grabben är guld rakt igenom.

— Och när Gud Fader själv vaskar fram Ljusan Dags själ på den stora slamningsdagen, avbröt MacDonald, då får Gud Fader allt skyffla grus med ner i vaskkaret.

— Det där låter fint, muttrade Olaf Henderson och såg på spelaren med djup beundran.

— Riktigt fint, underströk franske Luis. Det ska vi väl ta oss en drink på en gång.

KAPITEL 2

Klockan var två på natten när de dansande, som börjat känna sig hungriga, gjorde en halvtimmas uppehåll i dansen för att få något att äta. Just i det ögonblicket föreslog Jack Kearns poker. Jack Kearns var en stor man med tunga drag.tillsammans med Bettles hade han gjort ett ödesdigert försök att upprätta en station vid Koyokuks källflöden långt ovanför polcirkeln. Därefter hade han fallit tillbaka till sina stationer vid Forty Mile och Sixty Mile och ändrat riktning på sina spekulationer. Han hade från Staterna sänt efter ett litet sågverk och en flodångare. Sågverket forslades just nu av indianer med hundar över Chilcootpasset och skulle komma nerför Yukon efter islossningen i början av sommaren. Senare under sommaren, när Berings hav och Yukons mynning var isfria, så skulle flodångaren, som höll på att sammansättas vid S:t Michaels, komma uppför floden lastad till relingarna med förråd.

Jack Kearns föreslog poker. Franske Luis, Dan MacDonald och Hal Campbell (som hade gjort ett fynd vid Moosehide), av vilka ingen deltagit i dansen därför att det inte fanns nog med flickor åt alla, tyckte bra om förslaget. De letade just efter en femte man när Ljusan Dag kom ut ur det inre rummet. Oskulden hängde på hans arm och han hade hela sällskapet bakom sig.

— Vill du vara med? sa Campbell. Hur är din tur i kväll?

— I kväll är den fin, svarade Ljusan Dag upprymt samtidigt som han kände hur Oskulden varnande tryckte hans hand. Hon ville ha honom att dansa. — Visst är min tur god, men jag vill hellre dansa. Jag har ingen lust att ta alla era pengar från er.

Ingen trugade honom. De tog hans avböjande som ett slutgiltigt svar och Oskulden fortsatte att trycka hans hand för att få honom att följa efter alla de andra matj ägarna. Då ändrade han sig. Det var inte så att han inte ville dansa, inte heller ville han såra henne, men just denna pockande handtryckning var någonting mot vilket hela hans fria natur gjorde uppror. Själv tänkte han bara att han inte ville gå i någon kvinnas ledband. Trots att han var en karl med stort kvinnotycke betydde inte kvinnorna mycket för honom. De var leksaker, någonting man pysslade med när man ville koppla av från livets stora hasard. Han mötte kvinnor som han mötte whisky och spelkort, men hans erfarenhet hade sagt honom att det var bra mycket lättare att bryta med spriten eller korten än med en kvinna om man väl trasslat in sig ordentligt med henne.Han var en slav under sig själv, vilket ju var naturligt hos en man med en sund själviskhet. Han gjorde uppror antingen i panik eller hätsk mordiskhet vid tanken på att vara slav under någon annan. Kärlekens ljuva boja var ett begrepp som han stod fullkomligt främmande inför. Men kamratskap mellan män var någonting helt annat än kärlek till en kvinna. Det fanns inga bojor i kamratskap. Det var en renhårig affär mellan män som inte förföljde varandra utan delade riskerna över stigar, floder och berg på jakt efter liv och rikedomar. Män och kvinnor förföljde varandra och förr eller senare måste den ena ge vika och falla undan för den andras vilja. Kamratskap, det var något annat. Det fanns inget slaveri i det. Även om han var en man vars styrka verkade gränslös och han därför gav betydligt mer än han fick gav han det inte av plikt utan med en kunglig frikostighet. Det han gav i möda eller hjältemodig uthållighet gavs varmhjärtat. Att bära dag efter dag över storm-svepta pass eller myggsurrande träsk och hela tiden bära dubbel packning mot vad kamraten bar, det var inte orättvisa eller tvång. Det var det som gjorde det renhårigt. Vissa män

var starkare än andra — det var sant, men så länge varje man gjorde sitt bästa var det ett hederligt byte, man respekterade överenskommelsen och gjorde en hederlig affär.

Men med kvinnor var det annorlunda. Kvinnor gav lite och ville ha allt. Kvinnorna hade förklädesband och de var så kvicka att tjudra förste bäste karl bara han råkade titta på dem lite för länge. Och där stod Oskulden, som när han kommit in hållit på att gäspa käkarna ur led och hade blivit mer än glad när han bjöd upp henne till dans. En dans hade gått bra, men bara därför att han dansat två gånger, tre gånger och en del gånger till med henne stod hon nu där och tryckte hans hand när man bett honom vara med om ett parti poker. Det var de förhatliga förklädesbanden igen. Det var början till det tvång hon skulle öva mot honom om han gav efter. Han menade ju inte att hon inte var ett tjusigt kjoltyg, frisk och kraftig och trevlig att se på, och så dansade hon utmärkt också, men hon var också en kvinna med en kvinnas hela längtan att fånga honom med sina förklädesband, binda honom till händer ochfötter, märka honom som sin egendom. Bättre poker då. Dessutom tyckte han lika bra om poker som om dans.

När hon drog i honom gjorde han bara passivt motstånd genom att göra sig orörligt tung och han sa:

— Det är inte utan att jag har lite lust att dra en spader med er.

Åter kände han hur hon drog i honom. Hon försökte surra honom med förklädesbanden. Under bråkdelen av en sekund var han en vilde, helt uppfylld av den våg fruktan och mordlust som vällde upp genom honom. Under detta korta ögonblick var han som en hetsad tiger, fylld av hat och panik inför fällan som låg framför honom. Hade han inte varit mer än en vilde skulle han blint ha kastat sig därifrån eller också störtat sig över henne och utplånat henne. Men i samma ögonblick vaknade inom honom också den genom generationer inövade disciplin som gjort människan till ett åtminstone delvis socialt anpassat djur. Känslan för vänlighet och takt kom att härska över honom och han log med ögonen mot Oskulden när han sa:

— Kila in och få lite käk. Jag är inte hungrig. Och visst kommer vi att dansa så småningom. Klockan är bara barnet ännu. Stick nu bara flickan min.

Han gjorde sig fri från henne och dunkade henne lekfullt i ryggen samtidigt som han vände sig mot pokerspelarna.

— Ta bort maxen och jag är med.

— Taket är max, sa Jack Kearns.

— Lyft av taket då.

Spelarna såg på varandra och Kearns meddelade:

— Taket är av.

Elam Harnish sjönk ner i den väntande stolen, han började hala fram sin guldpåse men återade sig. Oskulden tjurade ett ögonblick, sen följde hon efter de andra som gått att äta.

— Jag hämtar en smörgås åt dig, Ljusan Dag, ropade hon över axeln.

Han nickade. Hon log förlåtande. Han hade sluppit undan hennes förklädesband och det utan att såra hennes känslor alltför starkt.— Låt oss spela med marker, föreslog han, jetonger skräpar bara. Om ni inte har något emot det förstås.

— Gärna för mig, sa Hal Campbell. Mina går för femhundra.

— Mina med, svarade Harnish under det att de andra meddelade vilket värde de satte sina marker till. Franske Luis var den blygsammaste, han lät sina gå för hundra dollar styck.

På den tiden fanns det inga svindlare och bondfångare i Alaska. Man spelade ärligt och männen litade på varandra. En mans ord var lika gott som hans guld. En marker var en platt, avlång jetong av konstmassa. Den kunde kanske vara värd en cent. Men när en man satsade en marker i ett spel och sa att den var värd femhundra

dollar, då accepterades dess värde som femhundra dollar. Vem som än vann den visste att den som utfärdat den skulle inlösa den med femhundra dollar i guldstoft direkt på vågen. Eftersom markerna var olikfärgade fanns det ingen svårighet i att fastställa vem som utfärdat dem. Inte heller kunde man under Yukons pionjärtid drömma om att spela med pengarna på bordet. En man var god för allt vad han ägde, oavsett var hans egendom fanns eller vad den utgjordes av.

Harnish drog och fick given. Det var ett gott tecken och under det han blandade leken ropade han till kyparna att servera drinkar laget runt. När han gav det första kortet till Dan MacDonald vid sin vänstra sida ropade han:

— Sätt i gång då allihop. I väg med er hundar, spetsar och grönländare och siwashvalpar. Sätt i gång då. Spänn linorna bara. Spräng selen bara om ni kan. Hej. Nu kör vi. Och det säger jag er, säger er alla klart och högt, det blir tvära kurvor och branta backar på den här färden. Och innan vi kommer fram kommer någon att falla. Falla hårt.

När spelet väl kom i gång var det ett tyst spel. Man sa nästan ingenting. Men runt spelarna steg bruset. Elam Harnish hade satt i gång kvällen. Nu kom allt fler och fler guldgrävare in i Tivoli. Och de stannade, ty när Ljusan Dag satt i gång en rond då ville ingen vara borta. Dansgolvet var trängselfyllt. Dådet var ont om kvinnor tog många av männen och band snusnäsdukar runt armen som kvinnlighetssymboler och dansade med andra män. Spelborden var besatta och rösterna från karlarna som hängde över bardisken eller stod vid kaminen blandades med jetongernas ständiga smattrande och roulettkulans skarpa vinande. En riktig yukonnatt höll på att ta form.

Spelturen vid bordet växlade enformigt, inga riktiga händer hade kommit ännu. Därför spelade man högt på små händer även om inget spel varade särskilt länge. Franske Luis tog in femtusen på en straight mot Campbell och Kearns som satt med par i treor. En pott på åttahundra dollar vanns på par i ess vid syning. En gång tog Harnish tvåtusen från Kearns på råbluff. När Kearns vikt sig visade det sig att han suttit med flush under det att Harnish hade vågat begära syn när han satt med par i tior.

Men vid tretiden kom de stora händelserna. Det var det verkliga ögonblick som män väntar i veckotal på att få i ett pokerspel. Nyheten gick som en löpeld genom hela Tivoli. Åskådarna tystnade. Männen som stod längre bort slutade prata och drog sig närmare spelbordet. Vid de andra borden övergav spelarna sina platser och dansgolvet blev öde så att de alla, ett hundratal män, till sist stod där i en sluten tyst grupp. Man hade börjat satsa högt innan man köpt nya kort. Och man fortsatte att satsa innan köpet ännu låg inom synhåll. Kearns hade givit och Franske Luis hade öppnat potten med en marker — i hans fall värd ett hundra dollar. Campbell bara följde men Elam Harnish som stod i tur efter honom kastade in femhundra dollar i potten och sa till MacDonald att han lät honom komma in billigt.

MacDonald kastade ett öga på sin hand och lade in tusen i marker. Kearns satt länge tyst över sina kort, följde sedan även han. Det kostade nu Franske Luis niohundra dollar att stanna kvar i spelet och efter en viss tvekan lade även han sina marker i potten. Också Campbell skulle det kosta niohundra att stanna och köpa kort, men till allas förvåning slängde han in de niohundra och höjde med tusen.

— Vi har äntligen kommit ut på vidderna, sa Harnish närhan såg de femtonhundra. Själv höjde han med ännu tusen. Nu drar vi undan och det är bäst ni ser upp så inte selarna sprängs.

— Jag håller takten, sa MacDonald samtidigt som han satsade tvåtusen i marker och ytterligare höjde med tusen.

Det var i det ögonblicket som spelarna stramade till och spik-säkert visste att det var höga händer på gång. Även om de inte förändrade en min började varje man omedvetet att spänna sig. Var och en försökte verka så naturlig som möjligt. Men varje mans natur var olika. Hal Campbell låtsade ha sin vanliga försiktighet. Franske Luis förrådde ett visst intresse. MacDonald behöll sin allomfattande välvilja även om den började få en viss överdriven nyans. Kearns var kyligt lugn och reserverad under det att Ljusan Dag var glad och skämtsam som alltid. Det var redan elvatusen dollar i potten och markerna låg i en oordnad hög mitt på bordet.

— Det är slut på mina marker, sa Kearns sorgset. Vi får väl börja med skuldlappar.

— Fint att du är med, var MacDonalds vänliga svar.

— Jag har inte börjat vara med ännu, jag har tusen i potten. Hur blir läget?

— Det kommer att kosta dig tretusen att fortsätta, men ingen förbjuder dig att höja.

— Höja — I helvete heller. Tror du jag har din plånbok va? Kearns såg på sina kort.

— Men nu ska du få höra vad jag gör. Jag har en aning ser du. Och jag stannar kvar. Lägger tretusen.

Han skrev en summa på en papperslapp, undertecknade den och lade den mitt på bordet.

Franske Luis var nu i brännpunkten för allas blickar. Han tummade nervöst sina kort en stund sen sa han:

— I fan heller, jag känner inte den minsta lilla aning. Han slängde sin hand.

Nästa ögonblick var alla de hundra ögonparen riktade mot Campbell.

— Jag kommer inte att stjälpa dig Jack, sa han och nöjde sig med att lägga in sina tvåtusen.Blickarna växlade till Harnish som skrev på en papperslapp, han sköt fram den över bordet.

— Ni ska inte tro att det här är någon välgörenhetsinrättning eller någon söndagsskola, sa han. Jag följer dig Jack och jag höjer med tusen. Nu börjar det hända saker med dina pengar Mac.

— Mig går det väl för så länge det rör på sig och jag höjer med tusen, var MacDonalds svar. Har du fortfarande din aning kvar Jack.

— Aningar har jag nog. Kearns tummade länge på sina kort. Och jag följer dom. Men ni måste veta hur jag står. Min ångare, Bella, hon är värd tjugotusen. Vid Sixty Mile har jag femtusen i varulager. Och ni vet att jag kommer att få det där sågverket hit. Det ligger i Linderman nu och båten håller man på att bygga. Räcker det?

— Fortsätt bara, det täpper och mer än det, svarade Ljusan Dag. Och eftersom vi ändå pratar om det kan jag i förbigående säga att jag har tjugotusen i Macs kassaskåp här och det finns tjugotusen till i marken vid Moosehide. Du känner till det Campbell. Finns det inte?

— Visst.

— Hur mycket kostar det nu ? frågade Kearns.

— Tvåtusen att följa.

— Vi stjälper dig nog om du går med, varnade Ljusan Dag.

— Det är en jävligt god aning jag har, sa Kearns och lade sin skuldlapp på tvåtusen till den växande högen. Jag riktigt känner hur den kryper över ryggen.

— Inte för att jag har några aningar, men jag har en ganska skaplig hand, sa Campbell när han sköt fram sin lapp, även om det inte är en hand man höjer på.

— Men min är. Ljusan Dag tystnade och skrev. Jag följer den där tusenlappen och höjer tusen.

Då gjorde Oskulden det som inte ens en mans bäste vän har rätt att göra. Hon lutade sig fram över Ljusan Dag, och lyfte upp hans kort alltunder det hon skyddade de fem korten från insyn genom att hålla dem tätt mot hans bröst. Hon såg tre drottningar och par i åttor, men ingen kunde ana sig till vadhon sett. Varje spelares blick var riktad mot hennes ansikte när hon ögnade över korten, men hon gav inte någon ledtråd. Hennes ansiktsdrag kunde ha varit skulpterade i is ty hennes uttryck var precis detsamma innan, under och efter. Inte en muskel rörde sig, inte heller vidgades hennes näsborrar det minsta, och ögonen glittrade inte till. Hon lade åter ner korten på bordet och blickarna vek sakta från henne utan att ha fått veta någon-ting.

MacDonald log välvilligt.

— Jag följer dig Ljusan Dag och den här gången stjälper jag er med tvåtusen. Hur har du det med din aning, Jack?

— Den kryper som vanligt, Mac. Du har satt mig nu men den där aningen är ett förbannat livaktigt kreatur och jag har bara att följa den. Jag går med på tre tusen. Och jag har en aning till, Ljusan Dag kommer att göra detsamma.

— Det ska han, höll Ljusan Dag med om när Campbell hade lagt sig. Han kan det här och han spelar därefter. Jag följer med tvåtusen och sen vill jag dra.

Man drog korten i en sal som var fullkomligt tyst sånär som på de tre spelarnas låga röster. Trettiofyratusen dollar låg redan i potten och spelet kanske ännu inte gått halvvägs. Till Oskuldens förvåning behöll Ljusan Dag sina tre drottningar, slängde sina åttor och begärde två nya kort. Men den här gången vågade inte ens hon se vad han fått. Hon visste hur långt hon kunde gå utan att förlora självkontrollen. Inte heller han såg på sina kort. De två nya korten låg på bordet med baksidan uppåt så som de givits honom.

— Kort? frågade Kearns MacDonald.

— Det är nog med vad jag har.

— Du kan dra om du vill, det vet du, varnade Kearns honom.

— Inte jag, det jag har täpper.

Kearns drog själv två kort men såg inte på dem. Fortfarande lät Harnish sina kort ligga.

— Jag satsar aldrig mot en färdig hand, sa han sakta. Det blir du som får sätta i gång det hela Mac.

MacDonald räknade sina kort omsorgsfullt för att vara heltsäker på att han inte satt med en ogiltig hand, han skrev en summa på en papperslapp, sköt in den i potten med ett korthugget:

— Femtusen.

Kearns hade alla blickar på sig, han såg på de två korten han dragit, räknade de andra för att skingra varje tvivel om att han satt med mer än fem kort och skrev på en lapp.

— Jag följer dig Mac, sa han, och jag höjer med en tusenlapp bara för att hålla Ljusan Dag i form.

Den koncentrerade uppmärksamheten flyttades över till Ljusan Dag. Också han såg på korten han dragit och räknade igenom sina fem kort.

— Jag följer med sextusen och höjer med fem... får väl försöka få undan dig Jack.

— Och jag höjer ytterligare med femtusen för att ge dig lite hjälp med att kasta ut Jack, sa MacDonald. Hans röst var en aning grov och spänd. Efter det att han talat ryckte mungiporna nervöst.

Kearns var blek och åskådarna märkte att han darrade på handen när han skrev ut sin lapp. Men rösten var oförändrad.

— Också jag kan väl hjälpa till att höja med femtusen, sa han.

Ljusan Dag var nu i centrum. Fotogenlamporna i taket reflekterades i svettdropparna på hans panna. Kindernas solbränna mörknade när blodet strömmade till. Hans svarta ögon glittrade och näsborrarna var vidgade och otåliga. Näsborrarna var kraftiga, ett tecken på att han var fallen efter vilda förfäder som överlevt därför att de haft djupa lungor.

Dock var hans röst i motsats till MacDonalds fast och normal och till skillnad mot Kearns darrade inte hans hand när han skrev.

— Jag synar för tio tusen, sa han. Inte för att jag är rädd för dig Mac. Det är bara den där aningen Jack håller sig med.

— Jag stjälper hans aning för femtusen trots allt, sa MacDonald, jag hade den bästa handen av oss innan vi köpte kort och det har jag nog fortfarande.

— Kanske, kanske är det här ett sånt tillfälle då aningenbara blir allt starkare efter köpet, anmärkte Kearns, och därför säger mig min pliktkänsla: ”Höj du bara Jack, höj du bara” och därför höjer jag femtusen till.

Ljusan Dag lutade sig bakåt i stolen och såg upp mot fotogenlamporna under det han räknade högt:

— Innan köpet satsade jag niotusen och sen följde jag det och sen höjde jag elva tusen. Det blir trettiotusen. Jag stoppar bara för tiotusen till. Så jag höjer med tiotusen.

— Du kan få mer om du vill, sa Kearns, dina hundar är värda femtusen.

— Inga hundar. Ni kan få vinna mitt guld och min mark. Men inte en enda av hundarna inte. Så jag synar.

MacDonald övervägde länge. Ingen rörde sig. Inte ens en viskning hördes. Åskådarna spände inte av en muskel. Man vågade inte flytta kroppstyngden från ena foten till den andra. Det var en helig tystnad. Det enda som hördes var det dånande draget i den stora kaminen och hundarnas ylande därute ner-dämpat av timmerväggarna. Det var inte varje kväll man satsade så högt vid Yukon. Och förresten, det här var det högsta spel som landets historia kände. Till slut talade krogvärden:

— Om nån annan vinner så får han ta en inteckning i Tivoli.

De två andra spelarna nickade.

— Så jag synar jag med.

MacDonald lade fram sin lapp på femtusen.

Ingen av dem begärde potten och ingen av dem ropade ut vilken hand han satt med. Samtidigt och i tystnad vände de upp sina kort och lade ut dem på bordet under det att åskådarna reste sig på tå och sträckte huvudena framåt. Ljusan Dag visade fyrtal i drottningar och ett ess. MacDonald fyrtal i knektar och ett ess och Kearns fyrtal i kungar och en trea. Kearns sträckte ut sin arm och svepte in potten mot sig. Hans hand darrade när han drog den till sig.

Ljusan Dag tog upp esset från sin hand och kastade fram det bredvid MacDonalds ess och sa:

— Det var det som höll humöret uppe Mac. Jag visste att det bara var kungar som kunde slå mig och det hade han.— Vad hade du för något? frågade han och allt intresse samlades kring Campbell.

— Straight flush på fyra kort, öppen på båda sidor. En bra hand att köpa på.

— Visst. Du kunde ha fått en straight, en straight flush eller en flush på den handen.

— Det var det jag trodde, sa Campbell nedstämt. Det kostade mig sextusen dollar innan jag vek mig.

— Jag önskar du hade köpt, skrattade Ljusan Dag. Då hade jag sluppit den där drottningen. Nu måste jag ta Billy Rawlins postkontrakt och köra rutten på Dyea. Hur mycket gjorde du förresten Jack?

Kearns försökte räkna potten, men han var alltför upphetsad. Ljusan Dag drog potten till sig. Med fasta händer delade han upp markerna och skuldförbindelserna i olika högar och med klar hjärna räknade han igenom beloppet.

— Etthundratjugosjutusen, meddelade han. Nu kan du ordna upp dina affärer och resa hemåt Jack.

Vinnaren log och nickade men tycktes inte kunna tala.

— Jag skulle ropa på drinkar, sa MacDonald, men krogen är ju inte min längre.

— Visst är den det, sade Kearns efter att först ha blött läpparna med tungan. Din skuldförbindelse är god för hur lång tid som helst. Men det är jag som bjuder på drinkar.

— Säg bara till vad för ormgift ni vill ha, vinnaren betalar, ropade Ljusan Dag samtidigt som han reste sig från stolen och högg tag i Oskuldens arm. Följ med i en reel nu ni alla som kan dansa. Natten är bara barnet ännu och för mig är det hundarna och postkontraktet i morgon bittida. Hör du Rawlins du! Jag övertar härmed sagda

kontrakt och jag startar mot havet klockan nio förmiddagen. Uppfattat? Kom nu allihop. Var är fiolspelaren ?
KAPITEL 3

Det var Ljusan Dags natt. Han var festens medelpunkt och ledare, okuvligt glad och med en smittande uppsluppenhet. Han mångfaldigade sig och mångfaldigade därigenom glädjen. Inget av de skämt han föreslog var för vilt för hans följeslagare och han följdes av alla bortsett från dem vilka utvecklade sig till sjungande imbeciller och föll nynnande vid vägkanten. Det blev dock inget bråk. Vid Yukon visste man att när Ljusan Dag gjorde en verklig fest då var gräl och bråk förbjudna. Under hans nätter vågade man Inte gräla. Förr om åren hade sådant hänt och männen hade vetat vad verklig ilska ville säga och hade blivit tilltygade som bara Ljusan Dag kunde. Under hans nätter måste männen antingen skratta och vara lyckliga eller gå hem.

Ljusan Dag var outtröttlig. Mellan två danser betalade han Kearns tjugotusen i guldstoft och skrev över sin inmutning vid Moosehide till honom. På samma sätt gjorde han klart sitt övertagande av Billy Rawlins postkontrakt och förberedde avfärden. Han sände en budbärare att söka rätt på Kama, sin hundförare — en Tananawindian som vandrat långt bort från sin stams marker för att gå i tjänst hos de invandrande vita. Kama kom in i Tivoli, lång, mager, muskulös och pälsklädd, den yppersta av sin barbariska ras, oberörd och ogenerad av de festande som skränade omkring honom när Ljusan Dag gav honom order.

— Um, sa Kama och räknade upp instruktionerna på sina fingrar. Få brev från Rawlins. Lasta på släden. Käk till Sel-kirk. Ni tror mycket hundkäk till Selkirk?

— Massor av hundkäk, Kama.

— Släden här klockan nio. Ta hit snöskor. Inte ta med tält. Kanske ta med vindskärm? Liten vindskärm?

— Ingen vindskärm, svarade Ljusan Dag avgörande.

— Mycket kallt.

— Vi reser med lätt bagage, uppfattat? Vi har många brevmed oss ut, många brev tillbaka. Du är en stark man. Mycket kallt, mycket resor, då är det allright.

— Visst, allright, muttrade Kama resignerat. Mycket kallt. Skiter i det. Färdig klockan nio.

Han vände på sina mockasinklädda hälar och gick ut, orubblig, sfinxartad, utan att vare sig ge eller ta emot hälsningar, utan att se vare sig åt vänster eller höger. Oskulden drog undan Ljusan Dag i en hörna.

— Hördu du Ljusan Dag, sa hon med låg stämma, du är pank.

— Pank som en lus.

— Jag har åttatusen i Macs kassaskåp ... började hon.

Men Ljusan Dag avbröt henne. Förklädesbanden närmade sig

och han skyggade som en otämjd unghäst.

— Betyder ingenting, sa han. Pank kom jag till världen, pank kommer jag att lämna den och pank har jag varit för det mesta sen jag kom hit. Kom ska vi valsa.

— Men lyssna, uppmanade hon, mina pengar gör ingen nytta nu. Jag kunde låna ut till dig — för käk, tillade hon hastigt när hon såg skräcken i hans ansikte.

— Ingen satsar pengar åt mig för käk, var svaret, jag satsar mig själv och när jag vinner, då vinner jag det hela. Nej tack, flickan min. Mycket tacksam. Jag kommer att få pengar till sommarens käk genom att köra med posten.

— Ljusan Dag, muttrade hon i öm protest.

Men i en plötslig, skickligt låtsad glädje drog han i väg med henne ut på dansgolvet och när de snurrade runt, runt i valsen undrade hon över det hjärta av järn som fanns inom den man som höll henne i sina armar och motstod alla hennes lockelser.

Klockan sex på morgonen, sig själv som alltid trots mängderna av whisky, stod han vid baren och bröt ner var mans arm. Två män stod med ansiktena mot varandra över en hörna. Deras högra armbågar vilade mot bardisken, deras högerhänder höll varandra i ett fast grepp och var och en försökte bryta ner den andres hand. Man efter man mötte honom men ingen man kunde bryta ner hans hand. Inte ens Olaf Henderson och Franske Luis trots deras jättelikhet. När man sa att det helabara var ett trick, en inlärd muskelfärdighet utmanade han dem till ett annat prov.

— Hör hit allihop, ropade han. Jag kommer att göra två saker. För det första kommer jag att väga min guldpåse och sen kommer jag att satsa den på att jag kommer att kunna lyfta mer än någon av er. Var och en kan försöka lyfta så många säckar från golvet som möjligt. Jag satsar på att jag kan lyfta två säckar mer än någon annan.

— Vid Gud, det vadet tar jag, dånade Franske Luis över hurraropen.

— Stopp! ropade Olaf Henderson. Jag lyfter lika mycket som du Luis. Jag tar halva vadet.

När man vägde Ljusan Dags guldpåse fann man att den vägde för jämt fyrahundra dollar. Luis och Olaf delade vadet mellan sig. Man bar in femtiopunds mjölsäckar från Mac-Donalds lager. Först provade några andra män sin styrka. De ställde sig på två stolar med mjölsäckarna på golvet under sig sammansurrade med rep. På det sättet kunde flera stycken av männen lyfta fyra eller femhundra pund. Några lyckades lyfta så mycket som sexhundra. Sen gav sig de två jättarna i leken. De låg jämnt, båda lyfte de sjuhundra. Franske Luis la till ännu en säck och kom ända upp till sjuhundrafemtio. Olaf gjorde detsamma varefter de bägge misslyckades med åttahundra. Åter och åter försökte de. På deras pannor pärlade svetten, deras benstomme knakade under ansträngningen. Båda lyckades de med att flytta på vikten och studsa med den, men lyfta den helt från golvet förmådde ingen av dem.

— Satan, du Ljusan Dag. Den här gången har du gjort ditt livs misstag, sa Franske Luis, rätade på sig och klev ner från stolarna. Bara en man av järn kan göra det. Det är hundra pund till min vän, inte tio.

Man löste upp repen kring säckarna men när man band fast två säckar till ingrep Kearns:

— Bara en säck till.

— Två! ropade någon. Vadet gällde två säckar.

— Men ingen lyfte den sista säcken, protesterade Kearns. Man har bara lyft sjuhundrafemtio.Med en storstilad gest gjorde Ljusan Dag slut på förvirringen:

— Vad tjänar det till att bråka om sånt? Vad betyder en säck till eller ifrån. Om jag inte kan lyfta tre till så kan jag antagligen inte heller lyfta två till. Ta rasket.

Han stod på stolarna, hukade sig ned och böjde ryggen till dess att händerna fattade om repet. Han flyttade fotterna en aning, spände musklerna för ett försök, spände sedan av igen, sökte nå den rätta balansen i kroppen.

Franske Luis som misstroget såg på ropade:

— Dra av helvete, Ljusan Dag. Dra av helvete.

Ljusan Dags muskler spändes för andra gången och denna gång på allvar ända till dess att han tog hela sin praktfulla kropps energi i användning och då, nästan omärkligt, utan ryck eller spänning, steg de niohundra punden från golvet och svängde fram och åter som en pendel mellan hans ben.

Olaf Henderson suckade, djupt och ljudligt. Oskulden som omedvetet hade spänt sig till dess att hennes muskler värkte släppte nu efter. Under det att Franske Luis andäktigt muttrade:

— M'sieu Ljusan Dag, salut! Jag är ett stort barn. Ni är en stor man.

Då släppte Ljusan Dag sin börda, hoppade ner på golvet och gick rakt mot baren.

— Väg in! ropade han och kastade sin guldpåse till inväga-ren som överförde fyrahundra dollar till den från förlorarnas påsar.

— Kom bara, fortsatte Ljusan Dag. Säg bara vad ni vill ha. Vinnaren betalar.

— Detta är min natt, ropade han tio minuter senare. Jag är den ensamme vargen och jag har sett trettio vintrar. Det här är min födelsedag. Den enda dag på året som är min, och jag kan knäcka vem som helst. Kom an bara allihop. Jag kan kasta er alla i snön. Kom bara chechaquos, ni nykomlingar och surdegar så ska jag döpa er.

Hela skocken forsade ut genom dörrarna utom kyparna och de lallande fyllona. En flyktig tanke att skydda sin egen vär-dighet gick genom MacDonalds huvud, för han närmade sig Ljusan Dag med handen framsträckt.

— Jaså! Är du den förste? skrattade Ljusan Dag och grab-bade tag i den andres hand som till ett handslag.

— Nej, nej! skyndade denne sig att säga. Jag ville bara gratulera dig på din födelsedag. Naturligtvis kan du ju slänga omkull mig i snön. Vilken chans skulle jag kunna ha mot en som lyfter niohundra pund.

MacDonald vägde hundraåttio pund och Ljusan Dag hade bara fattat tag i hans hand, men i ett enda snabbt ryck hade han kastat upp krogvärden i luften och slängt honom med huvudet före ner i snön. Han grabbade nu efter den närmaste bland männen och i snabb följd slängde han omkull ett halvt dussin till. Allt motstånd var lönlöst. De flög huller om buller kring honom, landade hur som helst, landade i de mest groteska ställningar i den mjuka snön. Det blev snart svårt att i det svaga stjärnljuset skilja mellan dem som redan slängts omkull och dem som ännu blott väntade på sin tur och han började känna på deras skuldror och rygg för att kunna avgöra om de redan blivit pudrade med snö eller inte.

— Har du fått ditt dop ännu? blev hans entoniga fråga när han sträckte ut sina fruktansvärda nävar.

Flera tjog låg redan i en lång rad i snön under det att andra böjde knä i låtsad ödmjukhet, skyfflade snö över huvudena och påstod att den heliga handlingen redan var fullbordad. Men en grupp på fem män stod kvar upprätt. Nybyggare och skogsmän som var redo att ta upp kampen med vilken man som helst.

De hade gått igenom den hårdaste av alla misshandelsskolor, de var veteraner från otaliga råkurr, män av blod och svett och seghet, men de saknade just den egenskap som Ljusan Dag besatt i övermått — den perfekta hjärnan med det absoluta muskelsamspelet. Det var inte hans förtjänst, det var bara så. Han hade fötts med dessa anlag. Hans nervbanor förmedlade intryck snabbare än deras, själva hans muskler, i kraft av de ögonblick-ligare kemiska processerna, lydde hans vilj oimpulser fortare än vad deras gjorde. Han var skapt så. Hans muskler var hög-explosiva. Hans kropps hävstänger klippte i gång som en stålfällas käftar. Och till allt detta kom hans övermänskliga styrka, den som inte ges mer än en människa på miljonen. En styrka som inte är en kvantitativ utan en kvalitativ nyhet. En den starkaste organiska överlägsenhet som finns i själva musklernas uppbyggnad. Det var därför han så snabbt kunde spänna till, och innan motståndaren ännu hade hunnit bli medveten och kunnat göra motstånd hade spänningens mål redan uppnåtts. Och tvärtom, så snabbt blev han medveten om en spänning riktad mot honom att han kunde rädda sig genom motstånd eller en blixtsnabb motspänning.

— Det tjänar ingenting till att ni står där. Ljusan Dag vände sig mot den väntande gruppen. Ni kan lika gott lägga er med en gång och få ert dop. Ni kanske kan få ner mig någon annan dag på året, men på min födelsedag vill jag att ni alla ska veta att jag är den bäste. Är det där Pat Hanrahans hungriga tryne som stirrar så villigt på mig? Kom an då Pat.

Pat Hanrahan som varit proboxare på den tid man ännu inte gått över till de mjuka boxhandskarna, och som var en av de verkliga slagskämparna steg nu fram. De två männen grabbade tag i varandra och innan irländaren ännu hunnit ta i, fann han att han var fastskruvad i en skoningslös halvnelson som borrade ner honom med huvud och skuldror i snön. Joe Hines, före detta timmerhuggare, gick i däck med ett brak som om han fallit från taket på ett tvåvåningshus — han hade kastats av ett nacksving som han menade hade kommit innan han varit redo.

Det fanns ingenting i allt detta som tröttade Ljusan Dag. Han samlade sig inte många minuter. Det hela gick praktiskt taget tidlöst snabbt. Hans kropp exploderade abrupt och skrämmande på ett ögonblick, i nästa ögonblick var den åter avspänt lugn. På så sätt blev nu Doc Watson, som var en gråskäggig man av järn utan förflutet och en slagsmålens skräck, på bråkdelen av en sekund kullkastad just som han själv skulle gå till

angrepp. Just som han samlade sig till ett språng var Ljusan Dag över honom med en så fruktansvärd snabbhet att han kastades bakåt ned på marken. Olaf Henderson som tog exem-pel av detta försökte ta Ljusan Dag oförhappandes och kastade sig på honom från sidan just som han lutade sig fram och sträckte ut handen för att hjälpa Doc Watson upp ur snön. Ljusan Dag föll ned på händer och fötter och tog emot Olaf Hen-dersons knän mot sin sida. Olaf Hendersons fart gjorde att han tumlade vidare i ett flygande fall. Innan han hunnit kravla sig upp var Ljusan Dag över honom och vred honom över på rygg, gned in ansikte och öron med snö och skövlade fulla händer med snö innanför hans halslinning.

— Jag trodde att jag var en precis lika god karl som du, Ljusan Dag, stötte han fram när han försökte komma på benen igen, men fan ta mig om jag någonsin förr känt ett sådant grepp.

Franske Luis var den siste av de fem och han hade sett tillräckligt för att ta det försiktigt. Under en hel minut gick de runt varandra. Franske Luis fintade försiktigt innan de äntligen tog grepp på varandra, sedan stod de ännu en minut med alla muskler spända, de vajade sakta utan att någon av dem fick övertaget. Och sedan, just som kraftmätningen började väcka intresse, gjorde Ljusan Dag en av sina blixtsnabba förändringar, han ändrade alla spänningar och all hävstångsver-kan samtidigt som han utlöste en av sina muskelexplosioner. Franske Luis försökte stå emot till dess hela hans kropp började knäckas och sedan bröts han sakta nedåt, bakåt.

— Vinnaren betalar, skrek Ljusan Dag när han sprang upp och ledde tåget mot Tivoli. Ramla på bara. Här går vägen till giftgropen.

Man trängde sig upp längs baren, här och där två, tre man bakom varandra och stampade snön från mockasinerna, för ute var det femtio grader kallt. Bettles, en av de veteraner som var hårdast både i våghalsighet och uthållighet, upphörde med sitt druckna nynnande av ”Whisky i stället för vin” och raglade över till Ljusan Dag för att gratulera honom. Men just som han kom fram kände han en överväldigande lust att hålla tal och med en svepande talargest började han:

— Jag vill säga er alla och envar att jag är stolt över att få kalla Ljusan Dag min vän. Vi har kamperat ihop många gångeroch han är fullödigt guld hela karln, från mockasinerna till hårfästet. Hela den förbannade karln. Han var bara grabben när han kom upp hit. När ni var i hans ålder var ni snorvalpar. Men han var aldrig valp. Han föddes fullvuxen. Och på den tiden, säger jag, då var en karl en karl. På den tiden var det ingen sån här fruntimmerscivilisation häruppe inte.

Bettles tystnade och la armen björnlikt runt Ljusan Dags hals.

— När du och jag mushed, in i Yukon på den gamla goda tiden, då regnade det inte välling från himlen, inte. Och inte fanns det något soppkök här heller. Vi fick göra upp eld där vi fick villebråd, vi. Och för det mesta fick vi leva på lax-lortar och harfenor, vi.

Den skrattsalva som dånade mot honom till svar på hans omkastning fick honom att släppa taget om Ljusan Dags hals och i stället vända sig vildsint mot hopen:

— Skratta ni bara, ni förbannade gröngölingar. Men det säger jag er rakt ut, att den bäste av er är inte värd skuggan av en chans att knyta Ljusan Dags mockasinsnören. Är det inte så Campbell ? Är det inte så Mac ? Och på den tiden fanns det ingen ångare och det fanns ingen handelsstation och vi, vi fick leva på laxfenor och harlortar.

Han såg sig triumferande omkring, och efter applåderna höjdes rop på att Ljusan Dag skulle hålla tal. Han nickade bifall. Man drog fram en stol till honom och han hjälptes upp på den. Han var själv inte nyktrare än den hop över vilken han nu reste sig. En vild samling där var och en var otympligt klädd, varje fot var innesluten i mockasiner eller muc-lucs av valross-skinn med pälsbräm, vantarna hängde längs sidorna och pälsmössornas öronlappar var uppvikna till dess de såg ut som vi-kingahjälmar.

Ljusan Dags ögon blixtrade och spritrodnaden brände mörk under kindernas solbränna. Han hälsades med ihållande bifallsrop som kom hans ögon att bli misstänkt fuktiga, trots att många bland rösterna var grötiga och

berusade. Dock, så har män uppträtt ända sedan världens begynnelse, frossat, slagits och supit, det må ha varit i de dunkla grottorna, vid lägerbåletseld, i det romerska imperiets palats, i rovriddarnas bergsfästningar, i de moderna hotellens skyskrapor eller i sjöstädernas fyllhålor. På samma sätt var det med dessa män, polarnattens imperiebyggare, skrytsamma, druckna och larmande, som nu för ett par vilda ögonblick vann en lättnad från det hjältemodiga slitets obevekliga verklighet. De var moderna hjältar och på intet sätt annorlunda än forntidens hjältar.

— Well, inte vet jag vad jag har att säga er, började Ljusan Dag lamt under det han sökte få bukt med sin virvlande hjärna. Jag tror jag ska berätta en historia för er. Jag hade en kompis en gång nere i Juneau. Han var från North Carolina och han brukade berätta just den historien för mig. Det var så att det var där nere i bergen hemma hos honom och det var ett bröllop. Där var allihop, familjen och vännerna och alla. Prästen höll just på att göra det hela färdigt och säger: ”Dem vilka Herren har förenat skall ingen människa åtskilja!” ”Pastorn”, säger brudgummen då, ”det där låter väl inte riktigt grammatikaliskt och rätt. Och jag vill att det här bröllopet ska göras riktigt.” När sen röken skingras och bruden ser sig om så ser hon en död präst, en död brudgum, en död broder, två döda farbröder och fem döda bröllopsgäster. Så hon drar en förfärligt djup suck och säger: ”Den där självspännande revolvern har verkligen jävlats med min framtid.” Därför säger jag er allihop att dom där fyra kungarna Jack Kearns hade dom jävlades verkligen med min framtid. Nu är jag luspank och får ge mig i väg till Dyea ...

— Sticker du härifrån? ropade någon.

Under ett kort ögonblick ryckte ilskan i hans ansikte därefter återfick han sitt goda humör:

— Jag vet att ni bara skämtar när ni ställer en sån fråga. Inte sticker jag inte.

— Svär eden en gång till då Ljusan Dag, ropade samma röst.

— Visst gör jag det. Jag kom över Chilcoot första gången 83. Jag gick över passet i en höststorm med bara en skjort-trasa och en handfull grovt mjöl. Jag skaffade mig sommarkäk under den vintern i Juneau. Och på våren gick jag över passet igen. Men än en gång drev svälten mig tillbaka. Nästa vårgick jag över igen och då svor jag att jag inte skulle ge mig härifrån innan jag kammat hem en toppvinst. Nå, jag har inte lyckats. Och nu står jag här. Jag tar posten och jag ska komma direkt tillbaka. Jag kommer inte ens att övernatta i Dyea. Jag kommer att ramla direkt hit över Chilcoot så fort jag bytt hundar och fått posten och lite käk. Och det svär jag än en gång vid Helvetets spillvatten och Johannes Döparens huvud. Och det säger jag er, det jag ska skaffa mig kommer inte att bli kattskit.

— Hur mycket ska du skaffa dig? frågade Bettles nerifrån under det han kärleksfullt omfamnade Ljusan Dags ben.

— Ja, hur mycket? Vad tänker du skaffa dig? ropade andra. Ljusan Dag stramade upp sig och funderade.

— Fyra eller fem miljoner, sa han sakta och höll upp handen till tystnad då hans yttrande möttes av ett hånfullt skrän. Nå, jag är blygsam, jag sätter bottensumman till en miljon. Men jag lämnar inte landet förrän jag fått åtminstone en miljon, inte en dollar mindre.

Åter möttes hans yttrande med misstro. Dittills hade Yukons hela guldproduktion inte nått upp till fem miljoners värde och inte nog med det, ingen man hade kunnat göra hundratusen, än mindre hade någon nått miljonen.

— Hör hit då. Ni var med hur Jack Kearns hade en föraning i kväll. Han var helt slut och ute innan vi köpte kort. Hans förbannade tre kungar var inte värda ett dugg. Men han visste helt enkelt att han skulle få en kung till, det var hans aning — och han fick den. Och jag säger er jag har en aning. Det kommer att bli ett stort fynd vid Yukon, det borde komma nu. Jag menar inte ett litet småfynd som vid Moosehide eller Birch Creek. Jag menar något alldeles av helvete. Det ligger i luften och det kommer redan. Ingenting kan hejda det och det kommer från floden. Det är där ni kommer att kunna spåra mina mockasiner i framtiden om ni vill hitta mig, någonstans i landet runt Stewart River, Indian River och Klondyke River. När jag kommer tillbaka med posten så kommer jag

att ge mig i väg ditåt så fort att ni inte kommer att se skymten av mig. Det kommer, mina vänner. Guld från gräsrötterna och ner.Hundra dollar i varje vaskning och en invasion utan like från yttervärlden. Ni kommer att tro att fan sluppit loss när det fyndet kommer.

Han lyfte glaset till munnen.

— Skål på er och hoppas ni alla får vara med om det. Han drack och ldev ner från stolen rakt in i en av Bettles björnlika omfamningar.

— Om jag var som du Ljusan Dag, skulle jag inte ge mig i väg i dag, rådde Joe Hines som kom in efter att ha sett på sprittermometern utanför dörren. Det är en rejäl köldknäpp nu. Det är femtiotvå grader kallt nu och det sjunker fortfarande. Vänta du, tills det vänder.

Ljusan Dag skrattade och de gamla surdegarna runt honom skrattade.

— Det är likt er nykomlingar, ropade Bettles, ni är rädda för lite kyla. Och ni vet förbannat lite om Ljusan Dag om ni tror att en köldknäpp kan hejda honom.

— Hans lungor fryser sönder om han reser nu, blev svaret.

— Fryser och fryser. Hör hit, Hines, du har bara varit här i landet tre år. Du är inte härdad ännu. Jag har sett Ljusan Dag göra sina åttio kilometer uppåt Koyokuk när det var så kallt att spriten frös och termometern sprängdes.

Hines skakade dystert på huvudet.

— Det är såna som han som fryser sönder lungorna, beklagade han. Om Ljusan Dag startar medan den här köldknäppen varar kommer han aldrig fram. Och reser utan vare sig tält eller vindskärm gör han.

— Det är sextonhundra kilometer till Dyea, meddelade Bettles som klättrat upp på en stol och försökte stadga sin vacklande kropp genom att hålla armen om Ljusan Dags hals. Det är sextonhundra kilometer, säger jag, och största delen av sträckan är obanad stig men jag slår vad med vilken chechaquo —- om vad som helst — att Ljusan Dag kommer till Dyea inom trettio dagar.

— Det är mer än femtio kilometer om dagen, varnade Doc Watson och jag har gjort ett par resor själv. En storm vid Chilcoot och han får ligga stilla en vecka.

— Visst, slängde Bettles tillbaka, och jag säger att Ljusan Dag inte bara kommer att göra sextonhundra kilometer till Dyea på trettio dagar, utan att han kommer att vända direkt och köra sextonhundra kilometer hit på ytterligare trettio dagar och jag har femhundra dollar som säger så med och åt helvete med stormarna.

För att ge kraft åt sitt yttrande drog han fram en guldpåse stor som en bologneserkorv och slängde den i bardisken. Doc Watson slängde sin påse där bredvid.

— Stopp, skrek Ljusan Dag. Bettles har rätt och jag vill vara med om det här. Jag håller femhundra dollar på att jag om sextio dagar stannar utanför Tivolis dörrar med posten från Dyea.

Ett misstroget vrål mötte honom och ett dussintal män drog fram sina guldpåsar. Jack Kearns trängde sig framåt och fångade Ljusan Dags uppmärksamhet.

— Det tar jag, sa han, två mot ett på att du inte klarar det på sjuttiofem dagar.

— Det här är ingen välgörenhet, svarade han, vadet gäller lika mot lika och tiden är sextio dagar.

— Sjuttiofem dagar och två till ett att du misslyckas, framhärdade Kearns. Fifty Mile kommer att vara öppen och isranden rutten.

— Vad du vinner från mig är ditt, fortsatte Ljusan Dag. Och för helvete Jack, du kan inte ge det tillbaka till mig på det där sättet. Jag slår inte vad med dig. Du försöker ge mig pengar. Men jag ska säga dig en sak Jack. Jag har

en annan aning. Jag kommer att vinna tillbaka alltihop rätt som det är. Vänta ni bara till dess det stora fyndet uppåt floden kommer. Då du, då ska du och jag verkligen lyfta av taket och sitta i ett spel som blir av karlastorlek. Är du med på det?

De skakade hand.

— Naturligtvis klarar han det, viskade Kearns i Bettles öra. Och här ställer jag femhundra på att Ljusan Dag är tillbaka på sextio dagar, sa han högt.

Billy Rawlins tog vadet och Bettles omfamnade Kearns entusiastiskt.— Satan också, det vadet ställer jag upp på, sa Olaf Hen-derson och drog Ljusan Dag bort från Bettles och Kearns.

— Vinnaren betalar, skrek Ljusan Dag när han tog i hand på vadet. Och eftersom jag vet att jag kommer att vinna och eftersom sextio dagar är en väl lång paus mellan drinkarna, så betalar jag nu med en gång. Säg bara till vad ni vill ha ni hoochinoos. Säg bara till.

Med whiskyglaset i handen klättrade Bettles åter upp på stolen, och under det han gungade fram och åter sjöng han den enda sång han kunde:

Ni har väl hört prästen berätta om festen i Kanaan. Den skrönan är fin.

Men den skulle vart bättre om Jesus haft vett att göra whisky i stället för vin.

Hela hopen skrålade refrängen:

Men den skulle vart bättre om Jesus haft vett att göra whisky i stället för vin.

Någon öppnade ytterdörren och ett svagt gråaktigt ljus sipprade in.

— Ljusan Dag, Ljusan Dag, ropade någon oroligt. Ljusan Dag gick genast mot dörren utan att låta hejda sig och fällde ner öronlapparna. Kama stod där utanför bredvid släden. Den var lång och smal, fyrtio centimeter bred, två och en kvarts meter lång med en spjälbotten som låg femton centimeter över medarnas stålskoning. I en enda rad framför släden låg fem rimfrosttäckta hundar sammanknipna. Det var eskimåhundar, jämnstora och jämnfärgade, alla ovanligt stora och alla grå. Ända från de grymma käkarna till de buskiga svansarna var de varandra lika som bröder i sin vargskepnad. Vargar var de också, visserligen tämjda, men vargar till utseende och karak-tär. Högst upp på slädlasset var två par snöskor instuckna under remmarna redo för användning.

Bettles pekade på en fäll av fjällhareskinn som stack fram ur en säck:

— Det är hans bädd, sa han. Tre kilo harskinn. Det varmaste han någonsin sovit under. Men förbanne mig om den skulle kunna hålla mig varm och jag brukar ändå kunna tåla lite av varje. Ljusan Dag är en helveteseld, det är vad han är.

— Inte skulle jag vilja vara den där indianen inte, anmärkte Doc Watson.

— Han kommer att ta livet av honom, det är vad jag tror, sjöng Bettles upprymd. Jag vet jag. Jag har varit ute med Ljusan Dag. Den karln har ännu aldrig förstått vad det vill säga att vara trött. Jag har sett honom hålla på en hel dag med våta strumpor i fyrtio graders kyla. Det finns inte en man till i världen som kunde överleva det.

Under det samtalet hade Ljusan Dag sagt adjö åt alla dem som trängdes kring honom. Oskulden ville kyssa honom och trots att han var lite dimmig av whiskyn fann han en utväg utan att låta sig snärjas av förklädesbanden. Han kysste Oskulden, men han kysste också de tre andra kvinnorna med lika uppenbar glädje. Han drog på sig sina långa kraghandskar, fick hundarna på benen och fattade tag i styrstången som sköt fram från släden.

— Mush, mina älsklingar! skrek han.

Djuren vräkte ögonblickligen sin tyngd mot bröstremmarna, de hukade sig mot snön och tog spjärntag med tassarna. De gnällde upphetsat och innan släden hade gått ett dussin meter fick både Ljusan Dag och Kama springa för att hålla takten. Och springande på detta sätt dök både män och hundar ner över sluttningen mot

Yukons frusna bädd och försvann i det grå gryningsljuset. KAPITEL 4

På floden där stigen redan var upptrampad och snöskorna obehövliga gjorde hundarna i medeltal tio kilometer i timmen. De två männen var tvungna att springa för att hålla den takten. Regelbundet avlöste Ljusan Dag och Kama varandra vid styrstången för det hårdaste arbetet var att styra den tunga släden och hela tiden hålla sig framför den. Den som blivit avlöst kunde falla undan och hålla sig efter släden och då och då vila sig genom att hoppa upp på den.

Det var ett tungt arbete, men eggande. De flög, det gick undan, de utnyttjade den upptrampade stigen till det yttersta. Sedan skulle man komma till obanad stig där fem kilometer i timmen vore snabbt. Då skulle det varken bli åka av eller vila eller springande. Arbetet vid styrstången skulle vara det lättare till vilket man återvände för att vila ut när man gjort sitt pass och med snöskorna banat väg för hundarna. Det arbetet var långt ifrån eggande. De måste också beräkna att träffa på ställen där kaotiska isbarriärer skulle sträcka sig kilometer efter kilometer. Där skulle de ha tur om de kunde tillryggalägga tre kilometer i timmen. Och de skulle möta de ofrånkomliga, verkliga isbarriärerna där en kilometer i timmen skulle kräva den yttersta ansträngning.

Kama och Ljusan Dag talade inte med varandra. Arbetets art hindrade dem och deras egna naturer gav inget utrymme åt prat under arbetet. Med långa mellanrum kunde det bli nödvändigt att säga någonting, ett enstavigt ord räckte. Kama nöjde sig för det mesta med en grymtning. Ibland kunde en hund gnälla till eller morra, men för det mesta höll sig spännet tyst. Det enda som hördes var det skarpa gnisslande skräpet från de stål-skodda medarna och det knarrande ljudet i släden.

Som genom en vägg hade Ljusan Dag passerat från Tivolis larm och dån in i en annan värld. En värld av tystnad och stillhet. Ingenting rörde sig. Yukon sov under metertjock is. Inte den minsta vindpust blåste. Inte ens saven rörde sig i granarnasom klädde flodstränderna. Träden stod som förstenade, deras grenar nedtyngda av all den snö de kunde bära. Den minsta darrning skulle ha skakat loss snön. Men ingen snö skakades loss. Mitt i denna högtidliga tystnad var släden den enda brännpunkten för liv och rörelse, hundarnas hetsigt slående tassar underströk bara den stillhet genom vilken de rörde sig.

Det var en död värld, och mer än det, en grå värld. Luften var skarp och klar, det fanns ingen fukt i luften, ingen dimma, inget dis, och ändå var himlen ett grått täcke. Orsaken till detta var att även om inget moln fördunklade dagsljusets skärpa fanns där ingen sol att ge dagern skärpa. Långt i söder klättrade solen stadigt mot middagshöjden, men mellan den och den frusna Yukon låg jordens välvda yta skymmande. Yukon låg i nattens skugga och dagen själv var blott en lång skymning. Kvart i tolv när en långsträckt flodkrökning gav en fri södersikt syntes solen börja klättra upp över horisonten. Men den steg inte lodrätt. Den gled i stället snett uppåt så att den vid middagstid med nöd och näppe fick sin undre kant över horisontlinjen. Det var en svag, glåmig sol. Det fanns ingen värme i dess strålar och man kunde se rakt in i den utan att det sved i ögonen. Den hade inte mer än nått middagshöjden innan den åter började sjunka ner under horisonten och en kvart över tolv kastade jorden åter sin skugga över landet.

Männen och hundarna skyndade vidare. Ljusan Dag och Kama var båda vildar vad magarna beträffade. De kunde äta oberoende av tid och mängd. Proppande sig fruktansvärt när de hade möjlighet och ibland sedan svältande i dagar i sträck. Hundarna utfodrades bara en gång om dagen och sällan fick de mer än ett halvt kilo torkad fisk var. De var glupande hungriga och samtidigt i strålande kondition. Ättlingar till vargar var näringsupptagandet hos dem till ytterlighet ekonomiskt och perfekt. Ingenting fick gå förlorat. Allt de förbrukade omsattes i energi. Och Kama och Ljusan Dag var likadana. Ättlingar av generationer som uthärdat, härdade de också ut. Deras var den enkla, den grundläggande ekonomin. Den minsta föda gav dem oerhörd energi. Ingenting förlorades. En skrivbordsman från den mjuka civilisationen skulle bli utmärglad och eländigpå den kost som höll Kama och Ljusan Dag i topptrim. De kunde det som mannen vid skrivbordet aldrig kan, nämligen hur man haller sig ständigt hungrig för att ständigt kunna äta. Deras aptit var alltid vaken och när som helst kunde de hugga för sig och aldrig hade de haft en aning av matsmältnings-besvär.

Klockan tre på eftermiddagen dog den långa skymningen bort i natt. Stjärnorna trädde fram, hårda, nära och

lysande, vid deras ljus fortsatte männen och hundarna sin färd. De var outtröttliga. Och detta var inte ett endags rekordförsök utan bara den första av sextio dagar. Trots att Ljusan Dag inte hade sovit under natten utan haft en natt av dans och fest syntes ingen trötthet på honom. Det hade två orsaker, dels hans otroliga livskraft och dels det förhållandet att sådana nätter var ovanliga i hans liv. Åter träder skrivbordsmannen fram vars fysiska effektivitet blir mer skakad av att han dricker en kopp kaffe före sänggåendet än vad Ljusan Dags blev av att han tillbringade en hel natt med sprit och upphetsning.

Ljusan Dag färdades utan klocka. Han kände tidens gång inom sig och fastställde den genom omedvetna processer. När klockan enligt vad han ansåg närmade sig sex började han se sig om efter en lägerplats. Vid en flodkrök sköt leden ut tvärs över floden. Då man inte hade funnit någon lämplig lägerplats fortsatte de mot den motsatta stranden en och en halv kilometer längre bort. Halvvägs hejdades de av en isbarriär som tog en timmes hårt arbete att passera. Slutligen skymtade Ljusan Dag vad han sökte, ett dött träd strax invid strandkanten. Släden kördes upp bredvid det och stannades. Kama grymtade tillfredsställt och man började slå läger.

Arbetsfördelningen var utmärkt. Var och en visste vad han skulle göra. Med den ena yxan fällde Ljusan Dag den torra tallen. Med en snösko och den andra yxan skyfflade Kama undan det halvmetertjocka snölagret över Yukons is och högg upp ett islager för matlagningen. Lite torr näver fick elden att ta fart och Ljusan Dag började laga maten under det att Kama lossade släden och utfodrade hundarna med deras ransoner torkad fisk. Han hissade upp matsäckarna i träden så högt att grönlands-hundarna inte skulle kunna kasta sig upp mot dem. Därefter högg han ner en unggran och kvistade av den. Nära elden trampade han ner den mjuka snön och täckte den tilltrampade ytan med granris. På detta golv slängde han sen ner sin egen och Ljusan Dags utrustningssäck sem innehöll torra strumpor och underkläder och deras sovfällar. Men Kama hade två har-skinnsfällar under det att Ljusan Dag nöjde sig med en enda.

De arbetade ihärdigt utan att tala och utan att spilla tid. Var och en gjorde det som var nödvändigt utan att fundera över det och utan att lämna den minsta uppgift ifrån sig åt den andre. När Kama såg att det behövdes mer is gick han för att skaffa det, och när Ljusan Dag märkte att en av hundarna hade knuffat omkull en snösko gick han fram och stack ner den i snön igen. Under det att kaffet kokade, fläsket stekte och kolbullarna rördes samman fann Ljusan Dag tid att sätta en stor kittel bönor över elden. Kama kom tillbaka, satte sig på granriset och under det han väntade på mat lagade han hundarnas seldon.

— Jag tror att Skookum och Booga kanske börjar slåss, anmärkte Kama när de satte sig för att äta.

— Håll ögonen på dom, svarade Ljusan Dag.

Och detta var allt som sades under måltiden. En gång sprang Kama upp under muttrande förbannelser, tog en eldbrand i handen och slog isär ett nystan stridande hundar. Mellan tuggorna kastade Ljusan Dag isbitar i bleckburkar där de töades upp till vatten. När måltiden var över lade Kama mer ved på elden, högg upp ved för morgonen och återvände till granrisbädden och seldonslagningen. Ljusan Dag högg upp ordentliga bitar fläsk och släppte ner dem i den kokande böngrytan. Trots den starka kylan var båda männens mockasiner blöta och när de inte längre behövde lämna sin granrisoas tog de av sig mocka-sinerna och hängde upp dem på korta käppar till tork framför elden. Då och då vände de på dem. När bönorna äntligen var färdigkokta hällde Ljusan Dag en del av dem i en säckvävs-påse, en halv meter lång och åtta centimeter i diameter. Den lade han sen ut i snön för att den skulle frysa. Resten av bönorna lät han vara kvar i kitteln till frukost.Klockan var över nio och de var färdiga att lägga sig. Hundarnas gläfs och nafsande hela länge sedan tystnat och de trötta djuren låg sammanrullade i snön med nosarna och tassarna täckta av de yviga vargsvansarna. Kama bredde ut sitt sovskinn och tände sin pipa. Ljusan Dag rullade en cigarrett av majspapper och kvällens andra samtal ägde rum

— Jag tror vi har hunnit nästan hundra kilometer, sa Ljusan Dag.

— Tror det, sa Kama.

Stående rullade de in sig i sina skinnfällar efter det att de först bytt ut de kyprade bomullsanoraker, kallade parkas, de burit under dagen mot korta Macinawrockar av rutigt ylle. De hade knappt slutit ögonen innan de

redan sov. Stjärnorna dansade och tindrade i den frostiga luften och högt uppe sköt norrskenets mångfärgade strålknippen fram som strålkastar-käglor.

I mörkret vaknade Ljusan Dag och purrade Kama. Trots att norrskenet ännu brann över dem hade en ny dag börjat. Frukosten utgjordes av uppvärmda kolbullar, uppvärmda bönor, stekt fläsk och kaffe. Hundarna fick ingenting trots att de längtansfullt stirrade mot de ätande. De satt upp i snön med tassarna skyddade av svansen. Då och då trampade de oroligt med tassarna, höll upp den ena eller andra tassen i luften som om frosten stack i trampdynorna. Det var en bitter kyla, åtminstone femtiotvå grader kallt och när Kama selade hundarna med bara händer var han tvungen att då och då gå fram till elden och tina upp fingertopparna som domnade i kylan. Tillsammans lastade och surrade de två männen släden. De värmde händerna för sista gången, drog på sig sina höga kraghandskar och smackade iväg hundarna utför slänten ner mot floden. Enligt Ljusan Dags uppskattning var klockan omkring sju på morgonen; men stjärnorna dansade ännu lika glittrande och tunna grönaktiga strimmor av norrsken pulserade på himlen.

Två timmar senare blev det plötsligt mörkt. Så mörkt att de kunde hålla kursen nästan enbart av instinkt. Ljusan Dag visste att han uppskattat tiden riktigt. Det var mörkret före dag-

41ningen, aldrig någonstans mer påtagligt än längs Alaskas vinterleder. Sakta stal sig det grå ljuset genom mörkret. Först så omärkligt att de nästan förvånat märkte den svaga skymten av snö under sig. Sedan kunde de se den närmaste hunden, därefter hela raden av springande hundar och snövidderna på ömse håll. Sedan skymtade den närmaste flodstranden till. Försvann åter i mörkret för att efter någon minut åter framträda. Stilla gled den motsatta flodstranden några kilometer bort fram ur dunklet och blev synlig. Västemt reste sig långt borta en skarpskuren snötäckt bergskedja. Ingen sol steg upp. Det gråa ljuset fortfor att vara grått.

En gång under dagen sprang ett lodjur mjukt över stigen rakt under nosen på ledarhunden och försvann in mot de vita skogarna. Hundarnas jaktinstinkter väcktes. Vargflockens jakttjut steg ur deras strupar, de kastade sig mot selarna och störtade efter lodjuret. Ljusan Dag skrek, kämpade med styrstången och lyckades vräka omkull släden i den mjuka snön. Hundarna gav upp jakten, släden vändes rätt och fem minuter senare flög den åter fram över den hårt tilltrampade stigen. Lodjuret var det enda levande väsen de sett under två dagar och i sitt mjukt förbiglidande språng hade det nästan gett intryck av en synvilla.

Klockan tolv, just när solen kisade upp ovanför jordens rundning rastade de och gjorde upp en liten eld på isen. Ljusan Dag högg loss stycken av den frusna bönpåsen med yxan. Upptinade och uppvärmda i stekpannan utgjorde dessa deras måltid. De drack inte kaffe, det ansåg han vara slöseri med den korta dagen. Hundarna upphörde med sitt inbördes käbbel och såg hungrigt på dem. Först sent på kvällen skulle de få sitt halvkilo torkad fisk. Dessförinnan hade de bara att arbeta.

Kylan fortsatte. Bara män av järn höll sig ute på stigarna vid sådan kyla och Kama och Ljusan Dag var de utvalda av sina raser. Men Kama visste att den andre var den bättre mannen och på så sätt var han redan från början dömd till undergång. Inte så att han på minsta sätt sparade sina krafter eller visade bristande vilja, men han tyngdes av medvetandet om sin underlägsenhet. Han dyrkade Ljusan Dag. Stoisk, tystlåten,stolt över sin styrka fann han alla dessa egenskaper förkroppsligade i sin följeslagare. Här var en man som var överlägsen i just de egenskaper som var värda överlägsenhet. En människo-gud vid hans sida och Kama kunde inte annat än dyrka honom — trots att han inte visade minsta tecken därpå. Det var inget att förvånas över, tänkte han, att den vita rasen segrade när den fostrade män som denne. Vilken möjlighet hade indianerna mot ett släkte så sammanbitet tåligt? Inte ens indianerna färdades vid sådan kyla och de kunde dock stödja sig på tusende generationers visdom. Men här var denne Ljusan Dag från den lättjefulla södern och han var hårdare än vad de var, han skrattade åt deras fruktan och han vandrade genom snön tio, tolv timmar om dagen. Och denne Ljusan Dag trodde han kunde hålla dagsetapper på femtio kilometer under sextio dagar. Vänta bara tills det blev snöfall eller man tvingas ut på de obanade stigarna eller den lösa isranden kring öppet vatten.

Under tiden höll Kama takten utan att knota och utan att hålla sig undan arbetet. Femtiofyra grader under noll är stark kyla. Tänk på denna kyla och inse under vilka förhållanden Kama och Ljusan Dag färdades från mörker till mörker och vidare genom mörker.

Kama förfrös kinderna och trots att han gned dem blev köttet svart och ömt. Han förfrös också de yttersta lungvävnaderna — en mycket farlig sak och huvudskälet till att man inte i onödan bör anstränga sig i en sådan kyla.

Den andra natten, när de lagt ytterligare åttio kilometer bakom sig, slog de läger alldeles i gränsen mellan Alaska och Nordvästterritoriet. Resten av färden, bortsett från den sista sträckan fram till Dyea skulle gå över kanadensiskt territorium. Då leden fortfarande var god och snön hårt packad planerade Ljusan Dag att slå läger vid Forty Mile under den fjärde natten. Han hade sagt det till Kama, men på tredje dagen började temperaturen stiga och de visste att det inte skulle dröja länge innan snön började falla. Ty vid Yukon måste det börja bli varmare innan det kan snöa. Samma dag kom de också in i ett fält, femton kilometer långt, där jättelika isförskjutningar gjor-de det nödvändigt för dem att tusen gånger lyfta den lastade släden över de väldiga flaken och åter sätta ner den på andra sidan. Här var hundarna så gott som till ingen nytta och männen tröttades till utmattning av vägens besvärligheter. En timmes extra färd sent den kvällen kunde inte knappa in mer än en liten del av den förlorade tiden.

På morgonen vaknade de med tjugo centimeter snö över fäilarna. Hundarna var djupt begravda i snö och endast motvilligt lämnade de sina varma nästen. Nysnön gjorde föret tungt. Medarna kärvade och en av männen fick gå före och packa snön med sina snöskor så att hundarna inte skulle sjunka ner. Denna snö var något helt annat än den som söderns invånare känner. Denna snö var hård, fin och torr. Den var som strösocker. Sparkade man i den rasslade den undan som sand. Kornen höll inte samman och det var omöjligt att krama den till en snöboll. Den bestod inte av snöflingor, utan av kristaller. Små geometriska frostkristaller. I verkligheten var den inte snö utan frost.

Vädret var varmt också. Knappa trettio grader och de två männen svettades när de släpade sig fram. De hade pälsmössornas öronlappar uppfällda och handskarna dinglade vid deras sidor. De lyckades inte nå Forty Mile den kvällen och när Ljusan Dag passerade lägret nästa dag stannade han där blott så länge att han hann ta emot posten och få lite extra käk. Nästa kväll slog de läger vid Klondykes utflöde i Yukon. De hade inte mött en människa sedan Forty Mile och de hade fått bana sig sin egen väg. Ingen hade denna vinter ännu följt floden söder om Forty Mile och det var inte otroligt att de skulle bli de enda som tog den vägen den vintern. På den tiden var Yukon ett hart när öde land. Mellan Klondykefloden och havet nere vid Dyea låg tusen kilometer snötäckt vildmark och på hela denna sträcka fanns blott två ställen där Ljusan Dag kunde vänta sig att finna människor. Båda platserna var isolerade handelsstationer. Sixty Mile och Fort Selkirk. Under sommaren kunde man kanske möta indianer vid mynningen av Stewart River eller White River, vid sjöarna Big och Little Salmon och Lake Le Barge, men under vintern skulle india-nerna, såvitt han visste, vara hack i häl på älgflockarna och följa dem tillbaka in i bergen.

När Ljusan Dag slog läger den kvällen vid Klondykes mynning kröp inte Ljusan Dag till kojs så fort dagsverket var gjort. Hade en vit man varit närvarande skulle Ljusan Dag ha sagt att han kände en aning. Nu snörde han på sig snöskorna, lämnade hundarna som låg hoprullade i snön och Kama som andades tungt under sina harfällar. Han klättrade upp mot platån som sträckte ut sig högt ovanför flodbädden. Granarna stod dock alltför tätt för att han skulle kunna se sig om och han fortsatte över platån och uppför de första branterna på berget i bakgrunden. Här kunde han se Klondyke flyta från öster i rät vinkel mot Yukon som i en mäktig krök kom från söder. Utför floden, mot väster kunde han se Moosehide Mountain, och den stora vita fläcken som gett det dess namn Älgskinnsberget syntes tydligt i stjärnljuset. Löjtnant Schwatka hade gett berget dess namn, men han, Ljusan Dag hade sett det först, långt innan denne djärve forskningsresande hade gått över Chilcoot och färdats med flotte utför Yukon.

Men han gav bara berget en snabb blick. Ljusan Dags uppmärksamhet togs helt i anspråk av platån som hade

djupt vatten under sig längs hela ena sidan, lämpligt för ångbåts-bryggor.

— Ett fint stadsläge, muttrade han. Plats för ett läger på fyrtiotusen man. Allt som behövs är ett ordentligt guldfynd. Han funderade ett slag. Tio dollar per vaskpanna räcker för att det ska bli den mest förbannade rusning Alaska varit med om. Det är nog idé att hålla ögonen öppna efter lämpliga stadslägen, hela vägen uppåt.

Han stod där ännu en stund och stirrade ut över den ensliga platån och med skapande fantasi såg han framför sig hur där skulle se ut om rusningen kom. I tankarna såg han sågverken, de stora handelsbodarna, krogarna och danssalongerna och de långa gatorna av gruvarbetarbostäder. Längs dessa gator såg han tusentals människor gå fram och tillbaka under det att tunga lastslädar med långa hundspann framför sig stod vidhandelsbodarna. Han såg också de tunga lastslädarna dra iväg ner genom Main Street, bort över den frusna Klondyke mot någon tänkbar fyndort.

Han skrattade och skakade sig loss från sina inbillningar, återvände ner till platån och gick över den mot lägret. Fem minuter efter det att han rullat in sig i fällen satte han sig upp, förvirrad över att han ännu inte sov. Han såg på indianen som sov vid sidan av honom, han såg på den döende eldens glöd, han såg på de fem hundarna bakom elden som låg hoprullade med sina vargsvansar över nosarna och de fyra snöskorna nerstuckna i snön.

— Det är då fan när man får en aning, mumlade han. Hans tankar återvände till pokerspelet. Fyra kungar! Han flinade till inför minnet. Det var en aning som hette duga! Han lade sig ner igen, virade manteln runt nacken och över öronlapparna, blundade och somnade denna gång med ens.

KAPITEL 5

Vid Sixty Mile förnyade de sina förråd, fick ännu några kilo brev och fortsatte vidare. Ända från Forty Mile hade de nu haft obanad stig och de kunde inte räkna med något annat under hela färden fram till Dyea. Ljusan Dag stod sig utmärkt, men den mördande hetsen började tära på Kama. Hans stolthet tvang honom att vara tyst, men han kunde inte dölja följderna av den forfrysning av lungvävnaden han utsatts för under köldknäppen. De fläckar av lungvävnaden som förstörts var mikroskopiskt små men när den inströmmande luften nådde dem uppstod en torr hackhosta. Varje ovanligt krävande ansträngning utlöste hostattacker som liknade anfall. Ögonen blev så blodsprängda att tårarna rann utför kinderna. En rökpust från elden kunde sända honom in i en halvtimmeslång hostattack och han höll sig försiktigtvis på vindsidan var gång Ljusan Dag lagade mat. handelsbodarna. Han såg också de tunga lastslädarna dra iväg ner genom Main Street, bort över den frusna Klondyke mot någon tänkbar fyndort.

Han skrattade och skakade sig loss från sina inbillningar, återvände ner till platån och gick över den mot lägret. Fem minuter efter det att han rullat in sig i fällen satte han sig upp, förvirrad över att han ännu inte sov. Han såg på indianen som sov vid sidan av honom, han såg på den döende eldens glöd, han såg på de fem hundarna bakom elden som låg hoprullade med sina vargsvansar över nosarna och de fyra snöskorna nerstuckna i snön.

— Det är då fan när man får en aning, mumlade han. Hans tankar återvände till pokerspelet. Fyra kungar! Han flinade till inför minnet. Det var en aning som hette duga! Han lade sig ner igen, virade manteln runt nacken och över öronlapparna, blundade och somnade denna gång med ens.

KAPITEL 5

Vid Sixty Mile förnyade de sina förråd, fick ännu några kilo brev och fortsatte vidare. Ända från Forty Mile hade de nu haft obanad stig och de kunde inte räkna med något annat under hela färden fram till Dyea. Ljusan Dag stod sig utmärkt, men den mördande hetsen började tära på Kama. Hans stolthet tvang honom att vara tyst, men han kunde inte dölja följderna av den forfrysning av lungvävnaden han utsatts för under köldknäppen. De fläckar av lungvävnaden som förstörts var mikroskopiskt små men när den inströmmande luften nådde dem uppstod en torr hackhosta. Varje ovanligt krävande ansträngning utlöste hostattacker som liknade anfall. Ögonen blev så blodsprängda att tårarna rann utför kinderna. En rökpust från elden kunde sända honom in i en halvtimmeslång hostattack och han höll sig försiktigtvis på vindsidan var gång Ljusan Dag lagade mat.De knogade dag ut och dag in utan uppehåll genom den lösa snön. Det var hårt och enformigt arbete utan ett spår av den fartens glädje och

den upphetsning som kom när man flög fram över den hårda skaren. För den vars tur det var att gå i täten med snöskorna var allt ett enda oförmildrat slit. En meter pudersnö måste pressas ihop och de stora snöskornas flätverk sjönk ett trettiotal centimeter under en mans tyngd. Sjönk ner i den lösa ytan. Snöskoarbetet krävde under sådana, förhållanden att man använde helt andra muskler än dem som används vid gående. Foten kunde från det ena steget till det andra inte föras i båglinje framåt. Den måste höjas lodrätt. När snöskon väl var nedpressad i snön vilade dess nos mot en trettio centimeter hög snövägg. Om foten kom det allra minsta ur sin lodräta linje när man höjde den, sköt den in i väggen och borrade ner sig till dess att dess häl slog emot mannens ben. Därför måste foten höjas uppåt, rakt uppåt, trettio centimeter uppåt innan man kunde böja knäet.

På denna nödtorftigt tilltrampade yta följde så hundarna, mannen vid styrstången och släden. Under ett slit, så som endast de bästa kan slita, kunde de på detta sätt avverka fem kilometer i timmen. Detta betydde längre restid per dag och för att ha en marginal till oförutsedda händelser utsträckte Ljusan Dag den till tolv timmar. Eftersom tre timmar gick åt till att slå läger, laga bönor på kvällen, göra frukost på morgonen, bryta upp och töa upp bönorna vid middagstid, återstod bara nio timmar för sömn och återhämtning och varken männen eller hundarna slösade bort många minuter av dessa nio timmar.

Vid Selkirk, handelsstationen nära Pelly River, föreslog Ljusan Dag att Kama skulle stanna kvar för att sedan följa honom på återfärden när han kom från Dyea. En kringströvande indian från Lake Le Barge var beredd att ta hans plats, men Kama var tjurskallig. Han bara grymtade till med ett ovilligt tonfall och det avgjorde saken. Dock bytte Ljusan Dag hundar, lämnade sitt eget utmattade spann i Selkirk för att vila upp till dess han återkom och fortsatte färden med sex nya hundar.

De färdades ända till tio på kvällen den dag de nådde framtill Selkirk och klockan sex nästa morgon gav de sig åter iväg ut i de åttahundra kilometer vildmark som sträckte sig mellan Selkirk och Dyea. Det blev en ny köldknäpp men oavsett om det var varmare eller kallare fortsatte de färden. När termometern sjönk till fyrtiofem grader under noll blev det än svårare att ta sig fram, för vid denna låga temperatur blev snökornen än mer sandaktiga i det motstånd de gjorde mot slädens medar. Hundarna måste dra hårdare nu än över samma snö vid tjugo eller trettio grader under noll. Ljusan Dag ökade dagsetapperna till tretton timmar. Han vakade svartsjukt över det lilla försprång han fått för han visste att det låg svåra sträckor framför dem.

Det var ännu inte midvinter och den våldsamma Fifty Mile River visade att hans omdöme varit riktigt. På många ställen var den vidöppen med en osäker isrand på vardera sidan. På andra ställen där vattnet kastade sig mot de höga branterna hade ingen isrand kunnat bildas. De vände och snodde, än gick de över floden, än måste de tillbaka igen, ibland fick de göra ett halvt dussin försök innan de lyckades ta sig fram över någon speciellt besvärlig sträcka. Det var ett tungt slit. Isbroarna måste prövas. Kama eller Ljusan Dag fick gå i förväg med snöskor på fotterna och långa korslagda stänger i händerna. På så sätt kunde de ta sig upp igen ur vakarna genom att hålla fast i stängerna. Flera sådana olyckor inträffade för dem båda. Men i fyrtiofem graders kyla kan ingen människa vara våt upp till midjan utan att förfrysa, så varje gång någon gick ner sig blev det ett extra uppehåll. Så snart han räddats fick den våte mannen springa fram och tillbaka för att hålla blodcirkulationen i gång under det att hans följeslagare gjorde upp eld. Först då kunde han byta kläder och torka de våta framför elden för att ha dem tillreds vid nästa missöde.

För att göra det hela än svårare kunde denna farliga flodfärd inte företas annat än i dagsljus och deras arbetsdag kom att inskränka sig till de sex skymningstimmarna. Varje ögonblick blev dyrbart och de kämpade för att inte förlora ett enda. De bröt upp, lastade släden, spände för hundarna långt innan de såg det första gråaktiga förebudet till en ny dag. Sedansatt de två männen hukade vid elden och väntade. Inte heller gjorde de längre någon middagsrast för att äta. Trots allt var de redan långt bakom sin tidtabell och varje dag åt sig in i deras marginal. Det fanns dagar då de tillryggalade tjugofem kilometer och dagar när de gjorde tjugo. En sträcka var så svår att de på två dagar blott lyckades komma femton kilometer framåt. Ty tre gånger tvangs de vända floden ryggen och bära släden och utrustningen över bergen.

Äntligen klarade de dock den fruktade Fifty Mile River och kom ut på Lake Le Barge. Här på sjön fanns varken

öppet vatten eller packis. Femtio kilometer framåt låg snön slät som en bordduk, även om den var lös och meterdjup. Fem kilometer i timmen var det mesta de kunde göra, men Ljusan Dag firade passagen av Fifty Mile genom att färdas till sent in på natten. Klockan elva på förmiddagen nådde de ut på sjön. Klockan tre på eftermiddagen just som polarnatten sänkte sig över dem fick han syn på den motsatta stranden och han fortsatte kursen efter stjärnorna. Klockan åtta på kvällen lämnade de sjön bakom sig och gick in i mynningen av Lewes River. Där gjorde man en halvtimmes uppehåll under det att stora stycken frusen bönsoppa töades upp och hundarna fick extra-ransoner fisk. Sedan drog man vidare uppför floden till klockan ett på natten då man slog läger. De hade varit under marsch sexton timmar i sträck och hundarna hade varit för trötta för att ens slåss. Kama hade uppenbart haltat sig fram de sista kilometrarna, dock bröt Ljusan Dag upp klockan sex på morgonen igen. Klockan elva drog de fram under White Horse och den natten slog han läger bortom Box Canyon. Den sista svåra flodfärden låg bakom dem och ett pärlband av sjöar framför dem.

Han drog hela tiden vidare utan att sakta ner. Tolv timmar om dagen, sex i skymning och sex i mörker slet de sig fram över leden. Tre timmar gick för att laga mat, reparera seldon, slå läger och bryta upp, och de återstående nio timmarna sov män och hundar som döda. Kamas järnstyrka smulades sönder. Dag efter dag rann hans krafter bort i det ohyggliga arbetet. Han började röra sig saktare, musklerna förlorade sinspänst och hans haltande blev bestående. Dock arbetade han stoiskt vidare, försökte aldrig undvika ansträngning och inte skuggan av klagan undslapp honom. Ljusan Dag var tärd och trött. Han såg trött ut, men på något sätt fortsatte han dock med denna underbara mekanism som hans kropp utgjorde ständigt vidare, obarmhärtigt vidare. Aldrig hade Kama sett honom mer gudalik än under dessa sista dagar på färden söderut när den sviktande indianen såg honom alltid i täten, hela tiden pressande sig framåt med en uthållighetens envishet som Kama aldrig förr sett och aldrig förr kunnat drömma fanns hos en människa.

Tiden kom när Kama inte längre förmådde ta sina pass i täten för att bana väg, och det var ett tecken att det hade gått långt utför med honom när han tillät Ljusan Dag att arbeta hela dagarna med det tunga snöskoarbetet. Över sjö efter sjö passerade de hela sjökedjan från Marsh till Linder-man och började ta sig upp mot Chilcoot. En annan man skulle ha slagit läger före den sista sluttningen upp mot passet vid slutet av den dova dagen, men Ljusan Dag fortsatte vidare upp och över passet ner mot Sheep Camp under det att en snöstorm som skulle ha fördröjt honom tjugofyra timmar rasade bakom honom.

Denna sista överväldigande ansträngning bröt helt ned Kama. På morgonen kunde han inte fortsätta. Klockan fem när han purrades satte han sig upp med stor svårighet, stönade och sjönk ner igen. Ljusan Dag utförde hela lägerarbetet, spände för hundarna och när han var klar för avfärd virade han in den hjälplöse indianen i alla de tre skinnfällarna och band fast honom högst uppe på släden. Det gick snabbt undan, de var på sista etappen nu och han hetsade hundarna utför genom Dyea Canyon och längs den hårt tilltrampade leden ner mot Dyeastationen. Och i fullt språng, med Kama stönande högst uppe på släden och Ljusan Dag hetsat springande vid styrstången för att inte komma under den framrusande slädens medar anlände de till Dyea vid havet.

Trogen sitt löfte övernattade inte Ljusan Dag där. En timmes uppehåll och släden var lastad med den norrgående postenoch med mat, nya hundar förspända och en ny indian var anställd. Kama sa ingenting ända från det de kom in till Dyea till dess att Ljusan Dag redo att ge sig iväg stod bredvid honom för att ta farväl. De tog varandra i hand.

— Du tar livet av den där jävla indianen, sa Kama. Begriper du Ljusan Dag? Du tar livet av honom.

— Han räcker väl fram till Pelly, skrattade Ljusan Dag.

Kama ruskade tveksamt på huvudet, vände ryggen till som

tecken på avsked.

Ljusan Dag tog sig över Chilcoot samma dag, i mörker och yrsnö körde han sedan fram till Crater Lake hundrafemtio meter under passet där han slog läger. Det var ett »kallt» läger, högt ovanför trädgränsen och han hade inte tyngt sin släde med ved. Den natten föll en meter snö över dem och i den svarta morgonen försökte

indianen rymma när de grävt sig ut. Han hade fått nog av att resa med en som enligt hans uppfattning var galen. Men Ljusan Dag övertygade honom hårdhänt att stanna och de drog vidare över Deep Lake och ner ut på plan mark vid Lake Linderman.

Ljusan Dag höll samma mördande fart som under nedresan men indianen tålde den inte på samma sätt som Kama. Men inte heller han klagade. Inte heller försökte han åter desertera. Han slet vidare och gjorde sitt bästa under det han förnyade sin föresats att för framtiden hålla sig borta från Ljusan Dags grannskap. Dagarna gled över i varandra, omväxlande natt och skymning, köldknäppar slog om till snöfall och snöfallen gav vika för köldknäppar och hela tiden, timme efter timme lade de kilometrarna bakom sig.

Men vid Fifty Mile hände dem en olycka. På väg över en isbrygga gick hundarna igenom isen och sögs med av strömmen under isen. Remmarna som höll spännet till stånghunden slets av och spännet sågs aldrig mer. Endast stånghunden var kvar och Ljusan Dag spände sig själv och indianen framför släden. Men en människa kan inte ersätta en hund när det gäller ett sådant arbete, och två män försökte här ersätta fem hundars arbete. Efter den första timmen lättade Ljusan Dag släden. Han slängde hundmaten, extrautrustningen och reserv-yxan. Den oerhörda ansträngningen orsakade att hunden slet av en sena nästa dag. Den blev helt oduglig. Ljusan Dag sköt den och övergav släden. På sin rygg tog han åttio kilo post och indianen gav han sextio kilo. Hänsynslöst kastade han utrustningen. Indianen blev förfärad när han märkte hur varje gram onödig post behölls men att bönor, koppar, pytsar, tallrikar och extrakläder kastades åt sidan. Man behöll bara en mantel var, en yxa, en bleckkittel och ett litet förråd fläsk och mjöl. I nödfall kunde fläsket ätas rått och mjöl utrört i varmt vatten räckte för att hålla liv i män. Till och med geväret och ammunitionen lämnades kvar.

På detta sätt färdades de de trehundra kilometerna till Selkirk. Ljusan Dag startade tidigt och slutade sent. De timmar som förr använts att slå läger och sköta hundarna tillbringades nu ute på marsch. Invirade i sina mantlar hukade de sig på kvällarna över en liten eld, drack mjölsoppa, satte fast fläsket på träpinnar och tinade upp det. Och i morgonmörkret steg de upp utan ett ord, axlade sina packningar, justerade huvudbanden och gav sig ut på stigen. De sista kilometerna fram till Selkirk fick Ljusan Dag driva indianen framför sig. En hålkindad man med död blick som annars skulle lagt sig raklång i snön eller övergivit sin postbörda.

I Selkirk spände man för det gamla hundspannet, nu uppvilat och i god kondition och samma dag strävade Ljusan Dag vidare, då och då tog han självklart sin plats vid styrstången omväxlande med den Le Bargeindian som hade erbjudit sig att följa med på nervägen. Ljusan Dag låg två dagar efter sin tidtabell och nyfallen snö med obanad stig höll honom två dagar efter hela tiden fram till Forty Mile. Nu slog vädret om. Det var tid för en ordentlig köldknäpp och han satsade på den. Han skar ner matförrådet för både män och hundar. Vid Forty Mile skakade man misstroget på huvudet och bad att få veta vad han skulle göra om snön fortfor att falla.

— Det blir en köldknäpp, skrattade han. Var så säker. Därpå drev han ut sitt spann igen.

Ett antal slädar hade redan färdats fram och tillbaka mellan Forty Mile och Circle City under vintern och stigen varväl banad. Köldknäppen kom och den höll i sig och Circle City var bara trehundra kilometer därifrån. Le Bargeindianen var en ung man fylld av stolthet som ännu inte lärt sig sin begränsning. Med glädje slog han in på Ljusan Dags takt och i början hoppades han till och med att han skulle kunna trötta ut den vite mannen. Under de första hundrafemtio kilometerna letade han efter tecken på trötthet hos denne och förundrade sig över att inga se. Under nästa hundrafemtio kilometer märkte han tecken hos sig själv och bet ihop tänderna hårt och höll ut. Ständigt flög Ljusan Dag vidare, sprang vid styrstången eller vilade på den framrusande släden. Den sista dagen var kallare och klarare än någon av de föregående och föret var utmärkt, de kunde tillryggalägga etthundrafemton kilometer. Klockan var tio på kvällen när de drog uppför flodbanken och kom in på Circle Citys huvudgata. Trots att det var hans tur att vila på släden hoppade den unge indianen av och sprang bakom släden. Det var ett hedersamt skrävel och trots att han insett sin begränsning och till det yttersta utnyttjade sina krafter sprang han tappert vidare.

KAPITEL 6

Det var fullpackat på Tivoli. Hela det gäng som sett Ljusan Dags avfärd två månader tidigare var där. Detta var kvällen den sextionde dagen och åsikterna om hur Ljusan Dag skulle lyckas gick starkt isär. Ännu klockan tio ingicks nya vad även om oddsen mot honom steg med varje nytt vad. I själ och hjärta var Oskulden övertygad om att han hade misslyckats, dock slog hon vad med Charley Bates, tjugo uns mot fyrtio att Ljusan Dag skulle anlända innan midnatt.

Det var hon som hörde de första hundskallen:

— Hör! skrek hon, det är Ljusan Dag!

Det blev allmän rusning mot utgången, men när de dubbla väl banad. Köldknäppen kom och den höll i sig och Circle City var bara trehundra kilometer därifrån. Le Bargeindianen var en ung man fylld av stolthet som ännu inte lärt sig sin begränsning. Med glädje slog han in på Ljusan Dags takt och i början hoppades han till och med att han skulle kunna trötta ut den vite mannen. Under de första hundrafemtio kilometerna letade han efter tecken på trötthet hos denne och förundrade sig över att inga se. Under nästa hundrafemtio kilometer märkte han tecken hos sig själv och bet ihop tänderna hårt och höll ut. Ständigt flög Ljusan Dag vidare, sprang vid styrstången eller vilade på den framrusande släden. Den sista dagen var kallare och klarare än någon av de föregående och föret var utmärkt, de kunde tillryggalägga etthundrafemton kilometer. Klockan var tio på kvällen när de drog uppför flodbanken och kom in på Circle Citys huvudgata. Trots att det var hans tur att vila på släden hoppade den unge indianen av och sprang bakom släden. Det var ett hedersamt skrävel och trots att han insett sin begränsning och till det yttersta utnyttjade sina krafter sprang han tappert vidare.

KAPITEL 6

Det var fullpackat på Tivoli. Hela det gäng som sett Ljusan Dags avfärd två månader tidigare var där. Detta var kvällen den sextionde dagen och åsikterna om hur Ljusan Dag skulle lyckas gick starkt isär. Ännu klockan tio ingicks nya vad även om oddsen mot honom steg med varje nytt vad. I själ och hjärta var Oskulden övertygad om att han hade misslyckats, dock slog hon vad med Charley Bates, tjugo uns mot fyrtio att Ljusan Dag skulle anlända innan midnatt.

Det var hon som hörde de första hundskallen:

— Hör! skrek hon, det är Ljusan Dag!

Det blev allmän rusning mot utgången, men när de dubblastormdörrarna slogs upp vek hopen tillbaka. De hörde hundarnas häftiga skall, hundpiskans snärt och Ljusan Dags uppmuntrande rop när de trötta djuren satte kronan på verket genom att släpa släden in över trägolvet. De kom som en storm och samman med den stormade kylan in. Den låg som en vit rök om dem. Hundarnas huvuden och ryggar syntes genom den när de stretade i selarna, det såg ut som om de simmade i en flod. Bakom dem kom Ljusan Dag vid styrstången, skymd upp till knäna i den virvlande frost genom vilken han tillsynes vadade fram.

Han var samme gamle Ljusan Dag fastän han såg mager och trött ut. Hans svarta ögon glittrade och blänkte klarare än någonsin.

Hans parka av kyprad bomull som räckte honom ner till knäna och inneslöt hans huvud i en kapuschong fick honom att likna en munk. Sotig och svedd av lägerbålen berättade den hans färds historia. Ett två månader gammalt skägg täckte hans ansikte och skägget var tovigt av is efter det att han andats genom det under de sista hundratio kilometerna.

Hans inträde var effektfullt teatraliskt, och han visste det. Detta var hans liv och han levde ut det till fullo. Bland sina kamrater var han en stor man, en arktisk hjälte. Det var han stolt över och det var ett stort ögonblick för honom när han efter sin färd på tretusentvåhundra kilometer kunde svepa rätt in i krogen med hundar, släde, postsäckar, indian, utrustning och allt. Han hade genomfört ännu en bragd som skulle få hela Yukon att genljuda av hans namn — han själv, Ljusan Dag, kungen bland färdmän och hundförare.

Han upplevde en hisnande överraskning när välkomstdånet steg mot honom och varje välbekant detalj i Tivoli

mötte hans blick. Den långa baren, flaskraderna, spelborden, den stora kaminen, invägaren vid guldvågen, männen och kvinnorna, Oskulden, Celia och Nellie, Dan MacDonald, Bettles, Billy Rawlins, Doc Watson, varenda en. Allt var precis likadant som när han lämnat det och det kunde lika gärna ha varit hans avresedag. De sextio dagarnas oavbrutna färd genom den vita vildmarken sköts plötsligt ihop och upphörde att finnas till.De var ett ögonblick, ett mellanspel. Han hade störtat ut i dem genom en vägg av tystnad och nästa ögonblick hade han slungats tillbaka genom samma tystnads vägg mitt in i Tivolis väsen och virrvarr.

För att övertyga sig själv om att dessa sextio dagar och dessa tretusentvåhundrakilometer av snö var verklighet kastade han en snabb blick över släden och dess postsäckar av segelduk. Som i en dröm skakade han alla de händer som sträcktes fram mot honom. Han kände en oerhörd hänförelse. Livet var underbart. Han älskade det. En stor känsla av mänsklighet och kamratskap svepte genom honom. Dessa, de var hans, hans egen sort. Det var ofattbart. Han kände hjärtat smälta och han skulle ha velat skaka hand med dem alla på en gång, sluta dem till sitt bröst i en enda allomfattande omfamning.

Han drog ett djupt andetag och skrek:

— Vinnaren betalar och jag är vinnaren eller hur? Kom hit ni mameluter och siwashvalpar och säg bara till. Där har ni er dyeapost. Direkt från havet. Knyt upp remmarna bara och vada rakt in bland breven.

Ett tjog händer höll redan på med att lossa remmarna när den unge Le Bargeindianen som framåtlutad deltog i arbetet plötsligt och kraftlöst rätade på sig. Det var stor förvåning i hans ögon. Han stirrade vilt omkring sig, ty vad han nu upplevde var någonting för honom nytt. Han var djupt skakad av en förut oanad begränsning. Han darrade som i frossa, knäna gav vika och han sjönk sakta ihop för att sedan plötsligt falla framåt över släden och uppleva hur mörker med ett förkrossande slag utplånade medvetandet.

— Utmattning, sa Ljusan Dag. Bär bort honom och stoppa honom i säng någon. Han är en riktigt fin indian.

— Ljusan Dag har rätt, var Doc Watsons utlåtande ett ögonblick senare. Karin har slocknat direkt.

Man tog hand om posten, hundarna fördes till sitt kvarter och Bettles stämde upp sin lovsång ”Whisky i stället för vin” när de köade vid den långa baren för att dricka och prata och kassera in sina vadhållningsvinster.

Några minuter senare virvlade Ljusan Dag fram över dans-golvet med Oskulden. Han hade bytt ut sin parka. mot sin skinnmössa och filtjacka, hade sparkat av sig de isiga mocka-sinerna och valsade i strumpfötterna. Efter det att han blivit blöt upp till knäna under eftermiddagen hade han fortsatt utan att ta torrt byte på fotterna och hans höga yllestrumpor var som ett ispansar. I rumsvärmen började isen töa och föll sönder i stora klirrande stycken. När han dansade klirrade isbitarna mot varandra och då och då föll de mot golvet och de dansande halkade på dem. Men alla förlät Ljusan Dag. Han som var en av de få vars ord var lag i detta avlägsna land, han som bestämde takt och ton och genom sitt uppträdande utgjorde måttstocken på rätt eller orätt stod själv ovan lagen. Han var en av dessa sällsynta och utvalda dödliga som aldrig kunde göra fel. Vad han än gjorde var det rätt, oavsett om andra tilläts göra så eller ej. Naturligtvis blir en människa utvald på ett sådant sätt just därför att Hon oawikligt handlar rätt och handlar på ett högre och bättre plan än sina medmänniskor. På så sätt var det med Ljusan Dag, en av de gamla hjältarna i detta unga land, samtidigt en man yngre än de flesta av dem, han följde en bana vid sidan av andra, en övermänniska, en människa som var stort mänsklig, helt mänsklig. Och det var därför inget att undra över att Oskulden helt gav sig hän i hans armar när de dansade dans efter dans och samtidigt var sjuk av ångest, därför att hon visste att han i henne bara såg en god vän och en utmärkt danspartner. Det var inte mycket tröst för henne att veta att han aldrig varit kär i någon kvinna. Hon var sjuk av kärlek till honom och han dansade med henne så som han skulle ha dansat med vilken kvinna som helst och så som han skulle ha dansat med en man som dansade väl och hade knutit en snusnäsduk om armen som konventionell kvinnosymbol.

Ljusan Dag dansade med en sådan man den kvällen. Bland skogsmän har det alltid varit ett styrkeprov att försöka dansa omkull varandra. Och när Ben Davies, faraobankiren, med en skrikig snusnäsduk om armen fick tag i Ljusan Dag under en Virginia reel, då satte man igång. Dansgolvet tömdes och de dansande ställde sig vid

väggarna för att se på. Runt, runtsnurrade de två männen och hela tiden åt samma håll. Man ropade ut i krogen och det stora barrummet med dess spelbord och allt övergavs. Alla ville se på och de packade ihop sig tätt i danssalongen. Musikerna spelade vidare och de två männen snurrade runt, runt. Davies var skicklig och här vid Yukon hade han slungat många starka karlar på rygg. Men efter ett par minuter blev det klart att det var han själv och inte Ljusan Dag som höll på att förlora balansen.

Ännu en stund snurrade de runt och sedan stannade Ljusan Dag plötsligt, släppte sin partner och tog ett steg tillbaka, han raglade och viftade planlöst med armarna som för att söka stöd i luften. Men Davies åkte åt sidan med ett häpet fånigt leende över ansiktet, föll framåt när han försökte komma i balans och for med huvudet före ner i golvet. Fortfarande raglande och vacklande och klösande med händerna i luften fick Ljusan Dag fatt i den närmaste flickan och valsade ut på golvet med henne. Åter hade han gjort det storslagna. Utmattad efter tretusentvåhundra kilometers snöfärd och en sista dagsetapp på hundrafemton kilometer hade han snurrat omkull en utvilad man, Ben Davies själv.

Ljusan Dag älskade att vara på toppen och även om det i hans trånga erfarenhet funnits få toppar hade han alltid gjort det till en hederssak att nå de toppar han kunde få se. Den stora världen hade aldrig hört talas om honom men han var känd vitt och brett genom det vidsträckta tysta polarlandet, känd av vita och indianer och eskimåer från Berings hav till passen, från de mest avlägsna floders källflöden till tundran som möter havet vid Point Barrow. Behovet att vara den överlägsne var starkt inom honom och det gjorde detsamma om han brottades med naturmakterna, med människor eller med sin tur vid spelbordet. Det var ett spel det hela, livet och allt vad därtill hörde. Och han var en spelare ända in i sin kärna. Risken och chansen gav honom mat och dryck. Visserligen var den inte blind, ty han utnyttjade sin klokhet, sin skicklighet och sin styrka, men bakom allting fanns den eviga slumpen, den som ibland vände sig mot sina tillbedjare och krossade de visa under det den välsignade dårarna — slump, det somalla män sökte efter och drömde om att besegra. Också han. Djupt nere i hans levande kropp sjöng livet självt sin sirén-sång om sitt eget majestät. Ständigt viskande och uppfordrande talade den om för honom att han kunde nå mer än andra män, vinna där de förlorade, bäras mot framgång där de gick under. Det var livskravet, starkt och sunt, omedvetet om svaghet och förfall, drucket av sublimt självmedvetande, jag-berusad, förtrollad av sin egen oerhörda optimism.

Och ständigt, i en den tystaste viskning eller mest skrällande tmmpetstöt kom budskapet att någon gång någonstans på något sätt skulle han nå sin tur, göra sig själv till sin egen lyckas smed och märka den som sin. När han spelade poker viskades det om fyra ess och royal flush. När han sökte guld var det om guld i gräsrötterna, guld på hälleberget, guld hela vägen ner. Vid de svåraste prövningarna på stigarna och floderna och i hunger var budskapet att andra män kunde dö men han skulle nå vidare och segra. Det var livets gamla, gamla lögn när det bedrog sig självt och inbillade sig vara odödligt och oförstörbart, förutbestämt att segra över andra liv och nå sin längtans mål.

När han nu fortsatte dansen och då och då ändrade riktning på svängarna, dansade han bort sin yrsel och ledde sedan skaran mot baren. Men där restes en enhällig protest. Man ville inte längre finna sig i hans teori om att vinnaren skulle betala. Den gick mot all vana och god sed och även om den gav eftertryck åt det goda kamratskapet måste den i det goda kamratskapets namn upphöra. Drinkarna borde beställas av Ben Davies och Ben Davies måste betala för dem. Dessutom borde alla drinkar och rundor Ljusan Dag begärt gå på krogens egen räkning ty Ljusan Dag drog folk. Bettles var talesman och hans skarpa och svordomsspäckade argument hälsades med enhälligt bifall.

Ljusan Dag flinade och gick över till roulettebordet där han köpte en hög gula jetonger. Efter tio minuters spel löste han in dem vid guldvågen och tvåtusen dollar i guldstoff tömdes i hans påse och i ännu en extra påse. Slump, en lyckträff, men den var hans. Glädje lades till glädje. Han levde ochnatten var hans. Han vände sig mot sina omtänksamma kritiker.

— Nu ni, nu betalar vinnaren i alla fall, sa han.

Och de gav med sig. Det fanns ingenting att göra åt Ljusan Dag när han svingade sig upp på livets rygg och red

för lösa tyglar.

Klockan ett på natten såg han hur Elijah Davies skjutsade Henry Finn och timmerhuggaren Joe Hines mot dörren. Ljusan Dag hejdade dem:

— Vart ska ni ta vägen? frågade han och försökte släpa dem tillbaka till bardisken.

— Till sängs, svarade Elijah Davies.

Han var en mager tobakstuggande karl från Nya England, den enda i hela hans familj som hade hört Västerns lockrop skalla från Mount Desert ner över åkrarna och ängarna och som följt det.

-—- Måste, sa Joe Hines urskuldande. Vi kör iväg i morgon.

Ljusan Dag höll dem ännu fast.

— Vart? Vad står på?

— Det är inget särskilt, förklarade Elijah. Vi ska bara ta och titta lite på din aning och ge oss iväg motströms uppåt landet. Ska du inte följa med?

— Visst ska jag det, bekräftade Ljusan Dag.

Men frågan hade kastats fram som ett skämt och Elijah brydde sig inte om svaret.

— Vi sticker upp mot Stewart, fortsatte han. Al Mayo berättade för mig en gång att han sett några sandbankar som inte såg så illa ut första gången han kom utför Stewart och vi tänkte försöka oss på dom nu när floden är frusen. Vet du, Ljusan Dag, tänk på vad jag säger, det kommer tider när vintergrävningen blir det enda riktiga. Då kommer folk att skratta åt vårt sommarkrattande och vårt jordbökande.

På den tiden drömde man inte ens om att arbeta på vintern. Tjälen gick från mossan ända ner till urberget och marken var hård som granit. Den motstod både hacka och spade. På sommaren grävde man sig ner lika fort som solen töade upp tjälen. Det var då de gjorde sitt arbete. Under vintern fraktade de sina förråd, gick på älgjakt och gjorde sig redoför sommarens arbete och sen slöade de sig fram genom de trista mörka månaderna i stora läger som Circle City och Forty Mile.

— Ja, höll Ljusan Dag med, vinterjobbet kommer. Vänta ni bara tills det stora fyndet kommer däruppåt floderna. Då kommer ni att få se på ett annat slags guldgräveri. Vad är det som hindrar att man tar upp schakt ända till urberget och sen gräver ut orter? Man behöver inte timra. Tjälen är så stark att marken håller ända till dess helvetet fryser igen och dess spillvatten blir till glass. Dom kommer att jobba med fyndigheter trettio meter under marken då. Jag följer med er allihop, Elijah.

Elijah skrattade, tog tag i sina två kamrater och gick åter mot dörren.

— Stopp, ropade Ljusan Dag. Jag menar allvar.

De tre männen vände sig hastigt om mot honom, deras ansikten utgjorde en blandning av överraskning, glädje och häpnad.

— Äh, du skämtar väl? sa Finn, skogsarbetaren, en tyst stadig karl från Wisconsin.

— Se bara på mina hundar och min släde, sa Ljusan Dag. Det blir två lag och bara hälften så stor börda, men vi måste ta det lite lugnt i början för hundarna är förbanne mig utpumpade.

De tre männen var överlyckliga, men ännu lite klentrogna.

— Hördudu, slängde Joe Hines fram, du skämtar väl inte va? Vi menar allvar, vet du. Kommer du verkligen med?

Ljusan Dag sträckte fram sin hand och de skakade hand.

— Då bör du väl gå till sängs, rådde Elijah honom, vi sticker klockan sex och fyra timmars sömn är inte för

mycket.

— Vi kunde kanske stanna en dag till så han kunde vila upp, föreslog Finn.

Det sårade Ljusan Dags stolthet.

— Nej, det gör ni inte, ropade han. Vi sticker allihop klockan sex. När vill ni bli purrade? Fem? Allright, jag väcker er.

— Du borde nog få lite sömn, sa Elijah allvarligt. Du kan ju inte stoppa för vad som helst.Ljusan Dag var trött. Grundligt trött. Även hans järnfysik märkte utmattningen. Varje muskel skrek efter sömn och vila, förfärades vid tanken på att fortsätta färden och påfrestningarna. Hela denna kroppens protest vällde upp som en revoltvåg genom hans hjärna. Men djupare i honom viskade livet självt, hånfullt och trotsigt, att alla Ljusan Dags kompisar såg på nu, att nu var tillfället att lägga bragd till bragd, att pråla med styrka i styrkans egen åsyn. Det var bara livet som viskade sin urgamla lögn. Och dess bundsförvant var whiskyn med hela sin fräckhet och inbilskhet.

— Tror ni jag är ett spädbarn va? slängde Ljusan Dag fram. Jag har ju inte fått en drink eller en dans eller träffat en själ på två månader. Gå och lägg er bara. Jag purrar er klockan fem.

Sen dansade han vidare i sina strumpfötter hela natten till dess han klockan fem på morgonen dundrande slog med knytnävarna mot sin nya partners stuga och hördes sjunga den sång som hade gett honom hans namn.

— Ljusan dag, Stewartflodens guldsökare. Ljusan dag! Ljusan dag! Ljusan dag!

KAPITEL 7

Denna gång gick färden över leden lättare. Snön var ordentligt sammanpackad och de tvangs inte hetsa fram med postsäckarna. Dagsmarscherna var kortare. När han förde postsäckarna hade Ljusan Dag drivit tre indianer till utmattning, men hans nuvarande färdkamrater visste att de inte fick vara utmattade när de kom fram till sandbankarna vid Stewart River, så de höll en lugnare takt. Och under detta lättare arbete när hans reskamrater trots allt tröttades ut återvann Ljusan Dag sina krafter. Vid Forty Mile vilade de två dagar för hundarnas skull och vid Sixty Mile lämnade man Ljusan Dags hundar hos handelsmannen. I motsats till Ljusan Dag hade de Ljusan Dag var trött. Grundligt trött. Även hans järnfysik märkte utmattningen. Varje muskel skrek efter sömn och vila, förfärades vid tanken på att fortsätta färden och påfrestningarna. Hela denna kroppens protest vällde upp som en revoltvåg genom hans hjärna. Men djupare i honom viskade livet självt, hånfullt och trotsigt, att alla Ljusan Dags kompisar såg på nu, att nu var tillfället att lägga bragd till bragd, att pråla med styrka i styrkans egen åsyn. Det var bara livet som viskade sin urgamla lögn. Och dess bundsförvant var whiskyn med hela sin fräckhet och inbilskhet.

— Tror ni jag är ett spädbarn va? slängde Ljusan Dag fram. Jag har ju inte fått en drink eller en dans eller träffat en själ på två månader. Gå och lägg er bara. Jag purrar er klockan fem.

Sen dansade han vidare i sina strumpfötter hela natten till dess han klockan fem på morgonen dundrande slog med knytnävarna mot sin nya partners stuga och hördes sjunga den sång som hade gett honom hans namn.

— Ljusan dag, Stewartflodens guldsökare. Ljusan dag! Ljusan dag! Ljusan dag!

KAPITEL 7

Denna gång gick färden över leden lättare. Snön var ordentligt sammanpackad och de tvangs inte hetsa fram med postsäckarna. Dagsmarscherna var kortare. När han förde postsäckarna hade Ljusan Dag drivit tre indianer till utmattning, men hans nuvarande färdkamrater visste att de inte fick vara utmattade när de kom fram till sandbankarna vid Stewart River, så de höll en lugnare takt. Och under detta lättare arbete när hans reskamrater trots allt tröttades ut återvann Ljusan Dag sina krafter. Vid Forty Mile vilade de två dagar för hundarnas skull och vid Sixty Mile lämnade man Ljusan Dags hundar hos handelsmannen. I motsats till Ljusan Dag hade deinte kunnat återhämta sig under denna resa efter den fruktansvärda färden från Selkirk till Circle City. När man därför drog ut från Sixty Mile hade Ljusan Dags släde ett nytt hundspann.

Följande natt slog de läger i övärlden vid Stewart Rivers mynning. Ljusan Dag talade om kommande städer och trots att de andra skrattade åt honom stakade han ut hela virrvarvet av höga skogklädda öar.

— Antag nu bara att det blir ett stort fynd på Stewart, sa han. Ni kanske kommer att vara med om det och ni kanske inte kommer att vara med om det. Men jag kommer att vara med. Tänk över det en gång till och gå med mig nu.

Men de var tjurskalliga.

— Du är likadan som Harper och Joe Ladue, sa Joe Hines. Dom håller jämt på med det där. Du vet den där stora platån vid Klondyke och Moosehide Mountain? Nå, registratorn vid Forty Mile berättade för mig att dom stakade ut den för en månad sen. Harper-Ladues stad. Ha. Ha. Ha!

Elijah och Finn skrattade också men Ljusan Dag var fortfarande lika allvarlig.

— Där har ni det! ropade han. Den där aningen. Den där aningen, den ligger i luften. Varför skulle dom ha stakat ut den där slätten om dom inte hade känt någonting på sig. Önskar det var jag som stakat ut den.

Beklagandet som hördes i hans stämma utlöste ännu en skrattsalva.

— Skratta ni bara. Skratta. Det är det som är felet med er. Ni tror att det bara är guldgrävandet som kan ge de stora pengarna. Men det ska jag säga er att när det stora fyndet kommer då kommer ni allihop att kratta och gräva i gyttjan, men fan så lite ni får för det. Ni skrattar bara åt amalgammetoden och ni tror att guldpuder är Guds egen gåva avsedd att lura dumhuvuden och chechaquos med. Bara riktig guldsand för er, det är er metod och därför får ni inte hälften av det ur marken och hälften av vad ni får förlorar ni i slam-ningen. Men dom som kommer att ta hand om det hela, det blir dom som stakar ut stadsplaner, organiserar handelsbolag, öppnar bankerna...Hans ord dränktes i en skrattsalva. Banker i Alaska! Själva tanken var ohyggligt festlig.

— Visst, och dom kommer att öppna en börs.

Åter vred de andra sig av skratt. Joe Hines rullade runt på sin sovmantel och höll sig för sidorna.

— Och efter dom kommer dom stora gruvhajarna som köper upp hela dalgångar där ni har hållit på att skrapa och krafsa som kycklingar, och dom kommer att sätta igång med hydraulisk vaskning om sommaren och tina upp tjälen med ånga om vintern.

Tina upp tjälen med ånga. Det var toppen. Ljusan Dag gjorde verkligen ett tidernas skämt. Tina upp tjälen med ånga — när till och med upptining med vedbål ännu blott var en dröm.

— Skratta ni. Fan också, skratta ni bara. Ni har inte fått upp ögonen ännu. Ni är bara en hop jamande kattungar. Jag säger er att om fyndet kommer i Klondyke då blir Harper och Ladue miljonärer. Och om det kommer vid Stewart kommer ni att få se Elam Harnishstaden blomma upp. Och då, då när ni kommer med era dystra ansikten, då...

Han suckade resignerat.

— Nå, jag får väl se till att ni får något att käka, lite soppa eller så.

Ljusan Dag såg en vision. Hans synfält hade alltid varit strängt begränsat, men det han såg, det såg han storslaget. Hans hjärna var välordnad, hans fantasi praktisk och han hade aldrig dagdrömt. När han i stället för den skogiga snötäckta platån hade sett en febrig storstad, då hade han förutsatt först det guldfynd som skulle göra staden möjlig och sen hade han haft ett öga för var man kunde lägga ångbåtsbryggor, sågverk och lagerlokaler och allt vad en stad högt här uppe i norden behövde. Men allt detta var i sin tur bara staffage för något större, temperamentens spel. I gatorna, i husen, i människorna och i de ekonomiska sammanhangen där i hans drömda stad svärmade möjligheter. Det var ett större spelbord. Himlen själv var tak och på ena sidan låg sydländerna och på den andra stod norrskenet. Det skulle bli ett högt spel, högre änvad någon Yukonbo någonsin kunnat drömma om och Ljusan Dag skulle nog se till att han kom med i det spelet.

Under tiden hade han dock bara sin aning att bygga på. Men det kom. På samma sätt som han kunde satsa sitt sista uns på en god pokerhand satsade han sitt liv och alla sina krafter på aningen om att framtiden skulle ge ett stort fynd vid flodkällorna. Därför slet sig han och hans tre färdkamrater uppför Stewarts frusna bröst med hundar, snöskor och slädar. Slet sig fram genom den vita vildmarken där den gränslösa tystnaden aldrig bröts av människoröster, yxhugg eller fjärran bösskott. De och endast de rörde sig genom den vida och frusna tystnaden, små människoinsekter, som kravlade sitt tjog kilometer var dag, som smälte ner is för att få vatten att dricka, som slog läger i snön om nätterna, med sina varghundar hoprullade till rimfrosttäckta, lurviga klasar och de åtta snöskorna nerstuckna i en rad bredvid slädarna.

De såg inga tecken av andra människor, även om de en gång kom förbi en grovt tillyxad stakbåt gömd på en plattform vid flodbanken. Vem som än hade dolt den där hade aldrig kommit tillbaka för att hämta den och de undrade och drog vidare. En annan gång träffade de på en indianby, men indianerna var försvunna. Antagligen höll de till högre upp över Stewart, hack i häl efter älgflockarna. Trehundratjugo kilometer ovanför Yukon kom de fram till några sandbankar och Elijah ansåg att det var om dem Al Mayo talat. Man slog därför läger och inrättade sig för lång tid. Maten gömdes på en hög plattform för att hundarna inte skulle komma åt den och man började arbeta ute på bankarna. Högg sig ner genom isen till dess man kom ner till sanden.

Det var ett hårt och enkelt liv. Frukosten var klar och de var redan i arbete när det första grå ljuset kunde skönjas och när natten föll började de med matlagning och lägerarbete, rökte och berättade historier en stund, rullade sen in sig i sina sovfällar och sov under det att norrskenet brann över dem och stjärnorna flimrade och dansade i den stränga kylan. Deras kost var enformig: surdegsbröd, fläsk, bönor, då och då ett fat med ris kokat med sviskon. Färskt kött lyckades deinte få. Djurlivet var ovanligt dött. Endast sällan kunde de råka på spåren av en fjällhare eller en hermelin, men det var undantag och det verkade som om allt liv flytt trakten. Det var inga okända förhållanden för dem, alla hade de någon gång träffat på detsamma, ena året hade de dragit genom ett område som kryllade av villebråd, ett eller två, tre år senare kunde man göra samma färd och inte se skymten av vilt.

Visst fann de guld i sandbankarna, men inte så mycket att det lönade sig. När han var ute på älgjakt hade Elijah nittio kilometer högre upp vaskat ytsanden vid en liten bäck och det hade varit en lovande färg på den. De hade spänt för hundarna och med lätt packning hade de kört upp mot platsen. Här prövade man också, möjligen för första gången i Yukons historia, vedbål vid schaktningen. Det var Ljusan Dags initiativ. Efter det att de röjt undan gräset och mossan gjorde de ett bål av torrt granvirke. Sex timmars eldning töade upp ett tjugo centimeter tjockt dylager. Hackorna sjönk rakt igenom det och när de skövlat rent byggde de ett nytt bål. De arbetade bittida och sent upphetsade av experimentets framgång. Efter två meter tjälbunden dy kom de ner till gms, också det fruset. Här blev arbetet svårare. Men de lärde sig sköta eldarna bättre och snart kunde de tina upp arton-tjugo centimeter grus åt gången. Det var guldsand i gruset men efter en halv meter blev det åter dy. Vid sex meters djup träffade de åter på ett gruslager och vid provvaskningar gav varje panna så mycket som sex, sju dollar i guldsand. Olyckligtvis var detta tunna gruslager inte mer än två centimeter tjockt. Dämnder var dy blandat med gamla trädstammar och fossila ben från glömda djur. Men de hade hittat guld, ren guldsand och vad var mer troligt än att det stora fyndet skulle göras vid urberget? De skulle nå ner till urberget även om det låg femton meter ner. De delade upp sig i två skift och arbetade dag och natt, röken från bålen steg oupphörligt.

Det var vid denna tidpunkt som Elijah sändes till huvudlägret för att hämta mer käk. Elijah var själv en av de väderbitna pionjärerna. Det var hundraåttio kilometer fram och tillbaka, men han lovade att komma tillbaka på tredje dagen. En

65dag utan last, två dagar med last på återfärden. Han kom istället på natten den andra dagen. Man hade just kojat när man hörde honom.

— Vad fan har hänt nu? frågade Henry Finn när den tomma släden kom innanför lägerbålets ljuskrets och han såg att Elijahs långa allvarliga ansikte var längre och allvarligare än någonsin.

Joe Hines kastade ved på elden och de tre männen invirade i sina mantlar trängde sig tätt intill värmen. Elijahs skägg var tovigt av is, likaså hans ögonbryn och päls så han såg ut som en karikatyr av en mager jultomte.

— Kommer ni ihåg den där stora granen som höll upp förrådsplattformen åt flodsidan till? började Elijah.

Det var snabbt gjort att berätta om katastrofen. Det stora trädet som sett ut att kunna tåla många århundraden till hade varit sjukt av röta. På något sätt hade dess rotgrepp i jorden försvagats. Vikten av förrådsplattformen och vintersnön hade blivit för mycket för det, den jämvikt det så länge hade haft med sin omgivning hade rubbats, det hade svajat och fallit och i fallet slagit sönder förrådsplattformen och därmed rubbat den jämvikt vilken de fyra männen och de elva hundarna levde i gentemot omgivningen. Matförrådet var borta. Jär-varna hade tagit sig in i förrådet och vad de inte ätit upp hade de förstört.

— Dom åt upp varenda smul av fläsk, sviskon, socker och hundkäk, sa Elijah, och förbanne mig om de inte gnagde upp säckarna och hällde ut mjöl, bönor och ris härifrån till helvete. Jag fann tomsäckar fem hundra meter utanför lägret.

Under en lång stund sa ingen någonting. Det var ingenting mindre än katastrof att förlora maten mitt i polarnatten i ett distrikt utan villebråd. De var panikslagna men ansträngde sig att se sanningen i ögonen och tänka efter. Joe Hines var den förste som sa någonting.

— Vi kan sikta snön efter bönorna och riset... fast det var väl inte mer än fyra eller fem kilo ris kvar.

— Och någon måste ta ett spann och köra till Sixty Mile, sa Ljusan Dag.— Jag sticker, sa Finn.

De tänkte ännu en stund.

— Men hur ska vi få käk åt det andra spånnet och de tre som blir kvar? undrade Hines.

— Finns bara en sak att göra, sa Eli jah. Du får ta det andra spånnet och dra iväg uppför Stewart tills du träffar på indianerna. Sen får du komma tillbaka med ett köttlass. Du kommer att vara tillbaka här långt innan Henry hinner hit från Sixty Mile och när du är borta behövs det bara käk åt mig och Ljusan Dag och vi är små i maten.

— Och i morgon bittida sticker vi iväg ner till förrådet och siktar snön efter vad som finns kvar. Ljusan Dag lade sig under det han talade och rullade in sig i sin sovmantel, sen sa han:

— Det är bäst att krypa till kojs så vi kommer iväg tidigt i morgon. Ni två kan föra ner hundarna. Elijah och jag går på var sin sida om floden och ser om vi kan driva upp älg under färden ner.

KAPITEL 8

Man lät ingen tid gå till spillo. Hines och Finn tog sig ner till det gamla lägret med hundarna som redan hade fått sina ransoner inknappade. Vid middagstiden den tredje dagen kom Elijah som meddelade att han inte hade sett något älgspår. Ljusan Dag som kom på kvällen hade samma sak att säga. Så fort man kommit fram började man omsorgsfullt sikta snön runt om förrådet. Det var inget lätt arbete ty man fann kringströdda bönor ända till trettio meter från förrådet. Resultatet av deras arbete var ynkligt och de fyra männen visade sin lödighet när de delade upp de futtiga kilona föda.

Lejonparten — liten som den var — lämnades hos Ljusan Dag och Elijah. De båda som drog bort med hundarna, den — Jag sticker, sa Finn.

De tänkte ännu en stund.

— Men hur ska vi få käk åt det andra spånnet och de tre som blir kvar? undrade Hines.

— Finns bara en sak att göra, sa Eli jah. Du får ta det andra spånnet och dra iväg uppför Stewart tills du träffar på indianerna. Sen får du komma tillbaka med ett köttlass. Du kommer att vara tillbaka här långt innan Henry hinner hit från Sixty Mile och när du är borta behövs det bara käk åt mig och Ljusan Dag och vi är små i maten.

— Och i morgon bittida sticker vi iväg ner till förrådet och siktar snön efter vad som finns kvar. Ljusan Dag lade sig under det han talade och rullade in sig i sin sovmantel, sen sa han:

— Det är bäst att krypa till kojs så vi kommer iväg tidigt i morgon. Ni två kan föra ner hundarna. Elijah och jag går på var sin sida om floden och ser om vi kan driva upp älg under färden ner.

KAPITEL 8

Man lät ingen tid gå till spillo. Hines och Finn tog sig ner till det gamla lägret med hundarna som redan hade fått sina ransoner inknappade. Vid middagstiden den tredje dagen kom Elijah som meddelade att han inte hade sett något älgspår. Ljusan Dag som kom på kvällen hade samma sak att säga. Så fort man kommit fram började man omsorgsfullt sikta snön runt om förrådet. Det var inget lätt arbete ty man fann kringströdda bönor ända till trettio meter från förrådet. Resultatet av deras arbete var ynkligt och de fyra männen visade sin lödighet när de delade upp de futtiga kilona föda.

Lejonparten — liten som den var — lämnades hos Ljusan Dag och Elijah. De båda som drog bort med hundarna, denena uppåt Stewart och den andra nedåt floden skulle snabbare nå fram till förråd. De två som stannade kvar måste ju härda ut till dess de andra kom tillbaka. Dessutom, även om hundarna som nu bara kunde få en liten portion bönor om dagen kom att färdas sakta, hade de som färdades med dem alltid möjligheten att i en nödsituation äta upp hundarna. Men när männen som stannade kvar kom i en nödsituation hade de ingen hund att ta till. Därför tog också Ljusan Dag och Elijah de största riskerna. De kunde inte annat, ville heller inte annat. Dagarna gick och omärkligt började vintern förvandlas till den nordlandets vår som sedan kommer som en blixt. Det skulle till att bli vår år 1896. Varje dag steg solen upp allt längre i öster, stod längre på himlen och sjönk alltmer västligt. Mars tog slut och det började bli april, Ljusan Dag och Elijah, magra och hungriga undrade över vad som hänt de två andra. Även om man tog hänsyn till varje tänkbar försening, tog till långt i överkant, skulle de för länge sedan ha varit tillbaka. Utan tvivel hade de förolyckats. Man hade räknat med att någon av de två skulle ha kunnat förolyckas, det var ju huvudorsaken till att de gett sig iväg i olika riktningar. Men att båda skulle ha förolyckats var ett hårt slag.

Under mellantiden höll sig Ljusan Dag och Elijah med nöd och näppe vid liv, utan att slutgiltigt ge upp hoppet. Det hade ännu inte börjat töa så de kunde fortfarande samla ihop snön kring det förstörda förrådet och smälta den i pytsar och pannor och vaskkärl. När vattnet hade stått en tid kunde det hällas av och då låg en tunn slamfällning över kärlens bottnar. Det var mjölet. En bråkdel av det mjöl som fanns insprängt i tusentals kubikmeter snö. I detta bottenslam kunde man också ibland finna ett uppblött teblad eller lite kaffesump, de fann också jord och skräp. Men ju längre bort från förrådet de arbetade sig, ju mindre mjölspår fann de och ju tunnare blev slamhinnan.

Elijah var den äldre och han började först tyna av. Största delen av tiden blev han liggande inrullad i sina skinn. Någon gång kunde de få tag i en ekorre och det höll dem vid liv. Jakten föll på Ljusan Dags lott och det var ett svårt arbete.När det bara fanns trettio skott vågade han inte riskera en enda miss och då hans gevär var finkalibrigt, 45—90, var han tvungen att skjuta smådjuren genom huvudet. Det fanns mycket få av dem och det kunde gå dagar i sträck utan att han fick syn på ett enda. När han såg en ekorre gjorde han de mest noggranna förberedelser. Han kunde smyga på den flera timmar. Tjogtals gånger kunde han då ha djuret på kornet, hans armar darrade av utmattning men han sköt inte. Hans behärskning var järnhård. Det var han som avgjorde. Inte förrän han hade absolut visshet sköt han. Oavsett hur starka hungersmärtorna än var och hur mycket han än längtade efter denna lilla munsbit sprittande, kurrande liv, vägrade han sig själv att ta chansen av den minsta möjlighet till en miss. Han som var en född spelare spelade i stort. Hans liv hade satsats, patronerna var hans kort och han spelade som endast en storspelare kan, med gränslös noggrannhet, med gränslös försiktighet, med gränslös omtanke. Därför bommade han heller aldrig. Varje skott var en ekorre och även om det gick dagar mellan varje skott ändrade han inte sitt sätt att spela.

Ingenting gick förlorat av ekorrarna. Till och med skinnen kokades ur till buljong. Benen knackades till småbitar som kunde tuggas och sväljas. Ljusan Dag letade genom snön och fann ibland en tuva med tranbär. I normala fall bestod bären av vatten och kärnor med lite segt skinn omkring, men de bär han fann var från fjolåret och deras näringsvärde gränsade till minus. Knappast bättre var den bark av småträd som de lät koka under en timme och

sedan svalde efter omsorgsfull och långvarig tuggning.

Man började närma sig slutet på april och våren slog ner över landet. Dagarna blev allt längre. I solens hetta började snön smälta och under snön hördes små bäckar porla. Under ett helt dygn blåste vinden från Chinook och under detta dygn sjönk snön trettio centimeter. På kvällen frös snön till igen och skaren var stark nog att bära en fullvuxen mans vikt. Små vita snöfåglar kom från söder, de hölls där en dag och flög sedan vidare mot norr. En gång snattrade en vildgåsflock förbi i kilform högt däruppe alldeles för tidigt på året och på spa-ning efter öppet vatten. Nere vid floden knoppades en klunga dvärgpilar. De färska tycktes ha ett uppmuntrande näringsvärde om man lät dem koka. Elijah blev mer hoppfull men tappade åter modet när Ljusan Dag inte kunde finna några fler bestånd.

Saven steg i träden och porlandet från de osynliga bäckarna steg allt högre allt eftersom det nedfrusna landet återvände till livet. Men floden hölls fången i sina isbojor. Vintern hade smitt dem genom långa månader och de kunde inte brytas på en dag, inte ens av en vår som kom som ett åsknedslag. Det blev maj och enstaka fjolårsmyggor, fullvuxna men ofarliga, kröp fram ur bergsskrevor och ruttna trädstammar. Syrsorna började höras och än fler flockar av vildgäss och änder flög förbi. Men isen låg fortfarande på floden. Den tionde maj gick Stewart River upp, under dån och brak sprang isen loss från stränderna och floden steg en meter. Men isen gick inte med strömmen. Först måste nedre Yukon ända upp till Stewarts mynning bli isfri. Ända till dess kunde isen på Stewart bara stiga allt högre och högre. På den växande floden under sig. Det var osäkert när Yukon skulle gå upp. Tretusen kilometer längre bort flöt den ut i Berings hav, och det blev issituationen i Berings hav som skulle avgöra när Yukon kunde avbörda sig sina miljoner ton is.

Den tolfte maj startade de två männen nedåt floden på isen. De bar sina sovmantlar, en hink, en yxa och det dyrbara geväret. Deras plan var att nå fram till den gömda stakbåt de hade träffat på förut så att de skulle kunna sjösätta den så fort de mötte öppet vatten och sedan driva ner till Sixty Mile. Utmattade som de var och utan föda, blev färden besvärlig och långsam. Det blev allt vanligare att Elijah föll omkull och var ur stånd att resa sig igen. Ljusan Dag gav av sin egen styrka för att lyfta honom upp på fötter igen varefter den äldre mannen automatiskt stapplade vidare ända till dess han snavade och åter föll omkull.

Den dag de skulle ha nått fram till båten bröt Elijah helt samman. När Ljusan Dag hjälpte honom upp föll han åter. Ljusan Dag försökte att hålla honom uppe under det att defortsatte men Ljusan Dag själv var så svag att det bara fick till resultat att de båda föll. Han släpade Elijah till stranden, gjorde ett torftigt läger och gav sig ut för att jaga ekorrar. Det var nu som han själv började falla omkull ibland. Mot kvällen fann han den första ekorren men mörkret föll utan att han fått tillfälle till ett säkert skott. Med primitivt tålamod väntade han till gryningen och då fick han den inom en timme.

Större delen av den gav han till Elijah och behöll bara för sig själv de segare bitarna och benen. Men sådan är livskemin att denna gnutta kött genom att ätas gav männen samma rörelseförmåga som det självt en gång haft. Ekorren klättrade inte längre uppför granstammarna, skuttade inte från gren till gren, slängde inte längre smackande på svindlande höjder. Men istället flöt samma energi som hade gjort allt detta in i männens utmattade muskler. Fick dem att röra sig — nej, den rörde dem — till dess de stapplat sig fram över de många kilometrarna och nått fram till den uppdragna båten under vilken de båda ramlade ihop och låg helt stilla en lång stund.

För en stark man hade det varit lätt att ta ner båten från sin plattform till marken, men för Ljusan Dag tog det flera timmar. Och ännu många flera timmar, dag efter dag, släpade han sig omkring den, låg på sidan för att täta de grinande läckorna med mossa. Men när äntligen allt detta var klart låg isen fortfarande kvar. Den hade stigit nästan ännu en meter men hade ännu inte börjat ge sig iväg utför floden. Och det återstod ännu en uppgift, att sjösätta båten när floden väl var isfri. Fåfängt stapplade Ljusan Dag genom blötsnön, sna-vade, föll och kröp genom den eller över den när nattfrosten gjort skaren hård nog att bära hans vikt. Fåfängt sökte han efter ännu en ekorre, sökte ännu en förvandling från ludet språng och grälsjukt smackande till den styrka i en mans armar som skulle kunna föra båten över kantisen och ut i floden.

Floden gick inte upp förrän den tjugonde maj. Klockan fem på morgonen började isen ge sig iväg utför floden

och dagarna var redan så långa att Ljusan Dag kunde sitta och iaktta islossningen. Elijah var redan alltför långt gången för att vara intresserad av skådespelet. Även om han var vid halvt medve-tande låg han orörlig under det att isen dånade förbi, stora flak carambolerade mot stranden, slet loss tråden med rötterna och grävde ut hundratals ton av jord. Runt om dem skakade och skalv marken av dessa oerhörda sammanstötningar. Efter en timme hejdades isen. Någonstans längre ner hade den kört ihop. Då började floden stiga. Den lyfte isen allt högre till dess den stod över strandbankarna. Ständigt mer vatten flödade till och ständigt fler miljoner ton is bakade ihop sig. Trycket och pressen var oerhörda. Stora isflak klämdes samman till dess de sköt upp i luften som apelsinkärnor utskjutna mellan ett barns fingrar, och hela tiden pressades isen ut över flodstränderna. När bröten gick fördubblades oväsendet från isflaken som smulades sönder. Ännu en timme fortsatte isen att rusa utför floden. Vattnet sjönk snabbt. Men isväggen som pressats upp på stränderna låg fortfarande kvar och sträckte sig ner i floden.

De sista isflaken virvlade förbi och för första gången på sex månader såg Ljusan Dag öppet vatten. Han visste att isen ännu låg kvar högre upp i floden, att den låg i brötar, sammanpackad och skruvad, att de kunde bryta när som helst och komma i en ny dådande förbifart, men situationen var alltför desperat för ätt han skulle våga stanna kvar. Elijah var så långt gången att han kunde avlida när som helst. Vad han själv angick visste han inte om han hade nog styrka kvar i sina tärda muskler för att kunna lyckas sjösätta båten. Det hela var hasard. Om han väntade till efter islossningen uppåt floden då skulle Elijah säkert dö och kanske han själv också. Om han lyckades sjösätta båten och om han lyckades hålla sig före islossningen uppe i floden, om han inte blev fast i islossningen från övre Yukon, om han hade tur i alla dessa avgörande frågor och hade tur i ett tjogtal mindre då skulle de nå fram till Sixty Mile och vara räddade, om — och återigen om — han hade styrka nog att få båten i land vid Sixty Mile och inte driva förbi.

Han började arbeta. Isväggen reste sig en och en halv meter över marken där båten låg. Först sökte han ut den bästa platsen för sjösättningen. Han fann den där ett stort isflak upp-ifrån floden hade skjutits upp från vattenytan ända till toppen av isvallen. Platsen låg ett tiotal meter bort och efter en timme hade det lyckats honom att få båten dit. Han var illamående av ansträngning och stundtals var det som om han blivit slagen med blindhet ty han såg ingenting utom ljusfläckar och ljusnålar som stack som diamantskärvor och hans hjärta slog tungt och kvävande i halsen. Elijah visade inget intresse, varken rörde sig eller öppnade ögonen och Ljusan Dag fick kämpa sig igenom det ensam. När han föll på knä av utmattning hade han slutligen fått båten säkert placerad uppe på isvallen. Kravlande på händer och fötter förde han dit sin harskinns-mantel, geväret och hinken. Han brydde sig inte om yxan. Att hämta den skulle innebära att han finge krypa ännu tio meter fram och tio tillbaka och om han någon gång behövde den vore han i alla fall alltför hjälplös för att kunna använda den.

Elijah visade sig vara en större uppgift än han räknat med. Ett par centimeter åt gången släpade han fram honom över marken och uppför en krossissluttning till båten. Dessemellan vilade han sig.

Men han kunde inte få honom i båten. Elijahs slappa kropp var mycket svårare att handskas med än samma vikt hade varit om den varit stel och fast. Ljusan Dag lyckades inte lyfta upp honom för kroppen vek sig i midjan som om den varit en halvtom mjölsäck. Ljusan Dag klev upp i båten och sökte förgäves släpa upp sin kamrat efter sig. Det mesta han kunde göra var att få Elijahs huvud och axlar upp mot relingen. När han släppte för att fatta tag längre ner på kroppen vek Elijah sig direkt i midjan och sjönk åter ner på isen.

I förtvivlan ändrade Ljusan Dag sitt uppträdande. Han slog den andre i ansiktet.

— Herre Gud! Är du en karl eller inte? skrek han. Där har du! Din jävel! Och där!

Varje gång slog han honom på kinderna, på näsan, på munnen, försökte med smärtan få tag i mannens sjunkande själ och irrande vilja. Ögonen öppnade sig.

— Hör hit! skrek han hest. När jag får upp ditt huvudtill relingen, håll dig fast! Hör du? Bit dig fast om du måste, men håll dig KVAR!

Ögonen slöt sig men Ljusan Dag visste att meddelandet nått fram. Åter fick han upp den hjälplöse mannens

huvud och skuldror över relingen.

— Håll fast för helvete! Bit dig fast! skrek han när han tog ett grepp längre ner.

En kraftlös hand slant från relingen, den andra handens fingrar raknade men Elijah lydde och hans tänder höll honom där. När han sedan lyftes upp mosades hans ansikte neråt och det flisiga träet slets upp och klöste upp huden på näsan, läpparna och hakan. Och med ansiktet nedåt gled han vidare ner mot bottnen till dess hans slaka midja hängde över relingen och benen dinglade utanför. Men det var bara benen, och Ljusan Dag stjälpte ner dem i båten. Andfådd vände han över Elijah på rygg och täckte honom med sina fällar.

Den sista uppgiften återstod, att sjösätta båten. Detta var det svåraste av allt för han hade varit tvungen att lasta in sin kamrat akter om tyngdpunkten. Det innebar ett ohyggligt ansträngande lyft. Ljusan Dag stålsatte sig och tog i. Någonting måste ha brustit, ty fast han inte visste hur det gått till låg han nästa ögonblick dubbel över båtens akter. Uppenbarligen hade han svimmat och det för första gången i sitt liv. Han tyckte dessutom att det var ute med honom, att han inte längre hade någon rörelseförmåga och underligast av allt att han inte brydde sig om det. Han fick uppenbarelser som var skarpskurna och verkliga och begreppsklara som en stålegg. Han som ständigt sett livet naket hade aldrig sett livet så naket förr. För första gången anfäktades han av tvivel på sin egen storslagna personlighet. Just i detta ögonblick hade livet svikit och glömt att ljuga. När allt kom omkring var han bara en mask bland maskar, på samma sätt som ekorren han ätit, på samma sätt som andra män han sett misslyckas och dö, som Joe Hines och Henry Finn vilka redan misslyckats och säkerligen också hade dött, som Elijah som låg där på båtens botten med sitt flådda ansikte likgiltig inför allting. Ljusan Dag hängde över relingen så att han kunde se uppåt flodenända till nästa krök och därifrån skulle förr eller senare ismassorna komma. Och när han stirrade tyckte han sig stirra baklänges genom tiden till ett förflutet då varken de vita eller indianerna hade funnits i landet och ständigt såg han samma Stewart River som vinter efter vinter bands av is och vår efter vår sprängde isär isen och flödade fritt. Han såg också in i en oändlig framtid då de sista generationerna människor försvunnit från Alaska, även han skulle då vara borta, och han såg ständigt förblivande denna flod, som frös, översvämmade och flöt vidare och vidare.

Livet var en lögnare och bedragare. Det bedrog alla varelser. Det hade lurat även honom, Ljusan Dag, en av dess största och glättigaste representanter. Han var ingenting •— bara ett knyte kött och nerver och känslor som krälade i lorten efter guld, som drömde och längtade och spelade och som försvann och blev borta. Det var bara de döda tingen som bestod, de ting som inte var av kött och nerver och känslor, sanden, gyttjan, gruset, de vidsträckta slätterna och bergen, floden själv som frös och gick upp år efter år bort genom tiderna. När allt kom omkring var det ett tarvligt spel. Tärningarna var falska. Den som dog vann inte och alla dog ju. Vem vann? Inte ens livet, angivaren, spelets stora bondfångare — livet, den ständigt blomstrande kyrkogården, det eviga begravningståget.

Han fördes tillbaka till nuet för ett ögonblick och märkte att floden fortfarande låg öppen och att en skrika som satt sig på fören oförskämt stirrade på honom. Sen flöt han drömmande bort i sina funderingar igen.

Det fanns inget sätt att undkomma spelets slut. Han var förutbestämd att förlora. Och vad gjorde det? Han ältade länge på den frågan.

Den konventionella religionen hade gått honom förbi. Han hade levt en sorts religion i sin renhårighet och sitt ärliga spel med andra män och han hade inte låtit sig försjunka i fåfänga metafysiska spekulationer om ett liv efter detta. Döden var slutet. Det hade han alltid trott utan rädsla. Och just nu, med båten orörlig fem meter ovanför vattenytan och när hansjälv höll på att svimma av utmattning och inte hade ett uns styrka kvar, trodde han fortfarande att döden var slutet på allt och han var fortfarande utan rädsla. Hans åsikter var alltför enkelt och fast rotade för att kunna stjälpas över ända när det fega, dödsfruktande livet sparkade till.

Han hade sett män och djur dö och i sin vision såg han nu tjogtals sådana döda. Han såg dem åter dö så som han en gång sett dem och det rörde honom inte. Det var ingenting. De var döda och länge sen döda. Själva brydde de sig inte om det. De låg inte på magen över en båt och väntade på att dö. Döden var lätt — lättare än han någonsin

trott och nu när den var nära honom gjorde tanken på den honom glad.

En ny vision trädde fram för honom. Han såg sin drömstad — guldets metropol i norden, högt över Yukon sträckte den ut sig över slätten. Han såg flodångarna som låg förtöjda vid kajen tre i bredd, sågverken arbetade och långa hundspann med dubbelslädar bakom sig fraktade varor till fyndorterna. Och han såg längre fram, spelhusen, bankerna, börserna och hela utrustningen, alla jetonger och marker, chanser och möjligheter som behövdes för ett oerhört mycket mer omfattande hasardspel än något han någonsin bevittnat. Det var också fan, tänkte han, när nu aningen hade kommit och det stora fyndet med den att man skulle slängas ur det hela. Livet kittlade till och rörde sig vid tanken och än en gång började det viska sina uråldriga lögner.

Ljusan Dag rullade åt sidan bort från båten, stödde sig mot den när han kom att bli sittande på isen. Han ville vara med om det där stora fyndet. Och varför skulle han inte det? Någonstans i alla dessa hans utmattade muskler fanns det tillräcklig styrka kvar och bara han kunde samla upp den och sätta in den på en gång skulle han kunna häva upp båten och få den i vattnet. Helt utan något sammanhang dök tanken upp att köpa en del av Klondykestaden från Harper och Joe Ladue. Säkerligen skulle de sälja en tredjedel billigt. Och om de stora fynden sen kom till Stewart skulle han vara med om det ordentligt med Elam Harnishstaden och om den kom vid Klondyke skulle han inte bli helt lottlös.Nu måste han samla sina krafter. Han sträckte ut sig raklång på isen, en halvtimme låg han på magen och vilade. Sen reste han sig upp, skakade bort den blixtrande blindheten från ögonen och tog tag i båten. Han kände sin kondition till fullo, om det första försöket skulle misslyckas då skulle alla de följande försöken vara resultatlösa. Han måste ge hela sin samlade styrka i ett försök och han måste ge den så helt att ingenting skulle bli över för något andra försök.

Han lyfte och han lyfte med både kropp och själ och lyfte så att han förbrukade dem båda i ansträngningen. Båten höjde sig. Han trodde att han skulle svimma men han fortsatte att lyfta. Han kände båten ge med sig och börja glida utför isen. Med de sista resterna av sina krafter kastade han sig in i den och ramlade ner sjuk och eländig tvärs över Elijahs ben. Han förmådde inte ens försöka sätta sig upp och där han låg hörde han båten gå ner i vattnet. Genom att se på trädtopparna kunde han märka att den virvlades runt. En stark stöt och skärvor av is som flög ut över honom berättade för honom att den gått mot isranden. Åter och åter for den runt, slog i och for åter runt, sedan flöt den fritt och lätt.

Ljusan Dag kom till medvetande igen och antog att han sovit. Solen stod lägre. Många timmar måste ha gått. Det var redan eftermiddag. Han släpade sig fram till aktern och satte sig upp. Båten var mitt i strömfåran. De skogklädda strändernas isvallar svepte förbi. Bredvid båten flöt en väldig med rötterna uppryckt tall. Strömmen knyckte till och de tornade mot stammen. Han kravlade framåt mot fören och fäste fånglinan i en av rötterna. Trädet som låg djupare i vattnet rörde sig fortare än de och fånglinan spändes till när båten kom på släp. Ljusan Dag såg åter upp och nu svajade och gungade flodstränderna, solen svepte som en pendel över himlen och han rullade in sig i sin harskinnsmantel, lade sig ner på bottnen och sov.

När han vaknade var det djup natt. Han låg på ryggen och kunde se stjärnorna lysa. Ett lågt mummel från svällande vattenmassor omkring dem. En hård knyck sa honom att fånglinan spänts till av den snabbflytande trädstammen. Lite drivisslog mot båten och skrapade längs dess sida. Nå, den stora islossningen däruppe hade inte kommit ikapp dem ännu, tänkte han när han slöt ögonen odi åter föll i sömn.

Det var full dager nästa gång han såg upp. Solen stod på middagshöjd. En blick över de avlägsna stränderna och han visste att han var på den mäktiga Yukon. Sixty Mile kunde inte vara långt borta. Han var fasansfullt matt. Han rörde sig sakta och fumligt osäkert, blev svårt andfådd och fick yrsel när han ansträngt satte sig upp i aktern. Länge såg han på Elijah men kunde inte avgöra om han andades eller inte och Elijah var alltför omätligt avlägsen för att han skulle kunna undersöka det.

Han försjönk i drömmar och meditationer igen. Då och då bröt en stor tomhet in och en lång stund var allt borta trots att han varken sov eller var medvetslös eller ens var medveten om det. Det kändes mera som om kugghjulen i hans hjärna inte ville gripa in i varandra. På detta ofta avbrutna sätt tänkte han över sin situation. Han levde fortfarande och troligen skulle han också överleva, men hur kom det sig att han inte låg död tvärsöver båten

däruppe på isvallen? Sen kom han ihåg den stora slutansträngning han samlat sig till. Men varför? frågade han sig. Det hade inte varit för dödsskräckens skull. Han hade inte varit rädd, det visste han. Sen kom han ihåg sin aning och det stora fynd som han trodde skulle komma och han visste att sporren som fått honom att ta i var hans längtan efter att sitta med i det spelet. Och varför? Vad betydde det väl om han fick sin miljon? Han skulle dö han likaväl som dom som aldrig kunde skaffa sig mer än uppehället för dagen. Men de stora tomma luckorna i hans tankar började komma allt oftare och han övergav sig åt den underbara liknöjdhet som spred sig genom honom.

Han vaknade till plötsligt. Någonting inom honom viskade till honom att nu måste han vakna. Plötsligt såg han Sixty Mile inte mer än trettio meter bort. Strömmen hade fört honom ända till dess dörr. Men samma ström svepte nu honom därförbi ner mot vildmarkerna. Ingen var inom synhåll. Stället kunde ha varit övergivet om det inte varit för röken som steg frånköksskorstenen. Han försökte ropa men fann att han inte längre hade rösten kvar. Ett främmande gutturalt väsande rosslade och pep i hans hals. Han fumlade efter geväret, fick upp det mot axeln och tryckte av. Rekylen slet genom kroppen och sargade den med tusen smärtor. Geväret hade fallit ner över hans knän och han förmådde inte lyfta det igen. Han visste att han måste skynda sig och kände att han höll på att svimma så han tryckte av skottet med bössan i knäet och denna gång rekylerade den ut över bord. Men just innan han tumlade ut i mörkret såg han köksdörren slås upp och en kvinna se ut genom dörröppningen i timmerkåken som dansade och gungade mellan trädstammarna.

KAPITEL 9

Tio dagar senare anlände Harper och Joe Ladue till Sixty Mile. Ljusan Dag var ännu lite matt men han var stark nog att följa den aning han hade fått och han bytte bort en tredjedel av sin utstakade stad vid Stewart för en tredjedel i deras Klon-dyke. De trodde på upplandet och Harper gav sig iväg utför floden med en flotte fullastad med förråd för att öppna en liten handelsstation vid Klondykes mynning.

— Varför försöker du dig inte på Indian River, Ljusan Dag? sa Harper när de skildes. Det är mängder av bäckar och smäälvar som mynnar ut där och någonstans däromkring ligger nog guldet och skriker efter att bli hittat. Det tror jag. Det kommer att göras ett storfynd nu och Indian River kommer inte att ligga så illa till då inte.

— Och det är packat med älg däruppe, la Joe Ladue till, Bob Henderson är någonstans däruppe, han har varit där i tre år nu och han svär på att nånting stort kommer att hända. Han lever bara på älgkött och letar guld som en tokfan.

Ljusan Dag beslöt sig för att ge sig upp till Indian River köksskorstenen. Han försökte ropa men fann att han inte längre hade rösten kvar. Ett främmande gutturalt väsande rosslade och pep i hans hals. Han fumlade efter geväret, fick upp det mot axeln och tryckte av. Rekylen slet genom kroppen och sargade den med tusen smärtor. Geväret hade fallit ner över hans knän och han förmådde inte lyfta det igen. Han visste att han måste skynda sig och kände att han höll på att svimma så han tryckte av skottet med bössan i knäet och denna gång rekylerade den ut över bord. Men just innan han tumlade ut i mörkret såg han köksdörren slås upp och en kvinna se ut genom dörröppningen i timmerkåken som dansade och gungade mellan trädstammarna.

KAPITEL 9

Tio dagar senare anlände Harper och Joe Ladue till Sixty Mile. Ljusan Dag var ännu lite matt men han var stark nog att följa den aning han hade fått och han bytte bort en tredjedel av sin utstakade stad vid Stewart för en tredjedel i deras Klon-dyke. De trodde på upplandet och Harper gav sig iväg utför floden med en flotte fullastad med förråd för att öppna en liten handelsstation vid Klondykes mynning.

— Varför försöker du dig inte på Indian River, Ljusan Dag? sa Harper när de skildes. Det är mängder av bäckar och smäälvar som mynnar ut där och någonstans däromkring ligger nog guldet och skriker efter att bli hittat. Det tror jag. Det kommer att göras ett storfynd nu och Indian River kommer inte att ligga så illa till då inte.

— Och det är packat med älg däruppe, la Joe Ladue till, Bob Henderson är någonstans däruppe, han har varit där i tre år nu och han svär på att nånting stort kommer att hända. Han lever bara på älgkött och letar guld som en

tokfan.

Ljusan Dag beslöt sig för att ge sig upp till Indian Riveren stund, som han sa. Men han kunde inte övertala Elijah att följa med. Elijahs själ hade blivit svedd av svälten och han behärskades nu helt av ångest att få uppleva den igen.

— Jag står inte ut att skilja mig från käket, förklarade han. Jag vet att det bara är fånerier men jag kan bara inte hjälpa det. Det är med nöd och näppe jag kan gå från bordet när jag är propp mätt och inte kan få ner en tugga till. Jag drar ner tillbaka till Circle City och slår läger vid ett förrådshus till dess jag blivit bra igen.

Ljusan Dag stannade kvar ett par dagar till, samlade krafter och såg över sin torftiga utmstning. Han tänkte färdas med lätt packning, själv bära trettiofem kilo och sen klövja sina fem hundar på indiansätt med femton kilo var. Han förlitade sig på Ladues berättelse och tänkte följa Bob Hendersons exempel och leva praktiskt taget enbart på kött. När Jack Kearns pråm lastad med sågverket från Lake Linderman lade till vid Sixty Mile, stuvade Ljusan Dag ombord sin utrustning och sina hundar, överlämnade ansökningshandlingen för stads-utstakningen till Elijah som skulle låta registrera den och redan samma dag var han framme vid Indian River.

Sjuttiofem kilometer uppåt floden, vid en bäck som man hade nämnt för honom som Quartz Creek märkte han de första spåren av Bob Hendersons arbete, likaså vid Australia Creek femtio kilometer längre bort. Veckorna gick, den ena efter den andra men Ljusan Dag träffade aldrig på den andre mannen. Dock fann han att det var gott om älg och både han själv och hundarna mådde bra av köttdieten. Han fann guldspår men inte mer än vad som gav timlönspengar vid ett dussintal sandbankar som sköt upp över vattenytan. Det var gott om guldstoft i ett tjogtal bäckars grusbäddar och det gjorde honom mer övertygad än någonsin att det låg en ordentlig fyndighet av grov guldsand och väntade på att upptäckas. Ofta såg han mot bergryggarna i norr och undrade om det var därifrån guldet kom. Till slut följde han Dominion Creek till dess källor, gick över vattendelaren och kom ner mot Klondyke längs den andra bifloden, den som senare kom att kallas Hunker Creek. Hade han hållit sig till höger om den stora toppen hade hankommit ner till den bäck, där Bob Henderson nu arbetade och som han kallat Gold Bottom för att han där hade funnit den första verkligt ordentliga guldfyndighet som vaskats fram i Klondyke. I stället fortsatte Ljusan Dag utför Hunker Creek ner mot Klondyke och vidare till indianernas sommarfiskeläger vid Yukon.

Där stannade han ett dygn hos Carmack som bodde ihop med en indianska och av dennes indianske svåger Skookum Jim köpte han en båt och med hundarna ombord drev han ner till Forty Mile. Det var nu i slutet av augusti, dagarna blev allt kortare och vintern närmade sig. Fortfarande hade han en obegränsad tilltro till sin aning att ett stort fynd skulle göras i upplandet och hans plan var att samla en grupp på fyra, fem män eller om det visade sig omöjligt åtminstone skaffa sig en partner och staka sig tillbaka uppför floden innan isen la sig för att sen börja vinterns guldsökande. Men männen vid Forty Mile var misstrogna. Fälten i väster dög gott åt dem.

Det var då som Carmack, hans indianske svåger Skookum Jim och en annan indian Cultus Charlie kom i kanot till Forty Mile, gick direkt upp till guldregistratorn och lät inregistrera tre inmutningar och en förste-upptäckar-inmutning på Bonanza Creek. Därefter visade de på kvällen grov guldsand för den tvivlande hopen på Surdegskrogen. Karlarna flinade och ruskade på huvudena. Man hade sett hur ett fynd simulerades förr. Det här var alltför påtagligt bara ett påhitt av Harper och Joe Ladue för att dra vintersökare till sin stadsutstakning och sin handelspost. Och vem var Carmack? En karl som bodde ihop med en indianska. Och vem hade nånsin hört talas om att en sån gjorde ett fynd? Och vad var Bonanza Creek? Ett älgbete som slöt sig till Klondyke just ovanför dess mynning och som de gamla alaskarävarna kallade Rabbit Creek, Harpaltsbäcken. Nå, hade det varit Ljusan Dag eller Bob Henderson som kommit in och visat grov guldsand, då hade det varit någonting annat. Men Carmack, indianskans karl! Och Skookum Jim! Och Cultus Charlie! Nej, det var för starkt.Trots sin tilltro till upplandet var till och med Ljusan Dag misstrogen. Hade han inte sett Carmack bara för ett par dagar sen gå och dra med indianerna utan en tanke på att leta guld. Men klockan elva på kvällen när han satt på sin koj kant och just höll på att snöra av sig mockasinerna kom han att tänka på någonting. Han tog på sig rock och mössa och gick tillbaka till Surdegen. Carmack var fortfarande där, han visade fram sin guldsand för de vantrogna

åskådarna. Ljusan Dag ställde sig bredvid honom och hällde upp hans guldsand i en degel, han iakttog den länge, sedan hällde han ur sin egen påse upp flera uns guld från Forty Mile och Circle City. Åter iakttog och jämförde han en lång stund. Slutligen hällde han tillbaka sitt eget guld i sin påse och gav Carmark hans åter. Han höll upp handen för att få tystnad:

— Pojkar, sa han, jag vill säga er någonting. Det där stora fyndet uppåt floderna har kommit nu. Och det säger jag er klart och tydligt, att i det här landet har det inte funnits sånt här guld i en degel förr. Det är ett nytt guld. Det är mer silver i det. Det kan ni se allihop på färgen. Carmack har gjort ett fynd. Vem av er följer med mig?

Inga frivilliga kom upp till honom. I stället möttes han av skratt och spydigheter.

— Har du en stad utstakad däruppe, ropade någon.

—- Det har jag, svarade han, och tredjedelen av Harpers och Ladues. Och jag kan redan se hur mina hörntomter säljs för mer än vad ni med ert hönskrafsande någonsin fått fram i Birch Creek.

— Det är allright, Ljusan Dag, sa Curly Parson lugnande. Du är känd för att vara hederlig och vi vet att du inte bedrar. Men du kan åka dit på ett bondfångarknep lika väl som någon annan. Jag frågar dig: när höll Carmack på med det här guld-sökandet? Du sa ju själv att han var i lägret och fiskade tillsammans med sina siwashsläktingar häromdagen.

— Och Ljusan Dag sa sanningen, avbröt Carmack upphetsad. Och jag talar sanning, det svär jag på. Jag höll inte på att söka guld. Hade inte en tanke på det. Men när Ljusan Dag gett sig i väg, precis samma dag, då driver Bob Hendersonutför floden på en flotte med förråd. Han hade kommit från Sixty Mile och han tänkte gå tillbaka uppför Indian River och sen bära det hela över vattendelaren mellan Quartz Creek och Gold Bottom ...

— Var fan ligger Gold Bottom? frågade Curly Parsons.

— Bortom Bonanza, den som kallades Rabbit Creek förut, fortsatte indianskans man. Det är en ordentlig bäck som rinner ut i Klondyke. Det är där jag gick upp, men jag kom tillbaka igen genom att följa vattendelaren några kilometer och sen gå ner i Bonanza. Följ med mej och skaffa dig en inmutning Carmack, sa Bob Henderson till mig. Den här gången har jag funnit det, sa han. Den här gången har jag gjort det verkliga fyndet vid Gold Bottom. Jag har redan tagit Ut fyrtiofem uns. Och när han sa det följde jag med och det gjorde Skookum Jim och Cultus Charlie också. Vi stakade ut inmutningar vid Gold Bottom allihop. Jag kom tillbaka över Bonanza för jag hoppades få tag i älg. Nere på Bonanza stannade vi för att göra iordning lite käk. Jag la mig och sov en stund sen, men Skookum Jim, han hade sett hur Henderson hade gjort så han försökte sig på lite guldletning själv. Han går rakt fram till en björk, fyller pannan med jord och i första pannan är det mer än en dollar guld. Då väcker han mig och jag sätter igång. Jag fick för två och en halv första gången. Det var då jag tyckte att vi kunde kalla bäcken Bonanza, guldgruvan, vi stakade ut en upptäckarinmutning och gav oss hit för att registrera.

Han såg oroligt omkring sig för att se om man trott på honom, men han stod i en ring av vantrogna ansikten. Alla utom Ljusan Dag som noggrant hade iakttagit hans ansikte under det han berättade.

— Hur mycket betalar dig Harper och Ladue för att du ska fabla igång en rusch? frågade någon.

— Dom vet ingenting, svarade Carmack. Jag svär på att jag talar sanning. Jag vaskade fram tre uns på en timme.

— Och guldet finns här, sa Ljusan Dag. Jag säger er pojkar att det har aldrig funnits sånt guld i degeln förr. Se på färgen.— Den är lite mörk, sa Curly Parson. Antagligen har väl Carmack haft några silverdollar i samma påse. Och om det verkligen var något med det hela, då skulle väl Bob Hen-derson störta hit för att registrera sin inmutning.

— Han är vid Gold Bottom, förklarade Carmack, vi gjorde fyndet på hemvägen.

En skrattsalva var det enda svaret.

— Vilka vill gå kompis med mig och starta i en stakbåt i morgon för den där Bonanza? frågade Ljusan Dag.

Ingen erbjöd sig.

— Vem vill ta jobb hos mig då? Kontant lön i förskott. Staka femhundra kilo käk upp dit.

Curly Parsons och en till, Pat Monahan tog det och med sin vanliga snabbhet betalade Ljusan Dag dem deras löner i förskott och ordnade inköpen av förråd trots att han tömde sin guldpåse till botten. Han höll på att lämna Surdegen när han plötsligt gjorde helt om vid dörren och gick tillbaka till bardisken.

— Har du fått en ny idé? frågade man.

— Lita på det, sa han. Den här vintern kommer mjölet uppe vid Klondyke att bli värt vad som helst. Vem vill låna mig lite pengar?

Ögonblickligen trängdes ett tjog av de män som vägrat följa honom på narrfärden runt honom med sina guldpåsar.

— Hur mycket mjöl vill du ha? frågade föreståndaren för Alaska Commercial Companys affär i Forty Mile.

— Omkring två ton.

Guldpåsarna som sträcktes fram mot honom togs inte tillbaka men deras ägare släppte loss en brakande skrattsalva.

— Vad ska du med två ton att göra? frågade föreståndaren.

— Broder, svarade Ljusan Dag, du har inte varit länge nog i det här landet för att känna till alla knep. Jag kommer att sätta igång en surkålsfabrik och kombinera det med ett anti-mjällmedel.

Han lånade pengar från höger och vänster, anställde och betalade ännu sex man att föra upp mjölet i tre stakbåtar. Återvar hans guldpåse bottenskrapad och nu var han djupt skuldsatt.

Curly Parsons lutade huvudet mot bardisken med en förtvivlans gest.

— Vad jag inte fattar, sa han, det är vad du ska med allt det där till.

— Det ska jag säga dig enkelt som ABC eller ett, två, tre. Första aningen: Det kommer att bli ett storfynd i upplandet. Andra aningen: Carmack har gjort det. Tredje aningen •— och den är ingen aning, den är säker: Om ett och två är riktiga då måste mjölet bli helvetiskt dyrt. Om jag satsar på den första och andra aningen då måste jag satsa på den här säkra grejen. Om jag har rätt då kommer man att väga mjöl mot guld i vinter. Och det säger jag er grabbar, om ni får en aning, satsa då på den helt och hållet. Vad tjänar turen till om man inte utnyttjar den. Och när ni satsar, satsa av fan. Jag har varit länge i det här landet och har bara väntat på den rätta aningen. Här har jag den. Nå, då satsar jag på den. Det är alltihop. Godnatt med er.

KAPITEL 10

Ännu satte man inte någon riktig tilltro till det stora fyndet. När Ljusan Dag kom med sitt tunga mjöllass till Klon-dykes mynning fann han den stora platån lika ödslig och obefolkad som någonsin. Där nere tätt intill floden hade hövdingen Isaac och hans indianer sitt läger bredvid ställningarna där de torkade lax. Några gamla guldgrävare hade också slagit läger där. De hade gjort färdigt sitt sommararbete vid Ten Mile Creek och hade varit på väg utför Yukon mot Circle City. Men vid Sixty Mile hade de fått höra talas om fyndet och stannat för att ta en titt på landet. De hade just var hans guldpåse bottenskrapad och nu var han djupt skuldsatt.

Curly Parsons lutade huvudet mot bardisken med en förtvivlans gest.

— Vad jag inte fattar, sa han, det är vad du ska med allt det där till.

— Det ska jag säga dig enkelt som ABC eller ett, två, tre. Första aningen: Det kommer att bli ett storfynd i upplandet. Andra aningen: Carmack har gjort det. Tredje aningen •— och den är ingen aning, den är säker: Om ett och två är riktiga då måste mjölet bli helvetiskt dyrt. Om jag satsar på den första och andra aningen då måste jag satsa på den här säkra grejen. Om jag har rätt då kommer man att väga mjöl mot guld i vinter. Och det säger

jag er grabbar, om ni får en aning, satsa då på den helt och hållet. Vad tjänar turen till om man inte utnyttjar den. Och när ni satsar, satsa av fan. Jag har varit länge i det här landet och har bara väntat på den rätta aningen. Här har jag den. Nå, då satsar jag på den. Det är alltihop. Godnatt med er.

KAPITEL 10

Ännu satte man inte någon riktig tilltro till det stora fyndet. När Ljusan Dag kom med sitt tunga mjöllass till Klon-dykes mynning fann han den stora platån lika ödslig och obefolkad som någonsin. Där nere tätt intill floden hade hövdingen Isaac och hans indianer sitt läger bredvid ställningarna där de torkade lax. Några gamla guldgrävare hade också slagit läger där. De hade gjort färdigt sitt sommararbete vid Ten Mile Creek och hade varit på väg utför Yukon mot Circle City. Men vid Sixty Mile hade de fått höra talas om fyndet och stannat för att ta en titt på landet. De hade justkommit tillbaka till sin båt när Ljusan Dag höll på att föra i land sitt mjöl. Deras rapport var nedstämmande.

— Ett förbannat älgbete bara, sa den ene av dem, Long Jim Harney och tystnade för att blåsa på teet i sin bleckmugg. Ha ingenting med det att göra, Ljusan Dag. Det är en förbannad rutten svindel. Dom bara fintar. Låtsas att ha gjort ett fynd. Det är Harper och Ladue som står bakom det, Carmack är bara deras lockfågel.

Ljusan Dag nickade vänligt och tänkte en stund.

— Vaskade ni någonting? frågade han sen.

— Vaska! I helvete heller, blev det indignerade svaret. Tror du jag är född i går va? Bara en chechaquo skulle hålla på att böka på den där ängen tills han fick en vaskpanna full med jord. En blick och det räckte för mig. I morgon drar vi mot Circle City. Jag har aldrig trott på det här upplandet. Tananas källflöden räcker mer än väl för mig i framtiden och sanna mina ord, när det stora fyndet kommer, då kommer det neråt floden. Johnny här stakade ut en inmutning några kilometer nedanför Discovery men han vet inte bättre än.

Johnny såg skamsen ut.

— Jag gjorde det bara för ro skull, förklarade han. Jag skulle ge min chans i bäcken mot ett halvkilo Star tuggtobak.

— Det tar jag, sa Ljusan Dag snabbt. Men kom inte hit och skria sen om jag plockar tjugo eller trettiotusen från den.

Johnny flinade glatt.

— Ge hit tobaken, sa han.

— Om jag bara stakat ut därbredvid, muttrade Long Jim klagande.

— Det är inte försent, svarade Ljusan Dag.

— Men det är trettio kilometers marsch fram och tillbaka.

— Jag kan staka ut det för dig i morgon när jag drar mig uppåt, erbjöd sig Ljusan Dag. Sen får du göra likadant som Johnny, skaffa in avgifterna från Tim Logan, han är bartender på Surdegen och han lånar mig det. Fyll i ditt eget namn, skriv över inmutningen på mig och lämna papperen till Tim.— Jag med, föll den tredje in.

Och för ett och ett halvt kilo Star tuggtobak köpte Ljusan Dag öppet och ärligt tre hundrafemtiometersinmutningar på Bonanza. Han kunde ändå staka ut ännu en inmutning i sitt eget namn då de andra ju bara var transporterade.

— Jag måste säga att du är förbannat slösaktig med din tuggtobak, skrattade Long Jim. Har du en fabrik nånstans ?

— Nä, men jag har en idé, svarade Ljusan Dag, och det säger jag er att det är bottenbilligt att satsa på den med ettochetthalvt kilo för tre inmutningar.

Men när han var i sitt eget läger en timme senare kom Joe Ladue in. I början var han undvikande när talet föll på Carmacks fynd, sedan tvivlande och slutligen erbjöd han Ljusan Dag hundra dollar kontant för hans del i stadsutstak-ningen.

— Kontant? frågade Ljusan Dag.

— Visst. Här finns det.

När han sa det drog Joe Ladue fram sin guldpåse. Ljusan Dag lyfte tankspritt upp den och fortfarande lika tankspritt knöt han upp remmarna och hällde ut lite guldsand på sin handflata. Sanden var mörkare än någon guldsand han någonsin sett med undantag av Carmacks. Han hällde tillbaka guldet. Knöt ihop guldpåsens mynning och återlämnade den till Ladue.

— Du behöver det nog mer än jag, anmärkte Ljusan Dag.

— Inte, har massor mer, försäkrade den andre honom.

— Var kommer det ifrån?

Ljusan Dag såg helt oskyldig ut när han ställde frågan och Ladue mötte den orörlig som en indian. Under ett kort ögonblick såg de dock varandra i ögonen och under detta korta ögonblick tycktes någonting ogripbart blixtra till från Joe Ladues kropp och själ. Och för Ljusan Dag verkade det som om han uppfångat denna blixt, känt en hemlighet dölja sig bakom ögonen.

— Ni känner bäcken bättre än jag, fortsatte Ljusan Dag. Och om min del av stadsutstakningen är värd hundra dollarför er med allt vad ni vet då är den värd hundra för mig också vare sig jag vet eller inte vet.

— Jag ger dig trehundra, erbjöd Ladue desperat.

— Men jag resonerar fortfarande likadant. Oavsett allt det jag inte vet så är den värd för mig precis lika mycket som ni är villiga att betala.

Då gav Joe Ladue skamlöst upp. Han drog iväg med Ljusan Dag från lägret och männen och berättade saker för honom i förtroende.

— Det har kommit, sa han till slut. Jag har varken slammat fram det eller använt vaskverk. Jag tog det i en vanlig vask-panna. Hela påsen där i går. Tog det direkt från ytlagret. Det säger jag dig, att man kan skaka loss det från gräsrötterna. Och vad som kan finnas nere vid urberget i botten på bäcken, det kan ingen veta. Men det är stort, fyndet, det säger jag dig. Håll tyst med det och försök hitta rätt på ställena. Det finns i fläckar. Men jag skulle inte bli förvånad om några av dom där inmutningarna gav så mycket som femtiotusen. Det enda felet är att det kommer fläckvis.

En månad förgick och Bonanza Creek fortfor att vara tyst. Några få män hade mutat in men de flesta av dem hade gett sig iväg ner till Forty Mile och Circle City. Det lilla fåtal som trodde nog mycket på fyndet för att stanna arbetade hårt med att bygga timmerkojor som skydd inför den kommande vintern. Carmack och hans indianska släktingar höll på att bygga en uppslamningstrumma och skaffa fallhöjd på vattnet. Arbetet gick sakta för de måste såga till virket för hand från skogen. Längre ner i Bonanza var en grupp på fyra män som hade dragit in uppifrån floderna, Dan McGilvary, Dave McKay, Dave Edwards och Harry Waugh. Det var en stillsam grupp som varken bad om förtroenden eller gav dem och de levde för sig själva. Men Ljusan Dag som hade hållit på att vaska alldeles vid randen av Carmacks inmutning och där skakat loss rent guld från gräsrötterna och som hade vaskat på ytan på ett hundratal platser längs hela bäcken utan att finna någonting var nyfiken att veta vad som fanns nere vid urberget. Hanhade märkt hur de fyra tysta männen grävde ett schakt alldeles bredvid strömmen och han hade hört deras fogsvans sjunga när de sågade till virket för sina slamningstrummor. Han väntade inte till dess han fick en inbjudan men han var närvarande den första dagen de vaskade. När en enda man hade skovlat i fem timmar såg han hur de fick fram tretton och ett halvt uns rent guld. Det var guldsand från knappnålshuvudstorlek till en riktig tolvdollars-nugget och de hade tagit det nere vid urberget. Den första

höstsnön föll den dagen och polarvintern höll på att komma men Ljusan Dag hade inga ögon för den döende kortlivade sommarens dystergrå tristhet. Han såg sina syner bli verklighet. Åter växte hans gyllene snöstad på den stora slätten. Man hade funnit guld vid urberget. Det var det verkliga. Carmacks fynd var säkrat. Ljusan Dag hade stakat upp en inmutning alldeles bredvid de tre han hade köpt med sin tuggtobak. Det gav honom ett område sexhundra meter långt som sträckte sig över hela dalgången.

När han den kvällen återvände till sitt läger vid Klondykes mynning fann han Kama där. Den indian han hade lämnat i Dyea. Kama förde årets sista post med sig i sin kanot. Han hade tvåhundra dollar i guldstoff med sig och Ljusan Dag lånade dem omgående. I gengäld lovade han att staka ut en inmutning åt honom vilken Kama skulle registrera när han passerade Forty Mile. När Kama nästa morgon gav sig iväg förde han med sig flera brev från Ljusan Dag adresserade till alla hans gamla kompisar neråt floden där de uppmanades att komma upp omedelbart och staka ut. Liknande brev med samma innehåll lämnades också till Kama från de andra männen på Bonanza.

— Det kommer att bli den överjävligaste rusning man sett, skrattade Ljusan Dag för sig själv när han försökte tänka sig hur de upphetsade innevånarna i Forty Mile och Circle City skulle slänga sig ner i stakbåtarna och kapplöpa hela vägen uppför Yukon. Han visste att hans ord skulle bli obetingat trodda.

När den första rusningen kom vaknade Bonanza Creek upp och då började ett maratonlopp mellan ovederhäftighet ochsanning och i detta vann alltid sanningen, oavsett hur kraftigt man än ljög. När män som tvivlat på Carmacks påstående att han vaskat två och en halv dollar pannan själva vaskade två och en halv, då ljög de och sa att de fick ett helt uns. Och redan innan lögnen riktigt hade kommit iväg tog de inte bara ett uns utan fem. De påstod att de tog tio men när de fyllde en vaskpanna med jord för att bevisa sin lögn tog de inte tio utan tolv uns. Och så gick det vidare. De försökte hjältemodigt att ljuga men sanningen fortfor att hinna ikapp dem och gå om dem.

En decemberdag fyllde Ljusan Dag en vaskpanna med jord och grus från klippbädden och bar in den i sin stuga. Här brann elden och därför kunde han ha en segeldukscistern full med vatten utan att det frös. Han satt på huk över cisternen och började vaska. Jord och grus såg ut att fylla pannan. När han började röra om med handen i pannan flöt de lättare och grövre partiklarna ut över kanten. Då och då kammade han över ytan med fingrarna, rakade ut nävar av sand. Innehållet i pannan sjönk. När det började närma sig botten stjälpte han plötsligt pannan och hällde bort vattnet för att kunna göra en snabb förinspektion. Det var som om botten varit täckt av smör. Det gula guldet blixtrade till när det leriga vattnet hälldes bort. Det var guld — guldstoft, guldsand, små guldklimpar och stora guldklimpar. Han var helt ensam. Han satte ner pannan ett ögonblick och försjönk i djupa tankar. Sen fortsatte han utvaskningen och vägde resultatet i sin våg. Efter sexton dollar unset hade pannan innehållit dryga sjuhundra dollar. Det var mer än någonting han någonsin drömt om. Han hade aldrig ens i sina vildaste förhoppningar sträckt sig längre än att en inmutning skulle kunna ge mer än tjugo, trettio tusen dollar: men här fanns inmutningar som var värda åtminstone en halv miljon även om fyndigheterna på dem bara uppträdde fläckvis.

Han gick inte tillbaka till arbetet i sitt schakt den dagen, inte heller dagen därpå, eller den därefter. Iförd handskar och mössa, med lätt övernattningspackning surrad på ryggen gav han sig i stället ut på en mångdagarstur över bäckar och vat-tendelare hela området igenom. Vid varje bäck hade han rätt att staka ut en inmutning, men han var rädd att slänga bort sina chanser. Bara vid Hunker Creek stakade han ut en inmutning. Han fann Bonanza Creek utstakad från källorna till mynningen, och varje rännil och småbäck som flöt ut i den var lika inmutad. Ingen satte stor lit till dessa små sidoflöden. De hade mutats in av hundratals män som inte hade hunnit komma i tid för Bonanza. Den som var minst tilltrodd var Eldorado som flöt in i Bonanza just ovanför Carmacks inmutning. Till och med Ljusan Dag tyckte illa om dess utseende men han följde i alla fall sin aning och köpte hälften av en lott för en halv säck mjöl. En månad senare betalade han åtta hundra dollar för den bredvidliggande inmutningen. Tre månader senare utvidgade han sitt område och betalade fyrtio tusen för en inmutning och — även om det låg fördolt i framtiden — han var förutbestämd att betala etthundrafyrtio-tusen för en fjärde inmutning i denna bäck som sett minst lovande ut.

Hela tiden ända sen han hade vaskat fram sjuhundra dollar ur en enda panna och suttit på huk över den och funderat hade han aldrig lagt handen vid hacka och spade. Som han sa till Joe Ladue på kvällen efter den underbara vask-ningen:

— Joe, jag kommer aldrig mer att arbeta hårt. Det är nu som jag ska börja jobba med skallen. Jag kommer att skörda guld. Guld växer bara man vet hur man bär sig åt och bara man har utsäde. När jag såg på dom där sjuhundra dollarna i botten på pannan då visste jag att jag äntligen hade utsädet.

— Var kommer du att så det då? hade Joe Ladue frågat.

Och med en kraftig gest som innefattade hela landskapet

och även bäckarna bakom vattendelarna sa Ljusan Dag:

— Där. Och se bara hur jag gör det. Det finns miljoner här för den man som kan se. Och jag har sett dom miljonerna i eftermiddag. Jag såg dom när guldet plirade upp mot mig från botten av vaskpannan och kvittrade: Är det inte Ljusan Dag som har kommit till sist. KAPITEL II

Redan innan Carmacks fynd hade Ljusan Dag varit Yukons hjälte, nu blev han guldrushens hjälte. Berättelsen om hans aning och om hur han satsat på den berättades över hela landet. Han hade också verkligen satsat mer på den än någon annan ens av de våghalsigaste, inte ens de fem som lyckats bäst hade sammanlagda inmutningar som översteg hans i värde. Och han fortsatte fortfarande på sin aning och utan att ge avkall på sin våghalsighet. De kloka skakade på huvudena och förutsade att han skulle förlora vartenda uns han vunnit. De menade att han spekulerade som om hela landet var gjort av guld och ingen man som spelade ut ett lokalt litet fynd på hans sätt kunde ta hem spelet.

Å andra sidan ansågs hans egendom vara värd miljoner och det fanns män som var så övertygade om fyndets storhet att de ansåg det vara dårskap att ställa upp i ett vad mot Ljusan Dag. Bakom hans storslagna frikostighet och vårdslösa penningförakt fanns storspelarens hårda praktiska omdöme, dennes våghalsighet, fantasi och framsynthet. Han förutsåg det som hans ögon ännu inte fått se och han spelade för att vinna mycket eller förlora allt.

— Det är alldeles för mycket guld här i Bonanza för att det bara ska vara ett lokalt fynd, framhöll han. Det måste komma från en stor malmkropp någonstans och dom andra bäckarna kommer att ha sitt att ge dom med. Håll ögonen på Indian River. Dom bäckar som rinner upp på andra sidan vat-tendelaren vid Klondyke kan ha lika stor chans att vara guldförande som dom som rinner upp på den här sidan.

Han lät handling följa på sina ord och utrustade åtminstone ett halvdussin guldletarexpeditioner som fick gå över vattendelarna ner till Indian Riverområdet. Andra män som själva inte lyckats staka ut en inmutning som gav någonting satte han i arbete på sina Bonanzalotter. Han betalade bra — sexton dollar om dagen för ett åttatimmarsskift och han körde i tre skift. Han hade tillräckligt med proviant att börja med och närBella kom in just innan floden blev isbelagd bytte han bort en magasinstomt till Jack Kearns mot ett proviantförråd som räckte hela vintern 1896 för hans män. Och den vintern när svälten satte in och mjölet kostade två dollar halvkilot höll han tre skift i arbete på alla fyra av sina Bonanzalotter. Andra gruvägare betalade sina män femton dollar om dagen, men han hade varit den förste att erbjuda arbete och varit den förste att betala dem ett helt uns guld om dagen, resultatet blev att hans arbetare var utvalda män som mer än väl tjänade in sin högre lön åt honom.

En av hans vildaste chansningar togs tidigt under vintern just när floden frusit till. Hundratals guldgrävare som följt ruschen upp hade återvänt missbelåtna utför floden mot Forty Mile och Circle City efter att ha stakat ut inmutningar i andra bäckar än Bonanza. Ljusan Dag intecknade ett av sina upplag ovaskad guldsand vid Bonanza hos Alaska Commercial Com-pany och stoppade kreditivbrevet i sin påse. Sen spände han för sina hundar och for iväg över isen med en sån hastighet som bara han kunde hålla. En indian på nervägen, en annan indian på hemvägen och fyra hundspann var hans rekord. Vid Forty Mile och Circle City köpte han sen inmutningar i tjog. Många av dem skulle visa sig fullkomligt värdelösa men ett par av dem kom att bli än mer häpnadsväckande än någon av inmutningarna på Bonanza. Han köpte från höger och vänster, betalade ända från femtio dollar till

femtusen. Den högsta summan betalade han ut på Tivoli i Circle City. Det var en inmutning högt uppe i Eldorado och när han gick med på det pris som begärdes reste sig en gammal guldgrävare som hette Jacob Wilkins och som just varit uppe och tittat på »älgbetet» och gick ut ur krogen under det han sa:

— Ljusan Dag, jag har känt dig under sju år och du har alltid verkat vettig. Ända till nu. Nu låter du ju dom råna dig till höger och vänster. För det är vad det är — rån. Femtusen för en inmutning på det där förbannade älgbetet är svindel. Jag kan inte stanna kvar och se på hur du låter dig luras.

— Jag säger dig Wilkins, svarade Ljusan Dag Carmacks fynd är så stort att vi bara inte kan fatta det ännu. Det är ettlotteri det hela. Varenda inmutning jag köper är en lott. Och på några av dom kommer det att bli toppvinster.

Jacob Wilkins stod i den öppna dörren och fnös vantroget.

— Ja, men anta bara, Wilkins, sa Ljusan Dag, att du visste att det skulle börja regna välling. Va skulle du göra? Du skulle köpa skedar eller hur? Nå, jag köper skedar. Det kommer att regna välling däruppe vid Klondyke och dom som inga skedar har blir utan.

Men Wilkins slängde igen dörren bakom sig och Ljusan Dag tystnade för att avsluta köpet.

När han kom tillbaka till Dawson höll han visserligen ord och lade aldrig mer handen vid hacka eller spade, men han arbetade lika hårt som alltid. Han hade tusen järn i elden och det höll honom upptagen. Representationsarbetet var dyrbart och han måste ofta resa ut och inspektera inmutningarna för att kunna avgöra vilka som skulle få förfalla och vilka som skulle behållas. Han hade ju själv i sin ungdom, innan han kommit till Alaska varit en gruvarbetare och brutit guld ur kvartsgångarna och han drömde ständigt om att finna den stora malmkroppen. Ett vaskningsläger var tillfälligt det visste han, men ett kvartsläger det låg kvar och han höll ett tjog män upptagna med att söka efter det under månader. Malmkroppen blev aldrig funnen och flera år senare räknade han ut att forskningarna efter den hade kostat honom femtio tusen dollar.

Men han spelade högt. Även om hans utgifter var stora vann han än större. Han chansade, köpte halvparter, delade med de män han utrustade och gjorde själv utstakningar. Dag och natt stod hans spann berett och han ägde det snabbaste spännet, så när ruschen kom igång till ett nytt fynd låg alltid Ljusan Dag först. Även genom de längsta och kallaste nätter blåste han på tills han kunde staka ut sin inmutning intill upptäckarens. På ett eller annat sätt kom han (för att inte tala om de många värdelösa bäckarna) att besitta egendom vid de givande bäckarna Sulphur, Dominion, Excelsis, Siwash, Cristo, Alhambra och Doolittle. De tusenlappar han vräkte ut kom tillbaka som tiotusende. Männen vid Forty Mile i berättadehistorien om hans två ton mjöl och försökte räkna ut vad han tjänat på dem och deras beräkningar kom upp till mellan en halv och en miljon. En sak visste man säkert, det var att den halvpart på Eldorado som han köpt för en halv säck mjöl var värd femhundratusen. Å andra sidan berättades det att när dansösen Freda kom över bergen i en peterboroughkanot och förgäves bjöd tusen dollar för tio säckar mjöl sände han henne mjölet utan att ens träffa henne. På samma sätt sände han tio säckar mjöl till den katolske prästen som höll på att upprätta det första sjukhuset i Klondyke.

Hans frikostighet var slösande. Andra kallade den vansinnig. Vid en tid då han satsade på sin aning och fick in en halv miljon för en halv säck mjöl var det rena galenskapen att ge hela tjugo säckar till en dansös och en präst. Men det var hans sätt. Pengarna var bara jetonger. Det var spelet som var av betydelse för honom. Det att han ägde miljoner gjorde honom inte annorlunda, han spelade bara än mer passionerat. Måttlig som han alltid varit, utom under sällsynta tillfällen, drack han än mindre nu när han hade medel till en oändlighet av drickande och hade spriten bredvid sig. Den största förändringen bestod i att han inte längre lagade maten själv utom när han låg ute på resor. En utsliten gammal grovarbetare levde tillsammans med honom i hans timmerstuga och lagade maten åt honom. Men det var fortfarande samma kost, fläsk, bönor, sviskon, torkad frukt och ris. Han var fortfarande klädd på samma sätt som förr, overaller, knästrumpor, mocka-siner, flanellskjorta och filtrock. Han började inte röka cigarrer, som även de billigaste kostade mellan en halv och en dollar styck. Han var fortfarande nöjd med samma gamla Bill Durhamtobak och handrollade majspapperscigarretter. Visserligen hade han flera hundar och betalade omåttliga priser för dem. Men de var ingen lyx, de var nödvändiga för affärerna. Han

behövde hög fart när han reste och när han drog iväg under en rosch. Och det var också därför han hade anställt en kock. Han var alltför upptagen för att hinna laga mat åt sig själv, det var alltihop. Det var dålig affär att slösa tid på att göra upp eld och koka vatten när man spelade om miljoner.Dawson växte snabbt denna vinter år 1896. Pengarna regnade ner över Ljusan Dag allteftersom han sålde tomter i staden. Han investerade dem omgående där de skulle ge än mer. I verkligheten spelade han ett högt spel, satsade på en vidunderlig högkonjunktur och det är svårt att tänka sig någon osäkrare plats att spela på högkonjunktur än på en ort där man gjort ett lokalt guldfynd. Men han spelade med öppna ögon.

— Vänta ni bara, tills man fått höra talas om det här fyndet i utlandet, sa han till sina gamla kompisar på Moosehornkrogen. Nyheten kommer inte ut förrän nästa vår. Då kommer det att bli tre guldruscher. Det kommer att bli en sommarrusch av män med lätt packning. Sen kommer en höst-rusch med tyngre packning och sen en vårrusch efter den vintern och då kommer det femtiotusen. Ni kommer inte att kunna se marken för bara chechaquos. Nå, vi har rusningen våren och hösten 1897 att börja med. Vad tänker ni göra åt det?

— Vad tänker du göra själv, frågade en av vännerna.

— Ingenting, svarade han. Jag har banne mig redan gjort mitt. Jag har ett dussin lag som ligger längs hela Yukon och hugger. Ni kommer att se timret flottas utför floden så fort den går upp. Stugor! Dom kommer att vara värda hur mycket som helst nästa höst. Virke! Det kommer att ge toppriser. Dom håller på att forsla två sågverk över passet åt mig. Dom kommer ner så fort sjöarna går upp. Och om ni tror att ni behöver timmer gör jag upp kontrakt med er direkt. Trehundra per tusen obarkat.

Den vintern såldes hörntomter på eftertraktade ställen för mellan tio och trettiotusen dollar. Ljusan Dag lät sända ut meddelande över stigarna och passen att nykomlingarna skulle ta med sig timmerflottar och därför arbetade hans sågverk hela sommaren 1897 i tre skift och ändå hade han nog med timmer över för att bygga stugor. Dessa stugor såldes med tomt för mellan en och två tusen dollar. Tvåvånings timmerhus i stadens affärsområde gav honom mellan fyrtio och femtiotusen dollar styck. Detta nya kapital investerade han direkt i nya företag. Guldet flöt ständigt genom hans händer och allt han rörde vid tycktes bli guld.Men denna första vilda vinter efter Carmacks fynd hade lärt honom mycket. Trots sin vidunderliga natur hade han stil. Han såg jobbarmiljonärernas vräkiga slösaktighet och kunde inte riktigt förstå den. Man kunde slänga en insats i potten mitt i ett nattligt spel. Det var vad han gjort den kvällen när han spelade poker i Circle City och förlorade femtiotusen, allt han ägde. Men han hade sett på de där femtiotusen som en ren chansning. När det började röra sig om miljoner var det annorlunda. En sådan förmögenhet var den stora satsningen och den skulle inte strös ut över ett kroggolv. Ordagrant strös ut, slängas ut på älghudarna av druckna miljonärer som förlorat varje sinne för proportioner. Där var Mc Mann som lyckats skaffa sig en krognota på trettioåttatusen dollar på en enda kväll. Där var Jimmie the Rough som svirade upp etthundratusen i månaden fyra månader i sträck för att sen en kväll stupfull ramla omkull i snön och frysa ihjäl. Swiftwater Bill som gjorde slut på tre värdefulla inmutningar i omåttliga utsvävningar och sen lånade tretusen dollar för att kunna lämna landet, men tog dessa pengar och köpte upp alla de hundratio dussin ägg som fanns i Dawson för tjugofyra dollar dussinet och slängde dem åt sina hundar därför att kvinnan som gett honom på båten var förtjust i ägg.

Champagnen kostade fyrtio till femtio dollar flaskan och ostron på burk femton dollar. Ljusan Dag brydde sig inte om denna lyx. Han hade inget emot att bjuda en hel krog full av karlar på omgångar whisky för femtio cent glaset, men det fanns någonstans i hans extravaganta natur ett sinne för proportioner som gjorde uppror mot att betala femton dollar för innehållet i en ostronburk. Å andra sidan gav han kanske ut mer på att hjälpa såna som misslyckats än vad de vildaste av miljonärerna lade ner på sina utsvävningar. Fader Judge på sjukhuset kunde ha berättat om långt viktigare gåvor än de tio säckarna mjöl. Och gamla kompisar som kom till Ljusan Dag gick aldrig därifrån utan att ha fått hjälp, allt efter behovet. Men femtio dollar för en flaska champagne! Det var för mycket.

Fortfarande kunde han i alla fall då och då sätta igång en 4 — Kungen av Klondykesån där riktig helnatt i gammal god stil. Men det gjorde han av flera skäl. Dels därför att man väntade sig det av honom eftersom det

varit hans stil förr i världen. Och dels hade han råd med det. Men han brydde sig inte längre så mycket om det. På ett nytt sätt hade han fått smak på makt. Den hade blivit en drift hos honom. Många gånger rikare än den rikaste gruvägaren i Alaska ville han bli. Han spelade ett högt spel och han tyckte bättre om det än om något annat spel. Delvis spelade han också en skapande roll. Han gjorde någonting. Och han kunde aldrig känna en sån glädje inför ett miljondollars guldsandslager vid Eldorado som han kände när han iakttog sina två sågverk i arbete och såg hur de stora flottarna av hopbundet timmer kom utför floden och drogs in mot stranden av strömvirveln just ovanför Moosehide Mountain. Även i vågskålen var guldet i alla fall bara en abstraktion. Det representerade tingen och makten. Men sågverken var tingen själva, verkliga och påtagliga och tingen var medel att skapa andra ting. De var förverkligade drömmar, det fasta och tveklösa materialiserandet av drömmarnas spindelväv.

Med sommarruschen från yttervärlden kom också specialkorrespondenter för de stora tidningarna och tidskrifterna. Samtliga skrev de hejdlöst om Ljusan Dag så att Ljusan Dag i världens ögon växte till den största gestalten i Alaska. Naturligtvis blev världen efter ett par månader intresserad av det spanska kriget och glömde bort honom igen, men i Klondyke förblev han den mest framstående. När han gick längs Dawsons gator vände man sig om efter honom och från krogarna stirrade alla chechaquos vördnadsfullt på honom och tog inte ögonen från honom så länge han var inom synhåll. Han var inte bara den rikaste mannen i landet, han var också Ljusan Dag, pionjären, den man som i detta unga lands forntid hade gått över Chil-coot och följt Yukon för att träffa de andra jättarna: Al Mayo och Jack McQuestion. Han var den Ljusan Dag om vilken tjogtals äventyr berättades. Den som fört bud till den infrusna valfångarflottan tvärs över den öde tundran till Ishavet. Den som fört posten från Circle City till havet och tillbaka igen på sextio dagar. Den som räddade hela Tananastammen från un-dergång vintern 1891. Kort sagt, den man som mer än ett dussin andra män sammantagna fängslade chechaquoernas fantasi.

Han hade så fruktansvärt lätt att få reklam om sig. Vad han än gjorde, oavsett hur spontant eller tillförlitligt, kom alltid att uppfattas av folkfantasin som underbart. Och hans senaste bedrift var alltid på männens läppar, vare sig den bestod i att han var den förste i den hj ärtslitande ruschen mot Danish Creek eller att han slagit ihjäl den jättestora skalliga grisslybj örnen vid Sulphur Creek eller att han hade vunnit kajaktävlingen på drottningens födelsedag efter det han varit tvungen att hoppa in i loppet i sista ögonblicket då surdegarnas representant inte visat sig. Det var på det sättet han nere på Moosehornkrogen en kväll gjorde upp med Jack Kearns och spelade det länge sedan lovade pokerspelet. Himmelen och klockan åtta på morgonen sattes som gränser och vid slutet hade Ljusan Dag vunnit tvåhundratrettiotusen dollar. För Jack Kearns som vid detta laget var mångmiljonär var denna förlust inte så allvarlig. Men hela samhället hisnade över insatsernas storlek och varenda en av det dussintal journalister som låg där sände ut en sensationell artikel.

KAPITEL 12

Trots sina många inkomstkällor hade Ljusan Dag på grund av sina ständiga investeringar ont om kontanter denna första vinter. Den ovaskade guldsanden som töades upp nere vid ur-bergsgrunden och hissades upp till ytan frös ögonblickligen. Därför vars hans stora lager som innehöll miljoner oåtkomliga. Inte förrän solen kom åter, tinade upp sandhögarna och smälte vatten att vaska dem i, kunde han komma åt det guld de innehöll. Då fann han sig sitta med ett guldöverflöd, deponerade det i de två nyupprättade bankerna och blev ögonblickligen belägrad av personer och grupper som ville att han skulle satsa sitt kapital i deras företag. dergång vintern 1891. Kort sagt, den man som mer än ett dussin andra män sammantagna fängslade chechaquoernas fantasi.

Han hade så fruktansvärt lätt att få reklam om sig. Vad han än gjorde, oavsett hur spontant eller tillförlitligt, kom alltid att uppfattas av folkfantasin som underbart. Och hans senaste bedrift var alltid på männens läppar, vare sig den bestod i att han var den förste i den hj ärtslitande ruschen mot Danish Creek eller att han slagit ihjäl den jättestora skalliga grisslybj örnen vid Sulphur Creek eller att han hade vunnit kajaktävlingen på drottningens födelsedag efter det han varit tvungen att hoppa in i loppet i sista ögonblicket då surdegarnas representant inte visat sig. Det var på det sättet han nere på Moosehornkrogen en kväll gjorde upp med Jack Kearns och spelade

det länge sedan lovade pokerspelet. Himmelen och klockan åtta på morgonen sattes som gränser och vid slutet hade Ljusan Dag vunnit tvåhundratrettiotusen dollar. För Jack Kearns som vid detta laget var mångmiljonär var denna förlust inte så allvarlig. Men hela samhället hisnade över insatsernas storlek och varenda en av det dussintal journalister som låg där sände ut en sensationell artikel.

KAPITEL 12

Trots sina många inkomstkällor hade Ljusan Dag på grund av sina ständiga investeringar ont om kontanter denna första vinter. Den ovaskade guldsanden som töades upp nere vid ur-bergsgrunden och hissades upp till ytan frös ögonblickligen. Därför vars hans stora lager som innehöll miljoner oåtkomliga. Inte förrän solen kom åter, tinade upp sandhögarna och smälte vatten att vaska dem i, kunde han komma åt det guld de innehöll. Då fann han sig sitta med ett guldöverflöd, deponerade det i de två nyupprättade bankerna och blev ögonblickligen belägrad av personer och grupper som ville att han skulle satsa sitt kapital i deras företag.Men han valde att spela sin egen hand och gick bara med i kombinationer när de var defensiva eller offensiva i större sammanhang. Därför gick han in i Gruvägarförbundet trots att han betalade de högsta lönerna och han gjorde upp planerna för den strid som effektivt hejdade lönearbetarnas växande upproriskhet. Tiderna hade förändrats. De gamla dagarna var borta för alltid. Det var en ny epok och den välmående gruvägaren Ljusan Dag var lojal mot sin nya klass. Visserligen gjordes de gamla kompisar som arbetade under honom till förmän över chechaquoerna för att räddas från de organiserade gruvägarnas klubba, men detta var för Ljusan Dag en hjärtefråga, inte en förnuftsfråga. I sitt hjärta mindes han de gamla dagarna fast han med förnuftet spelade det ekonomiska spelet enligt senaste och mest praktiska metoder.

Men bortsett från en sådan gruppsamverkan mellan utsu-garna vägrade han att knyta sig till någon annan mans spel. Han spelade den stora handen ensam och han behövde alla sina pengar för egna insatser. Den nyöppnade börsen intresserade honom mycket. Han hade aldrig förr sett en sådan institution, men han upptäckte snabbt dess fördelar och lärde sig använda dem. Framförallt var det hasardspel och många gånger när det inte alls var nödvändigt för att hans egna företag skulle kunna genomföras gick han till börsen för en chansning, som han sa, bara för ro skull.

— Det här är bättre än farao, var hans kommentar en dag när han hade hållit Dawsons börshajar febriga en hel vecka genom att ömsom spekulera i hausse och ömsom i baisse till dess han visade sin hand och tog in en pott som skulle ha varit en hel förmögenhet för varje annan man.

Andra män hade gett sig iväg söderut mot Staterna efter att ha gjort sitt fynd. De hade tagit semester från den hårda polar-kampen. Men när man frågade honom när han skulle resa, skrattade Ljusan Dag alltid och sa att han skulle göra det när han spelat ut hela sin hand. Han tillade också att bara en dåre stack från spelet just när han hade fått en vinnande hand.

De tusentals hjältedyrkande chechaquoerna ansåg att Ljusan Dag var en man som inte visste vad fruktan ville säga. MenBettles, Dan MacDonald och andra surdegar skakade på huvudet, skrattade och sa: »kvinnor». Han hade alltid varit rädd för dem ända sen han var sjutton år och Juneaus Drottning Anne öppet och förlöjligande hade försökt förföra honom. Han hade egentligen aldrig känt kvinnor. Han var ju uppvuxen i ett gruvsamhälle där de var sällsynta och underliga uppenbarelser och han hade inga systrar, hans mor hade dött när han var helt liten så han hade aldrig haft någon kontakt med kvinnorna. Det är visserligen sant att han efter att ha flytt från Drottning Anne hade träffat på kvinnor vid Yukon och gjort sig bekant med dem. Dessa de första kvinnorna hade dragit sig över passen efter männen som just gjort sina första fynd. Men inget lamm hade någonsin gått mer bävande och mer darrande bredvid en varg än han gått bredvid dem. Det var nödvändigt för hans maskulina stolthet att han skulle synas tillsammans med kvinnor och det hade han också gjort i lämplig utsträckning, men kvinnor hade för honom alltid förblivit en sluten bok och alla gånger föredrog han ett tärningsspel eller ett parti whist.

Och nu, känd som Kungen av Klondyke med en hel rad andra kungliga titlar som Eldoradokungen, Bonanzakungen, Timmerbaronen, Guldgrävarprinsen och Surdegsfadern för att nu inte glömma den stoltaste, var

han mer rädd än någonsin för kvinnor. De sträckte ut sina armar efter honom som aldrig förr och det kom fler kvinnor till landet för varje dag. Det gjorde detsamma om han var bjuden till middag hos guld-registratorn eller om han ropade efter drinkar i en danssalong eller om han gav en intervju till en kvinnlig korrespondent för New York Sun, varenda kvinna öppnade sin famn för honom.

Det fanns ett undantag och det var Freda, den dansös han skänkt mjöl. Hon var den enda kvinna i vars sällskap han kände sig trygg, för hon var den enda som inte sträckte armarna efter honom. Och ändå var det just hon som skulle komma att ge honom den nästan svåraste chock han utsatts för. Det var på hösten 1897. Han var på återväg från en av sina blixturer, denna gång hade han inspekterat Henderson, den bäck som flöt ut i Yukon strax nedanför Stewart. Vintern hadekommit hastigt på och han hade fått kämpa sig hundra kilometer utför Yukonfloden genom drivis i en bräcklig liten peter-boroughkanot. Efter att ha hållit sig tätt intill isranden som redan låg fast sköt han tvärs över Klondykes isspyende mynning. Just då fick han se en ensam man som upprört hoppade omkring på isen och pekade ner i vattnet. Sen såg han en kvinnokropp, klädd i päls, med ansiktet nedåt, som höll på att sjunka mitt i drivisen. Då det plötsligt bildades en ränna i isen framför honom tog det blott ett par sekunder innan han hunnit fram till henne och fått tag i henne. Han blev våt långt upp på axlarna och drog försiktigt kvinnan till kanotens sida. Det var Freda. Och ändå hade det inte behövt betyda så mycket för honom, om hon inte senare när hon återfått medvetandet sett på honom med hätska blå ögon och sagt:

— Varför gjorde du det? Varför gjorde du det?

Detta oroade honom. De närmaste nätterna somnade han inte som vanligt så fort han lagt sig, han låg i stället vaken, såg framför sig hennes ansikte med de hätskt brinnande blå ögonen och hörde om och om igen hennes ord. De var uppriktiga. Förebråelsen var äkta. Hon hade menat just vad hon sagt. Och han grubblade.

Nästa gång han träffade henne vände hon sig bara från honom med förakt och vrede. Och dock kom hon sen för att be honom om ursäkt. Hon lät antyda någonting om en man som någon gång och någonstans — hon gav inga detaljer — tagit ifrån henne själva livsviljan. Hon talade öppet men osammanhängande och det enda han kunde fatta av det hela var att den där händelsen, vilken den än hade varit, hade ägt rum för flera år sen. Han fattade också att hon älskat mannen.

Där var det återigen — kärleken. Det var den som ställde till med allting. Den var värre än frost eller svält. Kvinnorna var nog bra, trevliga att titta på och lätta att tycka om, men så kom den där kärleken och den brände sönder dem ända in i märgen och då blev de så oresonliga att man aldrig kunde vara säker på vad de kunde hitta på härnäst. Den där Freda. Hon var ett stiligt fruntimmer, välbyggd, vacker och långt ifråndum, men kärleken hade kommit och den hade förvridit hennes livssyn, den hade fört henne upp till Klondyke och mot självmord med en sådan kraft att hon kommit att hata just den man som räddat hennes liv.

Nå, han hade undgått kärleken än så länge, på samma sätt som han undgått smittkopporna. Dock var den precis lika smittsam som koppor och en bra bit farligare. Den fick män och kvinnor att göra så fruktansvärt vettlösa saker. Den var som delirium tremens, men värre. Och om han själv smittades skulle han kunna bli lika angripen som någon annan. Den var galenskap, fullständig sinnesförvirring och dessutom smittsam. En massa unga karlar var tokiga i Freda och ville gifta sig med henne, men själv var hon tokig i någon karl på andra sidan jordklotet och brydde sig inte ett skvatt om dem.

Men det var Oskulden som skulle komma att ge honom den verkligt stora chocken. En morgon hittades hon död i sin stuga. Hon hade skjutit sig genom huvudet och inte lämnat en rad efter sig. Man började prata om det. Ett kvickhuvud gav röst åt den allmänna opinionen genom att säga att hon kommit att vistas alltför mycket i dagsljus. Hon hade tagit livet av sig för hans skull. Det visste alla, och de sa det också. Korrespondenterna skrev om det och än en gång gavs Ljusan Dag, Kungen av Klondyke, sensationsartiklar i tidningarnas söndagsbilagor nere i Förenta staterna. Oskulden hade ryckt upp sig, skrev man, och det med rätta. Ty hon hade aldrig besökt en dans-salong i Dawson City. När hon kom från Circle City hade hon först börjat arbeta med att tvätta kläder, sen hade hon köpt en symaskin och sytt parkas, pälsmössor och älghudshandskar åt männen. Sen hade hon börjat arbeta som sekreterare på den första Yukonbanken. Allt detta och mer därtill visste och berättade man och alla

var övertygade om att Ljusan Dag visserligen var orsaken till hennes död, men att han inte bar någon skuld till den.

Det värsta var att Ljusan Dag själv visste att det var sant. Han skulle aldrig kunna glömma den sista kvällen han träffat henne. Då hade han inte tänkt närmare på det men nu när han efteråt funderade på det stod varje liten detalj fram klar ochkonturskarp. I ljuset av den tragiska händelsen kunde han förstå allting. Hennes tystnad, denna lugna säkerhet som tydde på att alla livets pinande frågor hade slätats ut och upphört att irritera och denna eteriska mjukhet som präglat allt hon sagt och gjort och som nästan hade varit moderlig. Han kom ihåg det sätt på vilket hon sett på honom och hur hon skrattat när han berättat för henne om Mickey Dolans misstag när han skulle staka ut sin lott vid Skookum Gulch. Hennes skratt hade varit mjukt glättigt samtidigt som det inte längre hade kvar sin forna grovhet. Inte så att hon varit allvarlig eller dämpad. Tvärtom, hon hade varit så påtagligt tillfredsställd, så fridfull. Hon hade lurat honom. Kapitalt. Den kvällen hade han till och med trott att hennes känslor för honom hade gått över och han hade glatt sig åt den tanken och inbillat sig ett framtida trevligt vänskapsförhållande dem emellan när bara den störande kärleken var ur vägen.

Och sen, när han stod i dörren med mössan i hand och sa godnatt. Han hade redan då tyckt att det var underligt och genant att hon böjde sig fram över hans hand och kysste den. Han hade känt sig dum, men nu rös han när han tänkte tillbaka på det och åter tyckte han sig känna hennes läppar mot sin hand. Hon hade sagt adjö, ett adjö för evigt och han hade inte fattat det. Just i det ögonblicket och under varje ögonblick hela den kvällen hade hon kyligt och medvetet, som hennes vana var, burit på sitt beslut att dö. Om han bara anat det! Trots att han själv var obesmittad av denna farsot skulle han i varje fall ha gift sig med henne, bara han haft den bit-tersta aning om vad det var hon funderade på då. Men trots allt visste han att hon varit stolt, tjurskalligt stolt på ett sätt som aldrig hade tillåtit henne att ta emot äktenskapet som en nådegåva. Så han hade inte kunnat rädda henne i alla fall. Kärlekens farsot hade smittat ner henne och hon var redan från början dömd att gå under i den.

Hennes enda möjlighet skulle ha varit att även han blivit smittad. Men om han hade fått den så skulle det troligtvis ha varit genom Freda eller någon annan kvinna. Ta till exempel Dartworthy, studenten som hade stakat ut den lika inmut-ningen på Bonanza ovanför den första fyndorten. Alla visste ju att gamla Doolittles dotter Bertha var fullkomligt vansinnigt kär i honom. Men när han själv fick sjukdomen så hade det varit från hustrun till Guggenhammers store gruvexpert överste Walthstone. Resultatet — tre fall av vansinne. Dart-worthy sålde sin inmutning för en tiondedel av dess värde, den stackars kvinnan offrade sitt goda rykte och sin lugna vrå i samhället och flydde tillsammans med honom i en öppen båt utför Yukon och överste Walthstone började förfölja dem i en annan öppen båt, mordlysten och hämndgirig. Hela denna överhängande tragedi hade fortsatt utför den leriga Yukon, passerat Forty Mile och Circle och försvunnit i vildmarkerna. Men så var det, det var kärleken, den rev upp mäns och kvinnors liv, den drev dem mot förintelse och död, den vände upp och ned på allt som var förståndigt och hänsynsfullt, den gjorde anständiga kvinnor till fnask och självmördare, och gjorde skurkar och mördare av män som ditintills alltid varit renhåriga och bra.

För första gången i sitt liv förlorade Ljusan Dag jämvikten. Han var allvarligt och öppet uppskrämd. Kvinnorna var förfärliga varelser och kärleksbacillen frodades med förkärlek i deras närhet. Och de var så hänsynslösa, så utan fruktan. De skrämdes inte av vad som hänt med Oskulden. De höll ut sina armar efter honom mer förföriskt an någonsin. Även om man bortsåg från hans förmögenhet och bara såg till honom som man, lite mer än trettio år, oerhört stark och med lika gott utseende som humör, var han ett eftertraktat pris för en normal kvinna. Och när man till hans naturliga företräden lade den romantik som låg i hans namn och den enorma förmögenhet han besatt mätte honom praktiskt taget varje fri kvinna med uppskattande och lyckliga blickar. För att inte tala om dem som inte var fria. Andra män skulle kanske ha blivit bortskämda av detta och förlorat huvudet, men det enda resultatet för hans del blev att han var än mera rädd. Därför avslog han nästan alla inbjudningar till hem där han kunde träffa kvinnor och gick i stället till ungkarlshem och Moosehide Saloon som inte hade någon danssalong.

Vintern 1897 låg sextusen människor i Dawson. Man arbetade ihärdigt längs bäckarna och det sas att det låg etthundratusen fler bakom passen och inväntade våren. Sent en kort vintereftermiddag befann sig Ljusan Dag ute på terrasserna mellan French Hill och Skookum Hill och kunde då få en ordentlig överblick. Under honom låg den rikaste delen av Eldorado Creek och han kunde se längs Bonanza kilometervis i båda riktningarna. Det var en bild av vidsträckt förstörelse. Höjderna hade skalats rena från träd ända över krönen, och deras nakna sidor var så uppschaktade och sönderslitna att inte ens snön kunde skyla det. Under honom låg överallt männens stugor. Men det var inte många män synliga. En filt av rök täckte dalgången och förvandlade den grå dagen till en dyster skymning. Röken steg från tusen håll i snön där män kröp och skrapade och grävde i den frusna dyn och det frusna gruset långt nere vid klippgrunden och ständigt byggde nya bål för att bryta köldens grepp. Här och där höll man på att gräva upp nya schakt, deras eldar flammade rött. Människo-figurer kravlade upp ur hålor eller försvann ner i dem. De stod uppe på plattformar av grovhugget timmer och hissade upp gruset mot ytan med vindspel. När det väl kom upp frös gmset ögonblickligen igen. Vårvaskningens spillror låg strödda överallt, högar av slamningstrummor, delar av vattenrännor, stora vattenhjul — rester efter en hel armé guldgalna män.

— Det är ju rena mullvaderiet, muttrade Ljusan Dag högt. Han såg på de nakna kullarna och insåg vilken enorm skogs-skövling som ägt rum. Från sin utsiktsplats kunde han se deras upphetsade ansträngningars monstruösa virrvarr. Det var en jättelik otillräcklighet. Var och en arbetade åt sig själv och det resulterade i kaos. I denna den rikaste av fyndorter kostade det en hel dollar att få fram två dollar och med dessa febriga, tanklösa metoder blev en dollar hopplöst kvarlämnad i marken för varje dollar som togs ut. Om ännu ett år skullede flesta inmutningarna vara utarbetade och summan av det guld man tagit ut skulle ungefär motsvara summan av det guld som gått tillspillo och fått lämnas kvar.

Det behövdes organisation. Hans snabba fantasi skisserade upp bilden av ett Eldorado Creek som från mynningen till källorna och från bergsrygg till bergsrygg låg i händerna på ett enda effektivt företag. Han insåg att den ångupptining av marken som ännu inte prövats men snart måste komma trots allt blott var en nödfallsutväg. Vad som verkligen borde göras var att man med hydraulisk vaskning bearbetade dalgångens sidor och terrasser och att man sen satte igång med uppmudd-ring av hela flodbotten så som han hade hört att man gjort i Kalifornien.

Detta var chansen till ännu en stor pott. Han hade undrat över vad som egentligen hade varit skälet till att Guggenham-mer och de stora engelska bolagen hade sänt upp sina topp-avlönade experter. Men detta var deras plan. Det var därför de hade tagit kontakt med honom för att få köpa de utarbetade inmutningarna och grushögarna. De nöjde sig med att låta de små gruvägarna mullvada fram vad de kunde få, ty de visste att det fanns miljoner kvar efter dem.

Och när han stirrade ut över detta rykande inferno av råslit tänkte Ljusan Dag ut det nya spel han skulle spela, ett spel där Guggenhammer och de andra skulle få med honom att göra. Men samtidigt med den glädje som detta gav honom kom en trötthet. Han var trött på de långa polaråren och han undrade över yttervärlden. Den stora värld om vilken han hört så många andra män tala men om vilken han själv var ovetande som ett barn. Det gavs spel därute med. Det var ett större bord och det fanns inget skäl varför inte han med alla sina miljoner skulle sätta sig ner och ta ett parti. Så just denna kväll på Skookum Hill när han beslöt sig för att spela ut sina bästa Klondykekort beslöt han sig också för att ge sig iväg ut.

Det tog dock tid. Han satte pålitliga ombud i hälarna på de stora experterna och vid de bäckar där de började köpa började också han köpa. Varje gång de försökte köpa upp en utarbetad bäck billigt fann de att han stod i deras väg, antingenägde han hela stora block eller också konstfärdigt utställda inmutningar, och deras planer omintetgjordes.

— Jag spelar mot er alla. Helt öppet. För att vinna. Fattar ni det? sa han en gång under ett upphetsat sammanträde.

Därefter följde krig, stillestånd, kompromisser, segrar och nederlag. 1898 fanns sextiotusen människor vid Klondyke och deras framtid och deras affärer slungades upp och ned och påverkades av de strider Ljusan Dag förde. Han kände allt starkare och starkare det stora spelets sötma i munnen. Här var han redan i hård närkamp

med de stora Guggenhammers, och han höll på att vinna, vinna våldsamt. Den strid som antagligen var hårdast fördes om Ophir, en dal som i sanning gjorde rätt för namnet älgbete och vars lågvärdiga jord endast var värdefull därför att det fanns så mycket av den. Ljusan Dag ägde sju inmutningar mitt i hjärtat av området och det hade gett honom hans grepp, de kunde inte komma överens. Guggenhammers experter antog att företaget skulle visa sig alltför stort för att han skulle lyckas sköta det och när de sa honom det som ultimatum, då gav han efter och köpte ut dem.

Planen var hans egen, men han sände efter kompetenta tekniker från Staterna för att genomföra den. Etthundratrettio kilometer bort, uppe vid vattendelaren vid Rinkabilly byggde han sin reservoar och sedan fördes vattnet etthundratrettio kilometer över landet fram till Ophir i en väldig tränna. Man hade beräknat byggnadskostnaderna för reservoaren och rännan till tre miljoner, men de kom att kosta närmare fyra. Inte heller stannade det vid detta. Han lät installera kraftverk och hans arbeten inte bara drevs med elkraft utan upplystes också av elljus. Andra gamla guldgrävare som gjort fynd långt överstigande sina vildaste drömmar, skakade dystert på huvudet, varnade honom att han skulle ruinera sig och vägrade att investera i ett så orimligt företag. Men Ljusan Dag log och sålde sina sista stadstomter. Han sålde i rätt tid, just när denna tillfälliga fyndhögkonjunktur stod som högst. När han talade med sina gamla kompisar på Moosehorne Saloon och sa att inom fem år skulle man inte ens kunna skänka bort tomtmark i Dawson och sa att timmerstugorna skulle huggas upp till ved,skrattade man ut honom och försäkrade honom att malmkroppen skulle upptäckas långt innan dess. Men han fortsatte. När han inte hade mer behov av virke sålde han sina sågverk. På samma sätt började han göra sig av med sina spridda lotter i de olika bäckarna och utan att behöva stå i tacksamhetsskuld till någon byggde han färdig sin ränna, fick sina mudderverk i ordning, importerade sina maskiner och gjorde Ophirs guld lättillgängligt. Och han, som för fem år sen hade gått över vattendelaren från Indian River, vandrat genom den tysta vildmarken med hundarna klövjade på indiansätt och som själv levat som en indian på rent älgkött, hörde nu hur de hesa fabriksvisslorna kallade hans hundratals arbetare till arbete och såg dem slita under båglampornas bländande vita sken.

Men när han gjort sitt var han redo att ge sig iväg. Och när han lät förstå att han skulle resa tävlade Guggenhammer med de engelska bolagen och ett nytt franskt bolag om att få köpa Ophiranläggningen. Guggenhammers bjöd högst och de betalade Ljusan Dag en miljon kontant. Det ryktades då allmänt att han var värd någonting mellan tjugo och trettio miljoner. Men det var bara han själv som visste precis hur situationen var och att han när han sålt sin sista inmutning och rakat hem potten hade fått in lite mer än elva miljoner på att satsa på sin aning.

Hans avresa kom att bli yukonhistoria på samma sätt som allt annat han företog sig. Hela Yukon var hans gäst, Dawson var festplatsen. Under denna sista kväll var det bara hans guldsand som gällde som betalningsmedel. Man kunde inte köpa drinkar. Varenda krog var vidöppen och man hade fått ta in extrafolk att sköta serveringen. Drinkarna gavs bort. En man som vägrade att ta emot hans gästfrihet och krävde att få betala fann sig genast invecklad i ett dussin slagsmål. Den grönaste chechaquo ställde sig upp för att försvara Ljusan Dags namn mot en sådan förolämpning. Och tvärs genom allting rörde sig Ljusan Dag på sina mockasiner. Ljusan Dag var i toppform, han sprudlade av gott humör och vänskap, han tjöt sitt vargtjut och han sa att kvällen var hans. Han bröt ner männens armar mot bardisken, han utförde styrkeprov. Hans bronsfär-gade ansikte blossade av sprit, hans svarta ögon blixtrade, han var klädd i overall och filtrock, hans öronlappar hängde ner och hans kraghandskar svängde från skulderbåndet. Men denna gång var det varken en insats eller en pott han slängde bort, det var bara en jetong i det spel som han, vilken höll så många jetonger inte kunde förlora.

Den natten fördunklade allt Dawson någonsin upplevt. Det var Ljusan Dags avsikt att göra den minnesvärd och han lyckades. Det var ingen liten del av Dawsons befolkning som drack sig redlös den kvällen. Det var höst och även om Yukon ännu inte frusit till var det redan tjugofem grader kallt och temperaturen fortsatte att falla. Därför var det nödvändigt att ställa upp livräddarpatruller som gick genom gatorna för att plocka upp de berusade männen, när de föll omkull i snön där en enda timmes sömn skulle ha tagit livet av dem. Ljusan Dag vars infall det varit att berusa dem i hundratal och tusental var också den som tagit initiativet till denna livräddning. Han

ville att Dawson skulle få sin natt, men eftersom han i grund och botten varken var vårdslös eller hänsynslös såg han till att det skulle bli en natt utan olyckor. Och på samma sätt som i gamla dar befallde han att det inte fick vara några gräl eller slagsmål. De som bröt mot detta skulle han själv ta itu med. Han behövde heller inte ta hand om några. Hundratals hängivna följeslagare såg till att de grälsjuka blev rullade i snön och sen stoppade i säng. När industriherrar dör i den stora världen stannar alla de hjul de härskar över under en minut. Men i Klondyke var den glättiga sorgen över deras industriherres bortfärd så stor att icke ett hjul rörde sig under tjugofyra timmar. Även det stora Ophir med dess tusen anställda hade stängt. Dagen efter denna kväll fanns det inte en man som var i stånd att gå till sitt arbete.

Vid daggryningen nästa dag tog Dawson avsked. De tu-senden som stod längs flodstranden hade handskarna på och öronlapparna ordentligt nerdragna och fastbundna. Det var trettiofem grader kallt, isranden blev ständigt tjockare och på Yukon dansade drivisen. Från »Seattles» däck vinkade Ljusan Dag och ropade ut sitt avsked. När trossarna kastades loss ochångaren svängde ut i strömmen kunde de som stod tätt intill Ljusan Dag se hur hans ögon blev fuktiga. På ett sätt var detta för honom en resa från hemlandet, detta hårda polarland var praktiskt taget det enda land han hade upplevt. Han slet av sig mössan och vinkade med den.

— Adjö med er! ropade han. Adjö med er allihop!

ANDRA DELEN

KAPITEL 1

Ljusan Dag kom inte ner till San Francisco med någon bländande gloria av ära över sig. Inte bara han själv var bortglömd, man hade även glömt Klondyke. Världen var intresserad av andra saker och Alaskaäventyret var redan en lika gammal sak som det spansk-amerikanska kriget. Många saker hade hänt sedan dess. Spännande saker skedde varje dag och tidningarnas sensationsutrymme var begränsat. Detta att vara förbisedd gav dock Ljusan Dag en känsla av upprymdhet. Han hade varit en storman i polarspelet och det visade honom hur pass mycket större detta spel måste vara, när en man värd elva miljoner och med en bakgrund som hans inte väckte någon som helst uppmärksamhet.

Han tog in på S:t Francishotellet, intervjuades av de volon-ångaren svängde ut i strömmen kunde de som stod tätt intill Ljusan Dag se hur hans ögon blev fuktiga. På ett sätt var detta för honom en resa från hemlandet, detta hårda polarland var praktiskt taget det enda land han hade upplevt. Han slet av sig mössan och vinkade med den.

— Adjö med er! ropade han. Adjö med er allihop!

ANDRA DELEN

KAPITEL 1

Ljusan Dag kom inte ner till San Francisco med någon bländande gloria av ära över sig. Inte bara han själv var bortglömd, man hade även glömt Klondyke. Världen var intresserad av andra saker och Alaskaäventyret var redan en lika gammal sak som det spansk-amerikanska kriget. Många saker hade hänt sedan dess. Spännande saker skedde varje dag och tidningarnas sensationsutrymme var begränsat. Detta att vara förbisedd gav dock Ljusan Dag en känsla av upprymdhet. Han hade varit en storman i polarspelet och det visade honom hur pass mycket större detta spel måste vara, när en man värd elva miljoner och med en bakgrund som hans inte väckte någon som helst uppmärksamhet.

Han tog in på S:t Francishotellet, intervjuades av de volon-tärjournalister som hade fått hotellen på sin lott och under tjugofyra timmar bestods han några korta notiser. Han flinade mot sig själv, började se sig omkring och lära känna de nya sakernas och människornas tillstånd. Han var mycket klumpig och mycket självsäker. Utom det att hans elva miljoner gav honom en stram ryggrad, hade han också en oerhörd säkerhet. Ingenting gjorde honom blyg, inte heller skrämdes han av allt det prål, den kultur och den makt som fanns runt honom. Det var ett annat slags vildmark, det var alltihop, och det var hans uppgift att lära känna den, de tecken, stigar och vattenhål som tydde på goda jaktmarker och de usla flodsträckor och leder som borde undvikas. Som alltid höll han undan

för kvinnorna. Han var fortfarande alltför skrämd för att våga inlåta sig i närkamp med någon av dessa glittrande och bländande varelser som hans miljoner ställde till hans förfogande. De tittade och de längtade, men han gömde sin osäkerhet så väl att han gav intryck av att röra sig med djärvhet bland dem. Det var heller inte bara hans förmögenhet som drog dem till honom. Han var så starkt manlig och en så ovanlig manstyp. Han var ännu ung, knappa trettiosex, han såg påtagligt bra ut, hade en magnifik styrka och en tillsynes gränslös virilitet, den fria skogsmannagång som aldrig kan läras på stadstrottoarer och hans svarta ögon som bar på stora vidder och ännu inte var uttröttade av stadsbons trånga perspektiv drog många undrande och nyckfulla kvinnoblickar till sig. Han såg det och log igenkännande inom sig och mötte dem som faror med ett behärskat uppträdande som var honom en större självövervin-nelse än om de hade varit svält, köld eller översvämning.

Han hade kommit ner till Staterna för att delta i männens spel, inte kvinnornas och han hade ännu inte lärt sig förstå männen. De gjorde ett mjukt intryck på honom. En kroppens mjukhet men dock anade han en hårdhet i deras affärer, men en hårdhet under en yta av smidig mjukhet. Det slog honom att det fanns något kattlikt hos dem. Han mötte dem på klubbarna och undrade hur verkligt det kamratskap var som de uppträdde med och hur snabbt de skulle spänna ut klorna och klösa ut ögonen på honom.— Saken är bara den, sa han till sig själv, hur kommer dom att bli när spelet hårdnar till på allvar och man får bekänna färg?

Han tyckte att han var nästan oförsvarligt misstänksam mot dem.

— Dom är slipade som fan, var hans personliga omdöme och det skvaller han kom att höra då och då tycktes stödja hans omdöme. Å andra sidan var det en stämning av manlighet och den renhårighet som går samman med manlighet kring dem. De kunde kanske klösa och riva i ett slagsmål — och det var ju inte mer än naturligt, men på något sätt kände han att de skulle klösa och riva efter reglerna. Det var det intryck han fick av dem — han visste att det var en generalisering därför att det ju måste finnas en viss procent skurkar bland dem.

Det gick flera månader under det att han i San Francisco studerade spelet och dess regler, förberedde sig för att delta. Han tog till och med privatundervisning i engelska för att arbeta bort de alltför utpräglat dialektala orden och uttrycken. Han lärde sig äta och klä sig och över huvud föra sig som en civiliserad människa. Men trots allt detta fortfor han att vara sig själv, inte överdrivet beundrande eller hänsynsfull. En som aldrig tvekade att hårt trampa ner varje degig konventionell sed om den råkade komma i hans väg och om det fanns tillräckliga skäl för att göra det. Dessutom hade han i motsats till genomsnittliga svaga män som kommer från små-hålor och fjärran platser ingen som helst vördnad för de olika plåtgudar som de civiliserade människostammarna tillber. Han hade sett totemfigurer förr och kände deras värde.

Trött på att bara vara åskådare for han upp till Nevada där den nya guldruschen just höll på att komma igång. Han ville »bara känna sig för lite» som han sa. Han höll på att känna sig för tio dagar på börsen i Tonapah och hans vilda haussespel gjorde de mera stereotypa spelarna fullkomligt förvirrade, och efter dessa dagar då han spelat åt sig Floridel sålde han ut med en nettovinst på en halv miljon. Därefter slickade han sig om munnen och for tillbaka till San Francisco och Hotel S:tFrancis. Smakprovet hade haft mersmak och han kände en stark hunger efter spel.

Och än en gång gjorde tidningarna sensation av honom. LJUSAN DAG blev åter en fetstilsrubrik. Man letade igenom gamla lägg och Elam Harnish, Kungen av Klondyke och Surdegarnas Fader klev fram på miljoner frukostbord samman med det rostade brödet och frukostmaten. Innan han ännu var redo för det slängdes han handgripligen in i spelet. Finansiärer och jobbare och allt drivgods och vrakgods i spekulationernas hav sköljde mot hans elva miljoner. I rent självförsvar tvangs han att skaffa sig kontor. Flan hade fått dem att gnugga sig i ögonen och ta honom i besiktning. Och nu slängde de åt honom korten och vare sig han ville eller inte skrek de åt honom att han måste spela. Nå, han skulle spela, han skulle visa dem och det trots alla glättiga förutsägelser om hur snabbt han skulle bli renrakad. Förutsägelser som byggde på hans vilda och orakade utseende och det lantliga spel han nog skulle spela ut.

Till en början plottrade han bara med småsaker. Han ville vinna tid förklarade han för Holdsworth, en vän han hade fått i Alta-Pacific-klubben. Ljusan Dag var själv medlem av klubben och det hade varit Holdsworth som

föreslagit honom till inval. Och det var gott att Ljusan Dag spelade med försiktighet i början, ty han förvånades över alla de mängder hajar som samlades kring honom. Han genomskådade snabbt nog deras planer och undrade även över att det fanns nog med byte för att hålla dem alla vid liv. Deras skurkaktighet och allmänna tvivelaktighet var så påtagliga att han inte kunde förstå hur någon över huvud kunde låta sig duperas av dem.

Senare upptäckte han att det fanns flera typer av hajar. Holdsworth behandlade honom mer som en bror än som bara en klubbkamrat, vakade över honom, gav honom råd och föreställde honom för stormännen i ortens finansvärld. Holdsworths familj bodde i en förtjusande bungalow alldeles bredvid Menlo Park och där tillbringade Ljusan Dag många veckoslut och kom att uppleva en mjukhet och vänlighet i hemlivet som hanaldrig hade drömt om. Holdsworth var blomsterälskare och han var monoman i sin strävan att föda upp höns till prisbelöning och försjunkandet i dessa dårskaper var ständigt en källa till munterhet för Ljusan Dag som iakttog det hela med ett leende. Dessa älskvärda svagheter tydde på en sundhet hos mannen och kom att knyta Ljusan Dag närmare till honom. Som Ljusan Dag såg honom var han en förmögen och framgångsrik affärsman som alltför lätt lät sig tillfredsställas av småpotter för att någonsin sätta igång ett ordentligt spel.

Det var under ett sådant veckoslut som Holdsworth berättade för honom om en god affär, en god liten affär, ett tegelbruk vid Glen Ellen. Ljusan Dag lyssnade med uppmärksamhet till den andres beskrivning av läget. Det var ett mycket vettigt företag och Ljusan Dags enda invändning var att affären var liten och långt utanför hans egna intressen men han gick in på affären av ren vänskap. Holdsworth förklarade att han själv redan satsat en del på det hela och att även om det var ett sunt företag skulle han vara tvungen att göra uppoffringar på andra håll för att kunna utveckla den. Ljusan Dag sköt till det nödvändiga kapitalet, femtiotusen dollar, och som han senare skrattande förklarade: Visst blev jag skojad men det var inte Holdsworth som lyckades med det utan det var dessa förbannade kycklingar och fruktträd.

Men det var en god läxa, för han fick lära sig att det fanns mycket liten trohet i affärsvärlden. Inte ens den enkla och klara trofasthet som grundläggs av att man bryter bröd och äter salt i hemmen betyder något som motvikt mot ett värdelöst tegelbruk och femtiotusen dollar kontant. Men hajarna, alla de olika slags hajarna gick vid ytan, antog han. Djupare ner anade han att det fanns pålitlighet och säkerhet. Det var de stora industriherrarna och finansmännen man skulle arbeta med, beslöt han. Själva storleken av deras företag tvang dem till ärligt spel. Där fanns inte plats för bondfångarknep och falskspelartrick. Att de små männen skulle salta sina guldgruvor genom att skjuta ut guldsand med gevär över inmutningen och att de skulle lasta över värdelösa tegelbruk på sina vänner, det var ju självklart, men inom storfinansen lönade sigsåna metoder inte. Där arbetade man på att utveckla landet, organisera järnvägarna, öppna gruvor, göra de oändliga naturrikedomarna tillgängliga. De måste spela högt och säkert. »Dom har helt enkelt inte råd att komma med bondfångar-knep», ansåg han.

Det var därför han beslöt sig för att lämna de små männen, Holdsworth och hans gelikar i fred och även om han fortfarande umgicks kamratligt med dem tillät han sig inte att bli vän och kompis med någon. Han tyckte inte illa om de små männen eller männen i Alta-Pacific. Han ville bara inte ha dem som medspelare i det stora spel han ville spela. Vad det stora spelet skulle bli, det visste inte ens han själv ännu. Han väntade på det. Och under mellantiden spelade han ut låga kort, deltog i flera bevattningsprojekt och höll ögonen öppna efter den stora chansen när den skulle komma.

Det var därefter han träffade John Dowsett, den store John Dowsett. Det hela var en lycklig tillfällighet. Det kunde inte betvivlas. Ljusan Dag visste själv att det bara var ren slump att han i Los Angeles hade hört att tonfisken gick till vid Santa Catalina och att han for över till ön i stället för att återvända direkt till San Francisco, som han hade planerat. Där träffade han John Dowsett som vilade upp sig några dagar mitt under en flygande inspektionsresa genom väststaterna. Naturligtvis hade Dowsett hört talas om den fabelaktige Kungen av Klondyke och de trettio miljoner han ryktades vara värd, och säkerligen blev han också intresserad av denne man när han gjorde bekantskap med honom. Någon gång under deras samvaro måste han också plötsligt ha fått sin idé. Men han släppte inte fram den, han föredrog att låta den mogna ordentligt. Därför talade han i stora allmänna ordalag och gjorde sitt bästa att vara förekommande och vinna Ljusan Dags vänskap.

Det var den förste verklige storman Ljusan Dag hade mött privat och han blev glad och tjusad. Mannen präglades av en så varm mänsklighet och demokratisk hjärtlighet att Ljusan Dag fann det svårt att inse att detta verkligen var den store John Dowsett, president i en hel rad banker, försäkringsjob-bare, omtalad som allierad till Standard Oils chefer och väl-känd som bundsförvant till Guggenhammer. Inte heller hans utseende svor mot hans rykte och uppträdande.

Fysiskt såg han ut att vara allt vad Ljusan Dag hade hört om honom. Trots att han var sextio år och vithårig var hans handtryckning hjärtligt kraftig och han visade inga tecken på förgubbning, han gick med raska beslutsamma steg och alla hans rörelser var kloka och fasta. Hans hud var ungdomligt skär och hans skarpskurna tunna läppar kunde skratta gott åt ett skämt. Han hade ärliga ljusblå ögon som blickade fram på en gång skarpt och ärligt under de buskiga ögonbrynen. Det var reda och disciplin på hans hjärna och det slog Ljusan Dag att hans tankar var hårda och säkra som stålfjädrar. Han var en man som visste och som aldrig dekorerade sitt vetande med sentimentalitetens eller känslans dåraktiga broderier. Det var påtagligt att han var van att befalla, varje hans ord och gest bar maktens prägel. Till detta hade han takt och finkänslighet och Ljusan Dag kunde lätt se allt som skilde honom från de små männen av Holdsworths kaliber. Ljusan Dag kände också till hans bakgrund. Den gamla förnäma amerikanska ätt han härstammade från, hans egen karriär i kriget, den John Dow-sett som föregått honom och som varit ett av de starka bankstöden för unionssidan under inbördeskriget, kommendör Dow-sett under 1812 års krig, den ärorike general Dowsett under revolutionskrigen och den förste Dowsett som för länge sedan ägt land och slavar i Nya England.

—- Han är verkligen toppen, sa han efteråt till en av sina klubbvänner i Alta-Pacifics rökrum. Det säger jag dig Gallon, det var en verklig överraskning för mig att träffa honom. Jag förstod att stormännen måste vara på det sättet, men inte förrän jag träffade honom visste jag det verkligen. Han är en av dom som uträttar något. Det syns vid första ögonkastet. Han är en man på tusen. Det bara är så. Det är en man kan samarbeta med. Det finns ingen max på de spel han spelar och han kan spela dom ända till slut. Jag slår vad om att han kan förlora eller vinna miljoner utan att förändra en min.

Gallon drog ett bloss på sin cigarr och när han hört pane-gyriken till slut såg han undrande på Ljusan Dag, men dennesom just beställde in cocktails märkte inte denna undrande blick.

— Jag antar du tänker göra nån affär med honom, sa Gallon.

— Nej, det har jag inte den minsta tanke på. Skål. Jag ville bara förklara att jag har börjat förstå att dom här storgubbarna verkligen gör stora saker. Du vet, han gav mig en så stark känsla av att han visste allt, att jag kände mig helt generad över mig själv.

Efter en stunds eftertanke sa Ljusan Dag:

— Men jag antar att jag skulle slå honom ordentligt om det gällde att köra hundspann. Och jag tror faktiskt att jag kunde lära honom ett och annat om poker och guldvaskning och kanske något om hur man paddlar en näverkanot. Och kanske har jag lite större möjligheter att sätta mig in i det spel han har spelat hela sitt liv än han skulle ha att lära sig det spel jag spelat däruppe i norr.

KAPITEL 2

Inte lång tid därefter kom Ljusan Dag till New York. Orsaken hade varit ett brev från John Dowsett. Ett enkelt maskinskrivet brev på några rader. Men Ljusan Dag kände hur det pirrade i nerverna när han läste det. Det minde honom om den hisnande känsla han hade upplevt som ung och grön femtonåring i Tempas Butte när det fattades en fjärdeman och Tom Galsworthy, spelaren, hade sagt:

— Hoppa in du, grabben.

Samma hisnande känsla upplevde han nu. De torra maskinskrivna meningarna tycktes honom bräddfulla av mystik. »Vår mr Howison kommer att besöka dig på hotellet. Ni kan lita på honom. Vi bör inte synas tillsammans. Du kommer att förstå det efter vårt samtal.» Ljusan Dag läste igenom orden gång på gång. Nu var

det här. Det stora spelet skulle sätta igång och det såg ut som om han inbjöds att sätta sig ner ochsom just beställde in cocktails märkte inte denna undrande blick.

— Jag antar du tänker göra nån affär med honom, sa Gallon.

— Nej, det har jag inte den minsta tanke på. Skål. Jag ville bara förklara att jag har börjat förstå att dom här storgubbarna verkligen gör stora saker. Du vet, han gav mig en så stark känsla av att han visste allt, att jag kände mig helt generad över mig själv.

Efter en stunds eftertanke sa Ljusan Dag:

— Men jag antar att jag skulle slå honom ordentligt om det gällde att köra hundspann. Och jag tror faktiskt att jag kunde lära honom ett och annat om poker och guldvaskning och kanske något om hur man paddlar en näverkanot. Och kanske har jag lite större möjligheter att sätta mig in i det spel han har spelat hela sitt liv än han skulle ha att lära sig det spel jag spelat däruppe i norr.

KAPITEL 2

Inte lång tid därefter kom Ljusan Dag till New York. Orsaken hade varit ett brev från John Dowsett. Ett enkelt maskinskrivet brev på några rader. Men Ljusan Dag kände hur det pirrade i nerverna när han läste det. Det minde honom om den hisnande känsla han hade upplevt som ung och grön femtonåring i Tempas Butte när det fattades en fjärdeman och Tom Galsworthy, spelaren, hade sagt:

— Hoppa in du, grabben.

Samma hisnande känsla upplevde han nu. De torra maskinskrivna meningarna tycktes honom bräddfulla av mystik. »Vår mr Howison kommer att besöka dig på hotellet. Ni kan lita på honom. Vi bör inte synas tillsammans. Du kommer att förstå det efter vårt samtal.» Ljusan Dag läste igenom orden gång på gång. Nu var det här. Det stora spelet skulle sätta igång och det såg ut som om han inbjöds att sätta sig ner ochdelta. Det fanns över huvud taget inget annat skäl som kunde få en man att så tvärsäkert be någon annan göra en resa tvärs över kontinenten.

De träffades — tack vare »vår» mr Howison — i en ståtlig villa som låg uppåt Hudsonfloden. Ljusan Dag anlände i enlighet med sina instruktioner i en privatbil som man hade ställt till hans förfogande. Vems bil det var visste han inte, lika litet som han visste vem som rådde om villan som omgavs av en vidsträckt park med gräsmattor. Dowsett var redan där tillsammans med en annan man som Ljusan Dag kände igen redan innan han föreställts för honom. Det var Nathaniel Letton själv. Ljusan Dag hade sett hans ansikte många gånger i tidskrifter och tidningar och läst om hans position inom finansvärlden och om hur han upprättat universitet i Dara-tona. Även han gjorde ett påtagligt intryck av makt på Ljusan Dag, men han förvånades över att inte finna några andra likheter mellan honom och Dowsett. Utom i fråga om renlighet, en renlighet som tycktes ha trängt ner i själva kroppens vävnader, var Nathaniel Letton den andres motsats. Mager nästan till avtärdhet verkade han som en kall flamma, det tycktes brinna en underlig kemisk eld inom honom som tvärs genom den isglatt kalla ytan gav ett intryck av tusen solars stigande hetta. Det var i synnerhet hans stora grå ögon som gav detta intryck, de stod febrigt fram ur ett ansikte som nästan var en dödskalle, det var helt magert och huden var matt, livlöst vit. Trots att han inte var över femtio år och hade tunt stål-grått hår verkade han många gånger äldre än Dowsett. Dock besatt han behärskning, det kunde Ljusan Dag se. Han var en hålögd asket som levde i ett tillstånd av högt, förtunnat lugn. En glödande planet under ett världsomspännande istäcke. Framförallt gjorde dock mannens oerhörda och nästan fruktansvärda renlighet intryck på Ljusan Dag. Det fanns inget slagg i honom. Han gav intryck av att ha renats i eld. Ljusan Dag hade en känsla av att en sund manlig svordom skulle vara en dödlig förolämpning. Ett helgerån och en blasfemi. De drack — det vill säga, Nathaniel Letton tog mineralvatten som serverades honom av en mjukt förbiglidande betjänt som fanns irummet under det att Dowsett tog whisky och sodavatten och Ljusan Dag tog en cocktail. Ingen tycktes uppmärksamma det okonventionella i att dricka en martini vid midnatt fast Ljusan Dag särskilt noga iakttog dem för att se hur de skulle reagera. Han hade längesedan fått lära sig att det fanns bestämda tillfällen och platser då det var tillåtet att dricka martini. Men han

tyckte om att dricka martini, när han ville och hur han ville, och eftersom han var en naturlig människa valde han medvetet att dricka precis som han behagade. Andra människor hade lagt märke till hans säregna vanor men inte Dowsett och Letton. För sig själv tänkte Ljusan Dag: »De skulle inte ens blinka om jag bad att få ett glas sublimat.»

Leon Guggenhammer anlände medan de smuttade på sina drinkar. Han beställde whisky. Ljusan Dag tittade med intresse på honom. Detta var en av den mäktiga Guggenhammerfamil-jen. Visserligen en av de yngre, men dock en av det gäng som han hade tampats med uppe i norr. Inte heller underlät Leon Guggenhammer att undslippa sig att han kände till den gamla affären. Han gav Ljusan Dag en komplimang för den.

— Ekot från Ophir hördes här nere hos oss också. Och det måste jag säga, mr Ljusan Dag ... förlåt, mr Harnish, ni gav oss grundligt med spö den gången.

— Ekot! Ljusan Dag kunde inte undgå att få en chock av ordet — ekot hade nått dem från den strid i vilken han satsat hela sin styrka och alla sina klondykemiljoner. Guggenham-merfamiljen måste verkligen vara något, om en strid av den omfattningen för dem inte var mer än en liten förpostfäktning, vars eko de värdigades höra. »Dom måste väl spela ett förbannat högt spel här nere», tänkte han. Samtidigt kände han en motsvarande hänförelse över att det var till just detta stora spel han inbjudits spela. För ett ögonblick kände han en skarp sorg över att ryktet inte talade sanning och att hans elva miljoner inte i verkligheten var trettio miljoner. Nå, så långt skulle han spela öppet, han skulle låta dem få veta exakt hur många staplar jetonger han kunde köpa.

Leon Guggenhammer var ung och fet. Han var inte en dag äldre än trettio och bortsett från en antydan till påsar underögonen var hans hud lika mjuk och lika fri från rynkor som en pojkes. Också han gav ett intryck av renhet. Han var en bild av hälsan själv, hans fläckfria, välrakade hy skvallrade om hans strålande kondition. Genom denna hy blev själva hans fetma och hans mogna runda buk ingenting annat än något normalt. Han var konstitutionellt fetlagd, det var alltihop.

Samtalet kom snart in på affärer, även om Guggenhammer först pratade om den kommande internationella jaktregattan och sin egen överdådiga ångjakt Electra, vars nya maskiner redan var föråldrade. Det var Dowsett som lade fram planen, då och då understödd av en replik från någon av de två andra under det att Ljusan Dag ställde frågor. Vad det än var för ett förslag skulle han syna det med öppna ögon. Och de fyllde hans blick med konkreta bilder av sitt förslag.

— Dom kommer aldrig att drömma om att ni är med oss, sköt Guggenhammer in när planen nästan var helt uppskisserad, hans vackra judiska ögon blixtrade med entusiasm. Dom kommer bara att tro att ni gör en egen raid i er vanliga fri-bytarstil.

— Naturligtvis förstår ni, mr Harnish, hur absolut nödvändigt det är att hålla vårt samarbete hemligt, varnade Nathaniel Letton allvarligt.

Ljusan Dag nickade.

— Och ni förstår också, fortsatte Letton, att resultatet bara kan bli av godo. Det hela är rättvist och riktigt och de enda som kommer att lida skada är aktiespekulanterna själva. Det är inget försök att slå sönder marknaden. Som ni själv ser kommer ni att haussa marknaden. Den som investerat med ärligt syfte kommer att vinna på det.

— Ja, det är just det, sa Dowsett. Kopparbehovet växer för varje dag. Ward Walley Copper och vad det innebär — nästan fjärdedelen av världstillgången — är en stor sak. Hur stor den är kan vi knappast uppskatta. Vi har gjort våra arrangemang. Vi har själva mycket kapital och ändå behöver vi mera. Det är också alltför många Ward Valley-aktier ute på marknaden för att våra planer ska lyckas. På så sätt slår vi två flugor i en smäll...— Och det är jag som ska bli flugsmällan, sköt Ljusan Dag in med ett leende.

— Ja, just det. Du kommer inte bara att haussa Ward Valley, du kommer samtidigt också att samla in Ward Valley. Det kommer att vara en oerhörd fördel för oss, samtidigt som både du och vi alla kommer att tjäna på det. Och som mr Letton har framhållit är hela affären både rättvis och hederlig.

— Vilka kommer då att ta förlusterna? ropade Leon Gug-genhammer livligt.

— Spekulanterna kommer att få ta förlusten, förklarade Nathaniel Letton, spelarna, Wall Streets ytskum, ja, ni förstår. De verkliga investerarna kommer inte att skadas. Vidare kommer de för tusende gången att inse att det lönar sig att lita på Ward Valley. Och med deras tillit kan vi genomföra den nya stora utveckling vi har skissat upp för er.

— Det kommer att bli alla möjliga sorts rykten om det här, varnade Dowsett Ljusan Dag, men låt dom inte skrämma dig. Dessa rykten kanske till och med sprids av oss. Du kan säkert förstå hur och varför. Men du ska inte bry dig om rykten. Du hör till dom som vet. Allt du behöver göra är att köpa, köpa, köpa och fortsätta att köpa ända tills det sista ögonblicket då styrelsen tillkännager sitt beslut om fördubblad utdelning. Ward Valley kommer då att hoppa upp så högt att det inte blir möjligt att fortsätta att köpa därefter.

— Vad vi egentligen vill, fortsatte Letton tankegången under det att han smuttade på mineralvattnet, det är att ta bort stora block av Ward Valley ur allmänhetens händer. Vi kunde lätt nog göra det genom att trycka ner marknaden och skrämma aktieägarna. Och det bleve billigare för oss att göra så. Men vi behärskar situationen fullkomligt och vi är storsinta nog att köpa Ward Valley med en stigande kurs. Inte för att vi är välgörande utan för att vi behöver folk som vill investera i vår stora utbyggnadsplan. I det ögonblick styrelsens beslut blir känt kommer Ward Valley att stiga skyhögt. Dessutom och lite utanför affärens egentliga område kommer vi att knipa av förlorarna en mycket stor summa. Men det är bara en bisak, förstår ni, och på sätt och vis ofrånkomlig. Å andra sidan kom-mer vi inte att förbise det. Förlorarna kommer att vara de verkliga spelarna och det är inte mer än rätt åt dem.

— Och bara en sak till, mr Harnish, sa Guggenhammer, om ni överskrider ert tillgängliga kapital eller det kapital ni beslutat er för att satsa på företaget, ta då omgående kontakt med oss. Kom ihåg att vi står bakom er.

— Ja, vi står bakom dig, upprepade Dowsett.

Nathaniel Letton nickade instämmande.

— Nu, angående den där dubbla utdelningen den artonde ... John Dowsett tog fram en papperslapp ur sin anteckningsbok och rättade till sina glasögon. Låt mig visa dig siffrorna. Här ser du ...

Därefter gick han in i en lång och teknisk och historisk utredning av vad Ward Valley förtjänat och utdelat ända från den dag det grundlädes.

Hela sammanträdet varade inte mer än en timme men under den timmen levde Ljusan Dag på toppen av sin vitalitet som aldrig förr. Dessa män var de verkliga storspelarna. Dessa män var makten. Visserligen, det visste han, tillhörde de inte den allra innersta kretsen. De stod inte på nivå med Morgan eller Harriman. Och dock stod de i förbindelse med dessa jättar och var själva något mindre jättar. Han var också glad över deras uppträdande mot honom. De bemötte honom hänsynsfullt men inte beskyddande. Det var jämlikhetens hänsynsfullhet och Ljusan Dag kunde inte undkomma dess subtila smicker, ty han var fullt klar över att både i erfarenhet och förmögenhet var de långt förmer än han.

— Vi kommer att ruska om ordentligt bland spekulanterna, sa Guggenhammar glatt när de steg upp för att gå. Och ni är mannen att göra det, mr Harnish. Dom kan inte undgå att tro att ni handlar för egen räkning och deras knivar är speciellt slipade för att raka nykomlingar som ni.

— Dom kommer sannerligen att ta miste, höll Letton med. Hans sällsamma ögon brann bakom halsduken som han höll på att linda om halsen ända upp till öronen.

— Deras tankar rör sig i nedkörda hjulspår. Det är det oväntade som stjälper deras stereotypa beräkningar — varjeny kombination, varje ny faktor, varje ny variant. Och ni kommer att vara allt det för dem, mr Harnish. Och jag upprepar att de är spelare som förtjänar allt de får. De hindrar och försinkar all legitim verksamhet. Ni har ingen aning om hur mycket besvär de åsamkar oss — ibland förstör de till och med de bästa planer och stjälper de stadigaste företag med sin hasardspelartaktik.

Dowsett och den unge Guggenhammer gav sig iväg i den ena bilen och Letton ensam i en annan. Ljusan Dag som fortfarande i sitt medvetande bar allt det som inträffat den senaste timmen tog djupt intryck av avresescenen. De tre maskinerna stod likt sällsamma nattdjur på gruset framför trappan under den icke upplysta inkörsporten. Det var en mörk natt och bilarnas ljus skar genom nattmörkret skarpt som knivar genom materia. Den underdåniga betjänten — den tjänande anden i detta hus som inte tillhörde någon av de tre — stod stilla som en staty efter det att han hjälpt dem in i bilarna. De pälsklädda chaufförerna skymtade svagt framme i sina säten. Den ena bilen efter den andra kastade sig in i mörkret likt hingstar som fått sporrhugg, gick igenom uppfartsvägens kurva och försvann.

Ljusan Dags bil var den sista, och när han såg ut skymtade han det mörka huset som växte fram ur svärtan stort som ett berg. Vem ägde det? undrade han. Hur kom det sig att de använde det för sitt hemliga sammanträde. Skulle betjänten prata? Eller någon av chaufförerna? Var de pålitliga män som »vår» mr Howison. Hemligheter? Hela affären var späckad med hemligheter. Och hand i hand med hemligheterna gick makten. Han lutade sig tillbaka och drog ett halsbloss på sin cigarrett. Stora saker var igång. Just nu blandades korten för ett stort spel och han var med om det. Han mindes åter sina pokerspel med Jack Kearns och skrattade högt. Han hade satsat tusenlappar på mörka kort på den tiden, nu spelade han om miljoner. Och han skrattade högt vid tanken på vad som skulle hända den artonde när den dubbla utdelningen kungjordes. Vilken förvirring som skulle uppstå bland de män som slipat sina knivar för att raka honom, honom, Ljusan Dag.KAPITEL 3

Trots att klockan nästan var två på morgonen när han kom tillbaka till sitt hotell fann han journalisterna väntande på sig. Nästa morgon hade det kommit än fler. Än en gång klev denna pittoreska figur tvärs över trycksidorna under tam-tamtrummors dån och vilt skränande. Kungen av Klondyke, polarhjälten, trettiomiljonerdollarmiljonären från norden hade kommit till New York. Vad hade han kommit för? För att renraka New Yorkborna som han renrakat Tonopahgänget i Nevada? Wall Street borde ta sig i akt, för vilden från norden hade kommit. Eller skulle möjligen Wall Street komma att raka honom? Wall Street hade rakat många vildmän, skulle detta bli även Ljusan Dags öde? Allt detta hjälpte spelet och han log åter när han tänkte att Wall Street säkert skulle få lite att göra innan de lyckades raka honom.

De var beredda på att han skulle spela och när de stora uppköpen av Ward Valley började blev det snart avgjort att det var han som stod bakom det. Finansskvallret tisslade och tasslade. Än en gång var han ute efter Guggenhammers skalp. Historien om Ophir berättades om igen och gjordes så sensationell att Ljusan Dag knappt kunde känna igen den. Dock var allt detta bara vatten på hans kvarn. Börsspekulanterna var uppenbart lurade. Varje dag ökade han sina uppköp och säljarna var så ivriga att Ward Valley bara steg sakta.

— Det här slår poker, viskade Ljusan Dag lyckligt för sig själv när han märkte vilken uppståndelse han åstadkom. Tidningarna försökte sig på oräkneliga gissningar och spekulationer och Ljusan Dag följdes ständigt i hälarna av en liten bataljon journalister. När han upptäckte hur förtjusta tidningsmännen var i hans dialekt överdrev han till och med sin dialekt och utnyttjade alla fraser han hört andra vildmarksbor använda, och när de inte räckte till hittade han helt enkelt på nya.

Det var en våldsamt upphetsande tid för honom veckan före torsdagen den artonde. Han inte bara spelade som han aldrigspelat förr, men han spelade vid världens största bord och för en pott så stor att även detta bords härdade vanespelare tvangs att lägga märke till det. Trots det obegränsade utbudet hade hans ihärdiga inköp tvungit Ward Valley att sakta stiga och allteftersom torsdag närmade sig blev situationen akut. Någonting måste krossas. Hur mycket Ward Valley skulle denne klondykespelare köpa? Hur mycket kunde han köpa? Vad höll Ward Valleyfolket på med under tiden? Ljusan Dag uppskattade de intervjuer med dem som trycktes — det var underbart fridfulla och intetsägande alster. Leon Guggenhammer lät till och med framhålla att han trodde att denne Nordlandets Krö-sus möjligen begick ett misstag. Men man skulle inte tro att de brydde sig om det, framhöll John Dowsett. Inte heller hade de något emot det. Även om de inte hade en aning om hans syften var de ändå säkra på en sak, nämligen att han haussade Ward Valley. Och det hade de ingenting emot. Oavsett vad som skulle hända med honom och hans sensationella metoder stod Ward Valley fast och skulle fortfara att stå fast,

fast som Gibraltarklippan. Nej, de hade inga Ward Valley att sälja. Hela marknadsläget för Ward Valley var nu fiktivt och en sådan situation måste snabbt växla och Ward Valley kunde inte fås att överge sin lugna bana genom någon vansinnig börsspekulation.

— Det är rena hasardspelet från början till slut, så föll Nathaniel Lettons ord, och vi vägrar att ha någonting att göra med det eller att uppmärksamma det på något som helst sätt.

Under tiden hade Ljusan Dag flera hemliga sammanträden med sina kompanjoner, ett med Leon Guggenhammer, ett med John Dowsett och två med mr Howison. Men de inskränkte sig till lyckönskningar ty, sa man honom, allting gick efter beräkningarna.

Men tisdag morgon nådde ett förvirrande rykte fram till Ljusan Dag. Det publicerades också i Wall Street Journal och det härrörde tydligen från initierat håll. När styrelsesammanträdet för Ward Valley skulle hållas på torsdag skulle man i stället för att besluta om den vanliga utdelningen fatta beslut om en uttaxering. Ljusan Dag blev skakad. Han blev plöts-ligt klart medveten om, att om detta var riktigt skulle han vara krossad. Han kom då också att tänka på att hela denna väldiga finansoperation skett med hans eget kapital. Dowsett, Guggenhammer och Letton riskerade ingenting. Han greps av en kort men häftig panik, kom ihåg Holdsworth och hans tegelbruk och gav order om att genast stoppa alla inköp under det att han störtade sig över en telefon.

— Det har inget underlag. Det är bara ett rykte, ljöd Leon Guggenhammers hesa struppröst i telefonen.

— Som ni vet är jag en av styrelsemedlemmarna och jag skulle känna till om någonting sådant planerades, sa Nathaniel Letton.

— Jag varnade dig ju för just såna rykten, sa John Dowsett. Det finns inte skymten av sanning i dem. Det kan jag ge dig mitt hedersord som gentleman på.

Uppriktigt skamsen över sin tillfälliga feghet återvände Ljusan Dag till sin uppgift. När han hade upphört att köpa hade börsen förvandlats till ett dårhus och baissespekulanterna pressade ner hela raden av aktier. Ward Valley som stod högst fick också ta emot den hårdaste smällen och dess kurs började redan rasa utför. Ljusan Dag fördubblade då lugnt sina köporder. Och hela tiden, genom tisdag och onsdag och torsdag morgon fortsatte han att köpa och Ward Valley steg åter triumferande. Fortfarande sålde man och fortfarande köpte han och överskred sin köpförmåga många gånger om. Men vad gjorde det? Nu var det hans dag och den dubbla utdelningen skulle tillkännages, försäkrade han sig själv. Det var inte han som skulle få svårigheter vid leveransen. Det var de andra. De skulle få försöka komma överens med honom.

Då slog blixten ned. Helt i enlighet med ryktet beslöt Ward Valley om uttaxering. Ljusan Dag gav upp. Han tog reda på rapportens sanningshalt och gick. Inte bara Ward Valley hamrades nu ner av de segerrika baissespekulanterna utan alla aktier fick följa med. Ljusan Dag brydde sig inte ens om att höra efter om Ward Valley nått botten eller om den fortfarande sjönk. När hela Wall Street blev vansinnig blev Ljusan Dag varken bedövad eller ens förvirrad, han drog sig undanför att tänka över situationen. Efter ett kort sammanträde med sina mäklare fortsatte han till hotellet och köpte kvällstidningarna på vägen. Han såg deras rubriker. LJUSAN DAG REN-RAKAD, läste han, LJUSAN DAG ÅKER DIT, LÄTT BEKOMMET LÄTT FÖRGÅNGET FÖR ÄNNU EN NORD-LÄNNING. Just när han kom till sitt hotell meddelade en ännu senare upplaga att en ung man begått självmord. Han hade följt Ljusan Dag i hälarna som ett lamm. »Va jan hade han att ta livet av sig för?» muttrade Ljusan Dag till kommentar.

Han gick upp till sina rum, beställde in en martini, tog av sig skorna och satte sig ner för att tänka. Efter en halv timme ryckte han upp sig tillräckligt mycket för att ta drinken och när han kände spriten rinna varmt genom ådrorna kom ett sakta medvetet leende över det förut hårt spända ansiktet. Han flinade högt åt sig själv.

— Skojad, ta mig fan! mumlade han.

Sen dog leendet bort och hans ansikte blev nedstämt och allvarspräglat. Bortsett från hans investeringar i flera olika be-vattningsprojekt i västern (som fortfarande kostade mycket) var han en ruinerad man. Men det var hans

stolthet som var svårast träffad. Det hade varit så lätt för dem. De hade bond-fångat honom och han hade inte fått det bittersta ut av det. Den enklaste bonde skulle ha skaffat sig ett papper men han hade bara en muntlig överenskommelse, ett gentlemannaavtal. Ett gentlemannaavtal. Han fnös. I sina öron hörde han åter John Dowsetts ord så som han hört dem i telefon. »Mitt hedersord som gentleman.» Ficktjuvar och svindlare, det var vad de var. Han hade kommit till New York för att bli rakad och herrar Dowsett, Letton och Guggenhammer hade stått till tjänst. Han var en liten fisk och man hade spelat med honom under tio dagar — tillräckligt lång tid för att svälja både honom och hans elva miljoner. Naturligtvis hade de sålt hela tiden och nu köpte de tillbaka Ward Valley för en spottstyver innan marknaden hann bli stabil igen. Antagligen skulle Nathaniel Letton använda sin del av rovet till att bygga ett par nya hus till det där universitetet han hade, Leon Guggen-hammer skulle väl kunna köpa nya maskiner till sin jakt eller köpa en hel jaktflottilj. Men vad Dowsett skulle göra med sin del visste han inte. Antagligen skulle han väl starta en ny bankkedja.

Och Ljusan Dag satt och drack cocktails och såg tillbaka på sitt liv i Alaska och de bitterhårda åren då han kämpat för sina elva miljoner. Ett tag kände han mordlust i kroppen och vilda planer och idéer om att slå ihjäl bedragarna sysselsatte honom. Det var vad den där unga spolingen skulle ha gjort i stället för att slå ihjäl sig själv. Han skulle ha gett sig ut för att skjuta. Han låste upp sin resväska och tog fram sin automatpistol, en stor Colt 44. Han osäkrade med tummen och genom att föra manteln fram och tillbaka lät han magasinets innehåll tömmas. De åtta patronerna rann ut i en ström. Han fyllde åter magasinet, stoppade in en patron i loppet och med hanen helspänd säkrade han åter vapnet. Han sköt ner det i rockens ena sidoficka, beställde en ny martini och satte sig igen.

En timme satt han i tankar, men han flinade inte längre. Det blev hårda linjer i hans ansikte och i dessa linjer fanns allt slit uppe i norr, köldens bett, allt vad han uppnått och lidit — de oändligt långa veckorna ute på marscher, Point Barrows öde tundrastrand, Yukons fruktansvärda isbrötar, striderna med djur och människor, de långa månaderna i myggplågans helvete vid Koyokuk, det hårda arbetet med hacka och spade, ärren och valkarna efter ränselremmar och packningar, den rena köttdieten som man delade med hundarna och hela den långa följden av tjugo år i slit och svett och ansträngning.

Klockan tio reste han på sig och gick igenom adresskalendern. Sen satte han på sig skorna, tog en droska och gav sig iväg ut i natten. Två gånger bytte han droska och slutligen stannade han utanför en detektivbyrås nattkontor. Han övervakade allting själv, förskotterade rundliga summor, valde ut de sex man han behövde och gav dem deras instruktioner. Aldrig hade de blivit så välbetalda för en så enkel uppgift. Till var och en gav han förutom den vanliga taxan, en femhundradollarsedel med löfte om ännu en om de fullföljde sitt

uppdrag. Han var övertygad om att hans tre tysta kompanjoner skulle sammanträffa någon gång nästa dag, om inte rentav förr. Två detektiver sattes på var och en av dem. Det enda han önskade veta var tid och plats.

— Låt inte hejda er av någonting, sa han till sist. Jag måste ha de där uppgifterna. Vad ni än gör och vad som än händer står jag bakom er.

Han återvände till hotellet, bytte droskor som på utvägen, gick upp på rummet, tog ännu en cocktail som sängfösare och la sig att sova. På morgonen klädde han på sig och rakade sig, beställde upp tidningarna och väntade. Men han drack inte. Klockan nio började telefonen ringa och rapporterna komma in. Nathaniel Letton hade stigit på tåget i Tarrytown. John Dowsett kom med tunnelbanan. Leon Guggenhammer hade inte visat sig ännu men han finns i sitt hus. Med en karta över staden över knäna kunde Ljusan Dag på detta sätt följa de tre männens rörelser allt under det att de började sammanstråla. Nathaniel Letton var på sitt kontor i Mutual-Solander-huset. Därefter anlände Guggenhammer. Dowsett var fortfarande på sitt eget kontor. Men klockan elva meddelades det att även han nu anlänt och ett par minuter senare gasade Ljusan Dag i en hyrd bil ner mot Mutual-Solanderhuset.

KAPITEL 4

Nathaniel Letton höll just på att tala då dörren öppnades. Han tystnade och samman med sina två kompanjoner såg han med behärskad förvirring hur Ljusan Dag klev in i rummet. Omedvetet hade Ljusan Dag överdrivit sin fria slängiga skogs-mannagång. Han kände det också som om han hade vildmarken under sina fötter.

— Tjänare, tjänare, mina herrar, sa han och låtsades inte om det onaturliga lugn med vilket de mottagit hans ankomst.uppdrag. Han var övertygad om att hans tre tysta kompanjoner skulle sammanträffa någon gång nästa dag, om inte rentav förr. Två detektiver sattes på var och en av dem. Det enda han önskade veta var tid och plats.

— Låt inte hejda er av någonting, sa han till sist. Jag måste ha de där uppgifterna. Vad ni än gör och vad som än händer står jag bakom er.

Han återvände till hotellet, bytte droskor som på utvägen, gick upp på rummet, tog ännu en cocktail som sängfösare och la sig att sova. På morgonen klädde han på sig och rakade sig, beställde upp tidningarna och väntade. Men han drack inte. Klockan nio började telefonen ringa och rapporterna komma in. Nathaniel Letton hade stigit på tåget i Tarrytown. John Dowsett kom med tunnelbanan. Leon Guggenhammer hade inte visat sig ännu men han finns i sitt hus. Med en karta över staden över knäna kunde Ljusan Dag på detta sätt följa de tre männens rörelser allt under det att de började sammanstråla. Nathaniel Letton var på sitt kontor i Mutual-Solander-huset. Därefter anlände Guggenhammer. Dowsett var fortfarande på sitt eget kontor. Men klockan elva meddelades det att även han nu anlänt och ett par minuter senare gasade Ljusan Dag i en hyrd bil ner mot Mutual-Solanderhuset.

KAPITEL 4

Nathaniel Letton höll just på att tala då dörren öppnades. Han tystnade och samman med sina två kompanjoner såg han med behärskad förvirring hur Ljusan Dag klev in i rummet. Omedvetet hade Ljusan Dag överdrivit sin fria slängiga skogs-mannagång. Han kände det också som om han hade vildmarken under sina fötter.

— Tjänare, tjänare, mina herrar, sa han och låtsades inte om det onaturliga lugn med vilket de mottagit hans ankomst.Han skakade hand med dem en efter en, gick från den ene till den andre och tryckte deras händer så hårt att Nathaniel Letton inte kunde undvika att rycka till. Ljusan Dag slog sig ner i en stor fåtölj och sträckte ut benen som om han varit trött. Läderväskan som han tagit med sig in i rummet lät han vårdslöst falla ner på golvet.

— Fan ta mig, sa han, men vad jag har jobbat. Vi har verkligen rakat dom ordentligt. Och hur snyggt det hela var gick inte upp för mig ordentligt förrän alldeles vid slutet. Och som dom föll för det. Det var fantastiskt.

De blev lugnare när de hörde hjärtligheten i hans släpiga västernaccent. Han var inte så fruktansvärd när allt kom omkring. Trots att han hade lyckats ta sig in oberoende av Lettons order till kontorspersonalen så visade han inga tecken på att ställa till en scen eller göra bråk.

— Nå, sa Ljusan Dag skämtsamt, har ni inte ett enda litet ord att säga till er kompanjon eller har han gjort er halvt stumma genom sin klyftighet?

Letton harklade sig torrt. Dowsett satt stilla och väntade under det att Leon Guggenhammer efter en viss svårighet fick fram:

— Ni ställde verkligen till ett helvete, sa han.

Ljusan Dags ögon blixtrade av tillfredsställelse.

— Det gjorde jag, va? sa han upprymd. Och så vi lurade dom. Jag var fullkomligt överraskad. Och jag hade inte en aning om att dom skulle låta sig lockas i fällan så lätt. Och nu, fortsatte han för att inte tillåta pausen att bli obehaglig, kan vi lika gärna göra upp affärerna. Jag ger mig iväg västerut i kväll på den där förbannade Twentieth Centuryexpressen. Han slet med sin väska, fick upp den och grävde med bägge händerna i den.

— Men kom ihåg det grabbar, att nästa gång ni vill att jag ska spela skjortorna av Wall Streetfolket, då behöver ni bara viska lite till mig. Jag kommer att finnas där och vara redo på ögonblicket.

Hans händer blev nu åter synliga och i dem höll han en väldig bunt talonger, checkhäften och mäklarnotor. Dessa lahan i en stor hög på bordet, grävde åter med händerna och fick fram ännu några buntar. Dessa la han på högen. Han såg på en papperslapp som han drog upp ur rockfickan och läste högt:

Tiomiljonertjugosjutusenfyrtiotvå dollar och sextioåtta cent har jag fått mina utgifter till. Det får man naturligtvis dra från vinsten innan vi kan börja räkna ut hur mycket vi tjänat. Var är era siffror? Det måste ha varit en ini helvete stor vinst.

De tre männen såg förvirrade på varandra. Antingen var han en större idiot än de hade antagit eller också spelade han ett spel som de inte kunde räkna ut.

Nathaniel Letton vätte sina läppar och började tala:

— Det kommer ännu att ta några timmar, mr Harnish, innan vi hunnit gå igenom hela affären. Mr Howison håller på med uträkningen nu. Vi... ja... som ni sa så har det varit en mycket tillfredsställande rensning. Kan vi inte ta och äta lunch tillsammans och tala igenom det hela. Jag kommer att låta kontorspersonalen arbeta under hela middagsrasten så att ni kommer att ha gott om tid att hinna med ert tåg.

Dowsett och Guggenhammer såg nästan alltför påtagligt lättade ut. Situationen började klarna. Det var under nuvarande förhållanden lite förvirrande att vara instängda i samma rum som denna muskulöse indianlike man som de hade rånat. De hade ett otrevligt minne av allt vad de hört om hans styrka och hårdhet. Om Letton bara kunde hålla honom stången länge nog så att de kunde komma ut i den normalt polis-bevakade yttervärlden utanför kontorsdörrarna skulle allt lösas och Ljusan Dag visade alla tecken på att låta sig hållas undan.

— Det är jag verkligen glad åt att få höra, sa han. Jag skulle verkligen inte ha velat missa det där tåget och ni har verkligen gjort mig stolt, mina herrar, genom att låta mig få vara med om den här affären. Men jag är likförbannat väldigt nyfiken och jag skulle fruktansvärt gärna vilja veta, mr Letton, vad ni tror att vi har tagit in. Kan ni inte bara ge mig ett ungefärligt överslag.

Nathaniel Letton tittade inte bedjande på sina två vänner, men i den korta pausen som följde på Ljusan Dags ord kändede hans bön. Dowsett som var av hårdare virke än de andra började ana att mannen från Klondyke spelade. Men de två andra var fortfarande smickrat övertygade om hans barnsliga oskuld.

— Det är, ja, det är väl lite svårt, började Leon Guggen-hammer. Ni förstår Ward Valley har fluktuerat så kraftigt att . . .

— man inte har någon möjlighet att göra en uppskattning så här i förväg, fullföljde Letton meningen.

— Bara närmevärden, bara närmevärden, sa Ljusan Dag glatt. Det betyder ingenting om det slår på någon miljon eller så. Men jag är så nyfiken att det kliar över hela kroppen. Vad säger ni?

— Varför leka kurragömma? sa Dowsett plötsligt och kyligt. Låt oss tala ut med en gång. Mr Harnish tycks lida av en vanföreställning som han bör befrias ifrån. Hela den här historien...

Men Ljusan Dag avbröt honom. Han hade spelat alltför mycket poker för att inte märka eller inte bry sig om den psykologiska faktorn och han sköt Dowsett åt sidan för att få sköta slutet på det här spelet på sitt eget sätt.

— På tal om historier, sa han, kommer jag ihåg ett pokerspel jag en gång såg i Nevada. Det var inte något riktigt hederligt spel. Alla dom som satt vid bordet var bondfångare och falskspelare. Men det var en nykomling med också, en gröngöling. Han stod bakom den spelare som hade given och han ser att den där som har given ger sig själv fyra ess som han drar ut från botten av leken. Och den där gröngölingen blev ordentligt chockerad. Han smiter runt bordet och lutar sig ner mot den spelare som sitter mitt emot honom med given.

— Hördudu, säger han, jag såg att han med given gav sig själv fyra ess.

— Vad är det med det då? säger spelaren.

— Jag ville bara säga det till dig, säger gröngölingen, det kan vara bra att du vet det, han gav sig själv fyra ess.

— Hördudu, sa spelaren. Det är nog bäst att du sticker. Du fattar inte det här spelet. Det var ju han som hade given.Det skratt som följde på historien var ihåligt och helt formellt men Ljusan Dag tycktes inte uppmärksamma det.

— Ni menar något speciellt med den där historien, sa Dow-sett kallt.

Ljusan Dag såg oskyldigt på honom och svarade inte. Han vände sig hjärtligt mot Nathaniel Letton.

— Brassa på, sa han. Ge oss ett närmevärde på vår vinst. Som jag sa förut betyder inte en miljon till eller ifrån så mycket när det måste röra sig om en så förbannat stor pott.

Vid det laget hade Letton stärkts av Dowsetts uppträdande och hans svar kom snabbt och avgörande.

— Jag fruktar att ni har missuppfattat det hela, mr Har-nish. Det finns inga vinster att dela med er. Bli nu bara inte upprörd. Jag behöver bara trycka på den här knappen...

Långt ifrån att vara upprörd verkade Ljusan Dag högst överraskad. Han sökte tankspritt i sin västficka efter en tändsticka, tände den och upptäckte att han inte hade någon cigarrett. De tre männen stirrade på honom med hela den sammanbitna intensiteten hos katter.

— Skulle ni ha något emot att ta om det där en gång till? sa Ljusan Dag. Det tycks mig att jag inte riktigt fattat er rätt. Ni sa nu... ?

Han såg med en pinsam förväntansfullhet på Nathaniel Letton.

— Jag sa att ni nog missuppfattat det hela, mr Harnish. Det var alltihopa. Ni har spelat på börsen och förlorat en hel del. Men varken Ward Valley eller jag eller mina kompanjoner anser oss skyldiga er någonting.

Ljusan Dag pekade på den hög av kvitton och talonger som låg på bordet.

— Det där, det representerar tiomiljonertjugosjutusenfyrtio-två dollar och sextioåtta cent i kontanter. Och det skulle inte vara värt något här?

Letton log och ryckte på axlarna. Ljusan Dag såg på Dow-sett och muttrade:

— Jag tror nog att min historia hade en viss mening när allt kom omkring. Han skrattade blekt. Det var er giv. Visst.Och ni gav den på rätt sätt också. Nå, jag bråkar inte. Jag är precis som spelaren i det där pokerspelet. Det var ni som hade given och ni hade rätt att göra ert bästa. Och det har ni gjort. Ni har fått mig renrakad som ett spädbarn. Han såg på pappershögen med dyster blick.

— Och det där är inte ens värt det papper som det skrivits på. Det är också fan hur ni kan ge korten när ni har en chans. Nej, nej, jag bråkar inte. Det var ni som hade given och ni knäckte mig. Och en karl är ingen karl om han skvallrar om en annans giv. Och nu är den handen färdigspelad och korten har lagts på bordet och affären är över, men ...

Hans hand sköt snabbt ner i innerfickan och kom upp igen med den stora Colt-automatpistolen.

— Som jag sa, den leken är färdigspelad. Nu är det jag som har given och jag ska se efter om jag inte kan ta och lägga beslag på dom där fyra essen.

— Bort med handen, din vitmenade gravsten! ropade han skarpt.

Nathaniel Lettons hand som krupit fram över bordsskivan mot knappen hejdades plötsligt.

— Byt vagn! kommenderade Ljusan Dag. Ta den där stolen där borta, du din kallbrandslevrade lilla råtta. Nå stick! Jävlar! Fort eller jag kommer att få dig att läcka så folk kommer att tro att far din var en vattenpost och mor din en bevattningskärra. Du Guggenhammer, du flyttar din stol dit bredvid honom och du Dowsett sitter precis här under det att jag bara helt i förbigående ska säga några ord om fördelarna med den här automatpistolen. Hon är laddad för storvilt, och hon skjuter åtta gånger. Hon skjuter som fan.

— När vi nu stökat över förberedelserna kan jag börja ge korten. Kom bara ihåg att jag säger ingenting om ert

spel. Ni har gjort vad ni kunnat, och det är allright. Nu är det jag som har given och jag kommer också att göra mitt bästa. Till att börja med, ni vet vem jag är. Jag är Ljusan Dag, fattar ni? Och jag är inte rädd för gud eller fan eller död eller förintelse. Det är mina fyra ess och de går förbanne mig över era kort. Titta bara på det där levande skelettet! Letton, duär rädd för att dö. Du är så rädd att benen skramlar i kroppen på dig. Och se på den där fete juden därborta. Den här lilla pistolen har satt gudsfruktan i honom. Han är gul som ett ruttet plommon. Dowsett, du är en kall en, du har inte ens blinkat. Inte förändrat en min. Det är för att du är styv i matematik. Och det gör att du är dödslugn under min giv. Du lägger ihop två och två och du vet att jag har dig fast. Du känner mig och du vet att jag inte är rädd för någonting. Och du räknar ihop alla dina pengar och du vet att du inte kommer att låta dig dödas om du kan göra någonting.

— Jag kommer att se dig hängd, svarade Dowsett.

— I helvete heller. När det hela sätter igång blir du den första jag skjuter ner. Och jag kommer att bli hängd för det. Men ingen av er kommer att leva länge nog för att se mig bli hängd. Ni kommer att dö. Här och nu. Men jag kommer att dö efter lagens utmätta tidsrum. Fattar ni? Eftersom ni kommer att vara döda och det kommer att växa gräs ur asen på er kommer ni inte att veta när jag blir hängd, men jag kommer att kunna njuta länge över att veta att ni fick gå först.

Ljusan Dag gjorde ett uppehåll.

— Men inte kommer ni väl att ta livet av oss? frågade Letton med en underligt tunn röst.

Ljusan Dag ruskade på huvudet.

— Det är verkligen lite för dyrt. Ni är inte värda det. Jag skulle hellre vilja ha mina jetonger tillbaka. Och jag antar att ni också hellre vill ge mig dom än att sändas till bårhuset.

Det blev en lång tystnad.

— Nå, jag har gett. Nu är det er sak att spela. Men medan ni tänker över det hela vill jag bara varna er. Om den där dörren öppnas och en enda av er jävla kräk gör en antydan om att någonting ovanligt håller på att hända skjuter jag direkt. Och inte en jävel kommer ut ur det här rummet utan att bäras ut med fotterna först.

Det blev en lång överläggning på tre timmar. Det som avgjorde det hela var inte den stora automatpistolen, utan det var medvetandet om att Ljusan Dag skulle komma att använda den.Inte bara de tre andra var övertygade om detta utan Ljusan Dag själv visste det också. Han var fast besluten att döda dem om han inte fick sina pengar. Det var inte lätt att så här på en gång få fram tio miljoner dollar i sedlar och det blev plågsamma dröjsmål. Ett dussintal gånger kallades mr Howison eller chefsbokhållaren in i rummet. Då låg pistolen i Ljusan Dags knä täckt av en tidning och vanligtvis höll han då på att rulla eller tända sina bruna majspapperscigarretter. Men till slut var det klart. En resväska hämtades upp från den väntande bilen av en av kontoristerna och Ljusan Dag låste den när den sista sedelbunten stoppats ned. Han stannade vid dörren för att säga sina sista ord.

— Det finns tre saker jag vill säga er. När jag går ut ur det här rummet är ni alla fria att handla och jag vill bara varna er lite för vad ni kan komma att göra. För det första ingen arresteringsorder på mig. Uppfattat? Dom här pengarna är mina och jag har inte stulit dom från er. Om det blir känt hur ni svindlade mig och hur jag kvittade det, då blir det ett jävla stort skratt. Ni har inte råd att man skrattar åt er. Dessutom, om ni nu när jag har fått tillbaks den insats ni stal från mig låter arrestera mig och stjäl den igen, då kommer jag att skjuta ner er. Och jag kommer att träffa. Inga såna där lättskrämda kräk som ni kan klara av Ljusan Dag inte. Om ni vinner nu, förlorar ni i alla fall och det kommer för-banne mig att bli en hel del oväntade begravningar i den här byn. Se mig i ögonen bara, så fattar ni att jag menar vad jag säger. Kvittona och talongerna där på bordet. Dom är era. Adjö.

När dörren stängdes bakom honom rusade Nathaniel Let-ton fram till telefonen. Dowsett gensköt honom.

— Vad tänker ni göra? frågade Dowsett.

— Polisen. Det är ju rena rånet. Jag finner mig inte i det. Det säger jag, jag finner mig inte i det.

Dowsett log sammanbitet, men samtidigt pressade han ner den magre bankiren i sin stol.

— Vi får tala om det, sa han och i Leon Guggenhammer fann han en ivrig bundsförvant.

5* —- Kungen av Klondyke

137Det gjordes aldrig något åt det. Det hela hölls hemligt av de tre männen. Inte heller Ljusan Dag förrådde något. När han på eftermiddagen lutade sig bekvämt tillbaka i sin stora kupé på Twentieth Centuryexpressen, tog av sig skorna och la upp fotterna, skrattade han länge och hjärtligt för sig själv. New York var fortfarande lika förvirrat inför affären, man kunde heller inte finna någon förnuftig förklaring. Egentligen borde Ljusan Dag ha blivit pank, ändå visste man att han omgående uppenbarat sig i San Francisco med ett tydligen orört kapital. Det visades genom storleken av de företag han deltog i. Som när han till exempel bara genom sin kapitalmängd kunde plocka åt sig Panama Mail ur Sheftlys händer och sen efter två månader sälja till Harrimanintressena för en köpesumma som ryktades vara enorm.

KAPITEL 5

När han väl kommit tillbaka till San Francisco växte snart Ljusan Dags ryktbarhet ytterligare. Det var inte på alla sätt en avundsvärd ryktbarhet. Man var rädd för honom. Han blev känd som en krigare, en djävul, en tiger. Hans spel var hårt-slående och sönderslående och ingen visste var eller när han skulle sätta in sin nästa stöt. Överraskningsmomentet var stort. Han gjorde det oväntade och nyanländ från den vilda norden flöt hans tankar inte fram i de vanliga fårorna utan han var i ovanligt hög grad i stånd att hitta på nya trick och krigslister. Och hade han en gång fått övertaget, så fullföljde han det hänsynslöst. Han är obarmhärtig som en indian, sa man om honom och man sa det med rätta.

Å andra sidan ansågs han hederlig. Hans ord var så gott som hans namnteckning och detta trots att han aldrig litade på någon annans ord. Han skyggade alltid för förslag som grundade sig på gentlemannaavtal och den som talade om hedersord som gentleman i sina affärer med Ljusan Dag fickDet gjordes aldrig något åt det. Det hela hölls hemligt av de tre männen. Inte heller Ljusan Dag förrådde något. När han på eftermiddagen lutade sig bekvämt tillbaka i sin stora kupé på Twentieth Centuryexpressen, tog av sig skorna och la upp fotterna, skrattade han länge och hjärtligt för sig själv. New York var fortfarande lika förvirrat inför affären, man kunde heller inte finna någon förnuftig förklaring. Egentligen borde Ljusan Dag ha blivit pank, ändå visste man att han omgående uppenbarat sig i San Francisco med ett tydligen orört kapital. Det visades genom storleken av de företag han deltog i. Som när han till exempel bara genom sin kapitalmängd kunde plocka åt sig Panama Mail ur Sheftlys händer och sen efter två månader sälja till Harrimanintressena för en köpesumma som ryktades vara enorm.

KAPITEL 5

När han väl kommit tillbaka till San Francisco växte snart Ljusan Dags ryktbarhet ytterligare. Det var inte på alla sätt en avundsvärd ryktbarhet. Man var rädd för honom. Han blev känd som en krigare, en djävul, en tiger. Hans spel var hårt-slående och sönderslående och ingen visste var eller när han skulle sätta in sin nästa stöt. Överraskningsmomentet var stort. Han gjorde det oväntade och nyanländ från den vilda norden flöt hans tankar inte fram i de vanliga fårorna utan han var i ovanligt hög grad i stånd att hitta på nya trick och krigslister. Och hade han en gång fått övertaget, så fullföljde han det hänsynslöst. Han är obarmhärtig som en indian, sa man om honom och man sa det med rätta.

Å andra sidan ansågs han hederlig. Hans ord var så gott som hans namnteckning och detta trots att han aldrig litade på någon annans ord. Han skyggade alltid för förslag som grundade sig på gentlemannaavtal och den som talade om hedersord som gentleman i sina affärer med Ljusan Dag fickalltid uppleva en obehaglig stund. Ljusan Dag lovade aldrig någonting om han inte själv kunde hålla i piskstången. Motparten fick ta honom på hans ord eller helt ge upp.

Den normala investeringen hade ingen plats i Ljusan Dags spel. Det band hans pengar och reducerade hasarden. Det var affärslivets hasard som fascinerade honom och hans hetsiga spelsätt fordrade reda pengar. En trygg investering som gav fem procent var ingenting för honom, men att riskera miljoner i en hård och skarp strid där

man antingen förlorade det hela eller vann femtio eller hundra procent var kryddan i hans liv. Han följde spelreglerna men spelade utan nåd. När han tvingat en man eller ett bolag på knä till dess de skrek klämde han bara till allt hårdare. Hans öron var döva för deras böner om nåd. Han var en kondottiär och erkände ingen vänskap i affärer. De allianser som då och då bildades ingicks av rent egoistiska skäl och han förutsatte att hans allierade var män, som så fort de fick ett lönsamt tillfälle skulle förråda honom eller ruinera honom. Trots denna åsikt var han trogen mot sina allierade. Men han var trogen precis lika länge som de var det och inte längre. Förräderiet måste komma från dem och då blev han hänsynslös.

Affärsmännen och finansmännen på västkusten kunde aldrig glömma vad som hände Charles Klinkner och California and Altamont Trust Company. Klinkner var dess direktör. Tillsammans med Ljusan Dag gjorde han en raid mot San José Interurban. Det mäktiga Lake Power and Electric Lighting Corporation kom till undsättning och Klinkner tyckte sig se en ny möjlighet och gick över till fienden mitt i den häftigaste kampen. Innan Ljusan Dag sen var färdig hade han förlorat tre miljoner och California and Altamont Trust Company hade blivit fullständigt sönderslaget och Charles Klinkner hade begått självmord i en fängelsecell. Ljusan Dag hade inte bara förlorat sitt grepp om San José Interurban, när fronten inte kunnat hållas hade han lidit stora förluster längs hela linjen. Det ansågs av insiktsfulla bedömare att han kunnat göra en kompromiss och räddat mycket åt sig. Men han hade istället gett upp kampen mot San José Interurban och Lake Power,,erkänt sig besegrad och med napoleonsk snabbhet kastat sig över Klinkner. Det var det som Klinkner minst av allt kunnat drömma om och Ljusan Dag visste det. Han visste också att California and Altamont Trust Company i grund och botten var ett sunt företag men att det hade tillfälliga penningbesvär på grund av Klinkners spekulationer med medlen. Han visste vidare att företaget om några månader skulle stå fastare än någonsin förr just genom dessa spekulationer och att han måste anfalla omgående, om han skulle anfalla.

— Det är en ren vinst på den summa jag förlorat, och mer därtill, sa man att han sagt i samband med sina stora förluster.

— Det är rena försäkringsavgiften inför framtiden. Hädanefter kommer dom som samarbetar med mig i affärer att tänka sig för ordentligt innan dom försöker sig på ett förräderi.

Orsaken till hans brutalitet var att han föraktade de män som han spelade med. Han var övertygad om att inte en på hundra bland dem egentligen var hederlig, och när han tänkte på de hederliga ansåg han att de alltid måste förlora i ett ohederligt spel och till slut ruineras. Hans erfarenhet i New York hade slitit bindeln från hans ögon. Han såg tvärs igenom illusionsmakeriet kring affärsvärlden och såg den naken. Hans åsikter om industrin och samhället löd ungefär så här:

Som samhället var uppbyggt var det ett jättelikt bondfångar-spel. Det fanns många som var ärftligt ineffektiva, män och kvinnor som inte var svaga nog att hållas inlåsta på sinnesslö-anstalter, men heller inte starka nog att kunna vara något annat än vedhuggare och vattenbärare. Sen fanns det dum-huvudena som tog det organiserade bondfångeriet på allvar, »respekterade och ärade det. Det var ett lättfångat byte för de andra som såg klart och visste vad hela bondfångeriet rörde :sig om.

Arbete, vanligt arbete var källan till all rikedom. Det vill äaga vare sig det rörde sig om en säck potatis, en flygel eller en sjusitsig bil kunde det bara komma till stånd genom arbete. Bondfångeriet bestod i hur man delade dessa saker när arbetet väl skapat dem. Aldrig såg han arbetets slitna söner ha flyglar eller åka omkring i sjusitsiga bilar. Hur det kom sig förkla-rades av bondfångeriet. Tiotusentals och hundratusentals människor satt uppe om nätterna och planerade hur de skulle kunna komma emellan arbetarna och de varor arbetarna producerade. Det var affärsmännen. När de lyckades komma in mellan arbetaren och hans produkt så tog de sig en bit av den åt sig själva. Storleken av denna bit berodde inte på någon likhetsregel utan bara på deras egen styrka och svinaktighet. Det var hela tiden en fråga om att ta ut allt som kunde tas ut. Han såg att alla i affärsspelet gjorde likadant.

En dag när han var vid gott humör efter att ha tagit en stadig lunch och druckit en rad cocktails började han prata med Jones, hisspojken. Jones var en mager, fullvuxen man med okammat hår som på ett hätskt sammanbitet sätt tycktes finna ett verkligt nöje i att förolämpa sina passagerare. Det var detta som gjort att Ljusan Dag intresserat

sig för honom och det dröjde inte länge innan han fann vad som var felet med honom. Enligt sin egen aggressiva definition var denne proletär men han hade velat leva för att skriva. Då han inte lyckades bli publicerad i tidskrifterna och tvangs söka sig något uppehälle hade han kommit till den lilla dalen Petacha, som inte låg fulla hundrafemtio kilometer från Los Angeles. Här arbetade han under dagarna och tänkte skriva och studera om nätterna. Men järnvägen tog ut allt som kunde tas ut. Petacha var en ökendalgång och producerade bara tre ting: kor, ved och träkol. Frakten till Los Angeles för en vagnslast kor kostade åtta dollar. Detta, förklarade Jones, berodde på att korna hade ben och kunde drivas till Los Angeles till en kostnad som motsvarade vad järnvägen tog ut per vagn. Men veden hade inga ben och järnvägen tog precis tjugofyra dollar per vagnslast. Denna summa var noggrant uträknad, för om man arbetade allt vad tygen höll under tolv timmar så fick huggaren efter att fraktkostnaderna dragits ifrån försäljningspriset i Los Angeles exakt en dollar och sextio cent. Jones hade tänkt sig att slå sig fram i spelet genom att göra träkol av veden. Hans kalkyler var tillfredsställande. Men också järnvägen kalkylerade. Den satte frakten till fyrtiotvå dollar per vagnslast träkol. Efter tre månader gick Jones igenom sinaböcker och fann att han fortfarande tjänade en dollar och sextio cent om dagen.

— Så jag stack från det hela, slutade Jones. Jag gick ut på luffen för ett år och jag gjorde upp räkningen med järnvägen. Småsaker behöver jag inte prata om, men en sommar kom jag över Sierra och då satte jag en tändsticka till deras snöskärmar. De fick en trivsam liten trettiotusendollar-brand. Det tyckte jag gjorde oss kvitt efter den där petacha-historien.

— Är du inte rädd för att berätta sånt? frågade Ljusan Dag allvarligt.

— Inte ett dugg, svarade Jones. Dom kan inte bevisa det. Ni kan säga att jag sagt det och då skulle jag bara säga att jag inte alls sagt det och va fan var det för bevis att komma med inför en jury..

Ljusan Dag gick in på sitt kontor och funderade över vad Jones berättat för honom. Tog ut allt vad som kunde tas ut. Ända uppifrån och ner var det det enda spelregeln och det enda som kunde hålla spelet igång var att det föddes en idiot i minuten. Om det hade fötts en Jones i minuten så hade spelet tagit slut ganska fort. Det var tur för spelarna att arbetarna inte var som Jones.

Men det fanns andra och större sidor av spelet. De små affärsmännen, småhandlare och såna, tog ut så mycket de kunde ur arbetarnas produkter, men egentligen var det de stora affärsmännen som skötte arbetarna genom de små affärsmännen. När allt kom omkring fick dessa småföretagare som Jones i Petacha inte ut mer än som motsvarade arbetslön om <de varit arbetare. I verkligheten var de också bara anställda hos de stora affärsmännen. Sen fanns det ännu högre upp de verkliga jättarna. De använde sig av väldiga och invecklade utrustningar för att i stor skala tränga in mellan hundratusentals arbetare och deras produkter. Dessa jättar var inte så mycket rånare som de var spelare. Och eftersom de främst var spelare och inte nöjde sig med sin egen vinst gjorde de raider mot varandra. Denna del av spelet kallades storfinans. Alla arbetade i första hand med att råna arbetarna, men då och dågjorde de allianser och rånade varandra på det hopsamlade rovet. Detta var förklaringen på Holdsworths femtiotusendol-larraid mot honom och den tiomil jonersraid Dowsett, Lettoni och Guggenhammer försökt. Och när han gjorde sin raid mot Panama Mail hade han gjort exakt detsamma. Nä, ansåg han, det var i alla fall mer sportsmässigt att råna rånare än att råna de fattiga, dumma arbetarna.

På detta sätt tog Ljusan Dag i besittning hela den position och den uppgift som en det tjugonde århundradets övermänniska hade och det utan att ha läst filosofi. Han fann att om man bortsåg från ytterst sällsynta och hart när mytiska undantag, gavs det ingen noblesse oblige hos affärernas eller finansens övermänniskor. Som en klipsk handelsresande uttryckte det i ett middagstal på Alta-Pacific: »Det finns hederlighet tjuvar emellan och det är det som skiljer dem från hederliga människor.» Det slog huvudet på spiken. Dessa moderna övermänniskor var egentligen tarvliga banditer, som lyckades i hela sin fräckhet att till sina offer predika budorden om rätt och orätt som de själva aldrig brydde sig om. Hos dem gällde ett löfte bara så länge som man kunde tvingas att hålla det. Du skall icke stjäla var ett bud som bara gällde för den ärlige arbetaren. De själva, övermänniskorna, stod ovanför sådana budord. Visst stal de, och de ärades av sin omgivning i proportion till stöldernas storlek.

Ju längre Ljusan Dag fortsatte spelet, ju klarare blev läget. Trots att varje rånare gärna ville råna varje annan

rånare var bandet väl organiserat. Det kontrollerade praktiskt taget hela samhällets politiska maskineri, från lokalpolitikern till Förenta staternas senat. Den stiftade lagar som gav dem privili-gium att stjäla. Det åstadkom lagarnas efterlevnad genom poliser, sheriffer, milis, stående här och domstolar. Det hela fungerade perfekt. Det enda allvarliga hotet mot en övermänniska kom från någon annan av övermänniskorna. Den stora dumma folkmassan betydde ingenting. Den bestod av så underhaltigt material att även det öppnaste bedrägeri lurade den. Övermänniskan drog i snörena och när det blev alltför monotont att stjäla från arbetarna rånade de varandra.Ljusan Dag var filosofisk men var ingen filosof. Han hade aldrig läst böcker. Han var en skarp, praktisk människa och hade inte den ringaste avsikt att läsa böcker. Han hade levat det enkla, självklara liv där det inte funnits något behov av böcker och nu såg han detta komplicerade liv lika enkelt. Han såg tvärs igenom dess bedrägeri och förljugenhet och fann det lika elementärt som det han levat vid Yukon. Människorna var gjorda av samma material. De hade samma längtan och samma känslor. Finanslivet var bara poker i stor skala. De som spelade i det var de män som kunde göra stora insatser. Arbetarna var de som slet för att få käk. Han såg spelet efter eviga regler och han deltog själv i det. Han upprördes inte av den stora fåfängligheten hos en hel mänsklighet, organiserad och lurad av ett gäng banditer. Det var naturens egen ordning. Praktiskt taget all mänsklig strävan var fåfäng. Han hade sett så mycket av det. Hans kompisar som svultit ihjäl vid Stewart. Hundratals av de första pionjärerna hade inte lyckats muta in vid Bonanza eller Eldorado under det att svenskar och chechaquos hade kommit dit och av blind slump stakat ut miljoner åt sig. Livet var sådant, och även under de bästa omständigheter var livet grymt. Under civilisationen fortsatte människor att stjäla för att de var skapta på det viset. De stal på samma sätt som katter klöste, svält klämde till eller kyla bet.

På det sättet blev Ljusan Dag en framstående finansman. Han gick inte in för att svindla arbetarna. Det var inte bara så att han inte hade hjärta till det utan därför att han inte riktigt tyckte det var sportsmannalikt. Arbetarna var så lätta att handskas med, så dumma. Det var som att slakta feta, ordentligt gödda fasaner som han hört skulle finnas i engelska naturskyddsområden. Det som för honom var sport var att ligga på lur efter de framgångsrika rövarna och ta deras rov från dem. Det gav glädje och spänning och ibland kämpade de emot som fan själv. Som gamla dagars Robin Hood stal Ljusan Dag från de rika och gav en del av sitt rov åt de fattiga. Men han idkade välgörenhet på sitt eget sätt! Det massutbredda mänskliga eländet angick honom inte. Det var en naturlig beståndsdel av den eviga världsordningen. Hankunde inte tåla den organiserade välgörenheten eller de yrkesmässiga välgörenhetsidkarna. Å andra sidan var heller inte det han gav en allmosa avsedd att lugna det egna samvetet. Han var inte skyldig någon någonting och därför fanns ingen återbetalningsskyldighet. Vad han gav var en fri spontan gåva och den gavs till personer i hans omgivning. Han bidrog aldrig till en insamling för jordbävningsoffer i Japan eller slumsanering i New York. Istället finansierade han Jones, hisskötaren, under ett år för att denne skulle kunna skriva en bok. När han hörde att hans kypares hustru led av tuberkulos lät han sända henne till Arizona och när man förklarade hennes fall hopplöst lät han sända hennes man dit för att han skulle kunna vara samman med henne till slutet. Han köpte några tyglar av tagel från en fånge i ett fängelse i Västern och denne berättade för de andra om köpet tills Ljusan Dag trodde att mer än hälften av fångarna i anstalten arbetade på att göra tyglar åt honom. Han köpte dem alla och betalade mellan tjugo och trettio dollar styck för dem. De var vackra och välgjorda och han hängde hela sitt sovrum fullt med dem.

Det bistra livet vid Yukon hade inte lyckats göra Ljusan Dag hård. Det fordrades en civiliserad värld för att nå det resultatet. I det hätska och vilda spel han nu deltog i tappade han bit för bit sin vänlighet på samma sätt som han förlorade sin västernaccent. Lika skarp och nervös som hans stämma blev, lika skarp och nervös blev hans tanke. Under spelets snabba växlingar fann han allt mindre och mindre tillfälle att vara bara hygglig. Förändringen syntes även i hans ansikte. Linjerna blev hårdare. Alltmer sällan låg det skratt i hans munvinklar och ögonvrår. Ögonen som var svarta och gnistrande som en indians började visa drag av grymhet och brutalt maktmedvetenhet. Hans oerhörda vitalitet var fortfarande intakt och strålade ut från hela hans varelse, men det var den människoförtrampande människobehärskarens vitalitet. Hans kamp mot naturmakterna hade på något sätt varit opersonlig, nu kämpade han enbart mot andra män och lidandena på stigar, floder och i kyla hade gett honom långt färre ärr än den bittra skärpan i kampen mot människor.Fortfarande kunde hans gamla vänlighet

åter blossa upp, men det skedde bara periodiskt och ansträngt och berodde vanligen på de cocktails han tog före maten. Uppe i norr hade han druckit hårt och oregelbundet, nu blev hans drickande systematiskt och disciplinerat. Det var en omedveten utveckling, men den berodde på en fysisk och psykisk träning. Drinkarna tjänstgjorde som en hämning. Utan att han funderade över det eller ens tänkte på det nödvändiggjorde hans arbets-press med dess våghalsighet och dess hasard en broms, ett uppehåll och så småningom fann han att drinkarna gav honom just denna broms. De var som en stenmur. Han drack aldrig på morgonen och inte heller under arbetstid, men så fort han gått från sitt kontor började han mura upp denna alkoholhämning tvärs över sitt medvetande. Kontoret förlorade sitt värde. Det upphörde att finnas till. På eftermiddagen efter lunch existerade det åter under en timme eller två, därpå byggde han ånyo upp denna hämmande mur. Naturligtvis gavs det undantag och så stark var hans självbehärskning, att om han hade ett sammanträde eller en middag framför sig som gällde affärer och där han skulle möta vänner eller fiender, förbereda eller genomföra angrepp, då avstod han från att dricka. Men i det ögonblick affären var klar ropade han ständigt efter ett glas martini och dessutom en dubbel martini. Och han bad att få den serverad i ett högt glas så ingen skulle få orsak att göra någon kommentar om hans vanor.

KAPITEL 6

Dede Mason trädde in i Ljusan Dags liv. Hon kom rätt omärkligt. Han hade accepterat henne som någonting opersonligt, någonting i stil med kontorsmöblerna, kontorspojken, den ende manlige kontoristen Morrison, som också var hansFortfarande kunde hans gamla vänlighet åter blossa upp, men det skedde bara periodiskt och ansträngt och berodde vanligen på de cocktails han tog före maten. Uppe i norr hade han druckit hårt och oregelbundet, nu blev hans drickande systematiskt och disciplinerat. Det var en omedveten utveckling, men den berodde på en fysisk och psykisk träning. Drinkarna tjänstgjorde som en hämning. Utan att han funderade över det eller ens tänkte på det nödvändiggjorde hans arbets-press med dess våghalsighet och dess hasard en broms, ett uppehåll och så småningom fann han att drinkarna gav honom just denna broms. De var som en stenmur. Han drack aldrig på morgonen och inte heller under arbetstid, men så fort han gått från sitt kontor började han mura upp denna alkoholhämning tvärs över sitt medvetande. Kontoret förlorade sitt värde. Det upphörde att finnas till. På eftermiddagen efter lunch existerade det åter under en timme eller två, därpå byggde han ånyo upp denna hämmande mur. Naturligtvis gavs det undantag och så stark var hans självbehärskning, att om han hade ett sammanträde eller en middag framför sig som gällde affärer och där han skulle möta vänner eller fiender, förbereda eller genomföra angrepp, då avstod han från att dricka. Men i det ögonblick affären var klar ropade han ständigt efter ett glas martini och dessutom en dubbel martini. Och han bad att få den serverad i ett högt glas så ingen skulle få orsak att göra någon kommentar om hans vanor.

KAPITEL 6

Dede Mason trädde in i Ljusan Dags liv. Hon kom rätt omärkligt. Han hade accepterat henne som någonting opersonligt, någonting i stil med kontorsmöblerna, kontorspojken, den ende manlige kontoristen Morrison, som också var hansförtrogne och alla de andra tillbehören som behövdes i en övermänniskas affärsspelhåla. Hade man frågat honom under de första månaderna hon var anställd hos honom, skulle han inte ha kunnat säga ens hennes hårfärg. Eftersom hon var halvblod hade han i sitt undermedvetna ett begrepp om att hon var brunett. På samma sätt hade han ett begrepp om att hon inte var mager fast det samtidigt inte fanns någon bild av henne som fet. Om hennes sätt att klä sig hade han inget begrepp alls. Han var varken intresserad av klädfrågor eller hade öga för dem. Eftersom han inte hade något intryck av motsatsen tog han det som självklart att hon väl var klädd på något sätt. Han kände henne som »miss Mason» och det var allt, även om han hade en känsla av att hon var snabb och tillförlitlig som stenograf. Det intrycket var dock något svävande eftersom han inte hade erfarenhet av andra stenografer och därför ansåg det självklart att de alla skulle vara snabba och tillförlitliga.

En morgon när han höll på att underteckna brev fäste han sig vid ett jag kommer att. När han snabbt såg igenom sidan för att försöka hitta något liknande uttryck fann han jag skall. Det där jag kommer att stod helt ensamt. Han tryckte två gånger på ringklockan och ett ögonblick senare kom Dede Mason in.

— Sa jag verkligen så här, miss Mason? frågade han, sträckte fram brevet mot henne och pekade på det uttryck som irriterade honom.

Hon såg lite besvärad ut. Hon var fälld.

— Det var mitt fel, sa hon. Jag är ledsen. Men egentligen är det ju inte fel, la hon sen till.

— Hur menar ni? frågade Ljusan Dag. Jag tycker då inte att det låter rätt.

Hon hade nu nått fram till dörren, vände sig om med brevet i hand.

— I varje fall är det rätt.

— Men det skulle ju betyda att alla dom där jag skall är fel, sa han.

— Det betyder så, sa hon djärvt. Ska jag ändra dom.— Jag kommer att komma över på mandag och diskutera affären. Ljusan Dag läste upp meningen högt ur brevet. Han gjorde det med allvarlig min och lyssnade till ljudet av sin egen stämma. Han skakade på huvudet.

— Nej, det där låter inte riktigt, miss Mason. Det bara inte låter riktigt. Ingen skriver ju på det sättet till mig. Alla skriver de: Jag skall, akademiker och allt som några är. Är det inte så?

— Visst, höll hon med och gick ut till sin skrivmaskin för att rätta brevet.

Den lunchen slumpade det sig så att han kom att sitta bredvid en ung engelsman, en gruvingenjör. Vid ett annat tillfälle hade han inte lagt märke till det, men just nu efter sammanstötningen med sin stenograf uppmärksammade Ljusan Dag direkt att engelsmannen sa jag kommer att. Uttrycket kom igen många gånger under måltiden och Ljusan Dag var säker på att han hört rätt.

Efter lunchen tog han tag i Mclntosh, en av de medlemmar som han visste hade gått i college, då han var välkänd för sina insatser i universitetsfotbollen.

— Hör hit Bunny, frågade Ljusan Dag, vilket är rätt: Jag kommer att komma över på måndag, eller jag skall komma över på måndag.

Den före detta fotbollsspelaren tänkte ansträngt en stund.

— Banne mig jag vet, erkände han. Hur säger jag?

—- Oh, jag ska naturligtvis.

— Då är det nog fel, lita på det. Jag har alltid varit svag när det gäller språkriktighet.

På vägen till kontoret gick Ljusan Dag in i en bokhandel och köpte en grammatik. Med fotterna på skrivbordet tillbringade han sen en hel timme med att bläddra igenom boken.

— Förbanne mig har hon inte rätt, sa han sen. För första gången slog det honom att det var någonting speciellt med den där stenografen. Hitintills hade han accepterat henne som en kvinna i allmänhet och som en detalj i kontorets inredning. Men nu när hon hade visat att hon visste mer om grammatikän affärsmän och akademiker blev hon en individ. Hon märktes lika klart i hans medvetande som detta jag kommer att hade märkts på den maskinskrivna sidan och han började se noga på henne.

Han lyckades få syn på henne när hon gick den kvällen och för första gången blev han medveten om att hon var välskapt och att hon hade god klädsmak. Han kände inte till detaljerna i kvinnokläderna och kunde inte se finesserna i hennes skräddarsydda dräkt. Han fick bara ett helt allmänt intryck av att det såg snyggt ut.

— Hon ser verkligen inte alltför dålig ut, flickan, var hans omdöme när dörren till kontoret stängts bakom henne..

När han dikterade för henne nästa morgon märkte han att han tyckte om hennes frisyr, även om han inte till något pris hade kunnat lämna en beskrivning på den. Hon satt mellan honom och fönstret och han såg att hennes hår var ljusbrunt med inslag av gyllenbrons. En blek sol sken in genom fönstret och fick detta gyllene brons att brinna. Det var trevligt att se på. Underligt, tänkte han, att man aldrig märkt det förr.

Mitt inuti brevet återkom den konstruktion som orsakat allt besvär dagen innan. Han kom ihåg sin kamp med grammatiken och dikterade:

— Jag kommer att komma er till mötes på halva vägen i denna fråga ...

Miss Mason kastade en hastig blick på honom. Hon gjorde det helt ofrivilligt och egentligen nästan av förvåning. Nästa ögonblick hade hon sänkt blicken igen och väntade på att diktamen skulle fortsätta. Men under just detta ögonblick när hon såg på honom hade Ljusan Dag märkt att hennes ögon var grå.

Senare skulle han märka att det ibland kom ett gyllene skimmer i dessa grå ögon, men han hade redan nu sett tillräckligt för att bli förvånad, han insåg plötsligt att han alltid tyckt det var självklart att hon var en brunett med bruna ögon.

— Ni hade ju rätt egentligen, erkände han med ett leende som svor mot hans hårda indianlika ansiktsdrag.— Men det låter inte rätt i alla fall, klagade han.

Då skrattade hon öppet.

— Förlåt, sa hon sen för att släta över det hela men förstörde genast detta intryck genom att tillägga:

— Men ni är så lustig.

Ljusan Dag började känna sig lätt förvirrad och solen bara fick hennes hår att brinna till hela tiden.

— Jag ville inte vara lustig, sa han.

— Det är just därför jag skrattade. Men det är rätt och det är fullkomligt språkriktigt.

— Nå, suckade han, Jag kommer att komma er till mötes på halva vägen i denna fråga... skrev ni det?

Och han fortsatte att diktera.

Han upptäckte att hon i pauserna i arbetet när hon ingenting hade att göra satt och läste böcker och tidskrifter eller höll på med något kvinnligt handarbete.

När han en dag gick förbi hennes skrivbord plockade han en dag upp en volym av Kiplings dikter och bläddrade förvirrad i boken.

— Tycker ni om att läsa, miss Mason? sa han när han la ner boken på bordet igen.

— Oh ja! svarade hon. Väldigt mycket.

En annan gång var det en bok av Wells: Herr Hoopdrivers semester.

— Vad handlar den om? frågade Ljusan Dag.

— Tja, det är bara en roman, en kärlekshistoria.

Hon tystnade men han stod fortfarande och lyssnade så hon kände sig tvungen att fortsätta.

— Det handlar om ett litet klädeshandlarbiträde från London som cyklar ut på sin semester och blir kär i en ung flicka som är av mycket högre samhällsställning än han. Hennes mor är en bestsellerförfattarinna och sånt. Och det hela är mycket underligt och ledsamt också och tragiskt. Skulle ni vilja låna den?

— Får han henne? frågade Ljusan Dag.

— Nej, det är just det som är det viktiga. Han hade inte. ..

— Och han får henne inte och ni har läst alla dom därsidorna. Hundratals sidor bara för att få reda på det? Ljusan Dag var förvånad.

Miss Mason var både förargad och road.

— Men ni kan sitta och läsa gruvrapporter och finanssidor timmar i sträck, svarade hon.

— Men jag får någonting ut av det. Det är affärer och det är annorlunda. Jag får ut pengar av det. Vad får ni ut av böcker?

— Synpunkter, nya idéer, liv.

— Inte värda en enda cent kontant.

— Men livet är mer än kontanter, framhärdade hon.

— Nåja, sa han med manlig tolerans, så länge som det roar er. Det är det enda som betyder något antar jag och om tycke och smak ska man inte tvista.

Trots hans egen överlägsna ståndpunkt hade han en känsla av att hon visste en hel del och han upplevde en tillfällig förvirring liknande den en barbar upplever när han plötsligt ställes ansikte mot ansikte mot en övermäktig kultur.

Ljusan Dag ansåg Kultur vara skräp och dock var han på något sätt oroad. Det kanske låg mer i kultur än vad han kunde föreställa sig.

En annan gång när han gick förbi hennes bord fick han se en bok han kände igen. Men denna gång stannade han inte, ty han såg av omslaget vad det var. Det var en skildring från Klondyke skriven av en journalist och han visste att både han och hans fotografi fanns i boken. Ett av de sensationella kapitlen i boken handlade om en viss kvinnas självmord och om någon som varit alltför mycket Ljusan Dag.

Därefter talade han inte vidare med henne om böcker. Han kunde föreställa sig vilka felaktiga slutsatser hon skulle dra av just detta kapitel och det irriterade honom mer än att de var ogrundade. Att av alla otroliga ting vara känd som en kvinnotjusare. Han Ljusan Dag hade haft en kvinna som tagit livet av sig för hans skull. Han kände att han hade en sällsynt otur att just denna bok av alla tusentals böcker skulle ha fallit i händerna på hans stenograf. Efter flera dagar hade han en otrevlig skuldkänsla i miss Masons närhet och en gångvar han säker på att han sett hur hon stirrat på honom med en undrande blick som om hon funderat över vilket slags karl han var egentligen.

Han pumpade Morrison som dock först gav luft åt sitt personliga agg mot henne innan han kunde berätta det lilla han visste.

— Hon kommer från Siskiyuo. Det är lätt att samarbeta med henne här på kontoret, men hon är lite väl självupptagen, lite exklusiv så där.

— Hur då, menar ni? undrade Ljusan Dag.

— Nå, hon är lite väl högfärdig för att kunna umgås med dem hon arbetar med här på kontoret till exempel. Hon vill inte ha någonting med en att göra, förstår ni. Jag har försökt bjuda ut henne många gånger på teatern. Men det går inte. Hon säger bara att hon behöver mycket sömn och att hon inte kan vara uppe om kvällarna för att hon måste ju ta sig hela vägen till Berkeley där hon bor.

Denna del av rapporten gav utan tvekan Ljusan Dag en påtaglig tillfredsställelse. Men det gjorde honom lite ont att lyssna till Morrisons senare ord:

— Men det är bara snack. Hon springer omkring med studenterna, det är vad hon gör. Hon behöver så mycket sömn att hon inte kan gå på teatern med mig, men hon kan dansa nätterna igenom med dem. Jag har hört att hon går till alla deras danser och sånt. Lite överklassigt för en stenograf, skulle jag säga. Och hon har en egen häst också. Hon rider omkring dämte vid bergen. Jag såg henne en söndag. Hon är en högfärdig en och jag undrar hur hon får ihop till det. Sextiofem i månaden kommer hon inte långt med. Hon har ju en sjuk bror också.

— Bor hon med sin familj? frågade Ljusan Dag.

— Nej, hon har ingen. Dom var förmögna, har jag hört. Det måste dom ha varit, annars kunde inte hennes bror ha gått i Californiauniversitetet. Hennes far hade en stor ranch men sen började han leka med gruvor eller nånting

och gjorde bankratt innan han dog. Hennes mor hade dött långt dessförinnan. Hennes bror måste ha kostat mängder medpengar. Han var en stor kraftig bit, spelade fotboll, älskade att jaga och ge sig ut i bergen. Men förolyckades när han skulle rida in unghästar och sen blev det visst reumatism eller nånting. Det ena benet är kortare än det andra och skrumpet. Han måste gå på kryckor nu. Jag såg henne tillsammans med honom en gång, på färjan. Läkarna har hållit på att experimentera med honom under åratal och nu är han på franska sjukhuset tror jag.

Alla dessa små upplysningar om miss Mason kom att öka Ljusan Dags intresse för henne. Men hur mycket han än önskade lyckades han inte bli bekant med henne. Han hade funderat på att bjuda henne på lunch men det gick emot nyodlarens inneboende hederlighet och det blev inget av tankarna. Han visste att en karl med självkänsla och heder inte tog ut sin stenograf till lunch. Visst hände sådana saker, han hade ju hört det skämtsamma skvallret i klubben. Men han hade aldrig satt såna karlar vidare högt och tyckte synd om flickorna. Han hade en underlig uppfattning om att en man hade mindre rättigheter över dem han hade anställda hos sig än över bekanta och främlingar. Hade miss Mason därför inte varit anställd hos honom var han övertygad om att han snabbt skulle ha kunnat ta ut henne på lunch eller till teatern. Men han tyckte att det var rena bedrägeriet när en arbetsgivare bara därför att han köpt en viss mängd arbetstimmar per dag av en anställd därför också tyckte sig ha någon som helst rätt över resten av den anställdes dag. Det var bara en buse som gjorde så. Det var inte renhårigt. Man drog bara fördel av att den anställde var beroende av en för sitt levebröds skull. Den anställde gick kanske med på det bara för att inte dra på sig arbetsgivarens ilska. Gick inte med på det av egen fri vilja.

I sitt eget fall kände han att en sådan påflugenhet skulle vara speciellt motbjudande, då hon ju hade läst denna förbannade journalists klondykebok. Hon måste ha en vacker tanke om honom, hon som var en alltför högtravande flicka för att vilja ha något att göra med en snygg och trevlig karl som mr Morrison. Dessutom — och det låg egentligen tillgrund för alla hans andra skäl — var Ljusan Dag blyg. Det enda han någonsin varit rädd för var kvinnan och henne hade han varit rädd för hela sitt liv. Förklädesbanden spökade fortfarande för honom och de hjälpte honom att inte komma Dede Mason närmare.

KAPITEL 7

Då slumpen inte tycktes vilja ge honom några möjligheter att lära känna Dede Mason avtog efterhand Ljusan Dags intresse för henne. Det var inte mer än naturligt, eftersom han var djupt intresserad i farliga finansoperationer och spelets tjusning och storlek tog all den energi i anspråk som även hans strålande organism kunde alstra. Han var så absorberad att den söta stenografen sakta och omärkligt bleknade bort från hans medvetande. På så sätt slutade hans första svaga ilning av kvinnobehov, i god bemärkelse. Vad Dede Mason angick kände han bara en behaglig känsla av tillfredsställelse över att ha en väldigt trevlig stenograf.

Det som helt kom att utplåna de sista förhoppningarna han kanske kunde ha haft på henne var att han nu stod mitt i sin sensationella och intensivt bittra strid med Coastwise Steam Navigation Company och med Hawaiian, Nicaraguan and Pa-cific-Mexican Steamship Company. Han lyckades sätta igång en allvarligare historia än vad han väntat och till och med han förvånades över kampens vidsträckta förgreningar och över de oväntade och oförenliga intressen som drogs in i den. Varje tidning i San Francisco vände sig mot honom. Visserligen hade ett par av dem först låtit förstå att de inte var helt oemottagliga för bestickning, men Ljusan Dag ansåg inte att situationen krävde dessa extrautgifter. Hittills hade pressen skrivit älskvärt tolerant och vänskapligt sensationslystet om honom men nu fick han lära sig vilken giftig tarvlighet den press som kändegrund för alla hans andra skäl — var Ljusan Dag blyg. Det enda han någonsin varit rädd för var kvinnan och henne hade han varit rädd för hela sitt liv. Förklädesbanden spökade fortfarande för honom och de hjälpte honom att inte komma Dede Mason närmare.

KAPITEL 7

Då slumpen inte tycktes vilja ge honom några möjligheter att lära känna Dede Mason avtog efterhand Ljusan Dags intresse för henne. Det var inte mer än naturligt, eftersom han var djupt intresserad i farliga finansoperationer och spelets tjusning och storlek tog all den energi i anspråk som även hans strålande organism

kunde alstra. Han var så absorberad att den söta stenografen sakta och omärkligt bleknade bort från hans medvetande. På så sätt slutade hans första svaga ilning av kvinnobehov, i god bemärkelse. Vad Dede Mason angick kände han bara en behaglig känsla av tillfredsställelse över att ha en väldigt trevlig stenograf.

Det som helt kom att utplåna de sista förhoppningarna han kanske kunde ha haft på henne var att han nu stod mitt i sin sensationella och intensivt bittra strid med Coastwise Steam Navigation Company och med Hawaiian, Nicaraguan and Pa-cific-Mexican Steamship Company. Han lyckades sätta igång en allvarligare historia än vad han väntat och till och med han förvånades över kampens vidsträckta förgreningar och över de oväntade och oförenliga intressen som drogs in i den. Varje tidning i San Francisco vände sig mot honom. Visserligen hade ett par av dem först låtit förstå att de inte var helt oemottagliga för bestickning, men Ljusan Dag ansåg inte att situationen krävde dessa extrautgifter. Hittills hade pressen skrivit älskvärt tolerant och vänskapligt sensationslystet om honom men nu fick han lära sig vilken giftig tarvlighet den press som kändesig fientlig kunde åstadkomma. Varje episod av hans liv drogs upp och begagnades som underlag för ondskefulla och uppdiktade historier. Ljusan Dag var fullständigt häpen över den nya tolkning som gavs allt han uträttat och alla de stordåd han gjort. Från att vara en alaskahjälte omvandlades han till en alaskabuse, en lögnare, en desperado och en skurk i allmänhet. Man nöjde sig inte med detta, man ljög om honom, ljög utan skymten av fakta. Han svarade aldrig på angreppen, även om han en gång gick så långt att han sa vad han tänkte till några journalister:

— Gör va fan ni vill, sa han. Ljusan Dag har klarat av större saker än era förbannade lögnblaskor. Och jag är inte förbannad på er pojkar. Ni kan ju inte hjälpa det. Ni måste ju leva. Det finns en jävla massa fruntimmer som tjänar sina pengar på liknande sätt. Någon måste ju göra skitjobben också och det kan ju lika gärna vara ni. Ni får ju betalt för det och när ni inte har ryggrad nog att skaffa er hederligare jobb så ...

Stadens socialistiska tidningar utnyttjade med glädje detta yttrande, spred det över hela San Francisco i tiotusentals flygblad. Och journalisterna som kände sig trampade på sina lik-tornar slog tillbaka med det enda vapen de besatt, trycksvärtan. Angreppen blev häftigare än någonsin. Hela historien sjönk ner på bottennivå. Den stackars kvinnan som tagit livet av sig grävdes upp ur sin grav och fick ståta i spalterna som martyr, som offer för Ljusan Dags grymma brutalitet. Allvarliga statistiska artiklar publicerades och bevisade att han börjat med att lura av stackars fattiga guldgrävare deras inmutningar och att han slutgiltigt befäst sin förmögenhet genom att förrädiskt bryta sitt ord mot Guggenhammer i ophiraffären. Det skrevs ledarartiklar där han kallades en samhällsfiende, en man med en grottmänniskas uppträdande och bildning, en bakblåsare till nedbrytande affärskriser, undergrävaren av stadens välstånd och handel, en farlig anarkist. I en ledare rekommenderades att hängning vore ett välförtjänt öde för honom och hans sort och den ledaren slutade med en förhoppning om att hans stora bil en dag skulle krocka och krossa honom i krocken. Han var en stor björn vilken plund-rade en bikupa men utan att bekymra sig om sticken fortsatte att dra fram honungen med tassen. Han bet ihop sina tänder och slog tillbaka. Det som hade börjat som en raid mot två ångbåtslinjer utvecklade sig till en regelrätt batalj med en stad, en delstat, en hel kontinentkust. Gott, ville de slåss så skulle de få slåss. Det var vad han ville och han kände att han gjort rätt i att komma ner hit från Klondyke, för nu spelade han vid ett större bord än något som Yukon kunde ha upplåtit. Hans bundsförvant var en advokat, Larry Hegan, en ung irländare som ville göra karriär. Han fick en furstlig lön och stora bitar av rovet, hans speciella begåvning hade först upptäckts av Ljusan Dag. Hegan hade den keltiska fantasin och våghalsigheten i så hög grad att Ljusan Dags kyligare hjärna var en nödvändig motvikt mot hans vildare planer. Hegan var en juridisk Napoleon utan balansförmåga, och det var denna balans Ljusan Dag gav honom. Ensam var irländaren dömd att misslyckas men ledd av Ljusan Dag var han på raka spåret mot förmögenhet och ryktbarhet. Han hade heller inte mer vare sig personligt eller medborgerligt samvete än Napoleon.

Det var Hegan som lotsade Ljusan Dag genom de moderna labyrinterna, politiken, arbetarorganisationerna, handelslag och bolagslag. Det var Hegan som med mängder av infall och planer öppnade Ljusan Dags ögon för helt nya möjligheter i nittonhundratalets kamp. Och det var Ljusan Dag som genom att förkasta, acceptera och utarbeta tankarna planerade och genomförde fälttågen. Med hela Stillahavskusten från Puget Sound till Panama i uppror och med San Francisco kämpande mot sig tycktes det som om han skulle förlora mot de två

ångbåtsbolagen. Det såg ut som om Ljusan Dag sakta höll på att tvingas på knä. Då slog han till, mot ångbåtsbolagen, mot San Francisco, mot hela Stillahavskusten.

I början verkade inte slaget vara så hårt. När en kristlig konferens hölls i San Francisco startade Transportarbetarförbundets avdelning 927 ett bråk om hämtningen av bagage från färjeläget. Några stycken blev sårade, några arresterades och bagaget kom fram. Ingen kunde ha gissat att det varHegans skickliga irländska band som manipulerat detta lilla bråk med hjälp av Ljusan Dags klondykeguld. Det var över huvud taget en obetydlig affär — eller verkade vara. Men Hamnarbetarförbundet tog upp affären och stöddes av hela Water Front Federation, sammanslutningen av kustområdets fackförbund. Steg för steg blev strejken alltmer invecklad. När servitörer och kökspersonal vägrade servera strejkbrytarna eller deras arbetsgivare blev de tvingade att gå ut i strejk. Slakteriarbetarna vägrade att röra vid kött som var avsett för de osolidariska restauranterna. De samarbetande arbetsgivarföreningarna gjorde enhetsfront och mot dem stod de 40 000 organiserade arbetarna i San Francisco. Bageriarbetarna och brödutkörarna gick i strejk, följda av mejeriarbetarna, mjölk-utkörarna och hönsplockarna. Byggnadsarbetarna slog fast sin ställning i otvetydiga ordalag och hela San Francisco var upp- och nedvänt.

Men ännu rörde det bara San Francisco. Hegans intriger var mästerliga och Ljusan Dags fälttåg utvecklade sig plan-enligt. Den märkliga kamporganisation som var känd under namnet Stillahavskustens Sjöfolksförbund vägrade att arbeta ombord på fartyg där lasten stuvats av strejkbrytare. Förbundet ställde ultimatum och utlyste därefter strejk. Detta hade hela tiden varit Ljusan Dags syfte. Sjöfolksförbundets förtroendemän klev ombord på varje fartyg som kom in och besättningen sändes i land. Tillsammans med sjömännen gick eldare, maskinister, kockar och uppassare. Med varje dag växte antalet stillaliggande båtar. Det var omöjligt att skaffa strejkbrytar-besättningar för sjöfolksförbundets medlemmar var kämpar som fostrats i havets hårda skola och när de gick till angrepp betydde det strejkbrytarnas död. Denna del av striden spred sig längs hela Stillahavskusten, ända tills alla hamnar var fyllda med döda skepp och sjöfarten var lamslagen. Dagarna och veckorna gick och strejken höll. The Coastwise Steam Navigation Company och The Hawaiian, Nicaraguan and Pacific-Mexican Steamship Company var fullständigt utkörda. Deras utgifter för att bekämpa strejken var oerhörda; inga pengar kom in och situationen försämrades ständigt till dess att deras endaönskan blev att nå fred till varje pris. Men det blev ingen fred förrän Ljusan Dag och hans bundsförvanter spelat ut sitt sista kort, rakat hem potten och tillåtit en stor del av en hel kontinent att återgå till vardagslivet.

Man märkte under följande år att flera arbetarledare byggde sig hus och lät bygga hela kvarter med hyreshus åt sig och att de reste på besök till Europa under det att nästan direkt efter strejken andra ledare och politiskt okända kom upp sig inom politiken och kunde nå kontroll över kommunalstyrelsen och de kommunala fonderna. Ljusan Dags vidsträckta kamp har egentligen större ansvar för San Franciscos gangsterbe-härskade politik än vad staden någonsin visste. Den roll han spelat läckte snart ut i form av rykten och gissningar och han blev en mycket avskydd och mycket hatad man. Inte heller Ljusan Dag hade drömt om att hans raid mot två ångbåtsbolag skulle växa till så vidunderliga proportioner.

Men han hade nått vad han velat nå. Han hade spelat ett upphetsande spel, krossat ångbåtsbolagen och hänsynslöst rånat deras aktieägare genom fullständigt lagliga metoder. Naturligtvis hade hans bundsförvanter förutom de stora summor han betalat ut till dem också kommit att sätta sig i en sådan position att de senare kunde plundra hela staden. Det att han gjort sig till bundsförvant med förbrytare medförde också en ökning av förbrytelserna. Men han kände inget sting i sitt samvete. Han kom ihåg vad han hört en gammal präst säga, att de som taga till svärd skola med svärd förgås. Man chansade när man spelade med förbrytare, men ännu hade ingen skurit halsen av honom. Ty han hade vunnit. Det hade varit spel och krig mellan de starka. Dumhuvudena räknades inte. De hade alltid sårats och att de alltid skulle bli lidande var den lärdom han drog av den historia han kände till. San Francisco hade velat kriget och det hade fått det. Spelet var sådant. Alla de som dög någonting till gjorde likadant — och värre.

— Prata inte moral och samhällsanda med mig, sa han till en efterhängsen intervjuare. Om ni slutar ert jobb i

morgon och började jobba på en annan tidning så skulle ni skriva precis vad man sa åt er att ni skulle skriva. Nu är ni propp-full av moral och samhällsanda — på det nya jobbet skulle ni stödja en tjuvlysten järnväg just med moral och samhällsanda. Ert pris är just precis omkring trettio dollar i veckan. Det är vad ni säljer er för. Men er tidning säljer sig lite dyrare. Betala dess pris i dag och den skulle ändra sin nuvarande ruttna åskådning och förfäkta någon annan rutten åskådning, men aldrig skulle den sluta att tala om moral och medborgaranda.

Och det hela beror bara på att det föds en idiot i minuten. Så länge folket står ut med det kommer dom att få ha det så här och få det ordentligt. Och aktieintressena och affärsintressena borde låta bli att jämra sig över hur hårt de drabbats. Aldrig hör man dom skrika när dom fått omkull någon annan och stryper honom. Den här gången var det dom som ströps och det är det hela. Skrikhalsar! Det är ju just dom som skulle stjäla brödsmulor från en svältande och bryta guldplomberna ur käften på ett lik. Visst, men dom skulle skrika som fan själv om något jävla lik slog tillbaka. Det är samma ull på dom allihop, små och stora. Se på Sockerbolaget med alla sina miljoner som stal vatten från New Yorks stad som en vanlig småtjuv och som arbetade med falska vikter när de sålde socker till regeringen. Moral och samhällsanda. Det är bara skitprat.

KAPITEL 8

Ljusan Dag hade inte förbättrats av civilisationen. Han bar visserligen bättre kläder, hade lärt sig att föra sig och tala ett mera vårdat språk. Som spelare och människoförtrampare hade han utvecklat en ovanlig effektivitet. Han hade också vant sig vid en högre levnadsstandard och skärpt sin tanke skarp som en rakkniv under den hårda och invecklade striden mellan kämpande män. Men han hade blivit hårdare och detfull av moral och samhällsanda — på det nya jobbet skulle ni stödja en tjuvlysten järnväg just med moral och samhällsanda. Ert pris är just precis omkring trettio dollar i veckan. Det är vad ni säljer er för. Men er tidning säljer sig lite dyrare. Betala dess pris i dag och den skulle ändra sin nuvarande ruttna åskådning och förfäkta någon annan rutten åskådning, men aldrig skulle den sluta att tala om moral och medborgaranda.

Och det hela beror bara på att det föds en idiot i minuten. Så länge folket står ut med det kommer dom att få ha det så här och få det ordentligt. Och aktieintressena och affärsintressena borde låta bli att jämra sig över hur hårt de drabbats. Aldrig hör man dom skrika när dom fått omkull någon annan och stryper honom. Den här gången var det dom som ströps och det är det hela. Skrikhalsar! Det är ju just dom som skulle stjäla brödsmulor från en svältande och bryta guldplomberna ur käften på ett lik. Visst, men dom skulle skrika som fan själv om något jävla lik slog tillbaka. Det är samma ull på dom allihop, små och stora. Se på Sockerbolaget med alla sina miljoner som stal vatten från New Yorks stad som en vanlig småtjuv och som arbetade med falska vikter när de sålde socker till regeringen. Moral och samhällsanda. Det är bara skitprat.

KAPITEL 8

Ljusan Dag hade inte förbättrats av civilisationen. Han bar visserligen bättre kläder, hade lärt sig att föra sig och tala ett mera vårdat språk. Som spelare och människoförtrampare hade han utvecklat en ovanlig effektivitet. Han hade också vant sig vid en högre levnadsstandard och skärpt sin tanke skarp som en rakkniv under den hårda och invecklade striden mellan kämpande män. Men han hade blivit hårdare och dethade kostat honom hans gamla helhjärtade vänlighet. Han visste ingenting om civilisationens grundläggande förfining. Han visste inte ens att den fanns. Han hade blivit cynisk, bitter och brutal. Makten hade haft samma verkan på honom som den har på alla. Misstänksam mot de stora utsugarna, föraktfull inför dumskallarna i den utsugna hopen trodde han bara på sig själv. Detta förde till en oberättigad och felaktig självöverskattning under det att den vänliga omtanken, eller ens respekten för andra människor förstördes så grundligt att ingenting återstod för honom utom att tillbedja det egna jagets ihåliga altare.

Fysiskt var han inte den man med järnmuskler som hade kommit ner från polartrakterna. Han fick inte tillräckligt med motion, han åt mer än som var nyttigt för honom och drack många gånger mer. Hans muskler började bli sladdriga och hans skräddare påpekade att midjemåttet ökade. Denna fysiska försämring syntes också tydligt i hans ansikte. Det magra indianansiktet undergick en stadsförändring. Kindernas svaga inbuktning hade fyllts igen. Man kunde redan se hur det började bildas påsar under ögonen, nackens omfång ökade och redan kunde

man tydligt se dubbelhakans första veck. Det gamla asketiska intrycket som hade uppstått genom ansträngningar och slit hade försvunnit. Dragen hade blivit tyngre och bredare och skvallrade om det liv han levde, påtalade hans självsvåld, hårdhet och brutalitet.

Även hans mänskliga kontakter blev färre. Då han spelade ett ensamt spel, föraktande de flesta av de män han spelade mot, varken förstod dem eller tyckte om dem och dessutom stod helt självständig från dem, hade han föga gemensamt med dem han mötte på Alta-Pacific eller andra ställen. Förresten, just när kampen mot ångbåtsbolagen stod på sin spets och hans angrepp kostade affärsvärlden oräkneliga förluster hade han ombetts träda ut ur Alta-Pacific. Han hade inte tyckt alltför illa om det och hade funnit nya tillhåll i klubbar som Riverside, organiserade och uppehållna av bossarna. Han fann att han egentligen trivdes mer med sådana män. De var primitivare och enklare och de gjorde sig inte till. De var upprik-tiga fribytare, de deltog öppet i spelet bara för vinstens skull, och om de var råare och vildare så var de åtminstone inte på ytan täckta av ett lager oljigt eller inställsamt hyckleri. Från Alta-Pacifics sida hade man föreslagit att hans utträde ur klubben skulle hållas hemligt och sen hade man underhand meddelat tidningarna. De hade gjort storsensation av det nödtvungna utträdet, men Ljusan Dag hade flinat till och gått sin väg utan bråk, även om han i minnet noterade namnet på mer än en klubbmedlem som senare fick uppleva hur det kändes när klondykarens finansstarka tass slog till.

Efter att ha varit utsatt för en tidningsattack som höll på i månader hade Ljusan Dags rykte slitits i stycken. Det fanns ingenting i hans historia som inte hade förvrängts till brott eller last. Att man på det sättet inför allmänheten förvandlat honom till ett orättrådigt monster hade i det närmaste fullständigt utsläckt varje kvarlevande förhoppning om att han skulle kunna komma att lära känna Dede Mason. Han kände att det aldrig fanns någon möjlighet för henne att se med sympati på en man av hans sort och utom att han ökade hennes lön till sjuttiofem dollar i månaden började han gradvis glömma henne. Det var Morrison som fick meddela henne löneökningen, senare tackade hon Ljusan Dag och sen var det inte mer om det.

Ett veckoslut när han kände sig nedstämd och dyster och trött på staden och allt vad den innebar följde han ett ögonblicks ingivelse som senare kom att betyda mycket för honom. Orsaken till det hela var hans längtan att komma ut ur staden och känna lite lantluft. Inför sig själv hade han dock den ursäkten att han skulle ut till Glen Ellen för att inspektera det tegelbruk Holdsworth en gång lurat på honom.

Han tillbringade natten i ett litet lantligt hotell och på söndagsmorgonen red han tit ur byn på en häst han hyrt av slaktaren i Glen Ellen. Tegelbruket låg helt nära på slätten bredvid Sonoma Creek. När han såg dess ugnar skymta mellan träden längre bort såg han också en klunga små, trädbevuxna kullar på Sonoma Mountains sluttning tre kilometer bort. Det trädbevuxna berget tornade upp sig bakom dem. Träden uppe

6 — Kungen av Klondyke l6lpå kullarna tycktes kalla på honom. Den torra försommarluften som var indränkt i solsken var som vin för honom. Omedvetet drack han den i djupa drag. Tanken på tegelbruket var motbjudande. Han var utledsen på alla affärsfrågor och de skogbeklädda kullarna drog honom till sig. Han satt på en häst, en god häst tyckte han, och det kom honom att tänka på pojkårens ritter i Oregon. Han hade inte varit någon dålig ryttare på den tiden och ljuden av bett i betsel och knarrande i sadel kändes sköna för honom nu.

Han beslöt att först göra sin utflykt och sen inspektera tegelbruket. Han red vidare upp mot sluttningen och letade efter en väg som skulle leda fram mot kullarna. Han lämnade landsvägen vid den första grind han stötte på och red i galopp över en äng. Gräset stod midjehögt på båda sidor om den lilla åkervägen och han drog in dess doft genom vidgade näsborrar. Lärkan flög upp omkring honom och överallt hördes mjuka toner. Vägens utseende visade att den använts för att forsla lera till det nedlagda tegelbruket. Han lugnade sitt samvete med att det ju var nödvändigt för hans inspektion och red vidare till lertaget. Ett djupt ärr i slänten. Men han stannade inte länge där, tog åter av mot väster och lämnade vägen. Han kunde inte se en bondgård och kontrasten mot stadslivets trängsel gjorde honom lycklig. Nu red han genom öppna skogar med blomsterströdda gläntor till dess han kom fram till en källa. Han låg på magen på marken och drack det klara vattnet i djupa klunkar och när han sen såg sig om upplevde han plötsligt med en chockartad intensitet världens skönhet. Det var en ny upptäckt för honom, han märkte att han aldrig förut riktigt sett den, han märkte också hur mycket han hade glömt. Man kunde inte

sitta mitt i storfinansen och behålla kontakten med naturen. Och när han nu sög in luften, utsikten och lärkornas fjärran drillar kände han sig som en poker-spelare, vilken klivit upp från nattens långa spel och kommit ut ur den kvava rumsluften för att känna morgonens friskhet.

Just där kullarna reste sig råkade han på en sammanstörtad gärdsgård. Dess utseende tydde på att den måste vara minst fyrtio år gammal. Någon pionjär måste ha byggt den när hanslagit sig på lantbruk efter det att guldruschen gått förbi. Här var skogen tät, men fri från undervegetation. Den blå himlen skymdes av trädkronornas valv som han red fram under. Han kom in i ett område på flera tunnland där eken, manzanitan och madronon ersattes av ståtliga rödvedsträd. Vid foten av en brant kulle fann han en storslagen klunga rödvedsträd som verkade ha samlat sig omkring en liten porlande källa.

Han stannade för bredvid källan reste sig en vild Kalifornia-lilja. Det var en underbar blomma som växte där i långskeppet till den katedral de höga träden byggt. Den var minst två och en halv meter hög, dess stam var rank, grön och kal ända till dess den sprang ut i ett regn av snövita, vaxmjuka klockor. Det fanns hundratals blommor, alla från en stam, lika fint upphängda och lika eteriskt bräckliga. Ljusan Dag hade aldrig sett något liknande. Sakta gick hans blickar från blommorna till allt det som fanns omkring honom. Han tog av sig hatten med en nästan religiös känsla. Detta var annorlunda. Här fanns inte rum för förakt och ondska. Detta var rent och vackert — någonting han kunde känna respekt för. Det var som en kyrka. Atmosfären var heligt lugn. Här kände en människa hur det ställdes högre krav. Detta och mycket mer upplevde Ljusan Dag när han såg sig om. Men det var inte en utformad tanke. Han bara kände det utan att alls tänka.

På branten alldeles ovanför källan växte små jungfruhårs-ormbunkar under det att det högre upp var stora ormbunkar och buskar. Väldiga mossövervuxna vindfällen låg här och där. de sjönk sakta ner och assimilerades av skogsmyllans jämna yta. Längre bort i en klunga vältrade sig vildvin och kaprifol i grönt uppror kring knotiga gamla ekar. En grå skogsekorre klättrade ut på en gren och såg på honom. Någonstans ifrån hördes en hackspett. Dess ljud störde inte platsens mjuka tystnad och dämpade vördnad. De tysta skogsljuden hörde hit, de gjorde ensligheten fullkomlig. Källans svaga bubblande porl och skogsekorrens grå rörelseblixt var måttstockar med vilka tystnaden och den orörliga vilan kunde mätas.

— Man kunde vara miljoner mil bort, viskade Ljusan Dag. Han tjudrade hästen och vandrade till fots bland kullarna.Deras krön täcktes av hundraåriga granar och deras slänter var inklädda med ek och madronos och järnek. Men den lilla djupa ravinen som vindlade mellan kullarna behärskades av de perfekta rödvedsträden. Han fann här igen framkomlig väg för sin häst, återvände till liljan bredvid källan. Snubblande och snavande ledde han hästen vid tygeln uppför kullens brant. Och överallt låg ormbunkarna som en matta under hans fötter, skogen vandrade bredvid honom och slog sina valvbågar över honom, och hela tiden kände han den rena njutningens sötma smyga sig över sinnena.

Vid krönet kom han in i en förunderlig klunga unga madronos med sammetsmjuka stammar och därefter ut på en öppen slänt som ledde ner i en liten dalgång. Solskenet var först nästan bländande starkt och han stannade för att vila, han flämtade av ansträngning. Förr hade han aldrig känt en sådan andnöd och en sådan muskeltrötthet efter en så liten klättring uppför en brant. En liten bäck rann utför den lilla dalen genom en liten äng som hade en knähög matta gräs insprängd med blå och vita kärleksblomster. Sluttningen var täckt av hyacinter och mariposaliljor. Hästen tog sig försiktigt hasande utför den.

Ljusan Dag korsade bäcken och följde en knappt skönjbar kostig över en låg klippås och genom en vildvinsprunkande manganitaskog ut i ännu en liten dalgång genom vilken ännu en liten ängsomgärdad bäck flöt fram. En hare flög upp från en buske alldeles framför hästen, den skuttade upp längs bäcken och försvann i buskarna vid andra sidan dalen. Ljusan Dag såg beundrande på den när han red vidare mot ängs-randen. Här skrämde han upp en mångtaggad dovhjort som såg ut att susa fram över ängen och susa över gärdesgården för att försvinna in i en trygg dunge därbortom.

Ljusan Dags förtjusning kände inga gränser. Han tyckte sig aldrig ha varit så lycklig. Hans gamla skogsmannainstinkter vaknade och han var fängslad av allt han såg, mossan på träd och grenar, av misteln som

hängde från ekarna, av skogsmus-foon, av vattenkrassen som växte i bäckens lugna bakvatten, av fjärilarna som fladdrade mellan skuggan och det skugg-sprängda solljuset, blåskrikorna som flög som färgblixtar i skogsbrynet, av de små kungsfåglarna som hoppade omkring bland buskarna och utstötte imiterade vaktelrop, av den rödhuvade hackspetten som slutade sitt arbete och vred på huvudet för att iaktta honom. När han kommit över bäcken såg han svaga spår av en skogsväg som tydligen använts för en generation sedan när man huggit ner ekarna från ängen. Han fann ett hökbo på den yttersta spetsen av ett åskspjälkat rödveds-träd. Och för att göra allt fullständigt skrämde hans häst upp flera stora flockar halvvuxna vaktlar och luften fylldes av deras flaxande vingar. Han stannade och såg hur ungarna »förstelnade sig» och försvann i ett med marken framför hans ögon och lyssnade till de äldres oroliga lockrop från sina gömställen i buskarna.

— Det här slår då lantställena och bungalowerna vid Menlo Park, sa han högt. Och om jag nånsin skulle få längtan efter lantliv så är det hit jag tar mig.

Den gamla skogsvägen förde honom fram till en odling, där ett tiotal tunnland vindruvor växte på vinröd jord. En kostig, mer träd och snår och han kom ut på den stora dalens sydostsluttning. Här låg en liten bondgård ovanför den stora, skogiga ravinen och med utsikt över Sonomadalen. Den gömde sig med lada och uthus i ett hörn som skyddade den från väst och norr. Det måste ha varit erosionen från branten som givit denna lilla plana strimma jord till köksträdgård. Myllan var svart och fet och det måste finnas gott om vatten här för han såg många kranar stå helt öppna.

Han hade glömt tegelbruket. Ingen var hemma, men Ljusan Dag satt av och gick genom köksträdgården, han åt jordgubbar och gröna ärter, han tittade på ladan av obränt soltorkat tegel, den rostiga plogen och harven, rullade cigarretter och rökte dem under det han iakttog de många hönsens upptåg. En gångstig som ledde längs ravinens brant lockade honom. En vattenledning följde stigen, för det mesta låg den ovan jord och Ljusan Dag antog att den gick upp mot bäcken. Ravinen var djup, hundra meter, och de orörda träden som växte på branten var så ståtliga att han gick i ständig skugga. Han kundeta ögonmått på granar som hade en diameter på upp till en och en halv till två meter och vissa rödvedsträd var än kraftigare. Han passerade ett sådant knotigt träd som var minst fyra meter i genomskärning. Stigen ledde rakt fram till en damm där insuget till vattenledningen som bevattnade köksträdgården låg. Vid bäcken växte här alar och lagerträd, och han gick genom ormbunkssnår som räckte honom över huvudet. Marken var täckt med sammetsmjuk mossa och där växte jungfruhår och gyllensvarta ormbunkar.

Bortsett från dammen var det jungfrulig vildmark. Ingen yxa hade här härjat och träden dog blott av ålder och under vinterstormarnas påfrestningar. De väldiga stammarna av de träd som störtat låg mossbetäckta och multnade sakta ner tillbaka till den jord ur vilken de vuxit. Några hade legat så länge att de nästan helt var borta, även om man ännu svagt kunde se deras silhuett i mossan. Andra slog broar över bäcken och under en jättelik trädstam kröp nu ett halvt dussin unga träd längs marken, de hade slagits ner och böjts under bjässens tyngd och fortsatte nu att leva och frodas, deras rötter badade i bäcken och deras uppåtsträckande grenar fångade upp det solljus som flödade ner genom den reva som fallet gjort i skogsvalvet.

När han kom tillbaka till bondgården, steg Ljusan Dag till häst och red bort från gården och ut i de vildare ravinerna och djupare branterna där bakom. Nu kunde ingenting längre tillfredsställa hans semesterstämning utom att bestiga Sonoma Mountain själv. Och tre timmar efteråt när han nått upp på krönet trött och svettig, med uppslitna kläder och rispor över händer och ansikte gnistrade hans ögon och hans ansikte visade en ovanlig hänförelse. Han kände samma olovliga tillfredsställelse som en skolkande skolpojke. Det stora spelbordet i San Francisco tycktes långt borta. Men det fanns mer än olovlighetens tillfredsställelse i hans stämning. Det var som om han genomgick ett renande bad. Här fanns ingen plats för all den tarvlighet, den låghet och den ondska som fyllde stadslivets smutsiga pöl. Utan att han närmare tänkte på det var hans känslor en förening av rening och lyftning. Hade manfrågat honom hur han kände sig hade han bara svarat att han trivdes. Han var omedveten om den mäktiga dragningskraft naturen hade på hans stadsuppruttnade kropp och själ, mäktig just därför att han härstammade från ett oändligt förflutet av vildmarksbor under det att han själv blott hade den allra tunnaste

fernissa av civilisation över sig.

Det fanns inga hus på krönet av Sonoma Mountain och helt ensam under Kaliforniens azurblå himmel höll han nu in hästen på toppens sydspets. Han såg öppet betesland genomskuret av skogbevuxna raviner, och landet som sträckte ut sig mot syd och ost under hans fötter sjönk i veck på veck i kulle på kulle från nivå till nivå ner mot botten av Petumadalen som var platt som ett biljardbord, en pappskiva med geometriskt utlagda åkermarker. Längre bort mot väster sträckte sig bergskedja efter bergskedja med purpurfärgade dimmor i sina dalgångar och bortom den allra sista bergskedjan skymtade Stilla havets glittrande silverglans. Han vände hästen och såg ut över väster och norr, såg från Santa Rosa till Mount S:t Helena och vidare åt öster mot den buskbeväxta bergskedja som stängde utsikten mot Napadalen. Här såg han halvvägs upp på östra sidan av Sonomadalen ett ärr i slänten som han först trodde var en gruvas slagghög, men när han kom ihåg att han var i guldförande land slog han åter bort intresset för det och fortsatte att blicka ut mot sydväst, där han tvärs över San Pablobuktens vattenyta kunde se Mount Diabolos tvillingtoppar skarpt och avlägset. I söder låg Mount Tamalpais och — ja, så var det verkligen — nittio kilometer därborta där Stilla havets vindar svepte in genom Golden Gate låg San Franciscos rök som ett lågtsvävande disband över himlen.

— Jag har inte sett så mycket land på en gång på lång, lång tid, tänkte han högt.

Han ville inte ge sig iväg och det tog honom ännu en timme innan han lyckades slita sig bort och börja arbeta sig utför berget. Bara för ro skull tog han en ny väg ner och det var sen eftermiddag när han kom tillbaka till de skogiga kullarna. På krönet av en av dem såg hans skarpa ögon en grön nyans som skarpt skillde sig från allt vad han sett dendagen. Han iakttog den en stund och kom fram till att den bestod av tre cypresser och han visste att endast en män-miskohand kunde ha planterat dem däruppe. Driven av en rent pojkaktig nyfikenhet beslöt han sig för att undersöka det. Den här kullen var så brant och så tätt skogbevuxen, att han tvangs sitta av och ta sig uppåt till fots och ibland fick han till och med krypa på alla fyra och kämpa hårt för att ta sig fram genom den snåriga undervegetationen. Plötsligt kom han fram till de tre cypresserna. De var inneslutna av en staketfyrkant. Han kunde se att staketvirket var tillyxat för hand. Innanför det låg två barngravar. Två brädlappar, också de gjorda för hand, berättade hela historien: Lille David, född 1855, död 1859 och Lilla Lilly, född 1853, död 1860.

— Stackars småungar, muttrade Ljusan Dag.

Gravarna visade spår av att nyligen ha blivit ansade. Vissna buketter av vildblomster låg på dem och texten på brädlapparna var nymålad. Vägledd av dessa tecken såg sig Ljusan Dag om efter en stig och fann en som ledde nedför den andra sidan av kullen. Han gick runt kullens fot, kom fram till sin häst och red vidare till bondgården. Röken steg från dess skorsten och han kom snabbt i samspråk med en nervös, mager ung man som, enligt vad han hörde, bara arrenderade stället. Hur stort det var? Omkring hundrafemtio tunnland även om det verkade vara större. Det berodde på att stället inte hade någon regelbunden form. Visst, det omfattade också lertaget och dess gräns mot den stora ravinen var ett par kilometer lång.

— Ni förstår, sa den unge mannen, det här är så söndertrasat att när man började odla upp den här landsdelen så köpte farmarna upp den bra jorden ända upp till dess gräns. Det är därför alla rågångar är så sågtandade och trasiga.

Visst, han och hans fru lyckades överleva utan att slita alltför hårt. Man behövde inte betala så stort arrende. Ägaren Hillard levde på inkomsterna från lertaget och sen hade han stora jordbruk och vinodlingar nere i dalen. Tegelbruket betalade tio cent kubikmetern för lera. Bitvis var stället ganska hyggligt. Där man ordnat upp det som i köksträdgården och vinodlingen, annars var det inte vidare värt.— Ni är ingen lantbrukare egentligen, va? frågade Ljusan Dag.

Den unge mannen skrattade och skakade på huvudet.

— Nej, jag är telegrafist. Men frugan och jag beslöt oss för att ta två års semester och här är vi. Men nu är det snart över. Jag går tillbaka till kontoret nu i höst när jag skördat vindruvorna.

Det fanns omkring tio tunnland vin. Det var vanligtvis hyggligt pris på dem. Den största delen av vad de åt fick

de från sina egna odlingar. Om han hade ägt stället skulle han ha röjt upp lite land på sluttningen och gjort i ordning en liten fruktträdgård. Jorden var bra. Det fanns ordentligt med bete på stället och det fanns en hel del odlade fält. Sammanlagt omkring femton tunnland där han fick det finaste bergshö. Det kunde han sälja för mellan tre och fem dollar mer per ton än vad som betalades för det grova höet från dalgången.

När Ljusan Dag lyssnat till den unge mannen kände han en plötslig avundsjuka på honom som fick leva mitt inuti allt detta som Ljusan Dag hade genomströvat under de senaste timmarna.

— Va i helvete ger ni er tillbaka till telegrafverket för? undrade han.

Den unge mannen log lite tankfullt.

— Därför att vi inte kommer någon vart här (han tystnade för ett ögonblick) och därför att det kommer att bli fler utgifter. Arrendet är litet, men det känns och sen är jag inte stark nog att kunna sköta stället ordentligt. Om jag ägde det eller om jag var kraftig som ni skulle jag inte önska något annat än att få stanna här. Inte frun min heller.

Återigen log han tankfullt.

— Ni förstår, vi är ju från landet båda två och när vi hade slagits i städerna några år tyckte vi att vi nog i alla fall trivdes bäst på landet. Men vi hoppas ju komma någon vart också och när vi gjort det ska vi köpa lite jord och stanna på den.

Barngravarna däruppe? Joodå, han hade målat om textenoch rensat bort ogräset. Det hade blivit en sed. Vem som än bodde på stället gjorde så. Man sa att fadern och modern hade kommit tillbaka till gravarna varje sommar år efter år. Men sen blev de borta och gamle Hillard hade börjat den här seden. Ärret på andra sidan dalen? Det var en gammal gruva. Den hade aldrig burit sig. Man hade arbetat på den då och då under åratal för den såg bra ut. Men det var länge sen. Man hade aldrig funnit guld riktigt i den här dalen. Fast man hade ju letat förstås. För trettio år sen var det faktiskt en liten guld-rusch här.

En ung kvinna med bräckligt utseende kom ut genom dörren för att ropa in den unge mannen till middag. Ljusan Dags första intryck när han såg henne var att stadslivet inte hade bekommit henne väl. Och sen såg han den lätta solbränna och den sunda rodnad som hon nu bar och han ansåg då att landet var den rätta platsen för henne. Han avböjde deras inbjudan att stanna till middagen och red vidare ner mot Glen Ellen, han satt avspänd i sadeln och nynnade på bortglömda sånger. Den gropiga vägen vindlade sig ned genom lövängar med stora ekar, här och där manzanitasnår och öppna gläntor. Han lyssnade hungrigt till vaktelropen och skrattade av ren lycka när en liten jordekorre ilsket grälande försökte fly uppför en jordbank, jorden smulades hela tiden sönder under tassarna och den slant tillbaka, ekorren gav upp försöket, störtade sig tvärs över vägen alldeles under hästens mule och försvann — fortfarande stormgrälande — upp i en skyddande ek.

Ljusan Dag kunde inte förmå sig själv att hålla sig till de uppkörda vägarna den dagen och när han tog ännu en genväg tvärs över landet mot Glen Ellen, hamnade han rakt i en ravin som stängde hans väg så fullkomligt att han fick vara glad åt att kunna följa en vänlig liten fästig. Den ledde fram till en timmerstuga. Dörren och fönstret stod öppna. En katta gav di åt en kull ungar på trappsteget men ingen människa syntes vara hemma. Han tog stigen neråt som tydligen gick tvärs över ravinen. Halvvägs nere mötte han en gammal man som bar en spann fradgande mjölk. Han bar ingen hatt. Hans ansikte, inramat av snövitt hår och snövitt skägg, glödde medden förbiilande sommardagens hälsosamma färg. Ljusan Dag tyckte att han aldrig sett en människa se så tillfreds ut.

— Hur gammal är ni, far? frågade han.

— Åttiofyra, blev svaret. Jajamensan, åttiofyra och piggare än de flesta.

— Ni måste ha skött om er väl, föreslog Ljusan Dag.

— Det vet jag inte. Inte har jag latat mig inte. Jag gick över prärien med ett oxspann och sköt indianer år femtioett och då var jag familjefar och hade sju ungar. Jag var väl ungefär så gammal som ni är nu, eller nästan så gammal i alla fall.

— Tycker ni inte att det är lite ensamt här?

Den gamle mannen flyttade över mjölkspannen till andra handen och tänkte efter.

— Det beror på, sa han sen orakelmässigt. Jag har aldrig varit ensam annat än när gumman dog. Det finns ju folk som känner sig ensamma när dom håller på att trängas bland andra. Och jag är nog en sån, för dom enda gånger jag känner mig ensam är när jag kommer till Frisco. Men dit reser jag inte igen. Nej tack, inte om det så ska kosta mig livet. Jag har varit här i dalen sen år femtiofyra — jag var en av dom första nybyggarna här efter spanjorerna.

Ljusan Dag smackade på hästen och sa:

— Godkväll då, far. Fortsätt bara. Ni har slagit dom flesta ungdomar, förstår jag, och ni har nog sett en hel del av dom begravas.

Den gamle mannen skrockade och Ljusan Dag red vidare, han kände en ovanlig trivsel med världen och med sig själv. Det verkade som om den gamla tillfredsställelsen från färderna och lägren vid Yukon hade kommit tillbaka. Han kunde inte glömma synen av den gamle nybyggaren som kommit gående uppför stigen i solnedgången. Han var verkligen i farten ordentligt för att vara åttiofyra. Ljusan Dag kände en lust att följa hans exempel, men det stora hasardspelet i San Francisco hejdade tanken.

— Nå, tänkte han, när jag blir gammal och lägger upp, då ska jag slå mig ner på något sånt här ställe och då kan stan dra åt helvete.KAPITEL 9

I stället för att återvända till staden på måndag hyrde Ljusan Dag slaktarens häst ännu en dag och red tvärs över dalen upp mot höjderna i öster för att titta litet närmare på gruvan. Här var det torrare och stenigare än där han varit dagen förut och på sluttningarna växte nästan bara torra buskar, småvuxna och täta och omöjliga för en häst att ta sig fram genom. Men nere i ravinerna var det gott om vatten och där växte skogen yppig. Gruvan var övergiven, men han njöt av den halvtimma han klättrade omkring vid den. Han hade haft erfarenhet av guldförande kvarts innan han drog upp mot Alaska och med nöje märkte han hur hans gamla kunskaper kom tillbaka till honom. För honom var historien mycket självklar. Det hade sett lovande nog ut för att man skulle ha börjat gräva in en tunnel i branten. Man hade slitit tre månader, pengarna hade tagit slut, männen hade lämnat den för ett tag när de gav sig ut för att skaffa sig arbete, sen kom de tillbaka och fortsatte att gräva och hela tiden lockade fyndet och drog sig också hela tiden allt längre in i berget, tills männen efter många år av felslagna förhoppningar till sist hade gett upp och försvunnit. Antagligen är dom döda vid det här laget, tänkte Ljusan Dag när han vände sig om i sadeln och såg tillbaka tvärs över ravinen mot det gamla malmupplaget och tunnelns svarta gap.

Liksom dagen innan följde han nu bara för ro skull gamla fästigar och leder helt på en slump under det att han drog sig mot krönet. Han kom ut på en vagnsväg som ledde uppåt, följde den några kilometer, kom ut i en liten bergsomgärdad dal där ett halvt dussin fattiga farmare odlade vin på de branta sluttningarna. Därbakom steg vägen brant uppåt. De öppna sluttningarna var täckta av torrt, tätt, risigt buskage men i ravinerna växte höga granar, vildhavre och blommor.

En halvtimme senare, alldeles under själva topparna kom han ut på en odling. Där jorden och sluttningen tillät det fanns här och där oregelbundna fält av vin. Ljusan Dag kun-de se att det hade varit en hård strid och att vildmarken visade färska segertecken. Buskarna hade invaderat odlingarna, små fält och delar av andra var oskurna, gräsbevuxna, övergivna och överallt försökte de gamla gärdesgårdarna hålla sig från att tumla till marken. Här slutade vägen vid en gammal bondstuga omgiven av stora uthus. Bortom huset blockerades all väg av det täta buskaget.

Han såg en gammal kvinna som höll på att mocka dynga vid lagårdsplanen och höll in sin häst.

— Goddag mor, sa han, finns det inget karlfolk hemma häromkring som kan göra det där för er?

Hon stödde sig mot grepen, tog ett tag i kjollinningen och såg vänligt på honom. Han såg att hennes arbetsmärkta

väderbitna händer var valkade som en karls, knotiga med svullna leder, och att hennes bara fötter var nerstuckna i kraftiga manskängor.

— Inte en karl, svarade hon. Och var har du kommit ifrån och hur har du kommit ända hit upp. Ska du inte kliva av, binda hästen och ta ett glas vin.

Hon gick framför honom med långa jordarbetarkliv mot den största byggnaden. När Ljusan Dag kom fram såg han en handpress och all utrustning för vintillverkning i liten skala. Det var alltför långt och vägen var alltför dålig för att man skulle kunna forsla druvorna till de stora musterierna nere i dalen, förklarade hon, och därför måste man pressa det själv. »Man», meddelade hon, det var hon själv och hennes dotter. Dottern var en fyrtioårig änka. Det hade gått lättare innan sonsonen dött. Sonsonen hade gett sig iväg för att slåss med vildarna i kriget på Filippinerna och där hade han stupat.

Ljusan Dag drack en hel mugg alldeles utmärkt Riesling, han talade lite och fick ännu en mugg. Jodå, man höll sig just över svältgränsen i alla fall. Hennes man och hon hade odlat upp den här stats jorden år femtiosju och röjt den och slitit på den sen dess ända till dess han dog, då fick hon fortsätta. Inte för att slitet betalade sig, men vad skulle man göra? Det var ju vintrusten som bestämde. Vinpriset var lågt. Det där Rieslingvinet? Ja, hon lämnade ner det på järnvägsstatio-nen nere i dalen, då fick hon femtioåtta cent för tio liter och det var en lång väg. Det tog en hel dag. Hennes dotter hade just gett sig iväg med ett lass.

Ljusan Dag visste att Riesling, fast inte av fullt lika god kvalitet såldes i hotellen för mellan en och en halv till två dollar helflaskan. Och hon fick inte fullt sex cent litern ens. Det var spelet. Hon var en av de dumma och förtrampade, hon och hennes förfäder, de som gjorde allt arbete, som drev oxarna över prärien, som bröt ny mark, som slet alla dagar och alla timmar, betalade sina skatter och sände sina söner och sonsöner ut att dö för den fana som gav dem ett så underbart stöd att de fick nästan fem cent för helflaskan av sitt vin. Samma vin som serverades honom på S:t Francis för två dollar helflaskan.

Mellan henne och hennes handpress uppe på bergen och honom när han beställde en flaska vin i staden var en skillnad på en dollar och nittiofem cent. En grupp smarta män inne i staden ställde sig mellan henne och honom för att ta ut just den summan. Och föratom dem fanns det en hög andra, de kallade det järnvägsdrift, storfinans, bankverksamhet, fastighetsverksamhet, grosshandel och annat vackert, men det viktiga var att pengarna gick dit medan hon fick vad som blev över, knappa fem cent. Nå, suckade han för sig själv, det föds en idiot i minuten och ingen bar någon skuld, det hela var ett spel och det var bara några få som kunde vinna, men det var då fan så synd om idioterna.

— Hur gammal är ni mor? frågade han.

— Blir sjuttionio i januari.

— Ni har arbetat en hel del, va?

— Sen jag var sju år. Jag var sen utkontrakterad på arbete i Michigan tills jag blev kvinna. Då gifte jag mig och jag tror det bara blev mer och mer att göra.

— När tänker ni vila?

Hen såg på honom som om hon tyckte att hans fråga var ett skämt och hon svarade inte.

— Tror ni på Gud?

Hon nickade.— Då får ni väl igen för det här, sa han.

Men själv undrade han över Gud som tillät så många idioter att födas och som inte hejdade det svindelspel som rånade dem från vaggan till graven.

— Hur mycket sån där Riesling har ni?

Hon tittade längs raden av tunnor och räknade.

— Omkring tretusen liter.

Han tänkte på vad han kunde göra med det, funderade på vilka han kunde ge det till.

— Vad skulle ni göra om jag betalade er tjugosju cent litern för det? frågade han.

— Falla ner död på fläcken, tror jag.

— Nej, allvarligt talat.

— Köpa nya lösgommar, lägga nytt tak på huset och köpa mig en ny kärra. Vägen tar livet av kärrorna.

— Och sen?

— Köpa mig en kista.

— Gott, det är ert, mor lilla, med kista och allt.

Hon såg misstroget på honom.

— Nej, jag menar det. Och här är femtio dollar som handpenning. Bry er inte om att lämna kvitto. Det är bara dom rika man inte kan lita på. Dom har så dåligt minne, vet ni. Här är min adress. Ni ska bara lämna ner det till järnvägen. Visa mig nu hur jag kommer igenom här. Jag vill upp till toppen.

Han fortsatte vidare genom buskvegetationen, följde stigar och arbetade sig sakta uppåt till dess han kom upp på krönet, såg ner i Napadalen och bakom sig hade han Sonoma Moun-tain.

— Det är ett vackert land, sa han, ett förbaskat vackert land.

Han svängde av åt höger och tog fästigarna nedåt, han sökte efter en annan väg ner mot Sonomadalen, men stigarna tycktes dö bort och buskvegetationen växa sig än vildare med en medveten ondska och även när han lyckades ta sig igenom här och där var de djupa ravinerna och deras sidodalar alltför branta för hans häst och han tvangs vända om. Men det fannsingenting irriterande i detta. Han trivdes med alltihop, för han var återigen tillbaka till sin gamla kamp mot naturen. Sent på eftermiddagen lyckades han ta sig igenom och följde en vältrampad stig ner genom en torr ravin. Här fick han en ny upplevelse. Han hörde hundskall och några minuter senare såg han plötsligt på den kala sluttningen en dovhjort flyende störta förbi. Tätt i hälarna på den kom hunden, en vacker hund. Ljusan Dag satt spänd i sin sadel och såg efter dem till dess de försvunnit, han andades en aning snabbare än vanligt som om även han deltagit i jakten, hans näsborrar var vidgade och han kände, hur det värkte i hela kroppen av den gamla jaktlusten och minnen från tiden innan han kommit till städerna.

Den torra ravinen lämnade plats för en annan där det rann ett smalt band vatten. Stigen förenade sig med en skogsväg och skogsvägen dök ut över ett litet fält och ut på en sällan trafikerad landsväg. Det fanns inga gårdar eller hus här i närheten. Jordmånen var mager, berget låg tätt under jordytan och gick då och då upp i dagen. Manzanita och dvärgek växte dock och stod som en djungelvägg på vardera sidan om vägen. Ur en stig genom denna vegetation skuttade plötsligt en liten man fram. Ljusan Dag tyckte att han dök upp som en hare.

Det var en liten man i lappad overall, han var barhuvad, hade en bomullsskjorta, öppen i halsen och över bröstet. Solen hade brunbränt hans ansikte och blekt hans sandfärgade hår till vätesuperoxidblont. Han tecknade åt Ljusan Dag att stanna och höll upp ett brev.

— Om ni ska in till stan vore jag tacksam om ni ville posta detta, sa han.

— Visst, sa Ljusan Dag och stoppade det i sin rockficka. Bor ni häromkring?

Men den lille mannen svarade inte. Han stirrade på ett både överraskande och skarpt iakttagande sätt på Ljusan Dag.

— Jag känner till er, sa den lille mannen. Ni är Elam Harnish. Tidningarna kallar er Ljusan Dag. Har jag inte rätt?

Ljusan Dag nickade.

— Men vad i all fridens dar gör ni härute i busklandet?Ljusan Dag flinade glatt när han svarade:

— Skaffar kunder åt ett privat lantbrevbärarföretag.

— Jag är då glad över att jag skrev det där brevet i dag, fortsatte den lille mannen. Annars hade jag inte fått träffa er. Jag har sett ert foto i tidningarna många gånger och jag har ett gott minne för ansikten. Jag kände igen er ögonblickligen. Jag heter Ferguson.

— Bor ni här i närheten? frågade Ljusan Dag åter.

— Jaadå. Jag har en liten stuga hundra meter in i buskarna här och en vacker brunn och några fruktträd och bärbuskar. Följ med och titta på det. Och brunnen är fantastisk. Ni har aldrig druckit ett så gott vatten. Följ med och försök.

Ljusan Dag följde den ivrige och snabbgående lille mannen till fots. Han ledde hästen genom den gröna tunneln och kom plötsligt ut på en glänta, om man nu kunde kalla det glänta där vildmarken och människans jordskrapande blandades. Det var en liten hörna mellan kullarna som skyddades av ravinmynningens branta väggar. Här stod flera stora ekar vilket tydde på en bördigare jord. Årtusendens erosion uppe på sluttningarna hade bildat detta lager fet mylla. Under ekarna, ja nästan begravd under dem stod en grovt tillyxad, omålad stuga vars stora veranda, möblerad med stolar och hängmattor tydde på ett utomhussovrum. Ljusan Dags vakna ögon iakttog allting. Gläntan var oregelbundet formad. Dess gräns följde noga gränsen för den goda jorden och varje fruktträd, varje bärbuske och till och med varje grönsaksstånd hade egen bevattning. Små bevattningskanaler gick överallt och i några av dem rann vatten.

Ferguson iakttog noga sin besökares ansikte för att se tecken till gillande i hans ansikte.

•— Vad tycker ni om det?

— Vartenda jävla träd ar ju skött och vårdat som ett spädbarn, skrattade Ljusan Dag, men den glädje och den tillfredsställelse som lyste i hans ögon gjorde den lille mannen tillfreds.

— Visst, vet ni, jag känner vartenda ett av dom där träden som om de var mina egna söner. Jag har planterat dom, sköttdom, matat dom och uppfostrat dom. Kom och titta på brunnen.

— Den är verkligen fantastisk, sa Ljusan Dag när han vederbörligen inspekterat och provsmakat.

Husets interiör var överraskande. Eftersom all matlagning försiggick i det lilla köksskjulet utgjordes hela stugan av ett enda stort vardagsrum. Ett stort bord mitt i rummet var hemtrevligt översållat av böcker och tidskrifter. All tillgänglig väggyta från golv till tak var täckt av proppade bokhyllor. Ljusan Dag trodde att han aldrig någonsin sett så mycket böcker på en gång. På furugolvet låg vildkattsskinn, hjortskinn och tvättbjörn.

— Sköt och garvade dom själv, framhöll Ferguson med stolthet.

Rummets stolthet var dock den stora öppna spisen, uppmurad av grova stenar och block.

— Den byggde jag själv, sa Ferguson. Och Gud vilket drag det är i den. Aldrig en rökstrimma utom i rökgången även under den värsta sydost.

Ljusan Dag charmerades och förundrades av den lille mannen. Varför gömde han sig härinne i busklandet, han och hans böcker? Han var inget dumhuvud, det märkte man. Det hela bar en känsla av äventyr. Och när Ljusan Dag tog emot sin värds inbjudan att stanna till middag var han halvt om halvt beredd att finna att den lille mannen var en råkostätare eller någon annan sorts hälsofantast. Vid måltiden när de åt curry-ris med harstuvning (haren skjuten av Ferguson) talade de om det och Ljusan Dag fann att den lille mannen alls inte hade några fixa matidéer. Han åt allt det han tyckte om och så mycket han ville och undvek bara sådana sammansättningar som han av erfarenhet visste inte skulle tålas av hans matsmältningsorgan. Då antog Ljusan Dag att han kanske fått religion på hjärnan, men hur han än fiskade under samtal rörande de mest skiftande ämnen kunde han inte finna minsta tecken till underligheter eller ovanligheter. När de hade diskat upp, torkat och ställt undan och satt sig för en rök ställde därför Ljusan Dag sin fråga:— Hörni Ferguson, ända sen vi sågs har jag försökt lista ut vad det är

för fel på er, men fan ta mig om jag har hittat någon lös skruv. Vad gör ni här egentligen? Varför kom ni hit? Vad arbetade ni med innan ni gav er iväg hit? Berätta lite om er själv.

Ferguson visade tydligt hur glad han var över frågorna.

— För det första så gick doktorerna till sist så långt att de gav upp hoppet om mig. Dom gav mig i bästa fall ett par månader att leva och det efter att jag legat på sanatorium och rest till Europa och försökt bo på Hawaii. Dom försökte med elektricitet och gödningskurer och fastor. Jag har fått rida varenda en av deras vetenskapliga käpphästar. Dom höll mig fattig med sina läkarräkningar och hela tiden blev jag bara sämre. Det var två fel med mig, jag var svag från födseln och jag levde onaturligt. Alltför mycket arbete och ansvar och för många påfrestningar. Jag var redaktör för Times-Tribune.

Ljusan Dag hajade till för Times-Tribune var den största och den mest inflytelserika tidningen i San Francisco och det hade den alltid varit.

— Och jag stod inte ut med påfrestningarna. Naturligtvis gjorde kroppen uppror, och hjärnan också för den delen. Den måste stöttas med whisky och det mådde den lika illa av som min mage och min kropp för övrigt mådde illa av att bo på klubbar och hotell. Det var det som var felet med mig. Jag levde alldeles fel.

Han ryckte på axlarna och drog eftertänksamt några bloss på sin pipa.

— När läkarna gav upp avvecklade jag mina affärer och gav läkarna på båten. Det var för femton år sen. Jag hade jagat här ute när jag var grabb och hade sommarlov från mitt college och då när jag var helt på botten, kände jag en längtan efter att ge mig iväg tillbaka ut på landet. Så jag slutade, gav upp allting helt och hållet och kom att bo i Måndalen, det är indianernas namn på Sonoma Valley, ni vet. Under det första året bodde jag i skjulet, sen byggde jag stugan här och lät sända efter mina böcker. Dessförinnan hade jag aldrig vetat vad det ville säga att vara lycklig, inte heller hur det var attvara frisk. Se på mig nu. Skulle man kunna tro att jag var fyrtiosju.

— Inte en dag över fyrtio skulle jag tro, sa Ljusan Dag.

— Men den dag jag flyttade ut hit såg jag ut som om jag var sextio, och det är femton år sen.

De fortsatte att tala och Ljusan Dag fick se världen från en ny synvinkel. Här var en man som varken var bitter eller cynisk, som skrattade åt stadsborna och kallade dem dårar. En man som inte brydde sig om pengar och som länge sen hade förlorat sitt maktbegär. Han talade fränt om stadsbornas vänskap.

— Vad gjorde alla dom där vännerna man hade. Kompisar som man varit hur nära som helst under många år i klubbarna. Jag var inte skyldig någon någonting och när jag gav mig iväg så fanns det inte en av dom som ens sände mig en rad och sa: Hur har du det, gamle vän? Kan jag hjälpa dig med någonting? Det enda dom sa om mig under flera veckor var: Vart har Ferguson tagit vägen? Sen blev jag bara en hågkomst, ett minne. Och varenda en av dom visste i alla fall att jag bara hade haft min lön att leva på och att jag alltid levt på förskott dessutom.

— Men vad gör ni nu? frågade Ljusan Dag. Ni måste ju ha pengar för att kunna köpa kläder och tidningar.

—- En veckas eller en månads arbete då och då. Plöja på vintern eller skörda druvor på hösten och det finns alltid något jobb hos farmarna under sommaren. Jag behöver inte så mycket, så jag måste inte arbeta så mycket. Största delen av tiden håller jag på och pysslar här på tomten. Jag skulle kunna brödskriva för tidningar och tidskrifter, men jag föredrar att plöja och delta i druvskörden. Titta på mig bara och ni förstår varför. Jag är stenhård. Och jag tycker om att arbeta. Men det säger jag er, man måste lära sig det. Det är underbart när man lärt sig plocka druvor en hel dag igenom och sen kunna komma hem på kvällen med den där sköna tröttheten istället för att vara ett utmattat vrak. Den här spisen, dom stora stenarna, när jag byggde den var jag en vekling, blodfattig, alkoholiserad. Stark som en hare och med ungefär enprocent av en hares uthållighet och några av dom där stora stenarna höll på att bryta både ryggen och viljan hos mig. Men jag höll ut och använde min kropp så som naturen hade menat att den skulle användas •— inte hänga över ett skrivbord och sörpla whisky — och då, nå här är jag.

En stark karl efter det och där är spisen och den är snygg va?

Berätta nu för mig om Klondyke och om hur ni vände upp och ner på San Francisco vid er senaste raid. Ni är en riktig stridshingst och ni får ens fantasi i arbete även om mina sunda fem säger mig att ni är en dåre, ni som dom andra. Maktlystnad! Det är en fruktansvärd sjukdom det. Varför stannade ni inte i ert Klondyke? Eller varför sticker ni inte och börjar leva ett naturligt liv ni med, som jag till exempel? Ser ni, jag kan fråga jag med. Nu får ni tala under det att jag lyssnar.

Inte förrän klockan tio den kvällen skildes Ljusan dag från Ferguson. När han red under stjärnorna kom han på tanken att köpa stället däruppe på andra sidan dalen. Inte för att han hade den ringaste tanke på att bosätta sig där. Hans spel låg i San Francisco. Men han tyckte om stället och så fort han kom tillbaka till sitt kontor skulle han börja underhandla med Hillard. Dessutom låg lertaget på dess marker och det skulle ge honom strypgrepp på Holdsworth om den typen skulle försöka sig på något trick.

KAPITEL 10

Tiden gick och Ljusan Dag fortsatte spelet. Men nu hade spelet kommit in i ett nytt skede. Viljan till makt i vanligt hasardspel och vinnande omvandlades till viljan till makt för att hämnas. Det var många män i San Francisco som han hade satt upp på sin svarta lista, då och då suddade han ut ett av dessa namn i en blixtattack. Han bad aldrig om nåd, han gav aldrig nåd. Män fruktade honom och ingen älskade honom,procent av en hares uthållighet och några av dom där stora stenarna höll på att bryta både ryggen och viljan hos mig. Men jag höll ut och använde min kropp så som naturen hade menat att den skulle användas •— inte hänga över ett skrivbord och sörpla whisky — och då, nå här är jag. En stark karl efter det och där är spisen och den är snygg va?

Berätta nu för mig om Klondyke och om hur ni vände upp och ner på San Francisco vid er senaste raid. Ni är en riktig stridshingst och ni får ens fantasi i arbete även om mina sunda fem säger mig att ni är en dåre, ni som dom andra. Maktlystnad! Det är en fruktansvärd sjukdom det. Varför stannade ni inte i ert Klondyke? Eller varför sticker ni inte och börjar leva ett naturligt liv ni med, som jag till exempel? Ser ni, jag kan fråga jag med. Nu får ni tala under det att jag lyssnar.

Inte förrän klockan tio den kvällen skildes Ljusan dag från Ferguson. När han red under stjärnorna kom han på tanken att köpa stället däruppe på andra sidan dalen. Inte för att han hade den ringaste tanke på att bosätta sig där. Hans spel låg i San Francisco. Men han tyckte om stället och så fort han kom tillbaka till sitt kontor skulle han börja underhandla med Hillard. Dessutom låg lertaget på dess marker och det skulle ge honom strypgrepp på Holdsworth om den typen skulle försöka sig på något trick.

KAPITEL 10

Tiden gick och Ljusan Dag fortsatte spelet. Men nu hade spelet kommit in i ett nytt skede. Viljan till makt i vanligt hasardspel och vinnande omvandlades till viljan till makt för att hämnas. Det var många män i San Francisco som han hade satt upp på sin svarta lista, då och då suddade han ut ett av dessa namn i en blixtattack. Han bad aldrig om nåd, han gav aldrig nåd. Män fruktade honom och ingen älskade honom,utom Larry Hegan, hans advokat som skulle ha offrat sitt liv för honom. Men han var den enda man som Ljusan Dag umgicks närmare med. Trots att han var på den mest kamratliga fot med den råa och principlösa skaran omkring bossarna som behärskade Riverside Club.

Å andra sidan hade San Franciscos inställning till Ljusan Dag förändrats. Med sina hårdhänta fribytarmetoder var han ett påtagligt hot mot de mer traditionella finanshajarna, men han var ett så allvarligt hot att de var gladast över att få lämna honom i fred. Han hade redan lärt dem visheten i det gamla ordet att man inte ska väcka den björn som sover. Många av dem som visste att de stod i fara för hans starka björnram när den sträcktes ut efter honungsburkarna gjorde till och med försök att försona sig och komma på vänskaplig fot med honom. Alta-Pacific gjorde en konfidentiell framstöt för att återinsätta honom som medlem, men den avböjde han direkt. Han var ute efter flera av medlemmarna i den klubben och så fort han fick ett lägligt tillfälle sträckte han sig efter dem och slet dem i småbitar. Med undantag för ett par utpressningsförsök slutade även tidningarna att svärta ner

honom och visade honom i stället respekt. Kort sagt, man såg på honom som på en grisslybjörn från den arktiska vildmarken och ansåg det säkrast att lämna honom fri väg. När han gjorde sin raid mot ångbåtsbolagen hade de skällt och hunsat honom hela kopplet och då hade han blixtsnabbt vänt sig om och slagit ner dem i den hårdaste batalj San Francisco någonsin upplevt. Det var inte lätt att glömma stilla-havskuststrejken. Hur makten i staden glidit över till arbetarledarna och mutkolvarna, Charles Klinkners undergång tillsammans med California and Altamont Trust Company hade varit en varning. Men det hade varit ett enstaka fall, man hade trott att sammanhållningen skulle ge dem styrka •— till dess att han lärt dem bättre.

Ljusan Dag spekulerade alltjämt djärvt. Som till exempel när han strax innan det hotande utbrottet av rysk-japanska kriget tvärs mot redarspelarnas kunnande och makt slet åt sig praktiskt taget ett monopol på charter-ångare. Det fanns knap-past en nedhasad gammal trampångare på alla de sju haven som inte var tidsbefraktad av honom. Som vanligt var hans inställning: Ni får besöka mig, det fick de också göra och de fick, som han sa, betala blodigt, för detta privilegium. Och alla hans företag och all hans kamp hade nu bara ett enda mål. Han anförtrodde Hegan att han en dag, när han skrapat ihop tillräckligt mycket skulle ge sig tillbaka till New York och slå herrar Dowsett, Letton och Guggenhammer fullkomligt sönder och samman. Han skulle visa dem vilken skicklig skarprättare han var och vilket misstag de gjort när de en gång försökt skoja honom. Men han förlorade inte självbehärskningen och han visste att han ännu inte var stark nog att ge sig in i en strid till döds med dessa tre arvfiender. Under tiden stod de kvar på den svarta listan i väntan på en kommande dag.

Dede Mason arbetade fortfarande på kontoret. Han gjorde inga fler inviter, diskuterade inga fler böcker och ingen mer grammatik. Han hade inget aktivt intresse för henne och hon var för honom bara ett behagligt minne av någonting som aldrig hänt, en glädje som han genom hela sin läggning var förhindrad att någonsin uppleva. Även om hans intresse för henne hade gått i dvala och hela hans energi togs i anspråk av de ändlösa striderna, så märkte han dock varje solens skiftande nyans i hennes hår, varje hennes särpräglade rörelse, varje linje i hennes figur, så som de skräddarsydda dräkterna visade fram dem. Vid flera tillfällen, med ett halvårs mellanrum, ökade han hennes lön till dess att hon nu hade nittio dollar i månaden. Mer än så vågade han inte ge henne även om han kringgått detta genom att ge henne lättare arbete. Detta hade han gjort genom att efter hennes hemkomst från en semester behålla hennes vikarie som assistent. Han hade också förändrat sitt kontor så att de två flickorna nu hade sitt eget rum.

Han hade fått skarpa ögon när det gällde Dede Mason. Han hade länge lagt märke till hennes fysiska stolthet. Den var inte påstridig, men den fanns. Av det sätt på vilket hon förde sin kropp drog han slutsatsen att hon ansåg sin kropp varanågonting att känna stolthet över, någonting att vårda som en vacker och värdefull ägodel. I detta liksom i hennes sätt att bära upp sina kläder jämförde han henne med hennes assistent, med stenograferna han såg på andra kontor, med kvinnor han såg ute på gatan.

— Hon är förbanne mig välskapt, sa han för sig själv, och hon vet då hur hon ska klä sig och föra sig utan att bli prålig.

Ju mer han såg av henne och ju mer han trodde han visste om henne, ju mer oåtkomlig tyckte han att hon var. Men eftersom han inte hade någon tanke på att komma åt henne var detta alls ingen otillfredsställande situation. Han var glad att hon fanns på kontoret och han hoppades att hon skulle stanna, det var ungefär det hela.

Åren förbättrade honom inte. Det liv han förde var inte bra för honom. Han höll på att bli fet och mjuk, musklerna var onödigt sladdriga. Ju mer cocktails han drack ju fler tvangs han dricka innan han nådde den avsedda effekten. Den hämning som kom honom att dämpas ned från den spända hets i vilken han arbetade. Och utom drinkarna tog han vin till maten, och tog whisky och soda efter middagen nere på Riverside. Hans kropp led också av brist på motion, av brist på anständig mänsklig kontakt angreps också hans moraliska tåga. Eftersom han aldrig var en man som kunde dölja någonting blev flera av hans eskapader omtalade. Så till exempel hans fortkörning och hans nöjesresor till San José i sin stora röda bil i sällskap med kamrater som påtagligen var tvivelaktiga. Händelser som omtalades i pressen med löje.

Det fanns heller ingenting som kunde rädda honom. Religionen hade han lämnat.

— För länge sen dött, var det enda han sa om den sortens spekulationer. Han intresserade sig inte för mänskligheten. Enligt hans grovhuggna sociologi var allting ett hasardspel. Gud, det var denna snurriga, abstrakta galna sak som kallades slump. Och bara det att man kunde födas antingen som en idiot eller som en av rånarna, det var hasard det med. Slumpen hade given och spädbarnen fick plocka upp de kort som de getts. Protester tjänade ingenting till. Det där var deras kortoch de var tvungna att spela med dem vare sig de ville ellei inte, fårskallar eller klokhuvuden. Det fanns ingen jämlikhel i det. De kort som de flesta fick ta upp förde över dem i idiotklassen, de kort som ett fåtal kunde ta upp gav dem möjlighet att bli rånare. Att spela ut korten, det var liv. Spelsällskapet, det var samhället. Bordet var jorden. Och jorden själv, i stycken och bitar, från brödstycken till stora röda bilar låg i potten. Och till slut skulle alla spelarna, de som lyckats och de som misslyckats för länge sedan vara döda.

Det var synd om de dumma underklassarna för de var förutbestämda att förlora, men ju mer han såg av de andra, de som såg ut att vinna, ju mindre tyckte han att vinnarna var någonting att skryta med. Och även de var längesen döda. Det var en vild, djurisk strid. De starka trampade ner de svaga och de starka — män som Dowsett, Letton och Guggenhammer — var, som han redan upptäckt, alls inte nödvändigtvis de bästa. Han kom ihåg sina svagare kompisar i Arktis. De hade varit de dumma underklassarna, de hade gjort det tunga arbetet och berövats sitt arbetes frukter på precis samma sätt som den gamla kvinnan som gjorde vin i Sonomadalen. Ändock hade de en finare sort av ärlighet, hederlighet och lojalitet än de hade som plundrat dem. Vinnarna tycktes vara de oärliga, de ohederliga, de onda. Men inte ens de hade något att säga till om. De spelade bara ut de kort som givits dem och slumpen, denna monstruösa ondgoda faktor som ägde hela hålan, såg bara på och flabbade. Det var slumpen som blandat tillvarons stora kortlek.

Det fanns ingen rättvisa i given. De små människorna, spädbarnen blev aldrig tillfrågade om de ville pröva sin lycka i spelet. De hade inget val. Slumpen slängde ut dem i livet, sparkade fram dem till spelbordet och sa åt dem:

— Spela nu, för fan, spela nu bara.

Och de gjorde sitt bästa, de små kräken. Någras spel ledde dem till ångj akter och palats, andra spelade sig till dårhuset eller fattighuset. Några spelade samma kort om och om igen och gjorde vin i busklandet och hoppades mot slutet kunna raka åt sig en uppsättning löständer och en kista. Andra gavupp spelet tidigt, de hade dragit kort som gav dem våldsam död eller svält i Barents hav eller vidriga och långdragna sjukdomar. Någras händer gav dem kungariken och oansvarig, oförtjänt makt, andra gav ambition, oräkneligt välstånd, skam och vanära eller kvinnor och vin.

Själv hade han fått en god hand. Även om han ännu inte kunde se alla korten. Någon eller någonting kunde kanske hinna upp honom än. Den vansinniga guden, slumpen, kanske lurade fram honom mot ett sådant slut. Det behövdes bara några olyckliga omständigheter och om en månad skulle rånar-gänget dansa sin krigsdans runt hans ekonomiska as. Just denna dag kunde han bli överkörd av en spårvagn eller en skylt kunde ramla ner från ett hus och slå in skallen på honom. Det fanns sjukdom också. De låg ständigt beredda, slumpens dovaste skämt. Vem kunde säga när? I morgon eller någon annan dag kunde en likförgiftning komma över honom och dra ner honom. Där var doktor Bascom, Lee Bascom som hade stått bredvid honom, talat och skrattat för en vecka sen. Han hade varit hälsan och ungdomen själv. Tre dagar efter var han död. Lunginflammation, hj ärtreumatism och gud vet vad mer, mot slutet vrålade han ut sin smärta så det kunde höras ett kvarter bort. Det hade varit fruktansvärt. Det hade varit ett nytt uppslitande slag mot Ljusan Dags medvetande. När skulle det bli hans egen tur? Vem kunde veta det? I väntan på det fanns ingenting annat att göra än att spela ut de kort han kunde se i sin hand och de var strid, hämnd, cocktails. Högt över det hela satt slumpen flinande.

KAPITEL 11

Sent en söndagseftermiddag var Ljusan Dag i Piedemont-bergen bakom Oakland på andra sidan bukten. Som vanligt satt han i en stor bil, även om det inte var hans egen, för han var Swiftwater Bills gäst. Swiftwater Bill

var slumpens speci-upp spelet tidigt, de hade dragit kort som gav dem våldsam död eller svält i Barents hav eller vidriga och långdragna sjukdomar. Någras händer gav dem kungariken och oansvarig, oförtjänt makt, andra gav ambition, oräkneligt välstånd, skam och vanära eller kvinnor och vin.

Själv hade han fått en god hand. Även om han ännu inte kunde se alla korten. Någon eller någonting kunde kanske hinna upp honom än. Den vansinniga guden, slumpen, kanske lurade fram honom mot ett sådant slut. Det behövdes bara några olyckliga omständigheter och om en månad skulle rånar-gänget dansa sin krigsdans runt hans ekonomiska as. Just denna dag kunde han bli överkörd av en spårvagn eller en skylt kunde ramla ner från ett hus och slå in skallen på honom. Det fanns sjukdom också. De låg ständigt beredda, slumpens dovaste skämt. Vem kunde säga när? I morgon eller någon annan dag kunde en likförgiftning komma över honom och dra ner honom. Där var doktor Bascom, Lee Bascom som hade stått bredvid honom, talat och skrattat för en vecka sen. Han hade varit hälsan och ungdomen själv. Tre dagar efter var han död. Lunginflammation, hj ärtreumatism och gud vet vad mer, mot slutet vrålade han ut sin smärta så det kunde höras ett kvarter bort. Det hade varit fruktansvärt. Det hade varit ett nytt uppslitande slag mot Ljusan Dags medvetande. När skulle det bli hans egen tur? Vem kunde veta det? I väntan på det fanns ingenting annat att göra än att spela ut de kort han kunde se i sin hand och de var strid, hämnd, cocktails. Högt över det hela satt slumpen flinande.

KAPITEL 11

Sent en söndagseftermiddag var Ljusan Dag i Piedemont-bergen bakom Oakland på andra sidan bukten. Som vanligt satt han i en stor bil, även om det inte var hans egen, för han var Swiftwater Bills gäst. Swiftwater Bill var slumpens speci-ella skötebarn, han hade nu kommit ner för att göra slut på den sjunde förmögenheten han hade slitit loss ur den frusna polarjorden. En ökänd slösare som han var höll denna sjunde förmögenhet som bäst på att dela samma öde som de föregående sex. Det var han som i sitt första år i Dawson hade gjort slut på en ocean champagne å femtio dollar flaskan. Det var han som när han nästan gjort slut på sina pengar hade gjort en corner på äggmarknaden, köpt upp hundratio dussin efter tjugofyra dollar dussinet för att småjävlas med den kvinna som gett honom på båten. Det var han som hade hyrt extratåg mellan San Francisco och New York, betalat furstligt för att få åka fort och brutit alla hastighetsrekord på sträckan. Här var han nu igen, »Fans egen lyckovalp» som Ljusan Dag kallade honom, och höll på att göra sig av med sin nya förmögenhet med samma lätthet som förr.

Det var en glad tillställning och de hade gjort hela dagen glad. De hade kört runt bukten från San Francisco, över San José upp mot Oakland. De hade tre gånger tagits för fort-körning men tredje gången hade de tagit fast polisen och smitit med honom, och då de var oroliga att man hade kunnat ringa till samhällena längs vägen och utfärda arresteringsorder på dem hade de vikit in på småvägarna mellan bergen och nu var de på väg mot Oakland på en ny väg. De diskuterade högljutt vad de skulle göra med konstapeln.

-— Vi kommer fram till Blair Park om tio minuter, sa en av männen. Hör hit Swiftwater, det finns en korsväg rakt framför oss, det är en massa grindar på den men den kommer att föra oss bakvägen rakt in i Berkeley. Sen kan vi komma tillbaka till Oakland på andra sidan, smyga oss över på färjan och sända tillbaka bilen i kväll med chauffören.

Men Swiftwater Bill kunde inte inse varför de inte skulle komma in i Oakland över Blair Park.

Nästa ögonblick virvlade de genom en kurva och sidovägen de inte skulle ta visade sig. Innanför grinden satt en ung kvinna på en kastanj ebmn fux, hon lutade sig fram i sadeln och höll just på att stänga grinden. Redan i första anblicken tyckte Ljusan Dag att det var någonting underligt bekant hoshenne. Nästa ögonblick satte hon sig rak i sadeln igen med en rörelse som han inte annat än kunde känna igen, hon satte av i galopp och red iväg med ryggen mot dem. Det var Dede Mason. Han kom ihåg vad Morrison hade sagt om att hon höll sig med ridhäst och han var glad över att hon inte sett honom mitt i detta stojande sällskap. Swiftwater Bill stod upp, klängde sig fast i framsätet med den ena handen och vinkade åt henne med den andra. Han sköt fram sina läppar för att utstöta en av dessa genomträngande visslingar, för vilka han var berömd och som Ljusan Dag kände till sedan gammalt. Med ett ordentligt tag i skuldran slängde han då ner den förvånade Bill 1 sätet igen.

— DDDDu måste känna henne, stammade Swiftwater Bill upphetsad.

— Det gör jag, sa Ljusan Dag. Så håll du käften.

— Jag får väl gratulera dig till din goda smak då, Ljusan Dag. Hon är ju tjusig. Och rider bra gör hon också.

De mellanliggande träden skymde henne nu och Swiftwater Bill försjönk i problemet med den tillfångatagna konstapeln under det att Ljusan Dag lutade sig bakåt med slutna ögon och fortfarande tyckte sig se Dede Mason galoppera bort utefter den lilla vägen. Swiftwater Bill hade rätt. Hon kunde verkligen rida. Hon satt som en karl och hennes sits var perfekt. Dede var fin! Också detta var till hennes förmån att hon hade mod nog att rida på det enda naturliga och logiska sättet istället för att sitta i fruntimmerssadel. Hon hade skallen på rätt plats, det var säkert.

När hon kom in för att ta diktamen på måndag morgon såg han på henne med nytt intresse även om han inte visade något tecken på det. Han gjorde undan de stereotypa affärerna på stereotypt sätt. Men nästa söndag satt han själv i sadeln på andra sidan bukten, ridande genom Piedemontbergen. Han tog hela dagen på sig men han fick inte se skymten av Dede Mason trots att han till och med tog sidovägen med alla grindarna och red den ända in i Berkeley. Här red han mitt ibland köerna av hästar gata upp och gata ned och undrade var hon kunde bo. Morrison hade sagt att hon bodde i Berkeleyoch hon hade varit på väg åt det hållet sent den förra söndagseftermiddagen och tydligen varit på väg hem.

Det hade varit en fruktlös dag vad henne beträffade, dock hade dagen inte varit helt lönlös, då han hade njutit av den friska luften och sin häst så mycket att han nästa dag gav sina agenter i uppdrag att leta rätt på den bästa kastanje-färgade fux som kunde köpas för pengar. Då och då under veckan tittade han på den ena kastanjefärgade fuxen efter den andra. Han prövade flera av dem men kunde inte finna någon han trivdes med. Först på lördagen fann han Bob. Ljusan Dag visste att det var honom han ville ha så fort han fick ögonen på honom. Fast han var ovanligt stor för att vara en ridhäst var han inte för stor för en grov karl som Ljusan Dag. Bob var i utmärkt kondition, när solljuset träffade honom var han som en eldsflamma, hans manke gnistrade som av juveler.

— Han är toppen, sa Ljusan Dag. Men hästhandlaren var inte så hoppfull. Han sålde hästen i kommission och ägaren hade krävt att man skulle framhålla Bobs verkliga karaktär.

— Han är inte en riktigt elak häst, men han är en farlig en. Proppfull av ättika och allmän jävlighet utan att vara elak. Han kunde rätt som det är ha ihjäl er så där på lek utan att mena illa. Jag skulle själv inte kunna tänka mig rida honom. Men han är fin. Se vilka lungor han har. Och se på benen. Inte ett fel på honom. Han har aldrig varit skadad eller utarbetad. Ingen har lyckats pumpa ut honom. Det är en bergshäst också, inriden på bergsstigar och så där, uppfödd i hårda trakter. Han är som en stenget, säker på foten så länge han inte får för sig att han ska vrenskas. Han skyggar inte. Han är inte rädd heller även om han kan låtsas. Slår inte bakut men stegrar sig. Måste ridas med språngrem. Han har ett dåligt trick att rätt som det är bara snurra runt. Det tycker han är skämtsamt. Det beror helt på hur han känner sig. Ena dagen ger han sig iväg snällt och hyggligt hundrafemtio kilometer. Nästa dag kan han vara stört omöjlig att handskas med redan innan man hunnit komma iväg. Han är så van vid bilar att han kan lägga sig ned och sova bredvid en eller käka hö ur en. Han kan låta nitton bilar passera utan att blinka ochsen när den tjugonde kommer kan han bli fullkomligt tokig. Bara för att han känner lust till det. Han är över huvud taget lite för livlig och lite för överraskande för en gentleman. Den nuvarande ägaren gav honom ett öknamn, Judas Iskariot, och han vägrar att sälja den om inte köparen vet vad det är han ger sig in i. Det är ungefär allt jag vet om honom. Men se på manen där och svansen. Har ni någonsin sett något liknande? Tagel så mjukt som barnahår.

Hästhandlaren hade rätt. Ljusan Dag tittade på manen och han fann den finare än något hästtagel han någonsin sett. Färgen var ovanlig också, den var gyllenbrun. Under det han körde fingrarna genom manen vred Bob på huvudet och gned lekfullt nosen mot Ljusan Dags axel.

— Sadla honom, så jag kan pröva honom, sa han till hästhandlaren. Jag undrar om han är van vid sporrar. Men jag vill inte ha en engelsk sadel. Ge mig en bra mexikansk sadel och ett stångbett, men inte ett för hårt eftersom

han vill stegra sig.

Ljusan Dag övervakade förberedelserna, justerade stångbets-let, längden på stigbyglarna och drog till sadelstropparna. Han skakade på huvudet åt språngremmen men gav efter för hästhandlarens övertalningsförmåga och tillät den att vara med. Och bortsett från en lite livlig oro och några lekfulla försök var Bob inte på något sätt besvärlig. Utom några krumsprång och lite tillåtlig dans misskötte sig Bob inte alls under den timmes ritt som följde. Ljusan Dag var förtjust. Han genomförde omedelbart köpet och Bob sändes tillsammans med sin utrustning över bukten till Oaklands Ridskola där han skulle få sin spilta.

Eftersom nästa dag var en söndag var Ljusan Dag uppe tidigt, reste över med färjan och tog med sig Wolf, ledar-hunden i hans slädspann, den enda hund han valt att ta med sig när han lämnade Alaska. Hur han än letade genom Piede-montbergen och längs de grindbeströdda småvägarna in mot Berkeley såg inte Ljusan Dag skymten av Dede Mason eller hennes kastanjebruna fux. Men han hade dock ingen tid över att känna sig besviken, ty hans egen kastanjebruna fux höllhonom upptagen. Bob visade sig nämligen vara ett enda nystan av nyckfullhet och motvallsegenskaper och tröttade ut sin ryttare lika mycket som han själv tröttades ut av ryttaren. All Ljusan Dags kännedom om hästar och all hans hästkänsla fick komma till användning under det att Bob själv prövade vartenda trick han kunde. När han upptäckte att språngremmen inte satt så spänd som vanligt gjorde han en ren uppvisning i att stegra sig och att gå på bakbenen. Efter tio hopplösa minuter steg Ljusan Dag av och spände remmen varefter Bob blev som en ängel. Han lurade Ljusan Dag helt. Invaggad i tillförsikt satt Ljusan Dag efter en halvtimmas ridande i sakta skritt med lösa knän och rullade en cigarrett, tyglarna låg över Bobs manke. Oväntat snurrade Bob runt med blixtens hastighet. Han vände på bakbenen med frambenen just ovanför marken. Ljusan Dag fann sig själv hänga runt hästens nacke med höger fot utanför stigbygeln. Bob tog tillfället i akt att rusa längs vägen. Med en tyst förhoppning om att han inte skulle råka möta Dede Mason återtog Ljusan Dag sin plats och höll in hästen.

När de hade kommit tillbaka till samma fläck snurrade Bob runt igen. Denna gång höll Ljusan Dag sig kvar i sadeln, men bortsett från ett meningslöst ryck i tygeln gjorde han ingenting för att hejda den. Han märkte att Bob snurrade åt höger och beslöt att räta ut honom med en sporre på vänster sida. Men så abrupt och så snabbt var piruetten att varningen och handlingen nästan kom i samma ögonblick.

— Nå Bob, sa han till hästen samtidigt som han torkade svetten ur ögonen. Jag erkänner att du är det mest förbannat eldiga snabba kreatur jag någonsin sett. Jag antar att det bästa sättet att klara dig är att hålla sporrarna bara alldeles snuddande vid dig. Aj! Din jävel. För det ögonblick sporren nuddade honom hade hans vänstra bakben sparkat fram och klippt till stigbygeln ordentligt. Av nyfikenhet försökte Ljusan Dag flera gånger sporra honom och varje gång träffades stigbygeln av Bobs hov. För att följa Bobs exempel och göra det oväntade högg Ljusan Dag plötsligt bägge sporrarna i honom.

— Du har visst aldrig blivit knäckt någon gång va, mum-lade han när Bob som så hårdhänt kastats ut ur sina egna självsvåldiga tankebanor gjorde ett ryck och störtade iväg.

Ett halvt dussin gånger höggs sporrarna in i honom. Ljusan Dag kunde sen mer i lugn och ro uppleva den vansinniga och underbara ritten. Efter några kilometer när Bob inte längre blev straffad lugnade han ned sig och övergick i snabbt trav. Wolf som flåsade bakom dem började hinna ifatt dem och allting gick utmärkt.

— Jag ska lära dig lite om det här snurrandet min vän, sa Ljusan Dag just som Bob åter kastade.

Han gjorde det mitt i en galopp, tvärstannade genom att köra alla fyra benen ner i marken. Ljusan Dag klamrade sig fast med armarna om hans hals och i samma ögonblick lyfte Bob framhovarna från marken och snurrade runt på bakbenen. Det var bara en verkligt skicklig ryttare som kunde hålla sig i sadeln och endast med svårighet höll sig Ljusan Dag kvar. När han åter hade kunnat nå balansen skenade Bob i full fart tillbaka samma väg han kommit och Wolf hade fått ta ett språng in i buskarna undan honom.

— Som du vill, muttrade Ljusan Dag och högg sporrarna i honom gång på gång. Vill du återvända, så nog ska du få göra det tills du är dödligt trött på det.

När Bob efter en stund försökte minska den vansinniga takten högg sporrarna in i honom med oförminskad styrka och tvingade till nya ansträngningar. Och när Ljusan Dag till sist ansåg att hästen hade fått nog, vände han honom hastigt och fick honom att åter följa vägen i kort galopp. Efter en stund höll han in hästen för att se efter om han andades för hårt. Efter att ha stått stilla någon minut vände Bob på huvudet och stötte nosen mot sin ryttares stigbyglar på ett spjuveraktigt och otåligt sätt, som om han hade velat säga att det var på tiden att man fortsatte.

— Nämen banne mig, sa Ljusan Dag. Ingen illvilja, inget agg efter allt du fått vara med om. Du går då inte av för hackor, du Bob.

Återigen vaggades Ljusan Dag in i en falsk säkerhet. Under en halvtimme var Bob allt vad man kunde önska sig aven livlig ridhäst till dess att han — som vanligt utan någon varning — snurrade runt och gick i sken. Ljusan Dag gjorde slut på det genom att hugga sporrarna i honom och tvinga honom att löpa många fruktansvärda kilometer i den riktning han slagit in på. Men när han vände och återtog sin riktning igen började Bob låtsas vara skrämd för träd, kor, buskar, Wolf, sin egen skugga — kort sagt, han låtsades rädsla för varje det löjligaste föremål. Vid sådana tillfällen la Wolf sig i skuggan och vilade under det att Ljusan Dag tampades med Bob.

Så förgick den dagen. Bland annat hade Bob lagt sig till med ett nytt trick. Han låtsades snurra, men gjorde det inte. Detta gjorde Ljusan Dag lika ursinnig som när Bob verkligen snurrade runt. För varje gång lurades Ljusan Dag att klämma sig fast med knäna och spänna alla kroppens muskler. Och sen när Bob efter ett par låtsasförsök verkligen snurrade runt på allvar var Ljusan Dag inte beredd och han hamnade åter med armarna om hästens hals. Hela dagen fortsatte Bob med det ena tricket efter det andra. Efter att ha passerat ett dussintal bilar på väg mot Oakland beslöt han sig plötsligt för att bli galen av skräck inför en den vanligaste lilla stinklåda. Och just innan han kommit fram till stallet krönte han dagen genom att snurra runt och stegra sig så häftigt att han slet av språngremmen och lyckades resa sig helt på bakbenen. I det ögonblicket blev påfrestningen på det uppruttna lädret vid ena stigbygeln för starkt. Det sprängdes och Ljusan Dag undgick med en hårsmån att kastas av.

Men han hade börjat tycka om hästen och ångrade inte sitt köp. Han insåg att Bob varken var ondskefull eller elak utan att det enda felet med honom var att han var fylld till bristningsgränsen med vitalitet och hade en intelligens mångdubbelt högre än en vanlig häst. Det som behövdes för att behärska honom var en stark hand med fast stränghet och ett nödvändigt inslag av brutal övermakt.

— Det blir du eller jag Bob, sa Ljusan Dag flera gånger den dagen.

Till stallknekten sa han den kvällen:

— Är han inte stilig va? Har ni någonsin sett nigot liknande? Det är den finaste häst jag någonsin ridit och jag har suttit på ett par hästryggar i mina dar.

Bob hade vänt på huvudet och gned honom kelet med nosen, Ljusan Dag sa till honom:

— Adjö med dig din tjurskalle. Vi ses igen nästa söndagmorgon och ta du bara med dig alla dina trick, du ditt lilla helvete.

KAPITEL 12

Hela den veckan märkte Ljusan Dag att han var nästan lika mycket intresserad av Bob som av Dede och eftersom han inte höll på med några större affärer för ögonblicket, var han antagligen mer intresserad av dem än av affärsspelet. Bobs trick att snurra runt funderade han speciellt mycket på. Att bemästra det var den viktiga frågan. Om man bara tänkte sig att han kom att möta Dede uppe i bergen och genom någon lycklig tillfällighet kom att få rida bredvid henne, då skulle Bobs plötsliga snurrande verkligen vara både pinsamt och förvirrande. Inte hade han någon särskild lust att hon skulle få se honom hänga med armarna om Bobs hals inte. Att å andra sidan plötsligt kasta om och rida ifrån henne i vild galopp under sporrhugg och pisksnärtar skulle inte vara vidare bra det heller.

Vad han verkligen behövde var en metod som kunde göra det möjligt för honom att förebygga dessa blixtsnabba vändningar. Han måste hejda hästen innan den kom runt. Med tyglarna kunde han inte göra det, inte heller med sporrarna. Återstod blott ridpiskan. Men hur skulle det göras? Den veckan var han ofta tankspridd. När han i verkligheten satt i sin kontorsstol satt han i fantasin på sin underbara kastanjebruna— Är han inte stilig va? Har ni någonsin sett nigot liknande? Det är den finaste häst jag någonsin ridit och jag har suttit på ett par hästryggar i mina dar.

Bob hade vänt på huvudet och gned honom kelet med nosen, Ljusan Dag sa till honom:

— Adjö med dig din tjurskalle. Vi ses igen nästa söndagmorgon och ta du bara med dig alla dina trick, du ditt lilla helvete.

KAPITEL 12

Hela den veckan märkte Ljusan Dag att han var nästan lika mycket intresserad av Bob som av Dede och eftersom han inte höll på med några större affärer för ögonblicket, var han antagligen mer intresserad av dem än av affärsspelet. Bobs trick att snurra runt funderade han speciellt mycket på. Att bemästra det var den viktiga frågan. Om man bara tänkte sig att han kom att möta Dede uppe i bergen och genom någon lycklig tillfällighet kom att få rida bredvid henne, då skulle Bobs plötsliga snurrande verkligen vara både pinsamt och förvirrande. Inte hade han någon särskild lust att hon skulle få se honom hänga med armarna om Bobs hals inte. Att å andra sidan plötsligt kasta om och rida ifrån henne i vild galopp under sporrhugg och pisksnärtar skulle inte vara vidare bra det heller.

Vad han verkligen behövde var en metod som kunde göra det möjligt för honom att förebygga dessa blixtsnabba vändningar. Han måste hejda hästen innan den kom runt. Med tyglarna kunde han inte göra det, inte heller med sporrarna. Återstod blott ridpiskan. Men hur skulle det göras? Den veckan var han ofta tankspridd. När han i verkligheten satt i sin kontorsstol satt han i fantasin på sin underbara kastanjebrunafux. Mot slutet av veckan kom ett sådant tankspritt ögonblick mitt under en konferens med Hegan. Hegan som höll på att utveckla en bländande ny juridisk vision blev medveten om att Ljusan Dag inte hörde på honom. Hans ögon hade blivit helt matta och också han satt med en vision framför sig.

— Just det! ropade han plötsligt. Hegan, lyckönska mig. Det är ju solklart. Det enda jag behöver göra är att slå honom över nosen och slå honom hårt.

Sen förklarade han det hela för den förvånade Hegan och blev därefter åter en god åhörare, även om han inte kunde undgå att då och då undslippa sig ljudliga, belåtna och tillfredsställande skrockanden. Det var den riktiga planen. Bob snurrade alltid runt åt höger. Gott. Han skulle ta sin långa väststatsridpiska, lägga den dubbel i handen och samma ögonblick som Bob satte igång skulle piskan klippa till honom på nosen. Den häst var inte född som efter det han lärt sig sin läxa skulle snurra runt och trotsa piskan.

Skarpare än någonsin kände Ljusan Dag under den veckan att han inte hade någon social eller ens mänsklig kontakt med Dede. Situationen var ju i verkligheten den att han inte ens kunde fråga henne om en så enkel sak som om hon tänkte ge sig ut och rida nästa söndag. Det var en ny sorts prövning, att vara arbetsgivare åt en söt flicka. Han tittade ofta på henne under dagens rutinarbete och den fråga han inte kunde ställa låg hela tiden kittlande på tungan. Skulle hon ut och rida pä söndag? Och när han tittade på henne undrade han hur gammal hon var och vilka kärleksaffärer hon hade haft, hon måste ha haft några med de där akademikerkräken, som Morrison sa att hon gick ut och dansade med. Hans tankar sysslade mycket med henne dessa sex dagar från söndag till söndag och en sak kom han underfund med ordentligt: han ville ha henne. Och han ville ha henne så mycket att till och med hans gamla skräck för förklädesbanden fick ge vika. Han som hade flytt från kvinnorna större delen av sitt liv hade nu blivit så modig att han börjat förfölja. Någon söndag, förr eller senare, skulle han ju stöta på henne utanför kontorets väggar, uppe i bergennågonstans och om de då inte kom att bli bekanta så skulle det bero på att hon inte ville vara bekant med honom.

På detta sätt upptäckte han att den vansinnige guden gett honom ännu ett kort ur sin lek. Han kunde ännu inte

drömma om hur betydelsefullt just det kortet skulle visa sig vara. Dock tyckte han att det var ett ganska så hyggligt kort. Sen tvivlade han. Kanske det bara var ett av slumpens trick för att dra ner honom i olycka och katastrof. Tänk om Dede inte ville ha honom och tänk om han bara fortsatte att älska henne mer och mer, hårdare och hårdare? All hans forna allmänna kär-leksskräck vaknade till liv igen. Han kom ihåg alla de katastrofala kärleksaffärer han förr sett mellan män och kvinnor. Där var Bertha Doolittle, gamle Doolittles dotter som hade blivit vansinnigt kär i Dartworthy, den rike delägaren i Bo-nanza, och Dartworthy som i sin tur inte älskade Bertha ett dugg utan var helt kär i överste Walthstones hustru och rymde med henne nerför Yukon, och överste Walthstone själv som var fruktansvärt kär i sin hustru och som störtade iväg efter det flyende paret. Vad hade slutet blivit på det? Berthas kärlek hade varit olycklig och tragisk, de tre andras kärlek hade varit lika tragisk. Nedanför Minook hade överste Walthstone och Dartworthy skjutit sig fram till ett avgörande. Dartworthy hade dödats. En kula genom överstens lungor hade gjort honom så svag att han dött i lunginflammation våren därefter. Och överstens hustru hade inte haft någon kvar att älska.

Och sen var det Freda som slängde sig ut i drivisen på grund av en man som fanns på andra sidan klotet. Som hade hatat honom — Ljusan Dag — därför att han råkat dra upp henne ur floden och tillbaka till livet. Och Oskulden ... De gamla minnena skrämde honom. Om denna kärleksbakterie fick ordentligt grepp över honom och om Dede inte ville ha honom då skulle det nästan vara lika svårt som att bli plundrad på all sin egendom av Dowsett, Letton och Guggenhammer. Hade hans begynnande åtrå efter Dede varit svagare skulle han ha skjutit bort varje tanke på henne. Som det nu var försökte han finna tröst i att vissa kärlekshistorier i all fall slutade bra. Kanske slumpen till och med hade blandat kortenpå ett sådant sätt att han skulle vinna. Några föddes med tur, levde tursamt hela sina liv och dog med tur. Kanske också han var en sådan man, född med segerhuva och oförmögen att förlora.

Söndagen kom. Ute i Piedemontbergen uppträdde Bob som en ängel. Visserligen var han ibland i det livligaste laget, men i övrigt var han som ett lamm. Ljusan Dag som höll den dubbelvikta ridpiskan i handen bara längtade efter att Bob skulle göra ett försök, bara ett enda. Men Bob vägrade att konstra och det med ett så utsökt maner att det nästan var odrägligt. Och inte mötte Ljusan Dag någon Dede. Fåfängt red han runt på de små stigarna och på eftermiddagen tog han den branta sluttningen över den andra bergskedjans pass. Han kom ner i Maragadalen. Just som han kommit ut på plan mark hörde han hovslagen från en galopperande häst. Tänk om det var Dede? Hovslagen hördes framför honom och de närmade sig. Han vände Bob och red i sakta skritt tillbaka. Om det var Dede var han född med tur, för de skulle inte ha kunnat stråla samman under bättre betingelser. Här var de på väg i samma riktning och galoppen skulle få henne i jämnhöjd med honom just där backen började och skulle tvinga hästen i skritt. Det fanns inget annat hon kunde göra än att rida med honom upp till krönet och väl däruppe skulle den branta ut-försbacken på andra sidan tvinga fram fortsatt skritt.

Hovslagen kom allt närmare men han såg rakt fram ända till dess han hörde hästen bakom sig gå över i skritt. Då såg han sig om över axeln. Det var Dede. Dede verkade förvånad. Vad var då mer naturligt än att han genom att svänga ut hästen skulle vänta till dess hon hunnit ifatt honom och att de sedan sida vid sida skulle rida vidare uppför sluttningen? Han kunde ha suckat av lättnad. Det hela hade gått i lås och gått så lätt. Man hade hälsat på varandra, här var de nu sida vid sida på väg åt samma håll med kilometer på kilometer framför sig.

Han märkte att hon först såg på hästen och sen på honom.

— Vad han är vacker, hade hon ropat när hon sett Bob. Han kunde knappast tro att det glittrande ljuset i hennes ögon och detta ansikte som var fyllt av glädje tillhörde den ungakvinna han kände från kontoret, den unga kvinnan med det behärskade, dämpade kontorsansiktet.

— Jag visste inte att ni red, var en av hennes första repliker. Jag trodde ni var gift med dom där bilarna.

— Satt igång med det nu på sista tiden, sa Ljusan Dag, jag börjar ju bli lite fetlagd och måste komma i form på något sätt.

Hon kastade en snabb sidoblick på honom från topp till tå. Såg både på sits och sadel och sa:

— Men ni har ridit förr.

— Inte på många år. Men jag tyckte ju jag var en verklig överdängare när jag var grabb uppe i östra Oregon. Brukade sticka iväg från lägret och rida ut med boskapen, red in unghästar och sånt.

På det sättet kom de till hans stora lättnad in på ett gemensamt intresse. Han berättade för henne om Bobs trick om hans sätt att snurra runt och hans plan att bemästra det, och hon höll med om att hästar måste behandlas med en viss rationell hårdhet oavsett hur mycket man älskade dem. Där var hennes Mab till exempel som hon haft nu i åtta år och som hon måst vänja av med att sparka i spiltan. Den behandlingen hade varit otrevlig för Mab men den hade botat henne.

— Ni har ridit mycket, sa Ljusan Dag.

— Jag kan faktiskt inte komma ihåg första gången jag satt på en häst, berättade hon. Jag är ju född på en ranch, vet ni, och man kunde inte hålla mig borta från hästarna. Jag måste ha varit född med kärlek till hästarna. Jag fick min första alldeles egna ponny när jag var sex år gammal. När jag var åtta kunde jag redan sitta i sadeln hela dagen lång och följa min pappa. När jag var elva år tog han med mig på min första hjort jakt. Jag skulle vara helt bortkommen utan en häst. Jag avskyr att sitta inomhus och utan Mab skulle jag väl varit sjuk och död för länge sen.

— Ni tycker om landet, undrade han och märkte samtidigt att hennes ögon skiftade i andra färger än grått.

— Lika mycket som jag hatar stan, svarade hon. Men enkvinna kan inte tjäna sitt uppehälle ute på landet. Så jag försöker väl göra det bästa möjliga av det — tillsammans med Mab.

Och därefter berättade hon mera om hur hon levat på ranchen innan fadern dött. Och Ljusan Dag blev alltmer belåten med sig själv. De höll på att lära känna varandra. Samtalet hade inte slocknat av under hela den halvtimme de hade varit tillsammans.

— Vi kommer ju nästan från samma landsända, sa han. Jag växte upp i östra Oregon och det ligger inte så långt från Siskiyou.

Nästa ögonblick kunde han ha bitit av sig tungan för hennes snabba motfråga blev:

— Hur vet ni att jag kommer från Siskiyou? Det är jag ganska säker på att aldrig ha sagt er.

— Jag vet inte riktigt, stammade han till. Jag hörde nog någonstans att ni kom någonstans därifrån.

Wolf som just då kom upp snabbfotad och skugglik fick hennes häst att skygga och drev bort den obehagliga stämningen. De talade om alaskahundar ett tag till dess samtalet åter kom in på hästar. Och hästar talade man om hela vägen upp och hela vägen ner på andra sidan kammen.

När hon talade lyssnade han till vad hon sa och följde hennes ord och samtidigt följde han sina egna tankar och intryck. Det var starkt gjort av henne att rida gränsle så här och när allt kom omkring visste han inte riktigt om han tyckte om det eller inte. Hans tankar om kvinnor var lätt lite ålderdomliga, de var de idéer han fått i sig i sin ungdoms tidiga pionjärliv när ingen kvinna någonsin sågs rida annat än i damsadel. Han hade vuxit upp under den underförstådda lögnen att kvinnor till häst inte hade två ben. Därför var det som en chock för honom att se henne sitta så manligt i sin sadel. Men han måste ju erkänna att det i alla fall såg bra ut.

Det var också två andra saker hos henne som slog honom. För det första fanns det gyllene fläckar i hennes ögon. Underligt att han aldrig märkt dem förut. Kanske hade ljuset i kontoret inte varit riktigt eller kanske syntes de bara tillfälligt-vis. Nej, de var glöd av färg. Ett sorts difust, gyllene ljus. Inte för att det var gyllene heller, men det var närmare gyllengult än någon annan färg han kände till. Det var i varje fall ingen vanlig sorts gult. En älskandes tankar är alltid färgade och det är tvivelaktigt om någon annan skulle ha kallat Dedes ögon gyllene. Men Ljusan Dags stämning tenderade åt vekhet och smultenhet och han föredrog att se på dem som gyllene och därför var de gyllene.

Och hon var så naturlig. Han hade varit beredd på att finna att hon var en ung kvinna som det var mycket svårt

att lära känna. Men här höll han på och det var ju så lätt. Det fanns ingenting högtravande i hennes sällskapsmaner — det var med de orden han gjorde skillnad mellan denna Dede på hästrygg och den Dede på kontoret han hade känt förut. Men trots att han var lycklig över hur lätt allting gick och över att de hade mycket att prata om så var han medveten om att det var en viss leda under det hela. Egentligen var det här pratet fåfängt och tomt. Han var en handlingsmänniska och han ville ha henne, ha den här kvinnan Dede Mason, han ville att hon skulle älska honom och bli älskad av honom och han ville ha hela detta underbara fullbordande här och nu. Van vid att tvinga fram skeenden, van vid att ta tag i människor och ting och böja dem enligt sin vilja kände han nu samma tvångs-mässiga inre krav på att behärska. Han ville säga åt henne att han var kär i henne, och att det bara var för henne att gifta sig med honom. Dock lydde han inte detta inre krav. Kvinnor var fladdriga varelser och här skulle viljan att behärska bara föra till misslyckande. Han kom ihåg all sin jaktlist, det långa tålamod som måste visas när man sköt vilt i hungersnöd och där en träff eller en bom betydde liv eller död. Visserligen betydde den här flickan ännu inte så mycket, men i alla fall betydde hon mycket för honom. Mer nu än någonsin, när han red bredvid henne och såg på henne så ofta som han vågade, hon så modigt manlig i sin riddräkt av manchester-sammet och dock så egentligt och uppenbart kvinna, leende, skrattande, talande, hennes ögon gnistrade, en varm rodnad av sol och sommarvind över hennes kinder.KAPITEL 13

Även nästa söndag strövade man, häst och hund genom Piedemontbergen. Och åter red Ljusan Dag bredvid Dede. Men denna gång var hennes överraskning över att möta honom blandad med en misstanke: eller rättare sagt, hennes överraskning var av ett annat slag. Den föregående söndagen hade de mötts helt tillfälligt, men att han än en gång uppenbarade sig vid hennes favorittillhåll antydde något som låg vid sidan om det rent slumpartade. Ljusan Dag märkte att hon misstänkte honom och då han kom ihåg att han sett ett stort stenbrott i närheten av Blair Park, sa han lite i förbigående att han funderade på att köpa det. Hans forna investering i ett tegelbruk hade gett honom idén och han tyckte den var god, för den gjorde det möjligt för honom att föreslå att hon skulle rida med honom för att inspektera detta stenbrott.

På det sättet tillbringade han flera timmar i hennes sällskap under vilka hon i stort sett var samma flicka som förut, naturlig, utan tillgjordhet, med glatt humör, leende och skrattande, en god kamrat som pratade om hästar med entusiasm. Hon gjorde sig vän med den buttra Wolf och uttryckte sin önskan att få rida Bob, som hon sa sig älska mer än någonsin. Det senaste tyckte inte Ljusan Dag om. Bob var full av farliga trick och han skulle inte vilja att någon annan än hans värsta ovän red hästen.

— Tror ni att jag inte känner hästar bara därför att jag är flicka, fräste hon till. Men jag har blivit avkastad tillräckligt många gånger för att inte vara överdrivet uppblåst. Och jag är ingen idiot. Jag skulle aldrig försöka rida en häst som slår bakut och vill kasta av sin ryttare. Jag är inte rädd för några andra hästar. Men ni säger ju att Bob inte slår bakut.

— Men ni har ju aldrig sett honom i farten, sa Ljusan Dag.

— Kom bara ihåg att jag sett ett par andra hästar i farten och jag har suttit på en hel del. Jag har vant Mab vid spårvagnar, lokomotiv och bilar. Hon var en färsk unghäst när jag

7* — Kungen av Klondyke

201fick henne. Knappt inriden. Och jag kommer inte att misshandla er häst.

Ljusan Dag gav efter mot bättre vetande och på en ödslig väg bytte de sadlar och tyglar.

— Kom ihåg att han är som en oljad blixt, varnade han när han hjälpte henne upp i sadeln.

Hon nickade och Bob spetsade öronen när han märkte att han hade en ny ryttare på sin rygg. Cirkusen satte igång kvickt, alldeles för kvickt för Dede som fann sig hänga runt Bobs hals under det han reste sig på bakbenen, snurrade runt och skenade iväg åt ett nytt håll. Ljusan Dag följde efter på hennes häst och såg på. Han såg att hon hastigt nog fick hästen under kontroll. När den stannat tog hon ett fast tag i tyglarna samtidigt som hon gav ett ordentligt hugg med vänster sporre så han vändes tillbaka samma väg han kommit och gjorde det nästan lika snabbt.

— Var beredd att ge honom med piskan på nosen, ropade Ljusan Dag.

Men alltför snabbt för henne snurrade Bob åter runt men denna gång höll hon sig med stort besvär borta från den ovärdiga ställningen med armarna om hans hals. Hans sken var mer bestämt denna gång men hon drog in honom i skritt och vände honom hårdhänt med sin besporrade häl. Det fanns ingenting feminint i det sätt hon behandlade honom, hennes metod var befallande och maskulin. Hade den inte varit det hade Ljusan Dag väntat att hon skulle säga att hon fått nog. Men denna lilla förberedande uppvisning hade lärt honom en del om Dedes karaktär. Och om den inte hade gjort det hade en blick på hennes grå ögon, där aningen av ett självförakt syntes eller en blick på hennes hårt sammanbitna läppar lärt honom detsamma. Ljusan Dag föreslog ingenting, han satt bara och väntade nästan med glädje på vad hon skulle företa sig när Bob skulle sätta igång igen. Och Bob fick sitt vid nästa kast. Eller rättare sagt nästa försök att kasta runt för han hade inte mer än hunnit halvvägs runt när hennes ridpiska klatschade ner på hans känsliga nos. I detta ögonblick blandades hans förvirring med överraskning och smärta ochhans framhovar som svepte fram just över vägbanan sjönk ner på marken och han stannade.

— Fint! applåderade Ljusan Dag. Ett par gånger till och han är klar. Han är klok nog att begripa när han är övermannad.

Åter försökte Bob, men denna gång hann han inte ens ett kvarts varv innan den dubbelvikta piskan slog ner på hans nos och tvang ner hans hovar på marken. Därefter fick hon honom på rätt kurs igen utan vare sig sporrar eller tyglar, det räckte med hotet om piskan.

Dede såg triumferande på Ljusan Dag.

— Får jag låta honom löpa iväg ett tag? frågade hon. Ljusan Dag nickade och hon flög utför vägen. Han såg efter henne till dess hon försvunnit bakom kröken och fortsatte att se efter henne till dess hon blev synlig på vägen tillbaka. Hon kunde verkligen sitta på en häst, tänkte han och hon var verkligen toppen. Gud, vilken hustru hon skulle vara för en karl! Hon fick de flesta kvinnor att se obetydliga ut. Och tänka sig att hon satt och knackade på en skrivmaskin veckorna igenom. Det var ingenting för henne. Hon skulle vara en karls hustru. Ha det skönt och ha siden och satin och diamanter (hans pionjäruppfattning om vad som passade på en älskad hustru) och hundar och hästar och sånt. Till sig själv sa han: »Nu ska vi se, herr Ljusan Dag, vad du och jag kan göra åt det.» Till henne sa han:

— Det är fint, miss Mason, det är fint. Det finns inte den häst som ni inte skulle förtjäna att ha. En kvinna som kan rida så! Nej, sitt kvar på honom och så rider vi till stenbrottet.

Han skrockade.

— Hörde ni att han verkligen snyftade till en aning sista gången ni klippte till honom. Hörde ni det? Och såg ni så han lät hovarna sjunka ner på marken? Som om han sprungit rakt på en stenmur. Och han är inte dummare än att han vet att hädanefter kommer precis samma stenmur alltid att stå där när han vill springa på den.

När han skildes från henne den kvällen vid infarten till Berkeley drog han sig undan mot en träddunge där han kundestå skymd och se henne rida bort ur synhåll. När han sen vände för att rida tillbaka till Oakland kom han att tänka på en sak som fick honom att flina lite sorgligt.

— Och nu är det min sak att sköta mig och köpa det där förbannade stenbrottet. Mindre kan jag inte göra för att få en förevändning att hålla på att snoka omkring här i bergen.

Men stenbrottet var förutbestämt att glömmas bort för en tid ty nästa söndag red han ensam. Den dagen kom ingen Dede på sin kastanj ef ärgade fux på vägen från Berkeley. Inte heller kom hon söndagen därefter. Ljusan Dag var utom sig av otålighet och onda aningar även om han behärskade sig på kontoret. Den samma gamla vanliga rutinen fortsatte där, även om den nu var irriterande och kunde göra honom galen. Ljusan Dag fann att han hade kommit in i ett gräl med den värld som inte tillät en man uppträda mot sin stenograf så som en man mot en kvinna. Vad hade man egentligen för glädje av att äga miljoner? frågade han en dag skrivbordskalendern när hon gått ut ur rummet efter en diktamen.

När den tredje veckan började lida mot sitt slut och ännu en ödslig söndag väntade honom beslöt sig Ljusan Dag för att tala, kontor eller inte. I enlighet med sin natur gick han rakt på sak. Hon hade arbetat färdigt och höll på att samla ihop sina pennor och sitt stenogramblock när han sa:

— Åh, en sak till, miss Mason, och jag hoppas att ni inte tar illa upp om jag är ärlig och uppriktig. Ni har hela tiden gjort intryck på mig av att vara en förståndig flicka och jag tror inte ni kommer att ta illa upp över det jag kommer att säga. Ni vet hur länge ni nu arbetat här på kontoret. Åratal, eller åtminstone flera år. Och ni vet att jag alltid varit hederlig och anständig mot er. Jag har aldrig försökt, hur säger man, försökt dra fördel av min ställning. Just därför att ni arbetat här på kontoret har jag försökt vara försiktigare än om ni inte arbetat här på kontoret, ni förstår. Men det gör mig ju inte till mindre människa för det. Jag är en ensling på sätt och vis. Ta nu inte det som en bön om vänlighet från min sida. Vad jag försöker säga er är bara att dom där två gångerna vi varit ute och ridit har betytt så mycket för mig. Och nu hop-pas jag inte att ni tar illa upp om jag frågar varför ni inte har varit ute och ridit dom här sista två söndagarna.

Han tystnade, kände sig mycket varm och bortkommen, små svettpärlor trädde fram över pannan. Hon sa ingenting till att börja med och han gick tvärs över rummet och sköt upp fönstret högre.

— Jag har varit ute och ridit, svarade hon, på andra ställen.

— Men varför ...? Han kunde på något sätt inte fullfölja frågan. Var uppriktig mot mig, uppmanade han henne. Lika uppriktig som jag är mot er. Varför har ni inte ridit i Piede-montbergen? Jag har letat efter er överallt.

— Just därför. Hon log och såg honom rakt in i ögonen en kort stund, sen lät hon blicken sjunka. Ni förstår säkert mr Harnish.

Han skakade dystert på huvudet.

— Förstår och förstår inte. Jag är inte van vid stads-maneren. Det finns saker man inte ska göra och dom tycker jag inte alls illa om att inte göra så länge jag inte har lust att göra dom.

— Men när ni vill då? frågade hon snabbt.

— Då gör jag dom. Han hade bitit ihop munnen efter att ha talat om sin vilja, men redan i nästa ögonblick tillade han: Det vill säga, för det mesta gör jag dom. Men vad jag inte fattar, det är att man inte ska göra dom saker som det inte är något fel på och som inte skadar någon. Det här att rida till exempel.

Hon lekte nervöst med pennan ett ögonblick som om hon funderade över vad hon skulle säga under det han tålmodigt väntade.

— Det här att rida, började hon, det är inte riktigt vad som kallas comme il faut. Det förstår ni väl. Ni känner världen. Ni är mr Harnish, miljonären ...

— Spelaren, avbröt han hårt.

— Och jag är stenograf på ert kontor . . .

— Ni är tusen gånger bättre än jag.. . försökte han skjuta in men blev i sin tur avbruten.

— Det är inte frågan om det. Det är en enkel och vanligsituation som man måste ta hänsyn till. Jag arbetar åt er. Och det är inte vad ni tror eller vad jag tror utan vad andra personer tror. Och det behöver man väl inte säga mer till er om, för det vet ni själv.

Hennes kalla sakliga tal gjorde henne inte rättvisa — Ljusan Dag tyckte så i alla fall när han såg hennes oroande kvinnlighet, hennes figurs rundningar, barmen som steg och föll och färgen som nu brann i hennes kinder.

— Jag är ledsen om jag skrämt bort er från er vanliga ridplats, sa han lite mållöst.

— Inte har ni skrämt mig, svarade hon med glöd. Jag är inte en dum liten barnunge. Jag har skött mig själv länge nu och det har jag gjort utan att låta mig skrämmas. Vi var tillsammans två söndagar och jag är övertygad om att jag inte lät mig bli rädd vare sig för Bob eller för er. Det är inte det det rör sig om. Jag är inte rädd för att ta vara

på mig själv. Men världen envisas med att vilja ta vara på en den med. Det är det hela. Det är vad världen skulle säga om mig och min arbetsgivare om vi regelbundet möttes och red omkring uppe i bergen om söndagarna. Det är konstigt, men så är det. Jag skulle kunna rida omkring med en av kontoristerna utan att någon sa någonting, men med er — nej.

— Men världen vet inte och den behöver ingenting veta heller, ropade han.

— Vilket på sätt och vis bara gör det hela värre. Inte ha någonting att skämmas för och ändå smyga omkring på bakvägar med en känsla av att göra någonting skamligt. Det skulle vara finare och bättre om jag helt öppet...

— tog och åt lunch med mig en dag, sa Ljusan Dag som nu anade sig till hennes tankegång.

Hon nickade.

— Det var inte just det jag tänkte på, men det kan gå lika bra. Jag skulle föredra att göra någonting helt skamlöst och låta alla känna till det hellre än att göra någonting i smyg som blev upptäckt. Jag menar ju inte att jag ber om att bli bjuden på lunch, la hon till med ett leende, men jag är säker på att ni förstår min inställning.— Men varför inte då helt öppet och utan smussel rida ut med mig i bergen? undrade han.

Hon skakade på huvudet och han tyckte att hon gjorde det med lite besvikelse och han kände en plötslig och oerhörd hunger efter henne.

— Hör hit, miss Mason, jag vet att ni inte tycker om att tala om sånt här på kontoret. Det gör inte jag heller. Det är en del av det hela. Jag antar att en karl inte anses böra tala annat än affärer med sin stenograf. Kan ni inte rida ut med mig nästa söndag så vi kan tala ut om det hela och nå någon sorts kompromiss. Ute i bergen, där kan man prata om någonting annat än affärer. Jag antar att ni sett tillräckligt av mig för att veta att jag är rätt hederlig. Jag, jag respekterar och uppskattar er och... och, ja och allt det där och jag...

Han började stamma och hans hand som låg på skrivunder-lägget på bordet skakade synbart. Han försökte få sig själv under kontroll igen.

— Jag bara vill det och vill det starkare än någonsin jag någonsin velat förut i mitt liv. Jag, jag, jag kan inte förklara det, men jag vill bara, det är det hela. Kan ni inte? Bara på söndag? I morgon?

Han anade inte att hennes tysta samtycke berodde lika mycket på svettdropparna på hans panna och hans påtagliga trångmål som på vad han sagt.

KAPITEL 14

— Naturligtvis finns det ingen möjlighet att lista ut vad en människa egentligen vill genom att lyssna till vad hon säger. Ljusan Dag skrapade Bobs upproriska öra med ridpiskan och tänkte med missbelåtenhet över vad han just sagt. Orden hade inte fört fram vad han ville ha sagt.

— Vad jag menar är att ni rakt ut säger att ni inte kom- — Men varför inte då helt öppet och utan smussel rida ut med mig i bergen? undrade han.

Hon skakade på huvudet och han tyckte att hon gjorde det med lite besvikelse och han kände en plötslig och oerhörd hunger efter henne.

— Hör hit, miss Mason, jag vet att ni inte tycker om att tala om sånt här på kontoret. Det gör inte jag heller. Det är en del av det hela. Jag antar att en karl inte anses böra tala annat än affärer med sin stenograf. Kan ni inte rida ut med mig nästa söndag så vi kan tala ut om det hela och nå någon sorts kompromiss. Ute i bergen, där kan man prata om någonting annat än affärer. Jag antar att ni sett tillräckligt av mig för att veta att jag är rätt hederlig. Jag, jag respekterar och uppskattar er och... och, ja och allt det där och jag...

Han började stamma och hans hand som låg på skrivunder-lägget på bordet skakade synbart. Han försökte få sig själv under kontroll igen.

— Jag bara vill det och vill det starkare än någonsin jag någonsin velat förut i mitt liv. Jag, jag, jag kan inte

förklara det, men jag vill bara, det är det hela. Kan ni inte? Bara på söndag? I morgon?

Han anade inte att hennes tysta samtycke berodde lika mycket på svettdropparna på hans panna och hans påtagliga trångmål som på vad han sagt.

KAPITEL 14

— Naturligtvis finns det ingen möjlighet att lista ut vad en människa egentligen vill genom att lyssna till vad hon säger. Ljusan Dag skrapade Bobs upproriska öra med ridpiskan och tänkte med missbelåtenhet över vad han just sagt. Orden hade inte fört fram vad han ville ha sagt.

— Vad jag menar är att ni rakt ut säger att ni inte kom-mer att träffa mig mer och ni lämnar skäl. Men hur ska jag veta att det är dom verkliga skälen? Kanske ni bara inte vill lära känna mig och inte vill säga det rent ut för att inte såra mina känslor. Förstår ni inte? Jag är den siste som skulle vilja tränga mig på där jag inte är önskvärd. Och om jag trodde att ni inte hade någon lust alls att träffa mig mer, då skulle jag sticka så förbannat fort att ni inte ens skulle se röken efter mig.

Dede log mot honom när han talat men hon fortsatte att tyst rida vidare. Och det leendet, tänkte han, det var det sötaste och det mest underbara leende han någonsin sett. Det fanns en skillnad mellan det leendet och varje annat leende hon någonsin gett honom förut, försäkrade han sig själv. Det var leendet hos den som kände honom en aning, hos en som just blivit början till bekant med honom. Naturligtvis var hon inte medveten om det, tänkte han nästa ögonblick. Det leendet måste komma förr eller senare när två människor började umgås. Vilken främling som helst, en affärsman, en kontorist, vem som helst skulle efter ett par tillfälliga sammanträffanden visa liknande tecken på vänskap. Det skedde, men i hennes fall gjorde det starkare intryck på honom och dessutom var det ett så sött och underbart leende. Ingen annan kvinna han känt hade någonsin lett på det sättet, det var han övertygad om.

Det hade varit en lyckad dag. Ljusan Dag hade mött henne på sidovägen från Berkeley och de hade haft många timmar tillsammans. Det var först nu när dagen började lida mot sitt slut och de närmade sig grinden vid avtagsvägen till Berkeley som Ljusan Dag hade tagit upp den allvarliga frågan.

Hon började avge sitt svar på hans sista fråga och han lyssnade med tacksamhet:

— Men anta, tänk om de orsaker jag har gett är de enda skäl jag har? Att det inte är frågan om att jag inte vill lära känna er?

— Då skulle jag driva på av hin håle själv, sa han omgående. Därför, förstår ni, jag alltid har märkt att folk som egentligen vill någonting lyssnar mycket bättre bara man väl kommit igång. Men om ni hade haft den där andra orsaken,om ni inte hade velat lära känna mig, om, ja om ni hade trott att mina känslor skulle bli sårade bara därför att ni hade ett hyggligt jobb hos mig ...

Här förlorade sig hans lugna resonemang om en möjlighet med överväldigande skräck i en känsla av att det kanske var mer än en möjlighet, att det var ett faktum och han förlorade sin tanketråd.

— Nå, i varje fall är allt vad ni behöver göra att bara säga ett enda litet ord och jag sticker. Och utan att vara arg på er, det skulle bara vara en helt vanlig otur. Så var ärlig, miss Mason, och säg mig om det är den egentliga orsaken. Jag har nästan en känsla av att det är det.

Hon såg upp på honom, hennes ögon var plötsligt fuktiga, till hälften av sårade känslor och till hälften av ilska.

— Ni är inte juste, ropade hon. Ni ger mig chansen att ljuga för er och såra era känslor för att skydda mig själv genom att bli kvitt er eller att slänga bort mitt skydd genom att säga er sanningen när ni, som ni själv sa, bara skulle stanna kvar och driva på.

Hennes kinder blossade, hennes läppar darrade men hon fortsatte att se honom öppet i ögonen.

Ljusan Dag log buttert i tillfredsställelse.

— Jag är glad, miss Mason, verkligt glad över era ord, sa han.

— Men ni kommer inte att ha någon nytta av dom. Jag vägrar att låta er dra nytta av dom. Det här är vår sista ritt tillsammans och ... här är grinden.

Hon red sin märr upp till grinden, böjde sig ner, hakade upp grinden och följde den svängande grinden in på vägen.

— Nej, nej, ni får inte, sa hon när Ljusan Dag började följa henne. Ödmjukt lydande drog han Bob tillbaka och grinden svängde igen mellan dem. Men det fanns mer att säga och hon red inte vidare.

— Hör hit, miss Mason, sa han med låg röst som skalv av uppriktighet. Jag vill verkligen försäkra er en sak. Jag leker inte med er. Jag tycker om er. Jag vill ha er och jag har aldrig menat mer allvar i hela mitt liv. Det finns ingentingohederligt i mina avsikter eller någonting sånt. Jag har helt ärliga avsikter...

Men hennes ansiktsuttryck fick honom att hålla upp. Hon var arg och hon skrattade på en gång.

— Det där sista skulle ni inte ha sagt, ropade hon. Det var som på en äktenskapsbyrå. Avsikter, fullt ärliga, åstundan, äktenskaps ingående. Men det är inte mer än vad som är rätt åt mig. Det är väl vad ni menar med att driva på som hin håle.

Solbrännan hade bleknat bort från Ljusan Dags hud sen han kommit att leva stadsliv, så rodnaden syntes blodröd när den kröp upp över halsen och sköljde ut över ansiktet. Inte kunde han i sin fruktansvärda förvirring drömma om att hon i det ögonblicket såg på honom med mer värme än någonsin tidigare den dagen. Det tillhörde inte hennes erfarenheter att få se fullvuxna karlar rodnande som småpojkar och redan ångrade hon att hon blivit så överraskad att repliken fått skärpa.

— Men hör hit, miss Mason, började han, först sakta och famlande men sen ökade hastigheten till dess att orden kom i en så strid ström att de nästan blev osammanhängande.

— Jag är en grov karl. Det vet jag. Och jag vet att jag inte vet mycket om någonting. Jag har aldrig fått någon utbildning i fint sätt. Jag har aldrig hållit på och älskat förut och jag vet inte hur man ska uppvakta mer än vad en idiot vet. Vad ni ska göra är att försöka komma förbi alla dom korkade orden och försöka få syn på karln bakom. Det är jag. Och jag menar det riktigt, även om jag inte vet hur jag ska göra.

Dede Mason hade ett lätt, fågelliknande sätt, hon fladdrade nästan från stämning till stämning och med ens var hon full av förkrosselse.

— Förlåt att jag skrattade, sa hon tvärs över grinden. Det var inget riktigt skratt. Jag blev bara så överraskad och lite sårad också. Ni förstår, mr Harnish, jag har aldrig ...

— Ni menar att ni inte är van vid ett sånt här frieri, sa Ljusan Dag. Ett sorts mitt-i-farten, tjänare-roligt-att-ses-vill-ni-inte-bli-min-frieri.Hon nickade och brast ut i skratt, Ljusan Dag stämde in i hennes skratt och misstämningen fördrevs. Han fick mod av detta och fortsatte med större självförtroende, med kyligare hjärna och ton.

— Ser ni, ni vet vad jag menar. Ni har erfarenhet i sånt här. Jag tvivlar inte på att ni haft massor av frierier. Nå, det har inte jag och jag känner mig som en fisk på torra land. Dessutom är det här inget frieri. Det är bara en säregen situation och jag vet inte vart jag ska ta vägen. Jag har väl nog bondförstånd för att inse att en man inte ska gå omkring och tala om giftermål med en kvinna bara för att han vill lära känna henne. Och det är därför jag inte vet vart jag ska ta vägen. För det första kan jag inte lära känna er på kontoret. För det andra säger ni att ni inte vill träffa mig utanför kontoret så jag kan få en chans. För det tredje är ert skäl till detta att folk kommer att prata om det därför att ni arbetar för mig. För det fjärde måste jag helt enkelt lära känna er och jag är tvungen att få er att inse att jag är hederlig och menar väl. För det femte är ni på ena sidan om grinden redo att ge er iväg och jag är här på den andra sidan och håller på att bli ganska desperat och tvingas säga någonting som gör att ni tänker över det hela en gång till. För det sjätte har jag redan sagt det. Nu till slut vill jag bara att ni ska tänka över

det en gång till.

Och när hon lyssnade till honom och gladdes åt hans allvarliga, oroade ansikte och de enkla naturliga orden som bara underströk hans allvar och drog upp gränsen mellan honom och alla de vanliga medelmän hon hade känt, då glömde hon att lyssna och sjönk ner i sina egna funderingar.

En stark mans kärlek verkar alltid tilldragande på en normal kvinna och aldrig hade Dede känt denna dragningskraft starkare än just nu när hon såg på Ljusan Dag tvärs över den stängda grinden. Inte att hon någonsin skulle kunna tänka sig att gifta sig med honom, hon hade dussinet fullt med skäl däremot, men kunde hon i alla fall inte träffa honom oftare? Han var i varje fall inte motbjudande. Tvärtom, hon tyckte om honom, hon hade alltid tyckt om honom ända från förstagången hon hade sett det magra indianliknande ansiktet och de blixtrande indianögonen. Han var karl också på andra sätt än bara med sina vidunderliga muskler. Dessutom hade han ett skimmer av romantik över sig, denne kraftige, oslipade äventyrare från norden, denne dådkraftige man och mångmiljonär som kommit ner från arktis för att brottas och kämpa så mästerligt med söderns män.

Vild som en indian, en spelare och en utsvävande sälle, en man utan moral, vars hämndbegär aldrig mättades och som trampade dem som stod honom emot i ansiktet — visst kände hon till allt ont som sagts om honom. Dock var hon inte rädd för honom. Det fanns också en innebörd i hans namn: Ljusan Dag väckte andra associationer. De fanns också i tidningarna, tidskrifterna och böckerna om Klondyke. När allt kom omkring hade Ljusan Dag en mäktig klang, en klang som rörde varje kvinnas fantasi som den rörde hennes, när hon stod med grinden mellan sig och honom och lyssnade till den längtande och passionerade enkelheten i hans ord. När allt kom omkring var Dede en kvinna med en kvinnas hela köns-fåfänga och det var denna fåfänga som kittlades av att en sådan man vände sig till henne i sitt trångmål.

Det var också annat som passerade i hennes tankar •— känslan av trötthet och ensamhet, marscherande kompanier och hela spökarméer av dunkla känslor och än dunklare längtan, och djupare och dimmigare viskningar och ekon, glömda generationers oro som nu kristalliserade sig till ny oro och som alltid oanade och osynliga, mäktiga och svåråtkomliga utgjorde livets själva ande och kärna, som under tusen olika masker och bedrägerier alltid dock skapar nytt liv. Det var en stark frestelse att bara rida med denne man i bergen. Det skulle bara bli det och ingenting mer, för hon var fast övertygad om att hans levnadssätt aldrig kunde bli hennes. Å andra sidan plågades hon inte av något av den vanliga kvinnliga rädslan eller osäkerheten. Hon tvivlade aldrig på att hon kunde ta vara på sig själv under vilka omständigheter som helst. Varför då inte? Det betydde ju så litet i alla fall.

Även i bästa fall levde hon ett vanligt enformigt liv. Honåt och sov och arbetade och det var nästan allt. Hon såg som i ett svep hela sitt eremitliv; sex dagar i veckan tillbringades på kontoret och på färjeresorna, de timmar hon kunde stjäla sig till innan hon gick till sängs för sångstumpar vid pianot, för att tvätta upp, för att lappa och laga och göra upp sin magra budget, de två kvällar i veckan hon kunde anslå till sällskapsliv, lördagseftermiddagarna och de få andra timmar hon kunde stjäla sig till för att få tillbringa tillsammans med sin bror på sjukhuset och den sjunde dagen, söndagen, hennes vederkvickelses dag då hon kunde rida ut på Mab bland bergen. Men det var ensligt att rida ensam. Ingen i hennes bekantskapskrets red. Flera bland flickorna på universitetet hade hon lyckats övertala att försöka, men efter en eller två söndagar ute på hyrda hästkrakar hade de tappat lusten. Madeleine hade haft sin egen häst och hade hållit på att rida ett par månader innan hon blev gift och gav sig iväg till södra Kalifornien. Efter några år blev man ju trött på att rida omkring i ensamhet.

Han var en sån pojk, denne stora miljonärsjätte som höll hälften av San Franciscos rikemän i skräck. En sån pojk! Hon hade aldrig kunnat drömma om denna sida i hans karaktär.

— Hur blir folk gifta? sa han. För det första så träffas dom. För det andra tycker dom om varandras utseende. För det tredje lär dom känna varandra och för det fjärde så gifter dom sig eller gifter sig inte beroende på vad dom tycker om varandra efter att ha lärt känna varandra. Men hur i fridens dar ska vi kunna få en möjlighet att ta rätt på om vi tycker om varandra eller inte, om vi inte ger oss själva den möjligheten, det fattar jag inte. Jag skulle komma på visit hos er och träffa er om jag inte visste att ni var inackorderad. Då går det ju inte.

Plötsligt, när hennes stämning skiftade, tyckte Dede att situationen var fullkomligt löjlig. Hon hade lust att skratta. Varken av ilska eller av hysteri utan bara av upprymdhet. Det var så festligt. Hon, den lilla stenografen och han, den ökände och mäktige spelaren och aktiejobbaren stod där med grinden mellan sig och över den forsade hela tiden hans ord om hur folklärde känna varandra och blev gifta. Dessutom var hela situationen omöjlig. Hon kunde helt enkelt inte fortsätta. Den här raden av undangömda träffar uppe i bergen måste bringas att upphöra. Det skulle inte bli något annat möte. Och om han efter att ha blivit nekad detta försökte uppvakta henne på kontoret skulle hon vara tvungen att säga upp en mycket bra plats och det skulle var slutet på det hela. Det var inte trevligt att tänka på men hon hade inte funnit männen, speciellt männen i staden vara vidare trevliga. Hon hade inte kunnat arbeta för sitt levebröd under många år utan att förlora sina illusioner.

— Vi ska inte smyga eller gömma oss undan, förklarade Ljusan Dag. Vi rider omkring hur öppet som helst och om någon ser oss så får dom väl göra det. Om dom pratar, vad gör det oss så länge våra samveten är rena. Säg bara ett ord och Bob kommer att bära världens lyckligaste man på sin rygg.

Hon skakade på huvudet, höll in märren som var otålig och ville ge sig iväg och som menande såg på de långa skuggorna.

— Det håller på att bli sent nu, skyndade Ljusan Dag vidare, och vi har inte beslutat någonting. I varje fall kan vi väl ta en enda söndag till, bara för att klara ut det hela.

— Vi har ju haft hela dagen på oss, sa hon. Ni vet ju mycket väl att ni med nästa söndag menar många söndagar.

— Låt det bli många söndagar då, ropade han våghalsigt under det att hon tänkte att hon aldrig hade sett honom se snyggare ut.

— Säg bara ett enda ord, sa han. Bara ett. Nästa söndag vid stenbrottet...

Hon drog åt sig tömmarna för att rida vidare.

— Godnatt, sa hon. Och ...

— Ja, viskade han med viss befallande ton.

— Ja, sa hon, hennes röst var dämpad men tydlig.

I samma ögonblick satte hon sin märr i kort galopp och gav sig iväg utan att se sig om. Hon var helt upptagen av sina egna känslor. Under det att hennes hjärna beslutit henne att säga nej och hon hållit fast vid det beslutet ända till det sista ögonblicket hade hennes läppar sagt ja. Det tycktes henne i varje fall vara läpparna som sagt det. Hon hade inte tänktgå med på det. Varför hade hon då gjort det? Hennes första förvirring och överraskning över en så oöverlagd handling gav vika för bestörtning när hon tänkte på dess innebörd. Hon visste att Ljusan Dag inte var en man man kunde leka med. Hon visste att han under denna enkelhet och pojkaktighet egentligen var en dominerande, manlig varelse och att hon bundit sig själv till en framtid som ofrånkomligen skulle präglas av storm och slitningar. Och åter undrade hon varför hon sagt ja i just det ögonblick när hon minst av allt hade en tanke på att säga ja.

KAPITEL 15

På kontoret gick allting sin gilla gång. Varken med ord eller blick antydde han att situationen var annorlunda än den alltid varit. Varje söndag arrangerade man nästa söndags ridtur men aldrig nämndes något om det på kontoret. Ljusan Dag var petnoga i sin chevalereskhet på denna punkt. Han ville inte förlora henne från kontoret. Att se henne i arbete var en oförminskelig glädje för honom. Inte heller detta missbrukade han genom att dra ut någon diktamen eller hitta på extraarbete som kunde få henne att stanna längre inför hans ögon. Ty över och bortom en sådan kärlekens själviskhet stod hans kärlek till rent spel. Han föraktade att utnyttja situationens tillfälliga fördelar. Någonstans inom honom skattade han kärleken högre än enbart ett besittande. Han ville bli älskad för sin egen skull och där skulle båda parter ha fritt fält.

Å andra sidan skulle han inte ha kunnat tänka ut en klokare taktik även om han varit den mest slipade intrigant.

Hon älskade sin självständiga frihet som en fågel, hon var den som minst av alla kunde tåla att bli hunsad in i känslor och hon uppskattade till fullo hans uppträdande mot henne. Detta gjorde hon medvetet, men djupare än detta och skirare än gå med på det. Varför hade hon då gjort det? Hennes första förvirring och överraskning över en så oöverlagd handling gav vika för bestörtning när hon tänkte på dess innebörd. Hon visste att Ljusan Dag inte var en man man kunde leka med. Hon visste att han under denna enkelhet och pojkaktighet egentligen var en dominerande, manlig varelse och att hon bundit sig själv till en framtid som ofrånkomligen skulle präglas av storm och slitningar. Och åter undrade hon varför hon sagt ja i just det ögonblick när hon minst av allt hade en tanke på att säga ja.

KAPITEL 15

På kontoret gick allting sin gilla gång. Varken med ord eller blick antydde han att situationen var annorlunda än den alltid varit. Varje söndag arrangerade man nästa söndags ridtur men aldrig nämndes något om det på kontoret. Ljusan Dag var petnoga i sin chevalereskhet på denna punkt. Han ville inte förlora henne från kontoret. Att se henne i arbete var en oförminskelig glädje för honom. Inte heller detta missbrukade han genom att dra ut någon diktamen eller hitta på extraarbete som kunde få henne att stanna längre inför hans ögon. Ty över och bortom en sådan kärlekens själviskhet stod hans kärlek till rent spel. Han föraktade att utnyttja situationens tillfälliga fördelar. Någonstans inom honom skattade han kärleken högre än enbart ett besittande. Han ville bli älskad för sin egen skull och där skulle båda parter ha fritt fält.

Å andra sidan skulle han inte ha kunnat tänka ut en klokare taktik även om han varit den mest slipade intrigant. Hon älskade sin självständiga frihet som en fågel, hon var den som minst av alla kunde tåla att bli hunsad in i känslor och hon uppskattade till fullo hans uppträdande mot henne. Detta gjorde hon medvetet, men djupare än detta och skirare änspindelväv växte hans inflytande över henne. Utan att vara påtagligt annat än i något enstaka ögonblick sveptes nätet från Ljusan Dags personlighet om henne i varv på varv. Tråd efter tråd i dessa hemliga och oanade band knöts fast. Det var dessa trådar som kunde ha sagt henne varför hon svarat ja när hon tänkt svara nej. På samma sätt kunde hon inte i framtiden ett ögonblick när det gällde ett större avgörande bryta alla det sunda förnuftets beslut och göra ännu ett oavsiktligt medgivande?

Bland andra goda följder av Ljusan Dags växande umgänge med Dede var att han inte drack lika mycket som förr. Hans behov av alkohol minskade till dess att han själv la märke till det. På sätt och vis var hon just den dämpande broms han sökte. Tanken på henne var som en cocktail. Eller i alla fall fungerade den kanske som ersättning för ett visst antal drinkar. Genom påfrestningarna i hans onaturliga stadsliv och under hans intensiva hasardspel hade han låtit sig drivas ut i alkoholströmmen. Han måste för alltid bygga en vall som kunde ge honom skydd mot denna ström, och Dede hade blivit en del av detta skydd. Hennes personlighet, hennes skratt, tonfallet i hennes röst, den ogripbara gyllene glöden i hennes ögon, hennes figur, hennes klädsel, hennes hållning till häst, varje hennes fysiska särdrag — han föreställde sig allt detta om och om igen, funderade på det och det tjänade som ersättning för mången drink eller grogg.

Trots deras allvarliga beslut var det dock något hemligt i deras sammanträffanden. I verkligheten hade de stulit sig till dessa möten. De red inte fräckt ut tillsammans inför all världens ögon. Tvärtom möttes de alltid utan att ha åskådare, hon red över den grindbemängda lilla vägen från Berkeley för att möta honom halvvägs. Inte heller red de annat än ödsliga stigar, föredrog att rida över den andra bergskedjan och röra sig bland farmare på väg till kyrkan vilka inte skulle ha känt igen Ljusan Dag ens från hans foto i tidningarna.

Han fann att Dede var en god hästkvinna, god inte bara i sin ridstil utan också i sin uthållighet. Det fanns dagar då de red hundra, hundratjugo, ja till och med hundrafyrtio kilo-meter men aldrig tyckte Dede att dagen varit för lång, inte heller syntes efter ens den hårdaste dag det allra minsta skavsår på den kastanjefärgade fuxens rygg — och det var något som Ljusan Dag alldeles särskilt fäste sig vid.

— Hon är toppen, upprepade Ljusan Dag alltid lika entusiastiskt för sig själv.

De lärde känna mycket om varandra under dessa långa och ostörda ridturer. De hade inte mycket annat än sig

själva att tala om och under det att hon fick en god kännedom om arktiska resor och guldgrävning, kunde han i sin tur drag för drag måla upp ett ständigt tydligare porträtt av henne. Hon utbredde sig om livet på ranchen under sin barndom, pratade om hästar och hundar och personer och saker till dess det var som om han sett hela hennes uppväxt och utveckling själv. Allt detta kunde han följa vidare genom hennes faders misslyckande och död då hon tvangs lämna universitetet och ge sig in i kontorsarbetet. Hon talade också om sin bror och om den långa kamp hon fått föra för att försöka få honom frisk och om hur hennes förhoppningar nu bleknade bort. Ljusan Dag tyckte att det var lättare att komma underfund med henne än vad han trott, även om han var medveten om att bakom och under allt vad han visste om henne fanns det hemlighetsfulla och förvirrade kvinno- och könsmysterier. Där, det var han ärlig nog att erkänna inför sig själv, seglade han på ett gränslöst hav, utan sjökort, utan någon kunskap och ändå tvungen att navigera.

Hans livslånga kvinnoskräck hade vuxit fram ur brist på förståelse och den hade också hindrat honom att förstå. Dede till häst. Dede plockande vallmo på en sommaräng. Dede stenograferande ner hans diktamen med hastiga streck, allt detta kunde han förstå. Men han kände inte den Dede som så snabbt växlade från stämning till stämning, den Dede som hårdnackat vägrade att rida med honom och så plötsligt sa ja, den Dede i vars ögon den gyllene glöden ständigt blossade upp eller dog bort i antydningar och viskande meddelanden som inte nådde honom. I alla sådana saker såg han könets glittrande djup, kände dess lockelse och erkände dem som oförståeliga.Det fanns ännu en sida hos henne som han var medvetet okunnig om. Hon hade läst böcker, kände till detta underliga och hemska som kallades »kultur». Och ändå förvånade det honom ständigt att denna kultur inte trängdes fram under deras samvaro. Hon pratade inte om böcker eller om konst eller annat skräp. Vanlig som han själv var fann han henne nästan lika vanlig. Hon tyckte om det enkla, hon tyckte om friluftsliv, hästar och berg, solsken och blommor. Han upptäckte en nästan ny växtvärld som hon visade för honom. Hon pekade ut alla olika arter av ek för honom, fick honom att lära känna madrono och manzanita, lärde honom namn, växt-platser och kännetecken på en oändlig rad vilda blommor, buskar, ormbunkar. Hennes skarpa vildmarkssyn var ännu ett av hans glädjeämnen. Den hade tränats ute på vidderna och det var nästan ingenting som undgick den. En dag tävlade de om vem som kunde upptäcka flest fågelbon. Och han som alltid varit stolt över sin skarpa iakttagelseförmåga fann det svårt att hålla sig före henne. Vid dagens slut låg han bara tre fågelbon före henne. Ett av dessa bestred hon mycket bestämt och själv erkände han att han faktiskt var tveksam. Han gratulerade henne och sa henne att hennes framgång måste bero på att hon själv var en fågel med en fågels skarpa syn och blixtsnabba väsen.

Ju mer han lärde känna henne ju mer övertygad blev han om denna fågelliknande egenskap hos henne. Det var därför hon tyckte om att rida, ansåg han. Det var det närmaste man kunde komma till att flyga. Ett vallmofält, en rad popplar längs en landsväg, en skreva med ormbunkar, en bergssluttnings läderbruna färg, en solglimt över en fjärran topp — allt gav upphov till en snabb glädje som nästan verkade som fågelsång. Hennes glädjeämnen fanns i de små tingen och det verkade som om hon alltid sjöng. Också i allvarligare sammanhang var det detsamma. När hon red Bob och kämpade om herraväldet med denna magnifika häst, då var hennes örnkaraktär som tydligast.

Denna hennes snabba glädje gjorde honom alltid lika lycklig. Han gladdes över hennes glädje. Hans ögon såg lika be-taget ihärdigt på hennes som hennes såg på världen omkring sig. Genom henne nådde han också fram till ett skarpare omdöme och en bättre förståelse för naturen. Hon visade honom på färger i landskapet som han inte kunde ha drömt om att de fanns där. Han hade bara känt till grundfärgerna. Alla röda nyanser var röda för honom. Svart var svart och brunt var bara helt vanligt brunt ända till dess det blev gult för då var det inte brunt längre. Han hade alltid sett purpurn röd, någonting i stil med blod, ända till dess hon lärde honom bättre. En gång red de ut på ett bergskrön där vinddrivna vallmoblomster brann mnt hästhovarna och hon föll i extas över de många bergskammarna som tornade upp sig över varandra i fjärran. Sju räknade hon till och han som hade stirrat på landskap hela sitt liv lärde sig nu för första gången vad »blånande höjder» ville säga. Därefter såg han alltid på naturens anlete med mer klarseende ögon, lärde sig känna en egen glädje över att följa de höga kammarnas täta led eller sakta begrunda de violetta sommardimmor som svävade över de fjärran höjdernas långsträckta dalar.

Men genom allt detta löpte kärlekens gyllene tråd. I början hade han varit nöjd med att bara rida ut med Dede och vara på kamratlig fot med henne men hans åtrå och hans behov för henne bara växte. Ju mer han lärde känna henne ju högre skattade han henne. Om hon hade varit högfärdig eller reserverad mot honom eller om hon bara varit ett fnittrande frun-timmersfån så skulle det varit annorlunda. Istället förvånade hon honom med sin enkelhet och sundhet, med sin stora fond av kamratlighet. Det sista var det mest oväntade. Han hade aldrig sett på kvinnan på ett sådant sätt. Kvinnan som leksak, kvinnan som blodsugare, kvinnan som nödvändighetshustru och mor till rasens barn — allt detta hade han väntat och förstått hos kvinnan. Men kvinnan som kamrat, lekkamrat och glädjekamrat, det var detta som Dede hade överraskat honom med. Och ju värdefullare hon blev desto hetare flammade hans kärlek, omedvetet färgade den hans stämma med smekningar och lika omedvetet tändes strålande eldar i hans ögon. Inte var hon heller omedveten om detta men i likhet med många kvin-nor före henne trodde hon att hon skulle kunna leka med elden och ändå undgå den storbrand hon tände.

— Snart blir det vinter, sa hon bedrövat och lite provocerande en dag. Och då blir det inte mer rida av.

— Men jag måste få träffa er i vinter i alla fall, ropade han häftigt.

Hon skakade på huvudet.

— Vi har haft det väldigt trevligt och allt, sa hon och såg med fast blick på honom. Jag kommer också ihåg ert fåniga skäl för att vi skulle lära känna varandra, men det kommer inte att föra någon vart. Det kan inte göra det. Jag känner mig själv alltför väl för att ta miste.

Hennes ansikte var allvarligt, hon var angelägen att inte såra honom, hennes blick vek inte från honom men i hennes ögon fanns detta gyllenglödande ljus — denna könets avgrund i vilken han nu inte längre var rädd att blicka ner.

— Jag har skött mig hyggligt, sa han. Jag frågar er om jag inte har det. Och det har inte varit så lätt heller, det kan jag säga er. Tänk efter bara. Inte en enda gång har jag pratat om kärlek med er fast jag har hållit på och varit kär i er hela tiden. Det är ganska mycket för att vara från en karl som alltid varit van vid att få allting precis som han vill. Jag är inte den som släpat benen efter mig när jag varit på resa. Jag tror jag skulle slå Gud fader själv om det gällde att svepa fram över isen. Och ändå har jag inte skyndat på er. Jag antar att det räcker för att visa hur mycket jag älskar er. Naturligtvis vill jag att ni ska gifta er med mig. Men har jag sagt ett enda ord om det. Inte ett skvatt. Inte ett ljud har jag släppt ur mig. Jag har varit tyst och skött mig trots att det nästan gjort mig sjuk ibland det här att bara hålla tyst. Jag har inte bett er att gifta er med mig. Jag ber er inte ens nu. Inte därför att jag inte skulle vilja. Jag vet och vet det ordentligt att ni skulle vara rätt hustru för mig. Men hur är det för er? Känner ni mig tillräckligt väl för att kunna känna er egen vilja? Han ryckte på axlarna och fortsatte:

— Jag vet inte och jag kommer inte att chansa på det nu. Ni måste vara klar över om ni tror ni skulle kunna stå utmed mig eller inte och jag spelar ett försiktigt konservativt spel. Jag kommer inte att förlora det bara för att jag inte tittat ordentligt på mina kort.

Detta var en typ av uppvaktning som låg utanför Dedes erfarenhet. Hon hade heller aldrig hört talas om något som liknade den. Dess brist på eldighet gav henne också en chock som hon bara kunde bemästra genom att komma ihåg hur hans hand förr hade skakat och genom att komma ihåg den passion hon hade märkt hos honom just denna dag och märkt varje dag i hans blick och stämma. Sen kom hon också ihåg vad han sagt henne för några veckor sen:

— Ni vet kanske inte vad tålamod är, hade han sagt och därefter hade han berättat för henne om hur han sköt ekorrar med gevär den gången då han och Elijah Davies hade svultit vid Stewart River.

— Därför, sa han, måste vi för att få en hederlig uppgörelse fortsätta att träffas den här vintern. Antagligen har ni inte beslutat er ännu ...

— Men det har jag, avbröt hon honom. Jag skulle aldrig våga tillåta mig själv att börja tycka om er. För mig skulle det inte föra någon lycka med sig. Visst tycker jag ni är en bra människa, mr Harnish, men mer än det kan

det aldrig bli.

— Det är därför att ni inte tycker om mitt sätt att leva, anklagade han och tänkte själv på de sensationella bilturer och den allmänna lastbarhet tidningarna hade anklagat honom för. Han undrade om hon i jungfrulig blyghet skulle förneka all kännedom om dessa anklagelser.

Till hans förvåning var hennes svar direkt och otvetydigt:

— Nej, det gör jag inte.

— Jag vet att jag har varit lite korkad på ett par av dom där turerna så jag lät mig bli omtalad i pressen, började han sitt försvarstal och jag har hållit ihop med ett ganska hårt gäng...

— Det är inte det jag menar, sa hon, även om jag känner till också det och inte direkt kan säga att jag uppskattat det. Men det är ert liv i allmänhet, era affärer. Det finns kvinnor här i världen som skulle kunna gifta sig med en man som nioch bli lyckliga men jag skulle inte kunna det. Och ju mer jag brydde mig om en sån man ju olyckligare skulle jag bli. Ni förstår, min vantrivsel skulle ju göra honom olycklig också. Jag skulle göra ett misstag och han skulle göra ett lika stort misstag han även om hans misstag inte skulle träffa honom så hårt eftersom han i alla fall skulle ha sina affärer.

— Affärer! flämtade Ljusan Dag. Vad är det för fel på mina affärer? Jag spelar hederligt. Det finns ingenting skumt i dom. Och det är mer än vad man kan säga om de flesta affärer vare sig om de stora bolagen eller de svindlande, ljugande småhandlarna. Jag spelar rakt efter spelets regler och jag behöver varken bedra eller bryta mitt ord.

Dede kände lättnad över att samtalsämnet förändrats och att hon samtidigt fått en möjlighet att säga vad hon verkligen tänkte.

— I det antika Grekland, började hon pedantiskt, ansågs den man vara en god medborgare som byggde hus, planterade träd... Hon fullföljde inte citatet utan drog istället snabbt slutsatsen:

— Hur många hus har ni byggt? Hur många träd har ni planterat ?

Han skakade avvaktande på huvudet ty han förstod ännu inte vart hon syftade.

— Förra vintern till exempel, fortsatte hon, gjorde ni en corner i kol.

— Den var bara lokal, skrattade han, bara lokal. Och jag drog fördel av bristen på järnvägsvagnar och strejker i British Columbia.

— Men ni högg inte fram något av detta kol själv. Trots det lyckades ni pressa upp priset till fyra dollar per ton och förtjänade grymt med pengar. Det var er affär. Ni tvang fattiga människor att betala dubbelt för sitt kol. Visst spelade ni hederligt, som ni säger, men ni körde ner era händer i deras fickor och plundrade dem på deras pengar. Jag vet. Jag har en kolkamin i mitt vardagsrum i Berkeley. Och i stället för att få betala elva dollar tonnet för Rock Wellskol fick jag betala femton dollar den vintern. Ni körde upp mig på fyradollar. Det kunde jag sti ut med. Men det var tusentals av de verkligt fattiga som inte kunde det. Kanske kan ni kalia det lagligt spel, men jag kan bara se det som öppet rofferi.

Ljusan Dag bragtes inte ur fattning. Detta var ingen nyhet för honom. Han kom ihåg den gamla gumman som gjorde vin uppe i Sonomabergen och alla de miljoner som i likhet med henne var skapta enbart för att plundras.

— Nej men lyssna nu ett ögonblick, miss Mason, visst kan jag hålla med er om att ni fått mig ställd en aning men ni har sett mig sköta mina affärer länge nu och ni vet att jag inte brukar plundra de fattiga. Jag jagar storgubbar. Dom plundrar de fattiga och jag plundrar sen dom själva. Kolaffären var bara en olycklig tillfällighet. Jag var inte ute efter dom fattiga den gången utan efter storgubbarna och jag fick ner dom till slut. Dom fattiga råkade stå i vägen och dom fick en smäll, det var det hela.

— Förstår ni inte, fortsatte han, att hela spelet är hasard. Alla spelar på ett eller annat sätt. Farmarna spelar mot

vädret och mot de framtida priserna på jordbruksprodukter. United States Steel Corporation gör detsamma. En mängd affärsmän rånar dom fattiga. Men det har aldrig varit mitt sätt att göra affärer. Ni vet väl det. Jag har alltid gett mig på rånare.

— Jag fick inte riktigt fram det jag ville säga, erkände hon. Vänta ett ögonblick.

De red en stund i tysthet.

— Jag ser det klarare än jag kan uttrycka det, men det är ungefär så här. Det finns ärligt arbete och det finns arbete som inte riktigt är, ja, som inte är riktigt ärligt. Jordbrukaren plöjer marken och producerar säd. Han skapar någonting som är till nytta för mänskligheten. Han skapar verkligen något. Säd som kommer att mätta de hungrande.

— Sen sätter järnvägarna, uppköparna och börsspelarna igång att plundra honom på just denna säd, föll Ljusan Dag in.

Dede log och höll opp sin hand.

— Ett ögonblick. Ni får mig att tappa tråden. Det betyder ingenting om de plundrar honom tills han svälter ihjäl. Huvudsaken är att det vete han skördade fortfarande existerar i värl-den. Det existerar, det finns. Förstår ni inte? Jordbrukaren skapade någonting, låt oss säga att han fick fram tio ton vete. Dessa tio ton vete finns. Järnvägarna forslar det till marknaden, till förbrukarna. Också det är hederligt, det är som om någon ger er ett glas vatten eller tar bort smolk ur ert öga. Någonting har utförts, på sätt och vis skapats precis som vetet.

— Men järnvägarna plundrar som hin håle själv, invände Ljusan Dag.

— Då är deras arbete delvis hederligt och delvis ohederligt. Om vi nu tittar på er. Ni skapar ingenting. Ingenting nytt existerar när ni är färdig med era affärer. Precis som kolet. Ni högg inte fram det, ni forslade det inte till marknaden. Ni levererade det inte. Förstår ni inte. Det är det jag menar med att plantera träd och bygga hus. Ni har aldrig planterat ett träd eller byggt ett hus.

— Jag hade aldrig trott att det fanns en enda kvinna i hela världen som skulle kunna tala affärer på det sättet, muttrade han beundrande. Och visst har ni mig fast där. Men trots det finns det en hel del för mig att säga också. Lyssna nu till mig ett tag. Jag kommer att ställa upp tre huvudpunkter. För det första: även de starkaste bland oss lever bara en kort tid, men vi kommer länge att vara döda. Livet är ett stort spelbord. Några föds med tur, andra med otur. Var och en sitter med i spelet och var och en försöker råna varje annan. Dom flesta blir själva rånade. Dom är födda idioter. Några som jag kommer dit då och ser det hela. Jag har två möjligheter. Jag kan ansluta mig till idioterna eller jag kan ansluta mig till rånarna. Som idiot vinner jag ingenting. Till och med brödsmulorna kommer att ryckas ur händerna på mig av rånarna. Jag arbetar hårt hela mitt liv och jag dör mitt i slitet. Och jag har aldrig haft en chans. Jag har inte fått någonting annat än arbete, arbete, arbete. Dom talar om arbetets ära. Men jag säger er att det finns ingen ära i den där sortens arbete. Min andra möjlighet är att sluta mig till rånarna och jag sluter mig till dom. Jag spelar ut den möjligheten för allt vad den är värd och jag vinner. Det blir jag som får bilarna, de möra biffstekarna, de mjuka sängarna.För det andra: Det är ingen vidare skillnad på att vara en halv-om-halvrånare som järnvägarna när de forslar vetet till marknaden och att vara rånare helt ut och råna rånarna som jag. Dessutom är detta halvhjärtade rån ett alltför stillastående spel för att jag skulle vilja vara med. Man vinner inte tillräckligt snabbt på det.

— Men varför vill ni vinna? undrade Dede, ni har ju miljoner sinom miljoner redan. Ni kan ju inte köra mer än en bil åt gången, inte sova i mer än en säng åt gången.

— Det är vad den tredje punkten svarar på, sa han. Människor och skapelser är så gjorda att de har olika smak. En kanin tycker om grönsaksdiet. Ett lodjur tycker om kött. Ankor simmar, kycklingar är rädda för vatten. En man samlar frimärken, en annan samlar fjärilar, den ene intresserar sig för målerier, den andre för segelbåtar och en tredje för storvilts-jakt. En anser att hästsport är livet med stort L och en annan tycker att skådespelerskor är det bästa han kan få. Dom kan inte hjälpa sin smak. Dom bara har den och vad ska dom göra åt det? Jag, jag

tycker om hasardspel. Jag vill spela. Jag vill spela högt och spela snabbt. Jag bara är sån. Och jag spelar.

— Men varför kan ni inte göra gott med era pengar?

Ljusan Dag skrattade.

— Göra gott med era pengar! Det är som att klappa till Gud själv i ansiktet. Som att säga honom att Han inte vet vidare värst hur Han ska sköta den här världen Han gjort och att man skulle vara väldigt tacksam om Han ville hålla sig borta ett tag så man fick chansen att rätta till det. Jag håller mig inte sömnlös om nätterna genom att fundera på Gud så jag ser det på ett annat sätt. Skulle det inte vara festligt att gå omkring med knogjärn och spikklubba och slå in skallen på folk och plocka dom på alla deras pengar till dess man fått ihop en ordentlig summa och sen börja ångra mig och gå omkring och plåstra ihop dom huvuden som dom andra rånarna slår in? Välj själv. Det är vad det innebär att göra gott med pengar. Då och då blir någon av rånarna vek om hjärtat och börjar köra ambulans. Det är vad Carnegie gjorde. Han slog

225in skallar under verkliga fältslag i Homestead, han var en verklig skallinslagare i parti, plundrade idioterna på några hundra miljoner och nu går han omkring och låter pengarna droppa ner på dom igen. Lustigt? Tycker ni det?

Han rullade en cigarrett och såg på henne med road nyfikenhet. Hans svar och hans hårda generaliseringar från en hård skola förvirrade henne och hon föll tillbaka till en tidigare ställning.

— Jag kan inte diskutera med er och det vet ni. Oavsett hur rätt en kvinna än må ha har männen en sån ton ... nå, vad de än säger så låter det troligt och ändå är kvinnan säker på att de har fel. Men det finns en sak, skapandets glädje. Kalla det spel om ni vill, men trots det tycker jag att det är mer tillfredsställelse att skapa någonting, att göra någonting än att bara låta tärningarna kastas ut ur en spelkopp hela dagen lång. Ibland till exempel när jag behöver motion eller när kolet kostar femton dollar tonnet tar jag och ryktar Mab och borstar henne en halvtimme. Och när jag sen ser hur ren, hur glänsande och sidenmjuk hon ser ut känner jag tillfredsställelse över vad jag uträttat. Det måste vara likadant med en man som bygger ett hus eller planterar ett träd. Han kan se på det. Han gjorde det. Det är hans händers arbete. Även om någon som ni kommer dit och tar hans träd från honom finns det fortfarande kvar och han har fortfarande planterat det. Det kan ni inte råna honom på, mr Harnish. Hur många miljoner ni än har. Det är skapandets glädje och det är en starkare glädje än spelets. Har inte ni själv gjort saker — en timmerstuga uppe vid Yukon, eller en kanot eller en flotte eller någonting? Och kommer ni inte ihåg hur tillfredsställd ni kände er under det att ni arbetade med det och efter det var färdigt.

Under det att hon talade arbetade hans hjärna med de associationer hon frammanat. Han såg den öde platån vid Yukons flodstrand och han såg timmerstugorna och lagerskjulen resa sig och han såg alla de timmerkojor han byggt och sina sågverk som arbetade dag och natt i tre skift.

— Banne mig, miss Mason, på sätt och vis har ni rätt.Jag har byggt hundratals stugor däruppe. Visst kommer jag ihåg hur stolt jag var och hur glad jag var när de reste sig. Jag är stolt nu med när jag tänker på dom. Och där fanns Ophir, den värsta, den mest öde och uttorkade lilla bäck ni någonsin sett. Den gjorde jag till det stora Ophir. Jag lät leda dit vatten från Rinkabully hundratrettio kilometer bort. Dom sa att jag inte skulle lyckas, men jag klarade det och jag klarade det själv. Dammar och vattenrännor kostade mig fyra miljoner dollar. Men ni skulle ha sett Ophir sen. Kraftverk, elektriskt ljus och på avlöningslistorna hundratals män som arbetade natt och dag. Jag tror jag förstår lite av vad ni menar med att ha skapat någonting. Jag skapade Ophir och det var toppen fan ta mig, förlåt mig. Jag hade inte menat att svära. Men Ophir! Visst är jag stolt över det nu. Lika stolt som sist jag såg den.

— Och där vann ni någonting som betydde mer än bara pengar, uppmuntrade Dede honom. Vet ni vad jag skulle göra om jag hade mängder av pengar och absolut måste fortsätta att delta i af färsspelet? Jag skulle ta sydsluttningarna och västsluttningarna på dom här kala kullarna. Jag skulle köpa in dom och plantera eucalyptus på dom. Det skulle jag göra bara för nöjet att få göra det men jag antar att om jag hade spelådran i mig på samma

sätt som ni då skulle jag göra det ändå och tjäna pengar på träden. Och där kommer jag tillbaka till vad jag sagt förut. I stället för att höja priset på kol, utan att ge ett gram kol till marknaden så skulle jag skapa tusentals och åter tusentals famnar ved — skapa någonting där det förut ingenting fanns. Och alla som reste över på färjorna skulle titta upp mot de här skogbeklädda höjderna och känna sig glada. Vem kände sig glad över att ni la till fyra dollar per ton på Rock Wellskolet?

Det var Ljusan Dags tur att vara tyst ett tag under det att hon fick vänta på svar.

— Skulle ni tycka bättre om om jag gjorde såna saker? frågade han till sist.

— Det skulle vara bättre för världen och bättre för er, svarade hon diplomatiskt. KAPITEL 16

Hela den följande veckan kände alla på kontoret på sig att Ljusan Dag höll på med någonting stort och nytt. Bortsett från några obetydliga småaffärer hade han inte visat intresse för någonting på flera månader. Nu däremot var han nästan oavbrutet försjunken i djupa tankar, gjorde oväntade och långvariga turer över bukten till Oakland eller satt tyst och orörlig vid sitt skrivbord timme efter timme. Ibland kom någon person till honom för en konferens. Det var nya ansikten, en annan typ av män än de som vanligen besökte honom.

På söndag fick Dede höra vad det rörde sig om.

— Jag har funderat en hel del på vårt samtal, började han

och jag har tyckt att jag skulle göra ett försök. Och jag har en idé som kommer att få håret att resa sig på ert huvud. Det är vad ni kallar hederligt och samtidigt är det det mest förbaskade hasardspel man någonsin kunnat ge sig in på. Hur skulle det vara om man planterade minuter i parti? Fick två minuter att växa fram där det bara funnits en minut förut? Visst — dessutom plantera ett par träd också, låt oss säga några miljoner träd. Kommer ni ihåg det där stenbrottet jag låtsades studera? Gott, jag kommer att köpa det. Jag kommer att köpa bergen också, ända härifrån bort till Berkeley och vidare ner mot San Leandro. Jag äger flera av kullarna redan för den delen. Men det är oss emellan. Måste hållas tyst med. Jag kommer att hålla på att köpa upp mark en lång tid framåt innan någon kan gissa sig till vad jag vill och jag vill ju inte att priserna ska börja hoppa höjdhopp. Ser ni den där kullen därborta? Den är min kulle och den sträcker sig nerför sluttningen genom Piedemont och längs dom där kullarna ända bort till Oakland. Och det är ett intet mot vad jag kommer att köpa. ♦

Han tystnade triumferande.

— Allt det för att få två minuter att växa där det baraväxte en förut? frågade Dede samtidigt som hon skrattade hjärtligt åt hans hemlighetsmakeri.

Han stirrade fascinerat på henne. Hon hade ett så öppet och pojkaktigt sätt att kasta huvudet bakåt när hon skrattade. Och hennes tänder var en ständig glädjekälla för honom. De var inte små, dock var de regelbundna och utan en skavank, han ansåg att de var de friskaste, vitaste, vackraste tänder han någonsin sett. Under flera månader nu hade han gått omkring och jämfört dem med tänderna på varje kvinna han träffat.

Han kunde inte fortsätta förrän hon skrattat färdigt.

— Färjeförbindelserna mellan Oakland och San Francisco är under all kritik, de sköts av det sämsta bolaget i Förenta staterna. Ni far över varje dag. Sex dar i veckan. Det blir tjugofem dagar i månaden, trehundra dagar om året. Hur lång tid tar det för er att komma över? Fyrtio minuter om ni har tur? Jag kommer att skeppa er över på tjugo minuter. Om det inte är detsamma som att låta två minuter växa fram där det bara växt en förut kan ni hugga huvudet av mig. Jag kommer att spara in tjugo minuter åt er var tur. Det blir fyrtio minuter om dagen, gånger trehundra, summa tolvtusen minuter om året, bara för er, bara för en enda människa. Låt oss se, det är hela tvåhundra timmar. Om jag nu spar in tvåhundra timmar om året för tusentals andra människor — det är väl att skörda va?

Dede kunde bara nicka andlöst. Hon hade smittats av hans entusiasm även om hon inte hade någon ledtråd till hur denna tidsinbesparing skulle kunna genomföras.

— Följ med, sa han. Låt oss rida upp på den där kullen och när jag fått upp er till krönet där ni har lite utsikt så ska jag prata förnuftigt.

En liten gångstig ledde ner i ravinens torra flodfåra, de korsade den innan de kunde börja ta sig uppåt. Sluttningen var brant och täckt av risiga snår och buskar i vilka hästarna slant och kanade. Bob blev plötsligt trött på det hela, han vände snabbt och försökte ta sig förbi Mab neråt. Märren slungades åt sidan in i den tätare snårskogen där hon nästan föll. När hon återfick balansen kastade hon hela sin tyngdmot Bob. Båda ryttarnas ben fastnade i klämman och när Bob satte iväg utför höll Dede nästan på att slitas ur sadeln. Ljusan Dag drog in sin häst tills den satte sig på hasorna samtidigt som han släpade upp Dede i sadeln igen. Ett regn av löv och kvistar föll över dem och olyckstillbud följde på olyckstillbud ända till dess de kom upp på krönet trötta och sönderklösta men lyckliga och upprymda. Här skymde inga träd deras sikt. Den höjd på vilken de stod sköt ut framför de andra så deras synfält kom att omfatta tvåhundrasjuttio grader. På slättlandet vid bukten låg Oakland och tvärs över vattnet syntes San Francisco. Mellan de två städerna syntes de vita färjorna på vattnet. Åt höger hade de Berkeley och åt vänster låg de små samhällena mellan Oakland och San Leandro. Direkt under dem var Piedemont, med dess planlöst utströdda byggnader och små fläckar odlad mark. Från Piedemont rullade landet i våg på våg mot Oakland.

— Se på det, sa Ljusan Dag och svepte ut med armen. Här finns etthundra tusen människor och det finns ingen orsak varför det inte skulle bo en halv miljon här. Där finns möjligheten att låta fem människor växa fram där det nu bara finns en. Kort sagt är min plan följande: Varför bor inte fler människor i Oakland? Det finns inga snabba förbindelser med San Francisco och dessutom är Oakland ett sovande samhälle. Det vore egentligen mycket bättre att bo här än i San Francisco. Antag nu att jag köper upp alla spårvägarna i Oakland, Berkeley, Alameda, San Leandro och de andra samhällena, slår ihop dem till ett företag under en enda sakkunnig ledning? Antag att jag minskar restiden till San Francisco med hälften genom att bygga ut en stor pir nästan fram till Goat Island och upprättar en färjeförbindelse med moderna topputrustade båtar? Då kommer ju folk att vilja bo på den här sidan. Bra. Dom kommer att behöva mark att bygga på. Så först av allt köper jag upp jord. Men marken är billig här nu. Varför det? Därför att det ligger ute på landet, det finns inga spårvägar, inga snabba förbindelser och ingen har en aning om att de kommer att byggas. Men jag kommer att bygga spårvägar. Det höjer markvärdet illa kvickt. Sen säljer jag mark itakt med att folk börjar vilja köpa när färjorna går snabbare och förbindelserna blivit bättre.

— Förstår ni? Jag gör marken värd mera genom att bygga ut kommunikationerna. Sen säljer jag marken och får det värdet och därefter finns kommunikationerna och de forslar folk fram och åter och tjänar in stora pengar hela tiden. Man kan inte förlora. Och det finns fler miljoner i det hela. Jag kommer att lägga beslag på en del av stranden och av tidvattenlandet. Låt oss säga sträckan mellan den gamla piren och min nya pir. Det är grunt där. Jag kan fylla ut och muddra upp och anlägga ett helt hamnsystem av kajer och dockor som kan ta emot hundratals fartyg. San Franciscos hamn är överfull, den har inte plats för fler fartyg. Med hundratals fartyg över på den här sidan lassande och lossande direkt till och från de tre stora järnvägsbolagens godsvagnar kommer fabriker att anläggas här i stället för i San Francisco. Det betyder industritomter. Det betyder att jag kommer att köpa upp industritomterna innan någon anar vad som är i görningen. Industrier betyder tiotusentals arbetare och deras familjer. Det betyder fler hus och fler tomter och för mig betyder det att jag kan sälja mark åt dom. Och tiotusentals familjer betyder tiotusentals avgifter dagligen på mina spårvagnar. Den växande befolkningen kommer att betyda fler affärer, fler banker, fler av allt. Och det betyder mig det, för jag kommer att finnas till hands med affärstomter lika väl som bostadstomter. Vad tycker ni om det hela?

Innan hon hunnit svara var han åter igång, i fantasin såg han redan denna hans drömmars nya stad som han byggde på Alamedas kullar vid Orientens port.

— Vet ni — jag har slagit upp det — att Firth of Clyde där man bygger alla de stora stålfartygen, den är inte hälften så bred som Oakland Creek där nere där alla dessa gamla vrak ligger. Varför är inte den Firth of Clyde? Därför att Oaklands kommunalmyndigheter tillbringar hela sin tid med att debattera om plommon och druvor.

Det behövs någon som kan se i stort och därefter behövs organisation. Jag! Jag skapade inte Ophir för ingenting. Och så fort det hela kommitigång kommer annat kapital att strömma in. Allt jag ska göra är att sätta det hela igång. »Mina herrar», kommer jag att säga, »här finns alla de naturliga förutsättningarna för en storstad. Gud själv har gett oss dessa förutsättningar och han har ställt mig här för att jag skulle kunna se dom. Vill ni lossa ert te och ert siden från Asien och sända det rakt österut? Här finns kajer för era ångare och här finns järnvägarna. Vill ni ha fabriker med direkta sjö- och järnvägsförbindelser? Här finns tomter och här finns en modern, tiptop stad med alla de senaste bekvämligheterna för er och för era anställda.

— Sen är det vattenfrågan. Jag äger så gott som alla vattentillgångarna. Varför inte också äga vattenverket? Det finns nu två vattenbolag i Oakland som slåss som marskatter och båda är nästan bankrutta. En storstad behöver ett gott vatten. Dom kan inte ge det. Dom är småföretag. Det ligger pengar där. Det ligger pengar överallt. Allting hänger ihop. Varje enskild förbättring får värdet av allt annat att stiga. Det står människor bakom den där värdestegringen. Ju fler människor som packar ihop sig på en fläck ju värdefullare blir marken på den fläcken. Och det här är platsen där folk kan packa ihop sig. Titta bara på den! Ni skulle aldrig kunna hitta ett bättre ställe för en storstad. Allt som behövs är folkmassan och jag kommer att sätta igång en rusning som kommer att flytta hit ett par hundra tusen människor på mindre än två år. Och vad mer är, det kommer inte att vara en av dessa såp-bubbleliknande markspekulationer. Det kommer att vara hederligt. Om tjugo år kommer en miljon människor att bo på den här sidan om bukten. Hotell är en annan sak också. Det finns inte ett hyggligt ett i hela stan. Jag kommer att bygga ett par hypermoderna hotell som kommer att få folk att gnugga sig i ögonen. Jag bryr mig inte om om dom går med förlust i flera år. Det intryck dom gör kommer att pumpa in pengar i mina andra företag. Och visst kommer jag att plantera euca-lyptus, miljoner av eucalyptus på kullarna här.

— Men hur ska ni göra allt det här? frågade Dede. Ni har inte nog med pengar för allt vad ni planerat.

— Jag har trettio miljoner och om jag behöver mer kanjag låna på jord och annat. Räntan på inteckningarna kommer inte på långt när att äta upp markvärdestegringen och hela tiden kommer jag att sälja mark.

Under de följande veckorna var Ljusan Dag en upptagen man. Större delen av sin tid tillbringade han i Oakland och blott sällan syntes han på sitt kontor. Han tänkte flytta över kontoret till Oakland, men, som han sa till Dede, först måste förberedelserna ske och ske i hemlighet. På söndagarna brukade de nu se ut över staden och dess jordbruksdistrikt från än det ena, än det andra krönet. Han pekade ut för henne de landområden han senast inköpt, först bara fält och jordplättar här och där, men sedan alltefter det att veckorna gick blev de ännu fria jordfläckarna allt sällsyntare och sällsyntare till dess de låg som öar omgivna av Ljusan Dags ägor.

Detta hade inneburit ett snabbt arbete i oerhörd omfattning, ty det dröjde inte länge innan Oakland och dess omgivning började känna av de oerhörda inköpen. Men Ljusan Dag disponerade kontanter och det hade alltid varit hans metod att slå till snabbt. Innan andra ännu hunnit få upp ögonen för haussen hade han i stillhet genomfört många saker. Hans agenter köpte upp hörntomter och hela kvarter mitt inuti affärs-distriktet, de köpte upp vidsträckta ytterområden för industritomter och samtidigt pressade Ljusan Dag fram koncessioner genom stadsfullmäktige genom vilka han erövrade de två nedhasade vattenbolagen och de åtta eller nio självständiga spår-vägsbolagen, fick Oakland Creek i sin hand och kunde lägga beslag på tidvattenlandet i bukten för sina kajer och hamnanläggningar. Man hade hållit på att processa om tidvattenlandet under många år, men Ljusan Dag tog tjuren vid hornen, köpte ut de privata ägarna samtidigt som han hyrde området av stadens fäder.

När Oakland väl vaknade upp och såg sig stå inför denna exempellösa verksamhet inom alla områden och staden upphetsat började fråga sig vad som menades, då inköpte Ljusan Dag i hemlighet både den ledande republikanska tidningen och den ledande demokratiska och flyttade öppet in i sitt nya kontor. Detta var naturligtvis omfångsrikt. Det upptog fyrahela våningar i den enda moderna affärsbyggnad som fanns i staden, den enda byggnad man inte skulle behöva riva, som Ljusan Dag uttryckte det. Där fanns avdelning efter avdelning, tjoget fullt och hundratals stenografer och kontorister. Som Ljusan Dag sa till Dede:

— Jag har nu fler bolag än man orkar hålla räkning på. Där är Alameda & Contra Costa Land Syndikate, Consolidated Street Railways, Yerba Buena Ferry Company, United Water Company, Piedemont Realty

Company, Fairwiew and Portola Hotel Company och ett halvt dussin till som jag måste slå upp i anteckningsboken för att komma ihåg, där ha ni Piedemont Laundry Farm, och Redwood Consolidated Quarries. Jag började med att ta hand om stenbrottet och sen höll jag bara på tills jag fick dom allihop. Och mitt storvarv har jag inte ens skaffat ett namn på ännu. Jag märkte ju att jag måste ha färjor och då beslöt jag mig för att låta bygga dom själv. Dom kommer att vara klara när piren är klar att ta emot dom. Det här är banne mig bättre än poker. Och så har jag haft glädjen att få klämma åt rövarhopen också. Gangsterna från vattenbolagen skriker än. Dom klippte jag verkligen i solar plexus. Dom var ju nästan färdiga när jag kom och gjorde slut på dom.

— Men varför hatar ni dom så mycket? frågade Dede.

— För att dom är såna fega kräk.

— Men ni själv spelar ju samma spel ni.

— Ja, men inte på samma sätt. Ljusan Dag såg tankfullt på henne. När jag säger fega kräk, då menar jag just precis det — fega kräk. Dom låtsas vara spelare och ändå finns det inte en på tusen av dom som har ryggrad nog att vara spelare. Dom är bara bluff. Små harpaltar som ger sig ut för att vara stora stygga vargar. Dom sätter iväg och lovar alltid att slita sönder och sätta i sig något företag men så fort det börjar dra ihop sig till allvar så vänder dom baken till och sticker sig undan i buskarna. Se bara hur det går till. När storkillarna ville sälja ut Little Copper på börsen så sände dom upp Jakey Fallow till New Yorkbörsen och han skrek: »Jag köper rubbet av Little Copper för femtiofem.» Då stod Little Copper i femtiofyra. På en halvtimme hade dom där hararna — finansmän-nen som vissa folk kallar dom — drivit upp Little Cooper till sextio. Och en timme senare flydde de för allt vad tygen höll och slängde Little Copper överbord för fyrtiofem och till och med för fyrtio. Dom är bara storgubbarnas hjälpredor. Lika snabbt som dom rånar dumhuvudena lika snabbt rånas dom själva av storgubbarna. Det var på det sättet som Chattanooga Coal and Iron Company blev en munsbit för tmsten under den förra paniken. Det var trasten själv som satt igång den paniken. Den var tvungen att knäcka några storbanker och klämma åt något dussin storgubbar och det gjorde den genom att sätta harpaltarna i flykt. Sen skötte harpaltarna själva om resten och trasten kammade hem Chattanooga Coal and Iron Company. Vilken karl som helst som har det minsta av kunnande och säkerhet kan sätta dom där hararna på flykt. Inte hatar jag dom väl riktigt, men jag har inte den minsta respekt för harhjärtade bluffmakare.

KAPITEL 17

Under flera månader var Ljusan Dag helt begravd i arbete. Utgifterna var fruktansvärda och inga pengar kom in. Bortsett från en allmän höjning av jordpriset hade inte Oakland tagit notis om hans intåg på dess finansiella scen. Staden väntade på att han skulle visa vad han ämnade göra och han dröjde inte med det. Han anställde de skickligaste hjärnor som fanns att få på marknaden och satte dem att sköta de olika arbetsområdena. Han tålde inga begynnelsemisstag och han hade beslutat sig för att få igång allting på rätt sätt som när han anställde Wilkinson, i det närmaste fördubblade hans lön, hämtade honom från Chicago och satte honom att organisera upp spårvägsnätet. Natt och dag arbetade banarbetarlagen längs gatorna. Natt och dag slog pålkranarna ner de stora pålarna i San Franciscobuktens gyttja. Piren skulle bli fem kilometer nen som vissa folk kallar dom — drivit upp Little Cooper till sextio. Och en timme senare flydde de för allt vad tygen höll och slängde Little Copper överbord för fyrtiofem och till och med för fyrtio. Dom är bara storgubbarnas hjälpredor. Lika snabbt som dom rånar dumhuvudena lika snabbt rånas dom själva av storgubbarna. Det var på det sättet som Chattanooga Coal and Iron Company blev en munsbit för tmsten under den förra paniken. Det var trasten själv som satt igång den paniken. Den var tvungen att knäcka några storbanker och klämma åt något dussin storgubbar och det gjorde den genom att sätta harpaltarna i flykt. Sen skötte harpaltarna själva om resten och trasten kammade hem Chattanooga Coal and Iron Company. Vilken karl som helst som har det minsta av kunnande och säkerhet kan sätta dom där hararna på flykt. Inte hatar jag dom väl riktigt, men jag har inte den minsta respekt för harhjärtade bluffmakare.

KAPITEL 17

Under flera månader var Ljusan Dag helt begravd i arbete. Utgifterna var fruktansvärda och inga pengar kom in. Bortsett från en allmän höjning av jordpriset hade inte Oakland tagit notis om hans intåg på dess finansiella scen. Staden väntade på att han skulle visa vad han ämnade göra och han dröjde inte med det. Han anställde de skickligaste hjärnor som fanns att få på marknaden och satte dem att sköta de olika arbetsområdena. Han tålde inga begynnelsemisstag och han hade beslutat sig för att få igång allting på rätt sätt som när han anställde Wilkinson, i det närmaste fördubblade hans lön, hämtade honom från Chicago och satte honom att organisera upp spårvägsnätet. Natt och dag arbetade banarbetarlagen längs gatorna. Natt och dag slog pålkranarna ner de stora pålarna i San Franciscobuktens gyttja. Piren skulle bli fem kilometerlång och kullarna vid Berkeley renrakades från hela små skogar av fullvuxna eucalyptusträd för pålningsarbetet.

Samtidigt som hans elektriska spårvägar drogs fram mellan kullarna höll lantmätarna på med att dela upp ängarna och ruta in dem i stadskvarter. Enligt de mest moderna metoder lades stadsplanen upp med svepande boulevarder och långa parksträckor. Breda väldoserade gator byggdes rakt ut över fälten med färdigställda avloppsnät och vattenledningar. Makadamet kom från hans eget stenbrott. Trottoarerna lades ut i cement så att allt en köpare behövde göra var att peka ut en tomt, välja arkitekt och sätta igång bygget. De snabba förbindelser som Ljusan Dags elektriska spårvägar gav, gjorde denna stora stadsdel tillgänglig redan från början. Långt innan färjesyste-met hade kommit igång höll hundratals bostadshus på att byggas. Profiten på tomtförsäljningen var enorm. På en dag hade hans kapitalgrepp förvandlat ett öppet jordbruksdistrikt till ett av stadens bästa bostadsområden.

Men dessa pengar som strömmade in mot honom leddes ögonblickligen ut i andra investeringar. Behovet av spårvagnar var så stort att han lät bygga upp egna verkstäder för att tillverka dem. Och även nu när markvärdet hela tiden steg fortsatte han att köpa in de bästa industri- och bostadstomterna. På Wilkinsons tillrådan byggdes praktiskt taget hela det existerande spårvägsnätet om. De lätta gammalmodiga rälsarna togs upp och ersattes av de tyngsta som tillverkades. Hörntomter på de smalaste gatorna köptes upp och gavs hänsynslöst till staden för att jämnas med marken och tillåta mjukare kurvor och högre hastighet för hans spårvagnar. Snabbgående direktlinjer från varje stadsdel i Oakland, Alameda och Berkeley ledde ut på den nybyggda piren direkt till färjeläget. Samma storstilade metoder användes i vattensystemet. Servicen måste vara tiptop om dessa väldiga investeringar i mark skulle kunna lyckas. Oakland måste omformas till en värdefull stad, och det var det han tänkte åstadkomma. Jämte de stora hotellen byggde han nöjesfält för de vanliga människorna, konstsalonger och klubblika lantvärdshus för de mer sparsmakade klasserna. Redan innan det hade blivit någon starkare befolknings-tillväxt var det en påtaglig ökning i spårvägstrafiken. Det fanns ingenting konstigt i hans planer. Det var bara sund investeringspolitik.

— Vad Oakland behöver, sa han, det är en förstklassig teater.

Efter att ha misslyckats med att intressera lokalt kapital började han därför själv bygga teatern: ty det var blott han som såg de tvåhundratusen nya innevånarna som skulle komma till staden.

Men oavsett hur pressad Ljusan Dag var reserverade han alltid söndagarna för ridturer i bergen. Men det var dock inte det regniga vinterklimatet som gjorde slut på dessa ridturer med Dede. En lördagseftermiddag på kontoret sa hon att han inte skulle kunna räkna på hennes sällskap nästa dag och när han tvang fram en förklaring sa hon:

— Jag har sålt Mab.

Under ett ögonblick var Ljusan Dag förstummad. Hennes handlande kunde innebära något så allvarligt att han inte riktigt kunde fatta det. Den luktade nästan förräderi. Hon kanske hade råkat ut för ett ekonomiskt sammanbrott. Det kunde kanske vara hennes sätt att låta honom få veta att hon tyckte sig ha sett nog av honom Eller ...

— Varför det? lyckades han få fram.

— Jag hade inte råd att behålla henne när höet stod i fyrtiofem dollar per ton, svarade Dede.

— Var det er enda orsak? frågade han och såg stadigt på henne för han kom ihåg hur hon en gång berättat för honom att hon klarat märren genom en vinter fem år tidigare när höet hade gått upp i sextio dollar.

— Nej. Omkostnaderna för min bror har gått upp också och jag tvangs till den slutsatsen att eftersom jag inte hade råd med bägge var det bättre att låta märren gå och få behålla min bror.

Ljusan Dag kände sig outsägligt nedslagen. Han kände plötsligt en stor tomhet. Vad skulle söndagarna bli utan henne ? Han trummade förvirrat med fingrarna mot bordsskivan.

— Vem var det som köpte henne? frågade han.Dedes ögon blixtrade till på ett sätt som han sedan länge kände igen. Hon var ilsken.

— Våga bara inte köpa tillbaka den åt mig, ropade hon. Och förneka inte att det var det ni hade tänkt på.

— Nej, det förnekar jag inte. Det var just precis min tanke. Men jag skulle inte ha gjort det utan att fråga er om lov först och som jag märker hur ni känner i den frågan kommer jag inte ens att fråga om det. Men ni tyckte om den där märren väldigt mycket och det är ganska hårt för er att förlora den. Och jag är ju ledsen jag med för att ni inte kommer att rida ut med mig i morgon. Jag kommer att vara totalt bortkommen. Jag kommer inte att veta vad jag ska göra av mig.

— Detsamma gäller mig, sa Dede sorgset, utom att jag kommer att hinna ifatt med syningen.

— Men jag har ingenting att sy.

Ljusan Dags tonfall var lekfullt klagande, men i hemlighet var han lycklig över hennes bekännelse om sin ensamhet. Det var nästan värt att förlora märren bara för att höra henne säga det. I varje fall betydde han någonting för henne. Han var inte fullkomligt avskydd åtminstone.

— Jag skulle önska att ni skulle tänka över det hela en gång till, miss Mason, sa han stilla. Inte bara för Mabs skull utan för min skull. Pengar betyder ju ingenting i det här fallet. Att köpa in den där hästen betyder ju för mig inte ens så mycket som det betyder för de flesta män att köpa en chokladask till en kvinna.

Han såg hur hennes ögon blixtrade till varnande och skyndade vidare för att undkomma hennes avböjande:

— Jag ska säga er vad vi ska göra. Om jag köper hästen och äger den och låter er låna den när ni vill rida någon gång så skulle det ju inte ligga något ont i det. Alla människor lånar ju hästar av varandra.

Åter såg han hennes nekande blick och åter försökte han övertala henne.

— Massor av karlar bjuder ut kvinnor på åkturer, det finns ingenting ont i det. Mannen håller ju alltid häst och vagn då. Vilken skillnad skulle det vara mellan att jag tog ut er på enåktur eller att jag tog ut er på en ridtur och höll er med häst för den?

Hon skakade på huvudet och svarade inte. Hon såg mot dörren som för att antyda att det var på tiden att detta föga affärsmässiga samtal upphörde. Han gjorde ett sista försök.

— Inser ni, miss Mason, att jag inte har en enda vän här i världen utom er? Jag menar en riktig vän. En man eller en kvinna som man är kompis med, som man är glad över att få träffa och ledsen över att vara borta från. Hegan är den man jag kommer närmast och han är miljoner mil från mig. Utanför affärslivet kan vi inte umgås. Han har ett stort bibliotek och håller sig med någon snurrig kultur och tillbringar all sin fritid med att läsa böcker på tyska, franska eller andra utländska språk. När han inte skriver dramatik och vers förstås. Det finns ingen jag är kompis med utom med er och ni vet ju själv hur lite vi träffas. En gång i veckan bara. Om det inte regnar. Jag har på sätt och vis börjat bli beroende av er. Ni har blivit en sorts ...

— En sorts vana, sköt hon leende in.

— Ja, på sätt och vis. Och det med märren och ni sitter på den som en karl och kommer vägen fram och man ser er mellan träden eller i solskenet, om nu både hästen och ni själv bara skulle försvinna, då fanns det ju ingenting som man kunde se fram emot under veckorna. Om ni bara kunde tillåta mig att köpa henne . . .

— Nej. Nej, har jag sagt. Dede reste sig otåligt men hennes ögon var fuktiga när hon tänkte på sin älsklingshäst. Tala aldrig mer om det. Om ni tror att det var lätt för mig att göra mig av med henne då har ni fel. Men jag har sett henne för sista gången och jag vill bara få glömma henne.

Ljusan Dag svarade inte och dörren stängdes om henne. En halvtimme senare konfererade han med Jones. Den före detta hisspojken och den rabiate proletären som Ljusan Dag givit ett års uppehälle för att han helt skulle kunna ägna sig åt litteratur. Men den roman han då skrivit hade varit misslyckad. Förläggare och redaktörer ville inte ens titta på den och Ljusan Dag använde nu den missnöjde författaren i denprivata hemliga underrättelsetjänst han hade varit tvungen att låta upprätta. Jones som inte tillät sig att bli överraskad av någonting efter sina förkrossande upplevelser av järnvägarnas tariffsystem på ved och träkol, han visade inte skymten av förvåning när han gavs uppdraget att ta rätt på köparen av en viss kastanjefärgad märr.

— Hur mycket ska jag ge för den? frågade han.

— Hur mycket som helst. Ni måste bara ha tag i den. Det är huvudsaken. Pruta hårt så att det inte verkar misstänkt, men köp henne. Sen fraktar ni upp henne till den där adressen i Sonomadistriktet. Mannen där förestår en liten gård som jag har däruppe. Säg honom att han ska sköta henne som sin ögonsten. Och sen ska ni bara glömma bort det hela. Säg mig inte vem ni köpt hästen av. Säg ingenting till mig utom att ni fått tag i den och levererat den. Uppfattat?

Men innan veckan hade gått till ända märkte Ljusan Dag att Dedes ögon blixtrade till på ett olycksbådande sätt.

— Har det hänt någonting? Vad är det? frågade han djärvt.

— Det är Mab, sa hon. Den som köpte henne har redan sålt henne. Om ni har haft något med det att göra, då...

— Jag vet ju inte ens vem ni sålde henne till, svarade Ljusan Dag. Och dessutom angår hon mig inte. Hon var er märr och jag har ingenting att göra med vad ni gjorde av henne. Ni har henne inte i alla fall och det är verkligen synd. Och eftersom vi nu i alla fall är inne på känsliga frågor kommer jag att ta upp en annan sak. Och ni behöver inte alls ta eld när jag talar om det, för egentligen är det inte er sak.

Hon väntade under den korta pausen och såg med misstänksamma ögon på honom.

— Det rör sig om er bror. Han behöver mer än vad ni kan ge honom. Att ni sålde den där hästen ni hade gör det inte möjligt att sända honom till Tyskland. Och det är det hans egen läkare säger att han behöver — han behöver komma till den där tyska toppspecialisten som sliter ut en människas muskler och ben och gör mos av dom och sen bygger upp dom igen. Gott, jag vill sända honom till Tyskland för att ge killen en chans.•— Om det bara vore möjligt, sa hon nästan andlöst och helt utan ilska. Men det är det inte och ni vet att det inte är möjligt. Jag kan inte ta emot pengar från er...

— Ett ögonblick bara, avbröt han henne. Skulle inte ni ta emot ett glas vatten från en av de tolv apostlarna om ni höll på att törsta ihjäl? Eller skulle ni vara alltför rädd om hans onda avsikter — hon gjorde en avvärjande åtbörd — eller alltför rädd för vad folk skulle kunna säga.

— Det är ju helt annorlunda, började hon säga.

— Hör hit nu ett ögonblick, miss Mason. Ni måste bli kvitt några fullkomligt löjliga vidskepelser. Den här penningvidskepelsen är något av det dummaste jag hört. Antag att ni höll på att ramla utför en brant, då vore det riktigt av mig att sträcka ut armen och ta fatt i er? Naturligtvis skulle det vara riktigt. Men antag bara att ni behövde något annat slags hjälp. Inte min armstyrka utan min plånboksstyrka. Då skulle det vara helt fel. Det säger dom allihop. Men varför säger dom det? Därför att rövarhanden vill att alla arma dumhuvuden ska vara hederliga och ha respekt för pengar. Om dum-huvudena inte var hederliga och inte hade respekt för pengar, hur skulle det då gå för rövarna? Fattar ni inte det? Rånarna arbetar inte med armstyrka, dom jobbar i dollar. Därför är armstyrka bara helt vanligt och naturligt under det att dollar är heliga. Så heliga att ni inte vågar låta mig låna er några stycken när ni är i nöd.

— Eller på ett annat sätt, fortsatte han sporrad av hennes stumma protest. Det är helt riktigt för mig att hjälpa er med min armstyrka om ni håller på att ramla utför en brant. Men om jag använder samma armstyrka för att hantera hacka och spade en dag och tjäna två dollar på den dagens arbete, då vill ni ingenting ha att göra med dessa två dollar. Men det är ju bara samma gamla armstyrka i ny form. Dessutom kommer det inte att vara ni som blir skyldig någonting i det här lånet. Det är inte ens ett lån till er. Det är en ren armstyrkehjälp jag ger åt er bror. Samma sak som om han höll på att halka utför en brant. Och ni är verkligen en fin en. Kommer där och skriker: Nej! och låter er egen bror falla utför stupet. Vad

9 — Kungen av Klondyke

241han behöver för att få ordning på sina ben det är den där specialisten i Tyskland och det är den armstyrka jag kan hjälpa honom med.

— Jag önskar att ni hade sett min lägenhet. Väggarna är fullhängda med tagelbetsel i hundratal. Jag har ingen användning för dom och dom kostar som hin håle själv. Men det är en massa fångar som jobbar med dom och jag fortsätter att köpa av dom. Jag har gjort slut på mer pengar på whisky under en enda kväll än vad det skulle kosta att sända ett helt dussin såna som er bror till de dyraste specialister och ge dom den bästa vård. Och kom ihåg att ni ingenting har med det här att göra. Om er bror vill se på det hela som ett vanligt lån, då kan han göra det. Det är hans sak och ni ska bara hålla er ur vägen när jag hjälper bort honom från den där klippan.

Fortfarande vägrade Dede och Ljusan Dags argument blev mer plågsamma.

— Jag kan bara dra den slutsatsen att ni ställer er i vägen för er bror därför att ni fått någon idiotisk tanke om att det här är mitt sätt att fria. Men det är det inte. Ni skulle lika gärna kunna säga att jag går omkring och friar till alla dom där tukthusfångarna jag köper tagelbetsel av. Jag har inte bett er att gifta er med mig och om jag gör det någon gång kommer jag i varje fall inte att försöka köpa mig ett ja. Och det kommer inte att vara något slingrigt när jag väl kommer att fria.

Dedes ansikte var blossande rött i ilska.

— Om ni bara visste hur löjlig ni är skulle ni hålla tyst, slängde hon ur sig. Ni lyckas verkligen med att göra allting mer pinsamt än vad någon annan karl jag träffat har gjort. Rätt som det är låter ni mig förstå att ni inte har friat ännu. Men jag tänker inte bli friad till och jag har varnat er redan från början att ni inte har en chans. Och ändå håller ni det som ett hot över mig hela tiden att ni rätt som det är en dag tänker be mig gifta mig med er. Sätt igång då och fria med en gång och få ert svar så vi får ett slut på det hela.

Han såg på henne med öppen och eftertänksam beundran.

— Jag längtar så ohyggligt efter er, miss Mason, att jaghelt enkelt inte vågar fria ännu, sa han med så komisk uppriktighet att hon kastade huvudet tillbaka med ett pojkaktigt öppet skratt.

— Dessutom, fortsatte han, har jag ju redan sagt er att jag är en gröngöling på området. Jag har aldrig uppvaktat någon förut och jag vill inte begå något misstag.

— Men ni begår ju misstag hela tiden, ropade hon impulsivt. Inte har någon man någonsin uppvaktat en kvinna genom att hålla ett frierihot som en spikklubba över hennes huvud inte.

— Det kommer jag aldrig mer att göra, sa han ödmjukt. Och i varje fall har vi kommit på sidan om ämnet. Det jag sa för en stund sen, det står jag fortfarande för. Ni står i er brors väg. Oavsett vad ni har fått för idéer i er skalle så måste ni kliva åt sidan och ge honom en chans. Kan ni inte låta mig gå och träffa honom och diskutera det hela med honom? Jag kommer att ställa det hela som en rå och hård affärsöverenskommelse. Jag satsar på att göra honom frisk, det är det hela och jag tar ränta på min investering.

Hon var synbart tveksam.

— Och kom bara ihåg en sak, miss Mason, det är hans ben, inte ert.

Fortfarande ville hon inte ge något svar och Ljusan Dag fortsatte att göra sin ställning starkare:

— Och kom också ihåg att jag kommer att träffa honom i enrum. Han är en karl och jag kan underhandla bättre med honom när det inte är några fruntimmer i närheten. Jag kommer att besöka honom i morgon.

KAPITEL 18

Ljusan Dag hade varit fullkomligt uppriktig när han sagt åt Dede att han inte hade några verkliga vänner. Fast han kände tusentals människor så pass mycket att han kunde prata med dem, och fast han hade hundratals känningar han kunde

9* — Kungen av Klondyke

243 helt enkelt inte vågar fria ännu, sa han med så komisk uppriktighet att hon kastade huvudet tillbaka med ett pojkaktigt öppet skratt.

— Dessutom, fortsatte han, har jag ju redan sagt er att jag är en gröngöling på området. Jag har aldrig uppvaktat någon förut och jag vill inte begå något misstag.

— Men ni begår ju misstag hela tiden, ropade hon impulsivt. Inte har någon man någonsin uppvaktat en kvinna genom att hålla ett frierihot som en spikklubba över hennes huvud inte.

— Det kommer jag aldrig mer att göra, sa han ödmjukt. Och i varje fall har vi kommit på sidan om ämnet. Det jag sa för en stund sen, det står jag fortfarande för. Ni står i er brors väg. Oavsett vad ni har fått för idéer i er skalle så måste ni kliva åt sidan och ge honom en chans. Kan ni inte låta mig gå och träffa honom och diskutera det hela med honom? Jag kommer att ställa det hela som en rå och hård affärsöverenskommelse. Jag satsar på att göra honom frisk, det är det hela och jag tar ränta på min investering.

Hon var synbart tveksam.

— Och kom bara ihåg en sak, miss Mason, det är hans ben, inte ert.

Fortfarande ville hon inte ge något svar och Ljusan Dag fortsatte att göra sin ställning starkare:

— Och kom också ihåg att jag kommer att träffa honom i enrum. Han är en karl och jag kan underhandla bättre med honom när det inte är några fruntimmer i närheten. Jag kommer att besöka honom i morgon.

KAPITEL 18

Ljusan Dag hade varit fullkomligt uppriktig när han sagt åt Dede att han inte hade några verkliga vänner. Fast han kände tusentals människor så pass mycket att han kunde prata med dem, och fast han hade hundratals känningar han kunde

9* — Kungen av Klondyke

243dricka med och dunka i ryggen var han en ensam man. Han lyckades inte finna den ende man eller den grupp av män han verkligen kunde vara nära vän med. Städerna byggde inte upp kamratskapet på samma sätt som Alaskas vildmarker. Dessutom var typerna andra. Å ena sidan såg han ner på och föraktade affärsmännen, å andra sidan var hans förbindelser med San Franciscos politiska bossar mest ändamålsenlig allians. Han hade känt sig mer besläktad med bossarnas och deras underhuggares franka brutalitet men de hade inte kunnat inge honom någon djupare respekt. De var alltför mycket förbrytare. I denna moderna värld var reverser mer värda än en mans ord. Men man måste se noga på reverserna. I de gamla dagarna vid Yukon hade det hela varit annorlunda. Reverser hade inte gått an. En man meddelade att han hade så och så mycket och till och med i poker togs hans ord för gott.

Larry Hegan som skickligt fyllde Ljusan Dags största krav och som hade få illusioner och än färre fördomar kunde ha blivit en kompis om det inte hade varit för hans egenheter. Han var ett underligt geni, med en visionär kraft långt över Ljusan Dags men han hade ingenting gemensamt med Ljusan Dag utanför kontorsväggarna. Han tillbringade all sin fritid bland sina böcker och det var någonting Ljusan Dag inte kunde tåla. Han hängav sig också åt ett ändlöst pjäsförfattande och hans pjäser blev aldrig annat än manuskript dessutom. Han hade varken

förståelse för eller fördrag med utomhuslivet. Han levde sitt liv innesluten bland sina böcker i en fantasivärld. I mat och dryck var han återhållsam som en munk och han avskydde all motion.

I brist på någonting annat var Ljusan Dags umgänge ett umgänge i spritens och pokulerandets tecken. Och när nu sön-dagsturerna med Dede hade upphört återföll han allt mer och mer till dessa tidsfördriv. Han byggde upp sin hämmande spritmur trägnare än någonsin. Han åkte allt oftare ut i den stora röda bilen under det att en stallknekt anställdes för att ge Bob motion. Under hans tidiga San Franciscotid hade det funnits perioder av avkoppling mellan hans affärer men nu i den största av alla hans affärer var påfrestningen oupphörlig.Denna väldiga investering i mark skulle inte kunna fullföljas till sin avkastning på en månad, inte på två eller tre. Och så komplicerad och så vidsträckt var affären att komplikationer och svåra problem ständigt dök upp. Varje dag förde sina problem med sig och när han löst dem på sitt vanliga mästerliga sätt lämnade han kontoret i sin stora bil och andades ut i lättnad i väntan på den kommande dubbla martinin. Sällan drack han sig berusad. Hans fysik var alltför stark. Istället blev han den allvarligaste typen av alkoholister, den stadigt drickande, den som medvetet och behärskat dricker, den som i genomsnitt förbrukar en betydligt större kvantitet alkohol än den oregelbundet och våldsamt drickande.

Under sex veckor i följd hade han inte träffat Dede annat än på kontoret och hade beslutat sig för att inte söka personlig kontakt med henne där. Men den sjunde söndagen övermannades han av sin längtan efter henne. Det var en stormdag. Det blåste styv sydostlig kultje och den ena regnskuren efter den andra svepte fram över staden. Han kunde inte hålla tankarna borta från henne och ständigt såg han samma bild framför sig; hon satt vid ett fönster och broderade. När det var tid för att få upp den första formiddagsdrinken till sitt rum tog han den inte. Han kände sig uppfylld av djärv beslutsamhet, tittade i sin anteckningsbok efter Dedes telefonnummer och begärde linjen.

Först svarade värdinnans dotter, men efter ett ögonblick hörde han den röst han längtat efter att höra.

— Jag ville bara säga er att jag kommer ut för att hälsa på er, sa han. Jag ville inte bara rusa dit utan att förbereda er. Det är alltihop.

— Har någonting hänt? frågade hon.

— Det ska jag säga när jag kommer fram, svarade han undvikande.

Han parkerade den röda bilen två kvarter från henne och gick till fots fram till det trevliga, spåntäckta trevåningshus i Berkeley där Dede bodde. Under ett kort ögonblick kände han en inre tvekan men redan i nästa ögonblick ringde han på dörrklockan. Han visste att det han nu gjorde var ett direktbrott mot hennes många gånger uttryckta önskan. Han visste att han nu gav henne den svåra uppgiften att som söndags-besökare ta emot den ökände och skandalomskrivne mångmiljonären Elam Harnish. Å andra sidan var han övertygad om att han inte skulle behöva utsättas för några »löjliga fruntim-mersnycker» från henne.

Däri hade han också rätt. Hon kom själv fram till dörren för att ta emot honom och skaka hand med honom. Han fick hänga upp regnrocken och hatten vid hatthyllan i den hemtrevliga fyrkantiga tamburen. Hon gjorde en gest mot salongen och sa:

— Det är fullt därinne så ni får stiga in till mig. Från salongen hördes glada ungdomliga röster och genom dess dörr kunde han se några studenter. Hon gick före honom, öppnade den högra dörren i tamburen och när han kommit in till henne stod han bortkommet stående stilla på golvet under det han såg på henne och på rummet och hela tiden försökte han låta bli att stirra. I sin förvirring hörde han inte hennes inbjudan till honom att sätta sig ned. Så detta var hennes bostad. De var så nära varandra och det att hon inte gjorde något väsen av det var förvånande trots att det var vad han väntat sig av henne. Det var nästan två rum i ett, det som han var i var tydligen vardagsrummet och det han såg in i var sovrummet. Bortsett från ett toalettbord av ek med en välordnad mängd av kammar, borstar och smakfulla kvinnliga småsaker gav det inget tecken av att användas som sovrum. Den breda schäslongen med rosa överdrag överlastad med kuddar var tydligen hennes säng men det var inte ens avlägset lik någon civiliserad säng han någonsin sovit i.

Under detta ögonblick av pinsam förvirring kunde han inte se många detaljer. Men hans allmänna intryck var ett av värme, bekvämlighet och skönhet. Det fanns inga mattor och på trägolvet såg han flera skinn av prärievarg och skogsvarg. Det som direkt drog hans blick till sig och som han såg på ett ögonblick var en hukad venus som stod på en piedestal mot bakgrunden av en bergslejonfäll som var fastsatt på väggen.

Men det var framförallt Dede själv som starkast gjorde in-tryck på hans känsla och uppfattningsförmåga. Han hade alltid tänkt mycket på att hon var ytterst kvinnlig, hennes figur, hennes hår, hennes ögon, hennes röst och hennes fågellikt skrattande sätt hade bidragit till detta. Men här i hennes egen bostad när hon var klädd i en lång, tätt åtsmitande klänning var hennes kvinnlighet uppseendeväckande. Han hade varit van att se henne bara i strikta skräddarsydda dräkter eller i riddräkt av manchestersammet och han var inte förberedd på denna nya uppenbarelse. Hon verkade så mycket mjukare, så mycket formbarare, ömmare och böjligare. Hon var en del av denna atmosfär av tystnad och skönhet. Hon passade in i den liksom hon passat in i den strikta kontorsmiljön.

— Vill ni inte sitta ner? upprepade hon.

Han kände sig som ett djur som svultit länge. Hans hunger efter henne forsade upp inom honom och han glupade i sig den utsökta matbit som ställts fram för honom. Här fanns inget tålamod och ingen diplomati. Den rakaste och mest direkta vägen var honom lång nog bara den. Och den minst lyckade han kunnat välja.

— Hör hit, sa han med en stämma som skalv av passion. Det finns en sak som jag inte vill göra och det är att fria till er på kontoret. Det är därför jag kommit hit. Dede Mason, jag vill ha er. Jag vill bara ha er.

Under det att han talade steg han fram mot henne, hans svarta ögon brann med klar eld, hans upphetsade blod gjorde hans ansikte mörkt.

Så häftigt störtade han fram mot henne att det var knappt att hon hann skrika till av ofrivillig rädsla och ta ett steg tillbaka samtidigt som hon tog fast en av hans händer när han försökte omfamna henne. I motsats till honom hade allt blod plötsligt lämnat hennes kinder. Den hand som hade avvärjt hans hand och fortfarande höll fast den skakade. Hon släppte sitt tag och hans hand föll ned utmed hans sida. Hon ville säga någonting, göra någonting för att komma ifrån situationens obehag, men hon kunde inte komma på någon intelligent tanke eller handling. Det enda hon kände var lust att skratta. Denna skrattlust var dels hysterisk men dels också spontantframvuxen ur det komiska i situationen. Med varje ögonblick tycktes den henne allt festligare. Hon kände sig som en som upplevt den fullkomliga paniken, mördarens fotsteg närmat sig, men som sedan upptäckt att det bara var en oskyldig förbipasserande som ville veta hur mycket klockan var.

Ljusan Dag var den som snabbast kunde börja handla.

— Visst vet jag att jag är en idiot, sa han. Jag antar jag sätter mig. Var inte rädd för mig, miss Mason. Jag är inte vidare farlig i verkligheten.

— Jag är inte rädd, svarade hon med ett leende under det att hon själv sjönk ner i en stol som stod bredvid hennes sykorg. Ljusan Dag såg att det flödade någonting vitt och spets-prytt fram ur den.

— Men jag måste erkänna att ni fick mig att haja till ett ögonblick.

— Det är lustigt, suckade Ljusan Dag nästan sorgset. Här är jag. Jag är stark nog att böja ihop er och slå knut på er. Jag som är van att få min vilja fram mot människor och djur och allting och jag sitter här i stolen svag och from som ett lamm. Ni kan verkligen få mig mjuk.

Dede sökte förgäves efter ett svar på hans yttrande. Hennes tankar följde henne inte. Istället sysslade det med innebörden av hans sätt att mitt i ett våldsamt frieri plötsligt stiga åt sidan för att göra ovidkommande anmärkningar. Det var mannens säkerhet som gjorde intryck på henne. Han litade på att han skulle få henne, att han hade råd att göra ett avbrott mitt i allting för att tala allmänt om kärleken och dess verkningar.

Hon märkte att hans hand omedvetet stacks ner i kavajfickan där hon visste att han förvarade sin tobak och sina cigarrettpapper.

— Ni får gärna röka om ni vill, sa hon.

Han drog upp sin hand ur fickan som om han bränt den.

— Nej, jag tänkte inte på att röka. Jag tänkte på er. Vad kan en karl göra när han vill ha en kvinna annat än fria till henne? Det är allt jag gör. Jag kan inte göra det på ett flott sätt. Det vet jag. Men jag kan tala rakt ut och det räcker för mig. Jag vill verkligen ha er. Ha er riktigt, miss Mason. Jagtänker på er nästan jämt numera. Och det enda jag vill veta är om ni, ja, om ni vill ha mig. Det är det hela.

— Jag önskar verkligen att ni inte hade frågat, sa hon mjukt.

— Det vore kanske bättre om ni fick höra lite om mig först innan ni svarade, fortsatte han utan bry sig om att hon redan svarat. Jag har aldrig i mitt liv jagat någon kvinna trots allt man sagt om mig. Allt vad ni fått läsa i böcker och tidningar om mig att jag skulle vara en kvinnotjusare det är alldeles fel. Det finns inte ett uns sanning i det. Jag antar att jag har spelat kort och supit whisky mer än de flesta men jag har aldrig rört kvinnor. Det var en kvinna som tog livet av sig en gång, men jag hade inte haft en aning om att hon längtade så mycket efter mig, hade jag vetat det hade jag gift mig med henne — inte därför att jag var kär i henne utan därför att hon inte skulle ta livet av sig. Hon var den bästa av alla dom jag sett men jag uppmuntrade henne aldrig. Det här berättar jag för er för att ni har läst om det och jag vill att ni ska veta hur jag ser på det.

— Kvinnotjusare! fräste han. Ja, miss Mason, jag ska säga er att jag egentligen har varit rädd för fruntimmer hela mitt liv. Ni är den första jag inte har varit rädd för. Och det är underligt. Jag bara dyrkar er helt enkelt och ändå är jag inte rädd för er. Kanske beror det på att ni är annorlunda än alla andra kvinnor jag sett. Ni har aldrig jagat mig. Kvinnotjusare! Men jag har ju sprungit bort från fruntimmer så länge jag kan minnas och det enda som har räddat mig från att fångas av dom är väl att jag har bra lungor och att jag aldrig fallit omkull och brutit ett ben eller så.

Ända tills jag träffade er hade jag aldrig känt någon lust att bli gift. Ja det dröjde en tid efter det jag träffat er tills jag började vilja det också. Jag tyckte om er redan från början men jag trodde aldrig att det skulle gå så långt. Ni förstår jag kan ju inte somna om kvällarna för jag bara tänker på er, och vill ha er.

Han tystnade och väntade på hennes svar. Hon hade tagit upp sitt handarbete från sykorgen, kanske för att samla tan-karna och lugna nerverna. Nu sydde hon. Eftersom hon inte såg på honom kunde han sluka henne med blicken. Han såg på hennes fasta, effektiva händer — händer som kunde kontrollera en häst som Bob, som kunde skriva på en skrivmaskin nästan lika snabbt som en man kunde prata, som kunde sy nätta små plagg och som utan tvivel också kunde spela på pianot som stod där i hörnet. Han märkte ännu en ytterligt kvinnlig detalj hos henne, hennes tofflor. De var små och bronsfärgade. Han hade aldrig kunnat drömma om att hon hade så små fötter. Den enda fotbeklädnad han hade sett henne i var promenadskor och ridstövlar. De hade inte kunnat säga något om hur nätta hennes fötter verkligen var. Dessa bronsfärgade tofflor fascinerade honom och hans blick drogs till dem gång på gång.

Det knackade på dörren och hon svarade. Ljusan Dag kunde inte undvika att höra samtalet. Någon ville tala med henne i telefon.

— Be honom ringa mig om tio minuter, hörde han henne säga och det maskulina »honom» gav honom ett skarpt hugg av svartsjuka. Nå, tänkte han, vem det än må vara skulle Ljusan Dag verkligen slåss för allt han var värd mot honom. Det som verkligen förvånade honom var att en flicka som Dede inte var gift för länge sedan.

Hon återvände, log mot honom och tog itu med sitt handarbete igen. Hans ögon gick från hennes effektiva händer till de bronsfärgade tofflorna och inom sig kunde han gå ed på att det fanns väldigt få stenografer som hon. Antagligen beror det på att hon kommer från en bra familj och hade haft en god uppfostran tänkte han, någon annan förklaring kunde inte finnas till att hon hade en sån bostad och såna kläder och ett sånt sätt att bära upp dem.

— Dom här tio minuterna håller på att ta slut, sa han.

— Jag kan inte gifta mig med er, sa hon.

— Älskar ni mig inte?

Hon skakade på huvudet.

— Tycker ni inte om mig? Inte det minsta?

Nu nickade hon och samtidigt lät hon ett roat leende spelapå sina läppar. Men det fanns ingenting föraktfullt i 1 nes leende. Hon kunde vanligtvis se det komiska i varje situation.

— Ja, det är ju i alla fall någonting man kan bygga på, meddelade han. Ni måste ju börja någon gång för att komma igång. I början tyckte jag bara bra om er och se vad det blev av det. Ni kommer ihåg att ni sa att ni inte tyckte om mitt sätt att leva. Nå, då ändrade jag på det med en gång. Jag spelar inte som jag brukade. Jag har börjat med sånt som ni kallar hederligt. Jag låter det växa fram två minuter där det förut växte en, trehundratusen människor där det förut bara växte upp hundratusen. Vid den här tiden nästa år kommer det att växa två miljoner eucalyptus uppöver sluttningarna. Tycker ni verkligen inte om mig lite mer än det allra minsta?

Hon lyfte blicken från sitt handarbete och såg på honom när hon svarade:

— Jag tycker väldigt mycket om er, men ...

Han avvaktade ett ögonblick och väntade på att hon skulle tala meningen till slut men när hon inte sa något mer fortsatte han själv:

— Jag har ju ingen överdriven hög uppfattning om mig själv så jag vet att jag inte skryter när jag säger att jag skulle bli en ganska hygglig äkta man. Ni vet ju att jag inte är den som går omkring och gnatar och finner fel. Jag förstår ju hur det känns för en kvinna som ni att vara självständig. Men ni skulle ju vara självständig om ni var min hustru. Jag skulle inte binda er. Ni kunde få göra precis som ni själv ville. Ingenting skulle vara gott nog för er. Jag skulle ge er allt ni någonsin kunde önska er . ..

— Utom er själv, sa hon plötsligt, nästan hårt.

Ljusan Dag kände sig för ett ögonblick överrumplad.

— Det vet jag inte om det är rätt. Jag skulle vara hederlig och ärlig. Och jag skulle vara trogen. Jag tycker inte något vidare om att dela mina känslor.

— Det är inte det jag menar, sa hon. I stället för att ge er själv till er hustru skulle ni ge er själv åt de trehundratusen innevånarna i Oakland, åt era spårvägar och färjebolag, åt detvå miljonerna träd ni planterar på sluttningarna. Åt allting som är affärer. Åt allting det för med sig.

— Jag skulle se till att jag inte gjorde det, sade han. Jag skulle vara den som ni helt skulle kunna bestämma över ...

— Det är vad ni tror ja. I verkligheten skulle det bli annorlunda. Hon blev plötsligt nervös. Vi måste upphöra att prata på det här sättet. Det låter nästan som om vi höll på att pruta och köpslå »Hur mycket ger ni? Jag bjuder så högt. Jag vill ha mer.» Så kan vi inte göra. Jag tycker om er men inte nog mycket för att jag skulle vilja gifta mig med er och jag kommer aldrig att tycka så mycket om er att jag kommer att vilja bli gift med er.

— Hur vet ni det? frågade han.

— Därför att jag tycker allt mindre och mindre om er. Ljusan Dag blev stum. Hans sårade känslor speglade sig tydligt i hans ansikte.

— Ni förstår mig inte, ropade hon vilt, hon började förlora sin självbehärskning. Det är inte på det sättet. Jag tycker ju om er. Ju mer jag har lärt känna er ju mer tycker jag ju om er. Och på samma gång har jag fått allt mindre lust att gifta mig med er ju mer jag lärt känna er.

Detta gåtfulla yttrande gjorde Ljusan Dags förvirring fullständig.

— Men fattar ni inte då? skyndade hon vidare. Jag skulle ha haft mycket lättare för att gifta mig med Elam Harnish när han just kom från Klondyke och jag träffade honom första gången än jag skulle kunna gifta mig med er som ni är där ni sitter framför mig.

Han skakade sakta på huvudet.

— Det där är lite för starkt. Ju mer ni lär känna en man och ju bättre ni tycker om honom ju mindre vill ni gifta er med honom. Förtrolighet leder till förakt. Det är vad ni anser, antar jag.

— Nej, nej, ropade hon. Men innan hon kunde fortsätta knackade det på dörren.

— De tio minuterna är slut, sa Ljusan Dag.

När han satt ensam i rummet såg han sig om i rammet medsina indianskt skarpsynta ögon. Det övervägande intrycket var ett av värme, bekvämlighet och skönhet men han kunde inte analysera det. Enkelheten tjusade honom, det var en dyrbar enkelhet tänkte han och större delen av vad som fanns var kvar från innan den tid då hennes far gjort bankrutt och avlidit. Han hade aldrig förr förstått att uppskatta ett vanligt skurgolv med några vargfällar på, men det slog i varje fall alla världens mattor. Det var en gåta. Han kunde inte förstå att folk kunde hitta på så mycket att skriva om. Att skriva någonting eller läsa någonting var inte detsamma som att göra någonting, och då han själv i första hand var en handlingsmänniska var detta att göra någonting det enda som han kunde fatta.

Hans blick gick från den hukande Venus till ett litet tebord med alla dess bräckliga och utsökta tillbehör och en skinande kopparkittel med glödpanna. Glödpannor kände han inte till och han undrade om hon gjorde i ordning supéer på denna, supéer för någon av dessa studenter han hört ryktas om. Det var ett par akvareller på väggen och han antog att hon målat dem själv. Det fanns foton av hästar, av gamla mästare. Under ett ögonblick fängslades han av Kristi begravning. Men ständigt återvände hans blick till denna hukande Venus. Hans enkla pionjärmedvetande tyckte att det var säreget att en fin ung kvinna skulle ha ett så fräckt, nästan syndigt föremål utställt i rummet. Men han lugnade sig själv med en trosbekännelse. Eftersom det rörde sig om Dede så måste det vara fullkomligt riktigt. Det var tydligt att sånt hängde ihop med kultur. Larry Hegan hade liknande avgjutningar och foton i sin boköver-svämmade lägenhet. Men Larry Hegan var ju annorlunda, det fanns någonting osunt hos honom som Ljusan Dag alltid kunde förnimma när han var i närheten under det att Dede å andra sidan alltid var så robust sund, hon utstrålade en stämning av sol och vind och vägdamm. Och om en så ren och sund ung kvinna kunde ha en naken kvinna hukande sig i sitt rum så måste det ju vara riktigt. Dede gjorde det riktigt. Hon kunde nästan göra vad som helst riktigt. Dessutom fattade han ju ingenting av kultur i alla fall.

Hon kom in i rummet igen och gick tvärs över golvet framtill sin stol. Han beundrade hennes sätt att gå och de brons-färgade tofflorna kunde göra honom tokig.

— Jag skulle vilja fråga er en hel del saker, började han omgående. Tänker ni gifta er med någon annan?

Hon skrattade upprymt och skakade på huvudet.

— Tycker ni mer om någon annan än ni tycker om mig? Den där karln som ringde er till exempel?

— Det finns ingen annan. Jag känner ingen som jag tycker nog mycket om för att jag skulle vilja gifta mig med honom. Egentligen tror jag inte att jag är en sån kvinna som gifter sig. Kontorsarbete tycks skämma bort en för mycket.

Ljusan Dag lät sin blick glida över henne från ansiktet ned till den bronsfärgade toffelspetsen och han gjorde det på ett sådant sätt att färgen steg i hennes ansikte. Samtidigt skakade han misstroget på huvudet.

— Jag tycker ju att ni är den mest äktenskapsvärda kvinna som någonsin fått en man att verkligen stirra. Och nu bara en fråga till. Ni förstår, jag måste ju ta rätt på hur landet ligger. Finns det någon ni tycker lika mycket om som ni tycker om mig?

Men Dede hade sig själv under kontroll.

— Det är inte rent spel, sa hon. Och om ni tänker över ett ögonblick märker ni ju att vad ni nu sysslar med är just det ni sa att ni aldrig gjorde. Ni tjatar. Låt oss tala om någonting annat. Hur mår Bob?

En halvtimme senare körde Ljusan Dag på Telegraph Avenue genom regnet på väg mot Oakland. Han rökte en hemrullad cigarrett och tänkte igenom vad som hade hänt. Det var inte helt och hållet illa även om det var mycket som var förbryllande, var hans slutsats. Det var det där om att hon tyckte mer och mer om honom ju mer hon lärde känna honom och samtidigt önskade gifta sig med honom allt mindre och mindre. Det var en gåta.

Men det förhållandet att hon gett honom korgen gav en viss upprymdhet. När hon sa nej till honom sa hon också nej till hans trettio miljoner dollar. Det var ganska stöddigt av ennittio-dollar-i-månaden-stenograf som hade varit med om bättre dagar. Hon var i varje fall inte ute efter hans pengar. Varje kvinna han mött hade verkat villig att svälja honom bara för pengarnas skull. Han hade ju fördubblat sin förmögenhet, gjort femton miljoner dollar sen hon började arbeta för honom och ju mer pengar han hade fått in ju mindre hade hon tydligen velat gifta sig med honom.

— Satan! muttrade han, om jag rakar in hundra miljoner på den här markaffären kommer hon ju inte ens att tala med mig mer.

Men han kunde inte skratta bort det hela. Hennes gåtfulla yttrande att hon hellre hade kunnat tänka sig gifta sig med den Elam Harnish som kom direkt från Klondyke än den Elam Harnish som nu existerade, det yttrandet förbryllade honom. Nå, tänkte han, då återstod bara att bli alltmera lik den där forna tiders Ljusan Dag som hade kommit ner från polartrakterna för att försöka spela vid det större bordet. Men det var omöjligt. Han kunde inte vrida klockan tillbaka. Det räckte inte att bara önska det — men det fanns ingen annan utväg heller. Han kunde lika gärna önska sig tillbaka till pojkåren igen.

Deras samtal gav honom också en annan tillfredsställelse. Han hade hört talas om stenografer som givit sina arbetsgivare korgen och de hade ögonblickligen därefter sagt upp sig. Men Dede hade inte ens givit någon antydan om något sådant. Oavsett hur förbryllande hon var så fanns det ingen löjlig fjantighet hos henne. Han hade inte dragit fördel av att de träffades på kontoret. Visserligen hade han två gånger överträtt gränsen för vad han föresatt sig, men han hade inte fullföljt det och han hade inte tagit det till vana. Hon visste ju att hon kunde lita på honom. Men trots allt detta så var han övertygad om att de flesta unga kvinnor skulle ha varit dumma nog att säga upp sin anställning hos en man de gett korgen. Och dessutom hade hon ju inte varit tjurskallig efter det att han hade förklarat för henne varför han ville sända hennes bror till Tyskland.

Jesus! sa han till sist när han parkerade bilen framför sitthotell. Om jag bara hade vetat då vad jag vet nu, hade jag friat bums på fläcken samma dag hon började arbeta för mig. Enligt vad hon säger så skulle det ha varit det lämpligaste ögonblicket. Hon tycker allt bättre och bättre om mig och ju bättre hon tycker om mig ju mindre vill hon gifta sig med mig. Vad ska man nu tro om det? Hon måste ju driva med mig.

KAPITEL 19

En regntung söndag några veckor senare friade Ljusan Dag än en gång till Dede. Liksom första gången behärskade han sig till dess att hans hunger efter henne övermannade honom och svepte iväg med honom i den röda bilen ut till Berkeley. Han parkerade åter bilen flera kvarter bort och gick till fots fram till huset. Men värdinnans dotter sa honom att Dede var ute, tillade sen vid närmare eftertanke att hon var ute och gick i bergen. Vidare gav flickan honom också anvisning i vilken omgivning han skulle ha lättare att finna henne.

Ljusan Dag följde flickans instruktioner och snart förde vägen honom förbi de sista husen och sedan upphörde vägen där de första branta bergssluttningarna tog vid. Luften var fuktig av det kommande regnet, för stormen hade inte brutit ut ännu även om den ökande vinden meddelade dess antåg. Så långt han kunde se fanns inget spår av Dede på de mjuka gräsbe-täckta sluttningarna. Åt höger var en stor dunge högvuxna eucalyptusträd, de växte tvärs över dalen och steg åter på nästa sluttning. Här var rörelse och ljud. De höga, smalstammade träden svajade fram och åter i blåsten och deras grenar skrapade mot varandra. I de kraftiga vindstötarna hördes över knakandet och gnisslandet ett djupt skälvande ljud som från någon oändligt stor harpa. Eftersom han kände Dede

var Ljusan Dag säker på att han skulle finna henne någonstans i denna dunge hotell. Om jag bara hade vetat då vad jag vet nu, hade jag friat bums på fläcken samma dag hon började arbeta för mig. Enligt vad hon säger så skulle det ha varit det lämpligaste ögonblicket. Hon tycker allt bättre och bättre om mig och ju bättre hon tycker om mig ju mindre vill hon gifta sig med mig. Vad ska man nu tro om det? Hon måste ju driva med mig.

KAPITEL 19

En regntung söndag några veckor senare friade Ljusan Dag än en gång till Dede. Liksom första gången behärskade han sig till dess att hans hunger efter henne övermannade honom och svepte iväg med honom i den röda bilen ut till Berkeley. Han parkerade åter bilen flera kvarter bort och gick till fots fram till huset. Men värdinnans dotter sa honom att Dede var ute, tillade sen vid närmare eftertanke att hon var ute och gick i bergen. Vidare gav flickan honom också anvisning i vilken omgivning han skulle ha lättare att finna henne.

Ljusan Dag följde flickans instruktioner och snart förde vägen honom förbi de sista husen och sedan upphörde vägen där de första branta bergssluttningarna tog vid. Luften var fuktig av det kommande regnet, för stormen hade inte brutit ut ännu även om den ökande vinden meddelade dess antåg. Så långt han kunde se fanns inget spår av Dede på de mjuka gräsbe-täckta sluttningarna. Åt höger var en stor dunge högvuxna eucalyptusträd, de växte tvärs över dalen och steg åter på nästa sluttning. Här var rörelse och ljud. De höga, smalstammade träden svajade fram och åter i blåsten och deras grenar skrapade mot varandra. I de kraftiga vindstötarna hördes över knakandet och gnisslandet ett djupt skälvande ljud som från någon oändligt stor harpa. Eftersom han kände Dede var Ljusan Dag säker på att han skulle finna henne någonstans i denna dungedär stormens annalkande var så påtagligt. Och han fann henne på andra sidan dalen. Hon stod på det mest utsatta krönet där stormen satte in all sin kraft.

Det var någonting ensidigt om inte enformigt med Ljusan Dags sätt att fria. Utan hänsyn till diplomati och omvägar var han direkt och häftig som stormen själv. Han hade varken tid att hälsa på henne eller be om ursäkt.

— Det är samma gamla fråga, sa han. Jag behöver er och jag har kommit för att hämta er. Ni måste helt enkelt ta mig, Dede, för ju mer jag tänker på det desto mer säker är jag på att ni på något sätt tycker om mig lite mer än just ett vanligt tycka-bra-om. Och säg nu bara inte att jag har fel. Säger ni det verkligen?

Han hade skakat hand med henne i samma ögonblick han började tala och han hade fortsatt att hålla hennes hand. Nu när hon inte svarade kände hon en lätt med ihärdig handtryckning som om han drog henne till sig. Ofrivilligt gav hon nästan efter för honom, under ett ögonblick var hennes åtrå efter honom starkare än hennes vilja. Sen drog hon sig plötsligt undan trots att hon fortfarande tillät sin hand att vila i hans.

— Inte är ni väl rädd för mig? frågade han med ett häftigt sting i samvetet.

— Nej, log hon vemodigt. Inte är jag rädd för er inte. Men för mig själv.

— Ni har ju inte svarat mig, sa han uppmuntrad av hennes ord.

— Nej men snälla ni, låt bli, sa hon. Vi kan ju aldrig gifta oss, så varför ska vi prata om det.

— Då slår jag vad om att ni verkligen tycker om mig. Han var nu nästan upprymd för framgången kom snabbare än vad han kunnat räkna med ens i sina vildaste förhoppningar. Hon tyckte om honom. Inget tvivel om saken. Och otvivelaktigt tyckte hon tillräckligt mycket om honom för att han skulle få hålla hennes hand. Hon tyckte om honom nog för att hon inte skulle känna någon avsmak inför hans närhet.

Hon skakade på huvudet.— Nej det är omöjligt, ni skulle förlora ert vad.

För första gången kände Ljusan Dag en allvarlig misstanke. En tanke som skulle kunna förklara allting.

— Säg, inte har väl ni hamnat i ett av dessa hemliga äktenskap inte?

Förvirringen i hans stämma och hans ansikte blev för mycket för henne och hennes skratt pärlade fram, glatt och spontant som en fågels glädjesång.

Ljusan Dag hade fått sitt svar och förargad på sig själv ansåg han det nu bättre att handla än att prata. Han ställde sig mellan henne och stormen och drog henne mot sig så att hon stod i lä tätt intill honom. En ovanligt kraftig vindil ven över dem och det sjöng i trädtopparna, båda lyssnade till vinden. Ett regn av flygande löv virvlade om dem och alldeles efter vinden kom de första drivande regndropparna. Han såg ner på henne, hennes hår blåste ut omkring hennes ansikte och när han kände henne så tätt intill sig och upplevde än starkare hur mycket hon betydde för honom, började han darra så kraftigt att hon kunde känna det i handen som höll hennes.

Plötsligt lutade hon sig mot honom, böjde sitt huvud till dess det vilade mot hans bröst. Och så stod de under det att än en vindil med drivande löv och enstaka droppar virvlade förbi dem. Lika plötsligt som hon lutat sig mot honom lyfte hon nu huvudet och såg på honom.

— Vet ni, sa hon, jag bad till Gud för er i natt. Bad om att ni skulle misslyckas, att ni skulle förlora allting. Allting!

Ljusan Dag stirrade förvånat på henne vid detta gåtfulla yttrande.

— Det fattar jag ingenting av. Jag har alltid sagt att jag haft svårt att fatta kvinnor, men nu har jag inte en möjlighet att fatta vad ni menar. Varför vill ni att jag ska förlora allting? Eftersom ni tycker om mig så ...

— Det har jag inte sagt.

— Ni har inte vågat säga att ni inte tycker om mig i alla fall. Så jag sa att eftersom ni tycker om mig kan jag inte begripa varför ni vill att jag ska bli pank. Det låter precis som det där andra ni sa om att ju mer ni tycker om mig ju mindrevill ni gifta er med mig. Ni måste ju helt enkelt förklara det där.

Han sträckte ut armarna och höll om henne och denna gång gjorde hon inget motstånd. Hennes huvud var böjt och han kunde inte se hennes ansikte men han hade i alla fall en känsla av att hon grät. Han hade lärt att tiga är guld och han väntade till dess hon skulle göra någonting. Nu hade det kommit så långt att hon måste tala ut med honom. Det var han övertygad om.

— Jag är inte romantisk, började hon och åter såg hon på honom under det att hon talade. Det skulle kanske vara bättre för mig om jag vore det. Då skulle jag kunna göra mina dumheter och sen vara olycklig resten av mitt liv. Men mitt avskyvärda sunda förstånd hindrar mig. Och det gör mig inte det minsta mer lycklig.

— Jag fattar fortfarande ingenting, sa Ljusan Dag efter att förgäves ha väntat på att få höra en fortsättning. Ni måste helt enkelt säga mig vad det rör sig om och det har ni inte sagt mig än. Ert sunda förnuft och er bön om att jag ska bli pank är fullkomligt ofattbara för mig. Liten, liten, jag älskar er helt enkelt och jag vill att vi ska gifta oss. Det är enkelt, rakt och direkt. Vill ni gifta er med mig?

Hon skakade på huvudet och sen när hon talade verkade hon bli arg, arg på ett sorgset sätt. Ljusan Dag förstod att denna ilska riktades mot honom.

— Låt mig då förklara det hela och göra det lika enkelt och klart som er fråga. Hon tystnade och tycktes leta efter ett sätt att börja. Ni är ärlig och uppriktig. Vill ni att jag ska vara så ärlig och så uppriktig som man inte anser att en kvinna bör vara? Säga saker till er som kommer att såra er? Att göra bekännelser som jag borde skämmas för? Att uppträda på ett sätt som många karlar skulle kalla okvinnligt?

Armen som höll om henne tryckte henne uppmuntrande, men Ljusan Dag sa ingenting.

— Jag skulle vilja gifta mig med er. Verkligen. Men jag är rädd. Jag är stolt och jag är samtidigt ödmjuk över att en man som ni verkligen bryr sig om mig. Men ni har för myc-ket pengar. Där talar mitt sunda förnuft. Även om vi gifter oss skulle ni aldrig bli min man, min älskare och min äkta man. Ni skulle vara era pengars man. Jag vet att jag är löjlig och kvinnlig men jag vill ha min man för mig själv. Ni är inte fri nog för mig. Era pengar äger er. De tar er tid, era tankar, er energi, allting. De säger er vart ni ska ta vägen och de bjuder er att göra det ena och det andra. Fattar ni inte? Kanske är det bara dumheter, men jag känner att jag kan älska mycket, ge mycket, ge allting. Och i gengäld vill jag inte ha allting, men mycket. Och jag vill ha mycket mer än vad era pengar tillåter er

att ge mig.

Och era pengar bryter ner er, de gör er mindre och mindre trevlig. Jag skäms inte för att säga att jag älskar er därför att jag ska aldrig gifta mig med er. Och jag älskade er mycket när jag inte alls kände er. När ni just hade kommit ner från Alaska och jag först började på kontoret. Ni var min hjälte. Ni var Ljusan Dag från guldfältet, den våghalsige slädföraren och gruvarbetaren. Och ni såg sån ut också. Jag förstod inte hur någon kvinna kunde ha sett på er utan att bli kär i er då. Men se på er själv nu?

Jag är ledsen över att såra er. Ni ville ha rent språk och det är det jag talar nu. Under dessa senare år har ni levt onaturligt. Ni, en viddernas man, har stängt in er i städerna med allt vad det innebär. Ni är inte alls samma man längre och det är era pengar som förstört er. Ni håller på att bli någonting annat, någonting mindre sunt, mindre rent, mindre trevligt. Ni har inte samma kropp nu som ni hade då. Ni håller på att bli fet och det är inte någon sund fetma. Ni är snäll och vänlig mot mig, det vet jag, men ni är inte längre snäll och vänlig mot hela världen som ni var på den tiden. Ni har blivit hård och grym. Och jag vet. Kom ihåg att jag har iakttagit er sex dar i veckan månad efter månad, år efter år och jag vet mer om varje minsta detalj hos er än vad ni vet om hela mig. Grymheten finns inte bara i ert hjärta och i era tankar, den finns också i ert ansikte. Den har dragit sina fåror där. Jag har sett dem bli till och sett dem växa. Ni håller på att bli brutaliserad och förnedrad. Denna process kommer attfortsätta och fortsätta ända till dess ni är förstörd, utan hopp om . . .

Han försökte avbryta henne men hon hejdade honom, hon var själv andfådd och hennes röst skalv.

— Nej, nej, låt mig få tala ut. Jag har inte gjort annat än tänkt, tänkt, tänkt alla dessa månader ända sen ni började rida ut med mig och nu när jag börjat tala kommer jag att tala om allt detta jag burit inom mig. Jag älskar er men jag kan inte gifta mig med er och förstöra denna kärlek. Ni håller på att omvandlas till någonting som jag till slut måste förakta. Ni kan inte hjälpa det. Långt mer än ni någonsin kan älska mig älskar ni detta affärsspel. Dessa affärer — fullkomligt meningslösa för er själv — de lägger beslag på hela er. Jag tror ibland att det vore enklare att dela er lika med lika med en annan kvinna. Då skulle jag i alla fall få ha halva er. Men dessa affärer skulle lägga beslag inte på hälften av er utan nio tiondelar av er, nittionio hundradelar.

Kom ihåg att för mig innebär äktenskapet inte att jag ska få en mans pengar att röra mig med. Jag vill ha mannen själv. Ni säger att ni vill ha mig. Antag att jag gick med på det men bara gav er en hundradel av mig själv? Men det är ju allt ni erbjuder mig av er själv. Fattar ni inte att jag inte kan gifta mig med er? Att jag inte vill? Ljusan Dag stod tyst för att höra om hon hade talat färdigt och hon fortsatte:

— Jag är inte självisk. Det är inte det. Kärleken är ju när allt kommer omkring ett givande och inte ett tagande. Men jag inser så tydligt att vad jag än gav så skulle det inte göra er något gott. Ni är som en sjuk människa. Ni driver inte affärer som andra män. Ni spelar med själ och hjärta och hela er varelse. Oavsett vad ni avsåg och vad ni ville skulle en hustru bara bli en tillfällig avkoppling för er. Där har ni denna underbara häst Bob som nu bara står i stallet och äter. Ni skulle köpa ett magnifikt residens åt mig och sen lämna mig där att gäspa mig till döds eller gråta ögonen blinda bara för att jag var så hjälplös och så oförmögen att rädda er. Denna affärssjukdom skulle fräta upp er och sluka er gång på gång. Ni spelar som ni har spelat med allting annat och som ni i

261Alaska spelade med viddernas faror. Ingen tilläts att fara så snabbt och så långt som ni, att arbeta så hårt eller uthärda så mycket. Ni håller inte igen någon gång, ni satsar allt i vad ni än gör...

— Utan max, skrattade han ihågkommande.

— Men om ni bara skulle kunna spela älskaren — mannen på samma sätt...

Hennes röst dog bort och en rodnad sköt upp över hennes kinder när hennes fuktiga ögon blickade in i hans.

— Och nu säger jag inte ett ord mer, sa hon. Jag har ju hållit en fullkomlig predikan.

Nu vilade hon öppet och hederligt i hans armar och båda var omedvetna om stormen som tjöt om dem i allt

starkare och allt häftigare stötar. Det stora skyfallet hade ännu inte nått dem men dimlika regnsjok blev allt vanligare. Ljusan Dag var påtagligt förbryllad och han var fortfarande förbryllad när han började tala.

— Jag är stängd. Jag är fullkomligt borta. Jag är fullständigt bortkommen. Miss Mason — eller Dede för jag älskar att kalla er för det. Jag erkänner villigt att det ligger en hel del i vad ni säger. Som jag fattar det hela skulle ni gifta er med mig om jag inte hade ett öre och om jag inte höll på att fetma. Nej, jag skämtar inte. Jag fattar alltihop men jag försöker bara dra ihop det lite. Om jag inte hade ett öre och om jag levde ett sunt liv med all världens tid att älska er och vara en god äkta man i stället för att vara nästan dränkt i affärer och allt det, då skulle ni helt enkelt gifta er med mig.

Det är klart som dagen nu och ni har mer rätt än jag någonsin fattat fömt. Ni har då verkligen öppnat mina ögon en hel del. Men vad kan jag göra? Mina affärer har verkligen fångat in mig ordentligt och tjudrat mig fast. Jag är bunden till händer och fötter och kan bara inte komma upp och ströva ut över de gröna fälten. Jag är som den karln som lyckades fånga björnen i svansen. Jag kan inte släppa och jag vill ha er och jag tvingas att släppa er.

Jag vet inte vad jag ska göra men någonting måste ju helt enkelt hända. Jag kan inte förlora er. Jag kan bara inte. Ochjag kommer inte att låta mig förlora er heller. Nu är ju affärerna bara på andra plats i jämförelse med er. Aldrig har affärerna hållit mig vaken om nätterna inte.

Ni har inte lämnat mig någonting att säga egentligen. Jag vet att jag inte är samma man i dag som jag var när jag kom från Alaska. Jag skulle inte kunna ge mig ut i vildmarken med hundarna som jag kunde göra på den tiden. Jag har fått slappa muskler och hård hjärna nu. Jag brukade respektera människor, nu föraktar jag dom. Ni förstår, jag tillbringade hela mitt liv utomhus och jag antar att jag är en friluftsmän-niska. Vet ni, jag har den finaste lilla gård ni någonsin sett däruppe i Glen Ellen. Det är där jag blev pålurad det där tegelbruket. Ni kommer väl ihåg brevet om det. Jag behövde bara se gården en enda gång för att bli helt förälskad i den och köpte den på stående fot. Jag red bara omkring i bergen och var lycklig som en grabb på sommarlov. Jag skulle vara en bättre människa om jag bodde på landet. Stan är inte bra för mig. Visst har ni rätt i det. Det vet jag. Men anta att ni blir bönhörd och jag blir helt pank och måste lönearbeta för mitt bröd varje dag?

Hon svarade inte även om hela hennes kropp tycktes ge sitt jakande.

— Antag att jag inte hade någonting annat kvar än den där lilla gården och nöjde mig med att hålla lite höns och försöka dra mig fram på något sätt, skulle ni då gifta er med mig, Dede?

— Då skulle vi kunna vara tillsammans jämt, ropade hon.

— Men jag skulle ju få lov att plöja ibland och ge mig iväg ner till stan för att skaffa käk.

— Men det skulle inte finnas något kontor åtminstone och inga människor man måste sammanträda med i det oändliga. Men det hela är löjligt och omöjligt och vi måste ge oss iväg tillbaka nu om vi ska ha en chans att undslippa skyfallet.

Detta var det ögonblick då de stod bland träden och ännu inte hade börjat ta sig utför slänten, då Ljusan Dag kunde ha kramat om henne hårt och kysst henne. Men han var så förvirrad av alla de nya tankar hon gett honom att han inte kundedra fördel av tillfället Han tog henne bara under armen och hjälpte henne över den svåraste terrängen.

— Det är förbaskat vackert land däruppe vid Glen Ellen, sa han eftertänksamt. Jag önskar att ni kunde se det. I dungens bryn föreslog han att det skulle vara bäst att de skildes åt där.

— Det här är i ert eget grannskap och folk kanske kan börja prata.

Men hon insisterade på att han skulle följa henne ända fram till hennes port.

— Jag kan inte be er stiga in, sa hon och sträckte fram sin hand till avsked när de stod vid dörren. Vinden sjöng vilt omkring dem i hårda häftiga stötar, men ännu höll regnet upp.

— Vet ni, sa han, på det hela taget är det här den lyckligaste dagen i mitt liv.

Han tog av sig sin hatt och vinden slet och drog i hans svarta hår när han fortsatte:

— Och jag är verkligen tacksam mot Gud eller vem eller vad det än må vara som är ansvarig för att ni finns här på denna jord. För ni tycker egentligen väldigt mycket om mig. Det har gjort mig lycklig att höra er säga det idag. Det är... Han lämnade tankegången oavslutad och hans ansikte präglades av ett komiskt uttryck när han muttrade:

— Dede, Dede, vi måste helt enkelt gifta oss. Det är vår enda möjlighet och vi måste lita på att slumpen kommer att låta oss lyckas.

Men tårarna höll åter på att välla upp i hennes ögon när hon skakade på huvudet och gick uppför trappan mot dörren.

KAPITEL 20

När nu den nya färjeförbindelsen mellan Oakland och San Francisco började komma igång, och det visade sig att restiden skurits ner till hälften, började också Ljusan Dags flod av fruktansvärda utgifter att vända sig. Visserligen vände den dra fördel av tillfället Han tog henne bara under armen och hjälpte henne över den svåraste terrängen.

— Det är förbaskat vackert land däruppe vid Glen Ellen, sa han eftertänksamt. Jag önskar att ni kunde se det. I dungens bryn föreslog han att det skulle vara bäst att de skildes åt där.

— Det här är i ert eget grannskap och folk kanske kan börja prata.

Men hon insisterade på att han skulle följa henne ända fram till hennes port.

— Jag kan inte be er stiga in, sa hon och sträckte fram sin hand till avsked när de stod vid dörren. Vinden sjöng vilt omkring dem i hårda häftiga stötar, men ännu höll regnet upp.

— Vet ni, sa han, på det hela taget är det här den lyckligaste dagen i mitt liv.

Han tog av sig sin hatt och vinden slet och drog i hans svarta hår när han fortsatte:

— Och jag är verkligen tacksam mot Gud eller vem eller vad det än må vara som är ansvarig för att ni finns här på denna jord. För ni tycker egentligen väldigt mycket om mig. Det har gjort mig lycklig att höra er säga det idag. Det är... Han lämnade tankegången oavslutad och hans ansikte präglades av ett komiskt uttryck när han muttrade:

— Dede, Dede, vi måste helt enkelt gifta oss. Det är vår enda möjlighet och vi måste lita på att slumpen kommer att låta oss lyckas.

Men tårarna höll åter på att välla upp i hennes ögon när hon skakade på huvudet och gick uppför trappan mot dörren.

KAPITEL 20

När nu den nya färjeförbindelsen mellan Oakland och San Francisco började komma igång, och det visade sig att restiden skurits ner till hälften, började också Ljusan Dags flod av fruktansvärda utgifter att vända sig. Visserligen vände deninte så att pengarna flöt tillbaka till honom, ty han kastade genast in pengarna på nya investeringar. Tusentals tomter i hans bostadsområden hade sålts och nu byggdes där tusentals hem. Också fabrikstomter och affärstomter mitt inne i Oakland gick åt. Allt detta bidrog till en stadig markvärdestegring på Ljusan Dags väldiga egendom. Men nu liksom förr hade Ljusan Dag en förkänsla som han satsade till det yttersta på. Han hade redan börjat låna från bankerna. De stora förtjänster han gjorde på tomtförsäljning omvandlades genast i fler tomter och istället för att betala de gamla lånen drog han på sig nya. På samma sätt som han gjort i Dawson City tornade han här upp affär på affär men med den skillnaden att han visste att detta var en sund investering under det att det förut varit en riskfylld guldrushhausse.

I mindre skala följde andra män hans exempel, de köpte och sålde land och drog fördel av hans investeringar.

Men detta var inte mer än han väntat och de små förmögenheter de lyckades skrapa ihop på hans bekostnad irriterade honom inte. Det fanns dock ett undantag. En man som hette Simon Dol-liver, med pengar att satsa och slughet och mod att spela hårt, han siktade med god chans att lyckas på att bli mångmiljonär på Ljusan Dags bekostnad. Dolliver tornade upp sina affärer han med, han spelade snabbt och säkert och höll hela tiden sina pengar i rörelse. Många gånger fann Ljusan Dag honom stå i vägen för sig på samma sätt som han en gång stått i Gug-genhammers väg när det gällde Ophir Creek.

Arbetet på Ljusan Dags hamnanläggning gick snabbt framåt, men det var ett av dessa företag som slukade omåttligt med pengar och som inte kunde fullföljas lika fort som färjesyste-met. De rent tekniska svårigheterna var enorma, muddringen och utfyllnaden var jättelika företag. Bara pålningen var allt annat än en liten post. En hygglig påle av normal kvalitet kostade vid leverans på platsen ett tjugodollarsguldstycke. Och dessa pålar användes i tusental sinom tusental. Alla tillgängliga dungar fullvuxen eucalyptus fick användas och dessutom bogserades stora timmersläp av furupålar nerför kusten från Puget Sound.Han nöjde sig inte med att producera elektricitet för sina spårvägar på vanligt sätt i ångkraftverk utan han upprättade Sierra and Salvador Power Company. Detta företag kom nästan ögonblickligen att få ett väldigt omfång. På sträckan från bergen, över San Joaquin Valley och genom Contra Costa-bergen, fanns det många platser och även en hel stad som man kunde förse med elektriskt ljus och kraft, företaget kom därför också att omfatta gatubelysning och kraftförsörjning. Så fort han lyckades pressa igenom köpen av vattenfall uppe i Sierra var hans lantmätare och ingenjörer igång och bygget kunde börja.

Och på det sättet fortsatte det. Det var tusen gapande käftar ner i vilka han hällde aldrig sinande penningfloder. Men det hela var så sunt och riktigt att Ljusan Dag, spelare till sin natur som han var, helt enkelt inte förmådde spela säkert och försiktigt med denna stora klara vision framför sig. Det var en jättelik möjlighet och för honom fanns det bara ett sätt att spela och det bara att spela i stort. Inte heller rådde honom hans ende förtrogne Larry Hegan till försiktighet. Tvärtom, det var Ljusan Dag som fick inlägga sitt veto mot denne skicklige haschischdrömmares vildare planer. Ljusan Dag lånade inte bara mycket från banker och investeringsbolag, han tvangs också släppa ut aktier på marknaden för många av sina företag. Han gjorde dock detta motvilligt och behöll de flesta av de större företagen helt för sig själv. Bland de bolag vilka han motvilligt tillät allmänheten att investera i befann sig Golden Gate Dock Company, Recreation Parks Company, United Water Company, Encinal Shipbuilding Company, Sierra and Salvador Power Company. Inte desto mindre behöll han och Hegan dock kontrollen över dessa företag.

Hans historia med Dede Mason tycktes nästan tyna bort. Under det att han uppsköt att ta itu med det underliga problem som ställts, fortsatte dock hans längtan efter henne att växa sig allt starkare. På hans hasardspelarsätt tänkte han att slumpen gett honom det mest säregna kortet i hela leken och att han hade bortsett från det i många år. Detta kort var kärleken, det övertrumfade alla andra. Kärleken var spelets högsta kort,det var det femte esset, det var jokern själv i gröngölings-poker. Det var kortens kort och han skulle spela ut det för allt det var värt när turen kom till det. Ännu hade inte turen kommit dit. Först måste det redan pågående spelet spelas till slut.

Dock kunde han inte ur sitt medvetande undantränga bilden av dessa bronsfärgade tofflor, denna tätt åtsmitande klänning och hela den kvinnliga mjukhet och formbarhet som präglat Dede i hennes egen bostad i Berkeley. Ännu en regnig söndag telefonerade han till henne att han skulle komma upp. Och i likhet med vad som hänt ända sedan den förste mannen såg på den första kvinnan och fann begär i henne spelade han ut det manliga tvångets blinda styrka mot kvinnans hemliga längtan att ge efter. Inte för att det var Ljusan Dags sätt att ödmjukt böna och be. Tvärtom var han behärskande i allt han företog sig, men han hade ett sätt att böna på ett komiskt sätt som Dede fann svårare att motstå än en ödmjuk älskares böner. Det blev dock ingen lyckad situation ty Dede som slets mellan sitt eget begär, sin desperata svaghet och sitt sunda förnuft som hatade denna svaghet skrek:

— Ni tjatar på mig att jag ska chansa på att gifta mig med er nu och hoppas på att det hela kommer att lyckas. Och hela livet är ett vågspel, säger ni. Gott, låt oss spela då. Ta ett mynt och kasta upp det i luften, blir det gubbe så gifter vi oss och blir det pil ska ni lämna mig i fred för alltid och aldrig mer tala om äktenskap med mig.

Ljusan Dags ögon flammade upp i en eld av kärlek och spelarpassion. Ofrivilligt körde han ner handen i fickan efter ett mynt. Sen hejdade han sig och hans blick blev orolig.

— Fortsätt bara, sa hon skarpt, dröj inte. Jag kanske kan ändra mig och då förlorar ni chansen.

— Lilla gumman. Hans liknelse var humoristisk men det fanns ingenting av humor i dess innebörd. Gumman lilla, jag skulle spela hela vägen ända från skapelsen till domens dag. Jag skulle satsa en gyllene harpa mot en annan mans gloria. Jag skulle slå krona och klave vid det Nya Jerusalems port eller sätta upp ett faraospel vid dess portar. Men fördöme mig omjag spelar om kärlek. Kärleken är alltför stor för att jag ska vilja chansa på den. Kärleken måste vara någonting säkert. Mellan er och mig är den säker. Även om det stod hundra mot ett att jag skulle vinna skulle jag inte slå i alla fall.

På våren det året bröt den stora paniken ut. Den första varningen var att bankerna började säga upp sina borgenslån. Ljusan Dag betalade omgående de första fordringar som ställdes på honom, sen insåg han att dessa krav bara visade i vilken riktning vinden skulle blåsa och att en av dessa fruktansvärda finansstormar han hört talas om skulle svepa fram över Förenta staterna. Hur fruktansvärd denna storm skulle bli anade han inte än. Trots allt vidtog han alla de säkerhetsåtgärder som stod i hans makt och han hade ingen oro för att han inte skulle kunna klara sig igenom den.

Det blev knappare om pengar. Det började med att några av de största bankerna i öststaterna kraschade och sen spred sig denna penningknapphet ända till dess varenda bank i hela landet återkallade sina lån. Ljusan Dag satt fast och han hade fastnat just därför att han nu för första gången hade spelat det hederliga affärsspelet. I forna dagar hade en sådan panik med dess abnorma penningknapphet inte varit annat än en gyllene skördetid för honom. Som det nu var såg han hur hasardspelarna som ridit högt på välståndsvågen och förberett sig för krisen nu kravlade sig ut ur det hela och antingen drog sig tillbaka till skydd eller gjorde sig redo att kamma hem en dubbel skörd. För honom återstod ingenting annat än att stå fast och hålla ut.

Han såg situationen klart. När bankerna krävde att han skulle betala in sina lån insåg han att bankerna var i stort behov av pengar. Men han hade större. Och han visste att bankerna inte ville ha de säkerheter han lämnat. De skulle inte hjälpa dem. När värdena sjönk så starkt var det meningslöst att sälja. Hans säkerheter var bra, allihopa, sunda och värdefulla, dock var de värdelösa under en situation när det enda oupphörliga ropet var kontanter, kontanter, kontanter. När de märkte att han var motsträvig begärde bankerna större säkerhetoch allteftersom penningknappheten tilltog kom de att kräva två och till och med tre gånger så stor säkerhet som den de ursprungligen hade godtagit. Ibland gav Ljusan Dag efter för dessa krav, men oftare gav han inte efter och ständigt kämpade han.

Det var som om han sökte hålla uppe en sammanstörtande mur av lera. Hela muren var i lika stor fara men han kunde bara lappa de mest utsatta ställena. Leran utgjordes av kontanter och dem kletade han fast än här och än där så fort som det behövdes, men också endast när det verkligen var tvunget. Styrkan i hans situation bestod av kommunikations-och servicebolagen, Yerba Buena Ferry Company, Consolidated Street Railways, United Water Companies. Även om ingen människa längre köpte bostadstomter, industritomter eller af-färstomter av honom var de i alla fall tvungna att resa till sina arbeten på hans spårvagnar och färjor och hans vatten måste de dricka. Under det att man inom finansvärlden ropade efter kontanter och gick omkull i brist på dem kunde han på det sättet den första i varje månad kassera in pengarna för vattenförbrukningen och dagligen flöt tiotusentals dollar i småmynt in från hans spårvagnar och färjor.

Kontanter var vad som behövdes och hade han kunnat använda hela denna stadiga kontantflod skulle allting ha gått honom väl. Men som situationen var tvangs han att ständigt strida för att få behålla åtminstone en del av den. Förbättringsarbetena upphörde och blott de absolut nödvändiga reparationerna fick utföras. Sin hårdaste kamp förde han mot driftskostnaderna och detta var en kamp som aldrig tog slut. Han upphörde aldrig att dra åt tumskruvarna. Ända från de stora grossistleverantörerna, genom hela avlöningslistan ner till förbrukningen av papper på kontoret drog han hela tiden åt skruvarna. När hans superintendenter och avdelningsföre-ståndare genomförde nedskärningsmiraklet, då dunkade han dem i ryggen och krävde än mer. När de slog ut med

händerna i förtvivlan visade han dem själv hur det kunde genomföras.

— Ni får åtta tusen dollar om året, sa han till Matthewson.Det är en högre lön än ni någonsin fått förut. Er förmögenhet ligger i samma påse som min. Ni måste själv ta lite av riskerna och påfrestningarna. Har ni någon personlig kredit här i stan? Använd den då! Håll undan slaktare och bagare och allihopa. Uppfattat? Ni får ut omkring sexhundrasextio dollar i månaden. Dom kontanterna behöver jag. Från och med nu håller ni undan alla utbetalningar och plockar bara ut hundra i månaden, resten lånar jag av er. Jag kommer att betala tillbaka dom med ränta när det här har blåst förbi.

Två veckor senare när de satt med avlöningslistan framför sig sa han:

— Matthewson, vem är den här bokhållaren Rogers ? Er systerson ? Jag trodde det. Han får ju åttiofem i månaden. Hädanefter får han bara ut trettiofem. Dom andra femtio får han sätta in hos mig. Jag betalar ränta.

— Omöjligt! ropade Matthewson. Han kan inte få det att gå ihop ens nu och han har hustru och två barn...

Ljusan Dag svor häftigt åt honom.

— Kan inte! Omöjligt! Vad i helvete tror ni jag håller på med för någonting? Tror ni det här är ett hem för kretiner? Att jag ska mata och klä och snyta näsorna på en hög små idioter som inte kan ta vara på sig själva? I helvete heller. Jag slåss och nu är det tid för alla som jobbar hos mig att slåss dom med. Jag vill inte att några soldyrkare ska få vräka sig i mina kontorsstolar. Nu är det oväder, ett jävla oväder och dom måste ut i det precis som jag. Det finns tiotusen arbetslösa i Oakland just nu och det går sextiotusen till i San Francisco. Er systerson och varenda en till som står på avlöningslistan får göra som jag säger eller sluta. Uppfattat? Om någon av dom kommer i klistret får ni själv gå omkring och borga för dem hos slaktare och specerister. Skär bara ner löne-listan. Jag har släpat på några tusen människor som nu får släpa sig fram själva ett tag. Det är det hela.

— Ni säger att man måste ersätta det där filtret, sa han till föreståndaren för vattenverket. Vi ska titta på det. Låt Oaklandborna dricka gyttja till omväxling. Det kommer att lära dom att sätta värde på gott vatten. Hejda arbetet med engång. Stryk dom där karlarna från avlöningslistorna. Annul-lera alla våra order på nytt material. Leverantörerna kommer att stämma oss ? Låt dom bara stämma till förbannelse. Antingen kommer vi att vara fattigare än kyrkråttor eller också kommer vi att raka hem potten.

Till Wilkinson sa han:

— Dra in nattbåten. Låt allmänheten skrika bara, dom kan komma hem i tid till sina fruar. Och den där sista vagnen som har förbindelse med 0,45-båten vid Tjugoandra gatan och Hasting Avenue. Stryk den. Jag kan inte hålla den igång för ett par tre passagerare. Låt dom ta en tidigare båt hem eller låt dom gå. Det här är inte tiden för välgörenhet. Och ni kan lika gärna plocka bort ett par vagnar under rusningstid också. Låt ståplatspassagerarna betala. Det är dom som kommer att hålla oss flytande.

Och till en annan föreståndare som fick ett sammanbrott under återtågets outhärdliga ansträngningar sa han:

— Ni säger att ni inte kan göra det och inte kan göra det. Jag ska verkligen visa er lite av de senaste modellerna på vad man kan och inte kan. Ni kommer att tvingas begära avsked? Utmärkt! Vill ni det så. Jag har ännu aldrig träffat den människa jag inte kunnat undvara. Och när en människa tror att jag inte kan klara mig utan honom så kommer jag bara att visa honom dom allra senaste nyheterna på hans front och sen får han sina avskedspapper.

På så sätt slogs han och drev på och skällde, ja till och med bönade sin väg fram. Det var slagsmål och strid utan uppehåll från gryningen till kvällen. I hans privata kontor var det ständigt trängsel. Alla kom för att träffa honom eller hade fått order att besöka honom. Än var det en optimistisk åsikt om hur paniken skulle utveckla sig, en rolig historia, ett allvarligt affärssammanträde eller ett kallt anbud — anta det eller gå. Och det fanns ingen som kunde hjälpa honom. Han måste köra på, ständigt köra på och han var den ende som kunde göra det. Och detta fortsatte dag ut och dag in under det att hela affärsvärlden var i gungning runt honom och företag efter företag störtade.— Det går utmärkt, sa han till Hegan varje morgon. Och han lät samma hoppfulla stämning komma till uttryck hela dagen lång utom vid de tillfällen han fick slåss hårt med folk för att få sin vilja igenom.

Varje morgon klockan åtta satt han vid sitt skrivbord. Klockan tio hoppade han in i bilen och gjorde en runda förbi bankerna. Vanligtvis hade han med sig i bilen de dryga tiotusen dollar som hans färjor och spårvägar tjänat in föregående dag. Dessa fick användas för den svagaste punkten i hans finansiella fördämningar. Och med den ene bankdirektören efter den andre utspelades samma skådespel. De var alla paralyserade av skräck och han började med att spela sin roll som den store livskraftige optimisten. Tiderna höll på att förbättras. Visst var de bättre. Alla tecken fanns redan. Det enda man behövde göra var att hålla ut en tid till. Det var ju det hela. Det var redan mindre knappt om pengar ute i östern. Se på omsättningen i Wall Street det senaste dygnet. Det visade vart vinden blåste. Hade inte Ryan sagt det förresten? Och ryktades det inte att Morgan redan förberedde det och det?

Vad han själv beträffar, höll inte inkomsterna från spårvägarna på att öka? Trots paniken flyttade allt fler och fler in till Oakland. Man hade redan börjat se en viss rörelse på tomtmarknaden. Han höll just nu på att underhandla om försäljning av närmare tusentalet tunnland av hans förortsmark. Naturligtvis skulle det ske med lite förlust, men det skulle minska påfrestningen på dem alla och sätta mod i de har-hjärtade. Det var det som var orsaken till det hela, de har-hjärtade. Hade man inte haft några harhjärtade här så hade det inte blivit någon panik. Nu höll ju just det där syndikatet från öststaterna på att förhandla med honom att överta aktiemajoriteten i Sierra and Salvador Power Company. Det visade att man var övertygad om att det skulle bli bättre tider.

Och om det inte blev något glatt samspråk utan böner och enträgna anmodanden eller till och med direkt syning och kamp från bankernas sida så svarade Ljusan Dag med samma mynt. Om de skällde så skällde även han. Om den tjänst hanbad dem om nekades honom så bad han inte längre utan krävde. Och när det kom till rått och naket slagsmål och de sista känslor och de sista illusioner slitits undan, då kunde han få dem att tappa andan.

Men han visste också när och hur han skulle ge efter. När han såg att fördämningarna höll på att slutgiltigt brista, då kunde han lappa dem med kontanter från sina tre kontant-intjänande bolag. Om bankerna föll skulle även han falla. De måste kunna hålla ut. Om de krossades och alla hans säkerheter de innehade kom ut på denna kaotiska marknad skulle det vara slutet. Och därför kom också hans röda bil att utom de dagliga kontanterna även forsla hans mest värdefulla papper han ägde, nämligen aktiebrev på färjebolaget, spårvägen och vattenverket. Men detta gjorde han endast motvilligt och kämpade om varje tum.

Som han sa till direktören för Merchants San Antonio som ursäktade sig med att han var tvungen att hålla uppe så många:

— Dom är små. Låt dom gå åt. Jag är kungen i spelet. Ni kan göra bra mycket mer pengar på mig än på dom. Naturligtvis håller ni alltför många flytande. Ni måste välja, det är det hela. Antingen får ni ta tjuren vid hornen eller också kommer ni att gå åt, ni och dom. Jag är för stark för att kunna krossas. Ni skulle bara kunna sätta mig i en obehaglig situation och själv få era affärer intrasslade. Er enda utväg är att låta dom små sjunka och det kommer att hjälpa er med.

Och det var också Ljusan Dag som under denna tid av finansiell anarki fick en överblick över Simon Dollivers affärer och hjälpte till med att skjuta sin rival ner i det fullständiga misslyckandet. The Golden Gate National Bank var hörnstenen i Dollivers styrka och till direktören för den banken sa Ljusan Dag:

— Här har jag hållit på att hjälpa er. Och nu när ni pressats tillbaka till er sista forsvarslinje låter ni Dolliver rida på både er själv och mig. Det går inte. Fattar ni? Det håller inte. Dolliver kunde inte hosta upp elva dollar om det gällde att räddahela banken. Låt honom kliva av och vandra vidare och i så fall ska jag säga er vad jag kommer att göra. Jag kommer att ge er dagskassan för spårvägen under fyra dagar. Det är fyrtiotusen dollar kontant. Och den sjätte i månaden kan ni räkna på tjugotusen till från vattenverket.

Ljusan Dag ryckte på axlarna.

— Ni har bara att välja, sa han. Ni har hört mitt bud.

— Det hela är bara en fråga om att den enes död är den andres bröd och jag är inte den som förbiser något brödstycke, sa han samma kväll till Hegan, och Simon Dolliver gick samma väg som alla andra olyckliga som plötsligt fann sig sitta med många värdepapper men inga kontanter under den stora paniken.

Ljusan Dags knep och trick var förvånande. Ingenting, det må ha varit hur stort eller hur litet som helst undgick hans skarpa ögon. Pressen på honom var fruktansvärd. Han åt inte längre lunch. Dagarna var alltför korta och hans kontor var lika trängselfyllt under middagstimmarna som under alla andra tider. Mot slutet av dagen var han utmattad och nu mer än någonsin sökte han avspänning i alkoholens nertoning. Han körde raka vägen till sitt hotell där man ögonblickligen lät ställa iordning den första i en lång rad dubbla mar-tini. Vid middagstid var hans hjärna lagom dimmig och paniken hade glömts bort. Vid sängdags var han full med hjälp av skotsk whisky. Inte våldsamt eller bråkigt full, inte heller förslöat full men bara under en behaglig och mild bedövning.

Morgonen därefter vaknade han med knastertorra läppar och en känsla av tyngd i huvudet som snabbt gick över. Klockan åtta var han vid sitt skrivbord och redo att slåss, klockan tio gick han sin personliga rundgång mellan bankerna och därefter fortsatte han utan uppehåll ända till kvällen med att försöka lösa upp den tilltrasslade härvan av finanser, industri och mänskligt beteende som vräktes in över honom. På kvällen återvände han till hotellet, till den dubbla martinin och till whiskyn och så fortsatte hans dagsprogram dag efter dag till dess dagarna sträckte ut sig till veckor. KAPITEL 21

Även om Ljusan Dag i sitt yttre uppträdande tycktes vara en outtröttlig man som överflödade av energi och vitalitet var han i själva verket en oerhört uttröttad människa. Och ibland när han stod under spritens inflytande nådde han större klarhet och klokhet än när han var nykter. En kväll satt han till exempel på sängkanten med sin ena sko i handen och funderade på Dedes yttrande om att han inte kunde sova i mer än en säng åt gången. Alltunder det han fortfarande höll i skon såg han på raderna av tagelbetsel som hängde på väggarna. Därefter steg han upp, fortfarande bärande på skon, och räknade dem högtidligt en efter en, vandrade ut i de två andra rummen för att fullfölja arbetet. Sen gick han tillbaka till sängen och där sa han allvarligt till skon:

— Kvinnan har ju rätt. Bara en säng åt gången. Etthundra fyrtio tagelbetsel och jag har ingen användning för ens ett enda. Ett betsel åt gången! Jag kan inte rida på mer än en häst åt gången. Stackars Bob! Det vore riktigare av mig att släppa ut dig på ängarna. Trettio miljoner dollar har jag och jag kommer antagligen att ha hundra miljoner eller ingenting och vad har jag fått ut av det? Det finns en massa saker som inte kan köpas för pengar. Dom kan inte köpa den kvinnan. Dom kan inte köpa rymd. Vad har man för glädje av trettio miljoner dollar om man inte ens har plats för mer än en halv liter cocktail om dagen. Om jag hade en hundraliters cocktailtörst skulle det vara annorlunda. Men en halvliter, en ynklig liten halvpåse. Här är jag då trettio gånger om miljonär som slavar värre varje dag än ett helt dussin av mina anställda och det enda jag får är två mål smaklös mat, en säng, en halv liter martini och etthundrafyrtio tagelbetsel på väggen att titta på. Han såg melankoliskt på väggprydnaderna runt sig. Herr Sko, jag är full. Godnatt.

Värre än den drinkare som dricker behärskat och stadigt är den som dricker i ensamhet. Och det var till en sådan skåp-supare som Ljusan Dag höll på att omvandlas. Han drack sällan i sällskapslivet numera utan i stället på sitt rum, i ensamhet. När han kom hem uttröttad från dagens oupphörliga slit bedövade han sig till dess han somnade väl vetande att han nästa morgon skulle vakna med torr och brännhet mun för att åter genomgå samma program.

Men landet hämtade sig inte med sin vanliga elasticitet. Penningknappheten lättades inte, även om en som bara läste Ljusan Dags tidningar och de andra ägda och mutade tidningarna i landet måste dra den slutsatsen att den var över och paniken redan tillhörde historien. Alla offentliga uttalanden var glada och optimistiska men privat befann sig många av de yttrande i stora svårigheter. Det skådespel som framfördes på Ljusan Dags privatkontor eller på styrelsesammanträdena i hans bolag svor bjärt emot ledarartiklarna i hans tidningar. Exempelvis när han talade inför de stora aktieägarna i Sierra and Salvador Power Company, United Water Companies och flera andra storbolag:

— Ni måste ta ett spadtag. Ni har bra värden men ni måste offra lite för att få behålla dom. Det tjänar inget till att komma med undanflykter om de dåliga tiderna. Skulle inte jag veta hur usla tiderna är? Det är ju därför ni sitter här. Som jag sa förut, ni måste göra ert nu. Jag har aktiemajoriteten och nu har det gått så långt att vi måste börja uttaxera. Antingen det eller en krasch. Om jag tvingas starta någonting kommer ni inte ens att hinna märka vad det var som klippte till er. Så hårt kraschar jag. Dom små kan ju släppa det hela men ni som är stora kan det inte.

Skeppet kommer inte att sjunka så länge som ni stannar kvar på det. Men om ni börjar hoppa överbord kommer ni att sugas med ner innan ni hinner till stranden. Vi måste helt enkelt bara genomföra den här uttaxeringen.

De stora grossistfirmorna, leverantörerna, dessa som sörjde för hans hotell och hela den skock som oupphörligen krävde att bli betalda fick alla sina fiskar varma under sammanträdena hos honom. Han lät kalla dem till sig och visade dem sina senaste variationer på temat kan-kaninte, vill-villinte.

— Vid Gud, ni måste hålla mig flytande! sa han till dem.Om ni tror att det här är ett litet trevligt whistparti i någon salong där ni kan sluta och gå hem så snart ni får lust, så har ni tagit fullständigt fel. Hör hit Watkins, för fem minuter sen sa ni att ni inte kunde tåla det längre. Låt mig nu säga er ett par ord. Ni kommer att få tåla det och ni kommer att få hålla på att tåla. Ni kommer att få fortsätta att leverera till mig och ta emot mina skuldförbindelser tills det här är över. På vilket sätt ni ska göra det är er sak, det angår mig inte. Kommer ni ihåg vad jag gjorde med Klinkner och Altamont Trust Company? Jag känner era affärer utifrån och in och känner dom bättre än vad ni själv gör och om ni försöker slippa mig så krossar jag er. Även om jag höll på att bli krossad själv så skulle jag ge mig tid nog att vända mig mot er och dra er med ner. Det är en fråga om att simma eller drunkna för oss alla och jag tror att ni kommer att inse att det ligger i ert intresse att hålla mig flytande.

Den bittraste kamp av alla hade han kanske med aktieägarna i United Water Companies, för där röstade han igenom att praktiskt taget bolagets hela bruttoförtjänst skulle utlånas till honom själv för att stärka hans vidsträckta stridslinjer. Men han drev aldrig sin oinskränkta makt alltför långt. Han tvingade de män vilkas välgång var sammankopplad med hans egen till uppoffringar, men icke desto mindre fanns Ljusan Dag till hands för att hjälpa var gång någon av dem tvangs upp mot väggen och var i allvarlig fara, och fick honom tillbaka till stridslinjen igen. Endast en stark man kunde klara en så komplicerad situation under en sådan kris, och Ljusan Dag var den mannen. Han svängde och snodde, intrigerade och planerade, slog och hunsade de svagare, höll de harhjärtade kvar i striden och visade ingen nåd mot desertörerna.

Och till slut, när sommaren var över började allting repa sig. Det kom en dag när Ljusan Dag kunde tillåta sig någonting exempellöst. Han lämnade kontoret en timme tidigare än vanligt därför att det för första gången sedan paniken satte in inte fanns en enda arbetsuppgift som väntade på att utföras. Han klev in till Hegan för att få en pratstund och just som han reste sig för att gå sa han:•— Hegan, vi är på väg mot toppen nu. Vi håller på att dra oss ur den här ekonomiska pantbanken i fin form och vi kommer att komma ut utan att lämna en enda oinlöst pant kvar. Det värsta är över och man kan redan skönja slutet på det hela. Man behöver bara hålla strama tyglar ett par veckor till, det kommer bara att darra till lite då och då och sen kan vi släppa efter och spotta i nävarna.

För en gångs skull ändrade han sitt program. I stället för att gå direkt till hotellet gick han en runda mellan barerna och kaféerna. Tog en cocktail här och en cocktail där och två tre stycken på de ställen han träffade bekanta. Efter någon timme kom han in i Parthenonbaren för en sista drink innan han tog middag. Vid denna tid var han behagligt upptänd av spriten och han var på sitt bästa och vänligaste humör. Vid bardiskens hörn höll ett par ungdomar på med att bryta arm. En bred-axlad ung jätte flyttade aldrig sin armbåge en millimeter men han bröt ner varenda hand som sattes mot honom. Ljusan Dag blev intresserad.

— Det är Slosson, sa barägaren som svar på hans fråga. Han är den där släggkastaren från University of California. Han har slagit vartenda rekord och till och med världsrekordet i år. Det är en verkligt mastig bit.

Ljusan Dag nickade och gick fram till honom, satte ner armbågen mot baren och sa:

— Ska vi göra ett försök, pojk.

Den unge mannen skrattade och de grep varandra i händerna, till Ljusan Dags förvåning var det hans egen arm som bröts ned till bardisken.

— Ett ögonblick, muttrade han, bara ett försök till, jag antar att jag inte riktigt var redo förra gången.

Åter grep händerna tag i varandra. Det gick fort. Ljusan Dags muskler gick ögonblickligen över från offensiv till defensiv och trots allt sitt motstånd tvingades hans hand bakåt och neråt. Ljusan Dag var förvirrad. Det hade inte

varit något trick. Skickligheten hade varit lika stor på båda sidorna. Om någon hade varit skickligare så hade det varit han själv. Styrka, rena råstyrkan hade avgjort det. Han beställde drinkarnaoch fortfarande förvirrad och grubblande höll han upp sin egen hand och såg på den som på ett nytt och främmande föremål. Han kände inte denna hand. Det var säkerligen inte samma hand han hade burit med sig under alla år. Samma gamla hand? Då hade det ju varit rena barnleken att bryta ner den där unge jätten. Men denna hand — han fortsatte att stirra på den med en så tvivlande förvirring att ungdomarna brast ut i vrålande skratt runt honom.

Skrattsalvan väckte honom. Först föll han in i den och sedan blev hans ansikte sakta allvarligt. Han lutade sig mot släggkastaren.

— Pojk, sa han. Låt mig ge dig ett råd. Gå härifrån och ge fan i att dricka innan du har blivit fast för det.

Den unge mannen rodnade ilsket men Ljusan Dag fortsatte ihärdigt:

— Lyssna till far din, du, och låt honom säga några ord. Jag är ung själv, men ungdom är jag inte. Låt mig säga dig att om jag hade brutit arm med dig för ett par år sen hade det varit som att överfalla och misshandla en barnkrubba.

Slosson såg tvivlande ut under det att de andra flinade och uppmuntrande trängdes runt Ljusan Dag.

— Pojk, jag predikar inte. Det här är första gången jag har kommit till botbänken och det var du själv som kastade dit mig. Ordentligt. Jag har sett en del i min dar och jag är ju inte så kräsen. Men låt mig säga dig med en gång att jag är värd gud vete hur många miljoner och att jag förbanne mig skulle ge dom allihop med en gång bara för att kunna bryta ner dig. Och det betyder bara att jag skulle ge upp hela rasket bara för att få komma tillbaks dit jag började. Innan jag slutade sova under stjärnorna för att ge mig in i städernas hönshus, dricka cocktails och lyfta upp fotterna och forslas fram. Pojk, det är det som är felet med mig och det är så jag känner för det hela. Ta bara väl vara på dig själv och tänk över mitt råd då och då. Godnatt.

Han vände sig om och vinglade ut ur baren. Den moraliska effekten av hans ord förfelade dock sin verkan då han var så påtagligt full.Fortfarande förvirrad återvände Ljusan Dag till sitt hotell, åt middag och gjorde sig redo att gå till sängs.

— Den förbannade spolingen! muttrade han. Bröt ner mig hur lätt som helst. Mig!

Han höll upp den brottsliga lemmen och tittade med dum förvåning på den. Den hand som aldrig fått stryk! Den hand som fått jättarna i Cirde City att skälva till! Och en barn-rumpa, en skrattande student hade kunnat bryta ner den — två gånger om! Dede hade rätt. Han var inte samme man längre. Förhållandet krävde allvarligare eftertanke än han någonsin hade gett det. Men detta var inte den lämpliga tidpunkten. På morgonen, efter en god sömn skulle han ge sig tid att tänka på det.

KAPITEL 22

Ljusan Dag vaknade som vanligt med knastertorra läppar, mun och hals, drack en ordentlig klunk vatten från tillbringa-ren som stod bredvid sängen och återknöt till tankegången där han hade lämnat den föregående kväll. Han tänkte igenom hur den finansiella påfrestningen hade lättat. Äntligen ljusnade det. Även om vägen fortfarande var svår hade han redan passerat de farligaste ställena. Som han hade sagt till Hegan, strama tyglar och försiktigt spel var allt vad som nu behövdes. Visst skulle det komma faror och småskalv men inget som var så farligt som det som redan genomgåtts. Han hade blivit illa åtgången men han hade klarat sig genom det utan att bryta några ben och det var mer än vad man kunde säga om Simon Dolliver och många med honom. Och inte en enda av hans affärsvänner hade ruinerats. Han hade tvingat dem att stanna kvar i skyttelinjen för att klara honom, och när han klarade sig klarade även de sig.

Han tänkte vidare och kom fram till händelsen i Parthe- Fortfarande förvirrad återvände Ljusan Dag till sitt hotell, åt middag och gjorde sig redo att gå till sängs.

— Den förbannade spolingen! muttrade han. Bröt ner mig hur lätt som helst. Mig!

Han höll upp den brottsliga lemmen och tittade med dum förvåning på den. Den hand som aldrig fått stryk! Den hand som fått jättarna i Cirde City att skälva till! Och en barn-rumpa, en skrattande student hade kunnat bryta ner den — två gånger om! Dede hade rätt. Han var inte samme man längre. Förhållandet krävde allvarligare eftertanke än han någonsin hade gett det. Men detta var inte den lämpliga tidpunkten. På morgonen, efter en god sömn skulle han ge sig tid att tänka på det.

KAPITEL 22

Ljusan Dag vaknade som vanligt med knastertorra läppar, mun och hals, drack en ordentlig klunk vatten från tillbringa-ren som stod bredvid sängen och återknöt till tankegången där han hade lämnat den föregående kväll. Han tänkte igenom hur den finansiella påfrestningen hade lättat. Äntligen ljusnade det. Även om vägen fortfarande var svår hade han redan passerat de farligaste ställena. Som han hade sagt till Hegan, strama tyglar och försiktigt spel var allt vad som nu behövdes. Visst skulle det komma faror och småskalv men inget som var så farligt som det som redan genomgåtts. Han hade blivit illa åtgången men han hade klarat sig genom det utan att bryta några ben och det var mer än vad man kunde säga om Simon Dolliver och många med honom. Och inte en enda av hans affärsvänner hade ruinerats. Han hade tvingat dem att stanna kvar i skyttelinjen för att klara honom, och när han klarade sig klarade även de sig.

Han tänkte vidare och kom fram till händelsen i Parthe-nonbaren där den unge idrottsmannen hade brutit ner hans arm. Han var inte längre förvirrad över vad som hänt. Men han var chockad och han sörjde så som bara en verkligt stark man kan göra över att se sin styrka ebba ut. Och situationen var alldeles klar för att hans ens skulle kunna vika undan från att se sanningen i ögat. Han visste varför han brutits ner. Inte därför att han var en gammal man. Han var bara i början av sin krafts dagar och hade allt varit rätt så hade det varit släggkastarens arm som hade brutits ned. Ljusan Dag visste att han tagit friheter mot sig själv. Han hade alltid sett på sin egen styrka som någonting varaktigt och nu hade den sakta runnit bort från honom, år från år. Så som han hade ställt diagnosen hade han kommit in från stjärnorna för att rugga i städernas hönshus. Han hade nästan glömt bort hur det var att gå. Han hade dragit upp benen under sig och forslats omkring i bilar, droskor, vagnar och elektriska spårvagnar. Han hade inte tagit någon motion och han hade låtit alkoholen sprida sin röta genom sina muskler.

Var det verkligen värt allt detta? Vad betydde hans pengar när allt kom omkring? Dede hade rätt. De kunde inte köpa honom mer än en säng åt gången och samtidigt gjorde de honom till den ynkligaste av slavar. De surrade fast honom. Han var kringsnärjd av dem i detta ögonblick. Även om han så önskade kunde han inte tillbringa denna dag till sängs. Hans pengar ropade på honom. Kontorsvisslan skulle snart blåsa och då måste han följa med. Morgonens tidiga solsken flödade in genom hans fönster — det skulle vara en underbar dag att rida genom bergen på. På Bob med Dede bredvid sig på Mab. Dock kunde alla hans miljoner inte köpa denna enda dag åt honom. Ett av dessa småskalv kunde inträffa och då måste han vara där för att kunna parera det. Trettio miljoner! Och de dög inte ens till att övertyga Dede att rida på Mab. Den Mab han hade köpt och som inte användes och bara fetmade uppe på ängarna. Vad var trettio miljoner värda om de inte kunde köpa en man en ridtur med den flicka han älskade? Trettio miljoner! Som tvang honom att komma hit och gå dit, som tyngde honom som lika många kvarnstenar, som förstördehonom allteftersom de förökade sig, som förbjöd honom att vinna denna flicka som arbetade för nittio dollar i månaden.

Vad var det som var bäst? frågade han sig själv. Allt detta var ju Dedes egna tankar. Det var vad hon hade menat när hon bad att han skulle göra bankrutt. Han höll upp sin brottsliga högerhand. Naturligtvis var den inte densamma som förr. Det var självklart att hon inte kunde älska den handen och den kroppen så som hon hade älskat den starka rena handen och den starka rena kroppen för många år sedan. Han tyckte inte själv om den här handen och den här kroppen. En ung gröngöling hade kunnat ta sig friheter mot dem. De hade tappat formen åt honom. Han satte sig häftigt upp. Nej! Vid Gud! det var han själv som tappat formen. Han hade slängt bort sin egen form. Han hade slängt bort Dede. Hon hade rätt. Rätt tusen gånger om. Och hon hade förnuft gott nog att inse det och förnuft nog att vägra att gifta sig med en penningslav, med ett whiskyuppfrätt as.

Han klev upp ur sängen och såg på sig själv i den höga spegeln på garderobsdörren. Han var inte vacker att se på.

De förr så asketiska kinderna var borta. Kinderna var tunga och tycktes dras ner av sin egen tyngd. Han letade efter dessa grymma drag som Dede hade talat om och han fann dem och hårdheten i ögonen, ögon som var grumliga efter alla kvällens cocktails. Efter månader och år av drinkar. Han såg de tydligt utmärkta påsarna som syntes under ögonen och de gav honom en chock. Han rullade upp pyjamasärmarna. Inte underligt att släggkastaren brutit ned honom. Det där var inte muskler. En stigande flod av fett översvämmade dem. Han tog av sig pyjamas jackan. Åter chockades han av sin kropps omfång. Den var inte vacker. Den platta magen hade blivit en hängbuk. De fasta musklerna över bröstet, axlarna och buken hade lösts upp till fettvalkar.

Han satte sig ned på sängkanten och genom hans sinne flöt bilder från hans ungdoms härlighet, allt han uthärdat som ingen annan kunnat uthärda, de indianer och hundar vilkas ben han nött ut under de hj ärtslitande färderna över Alaskas vid-der, de styrkeprov som gjort honom till kung över pionjärernas kraftiga släkte.

Och detta var ålderdom. Sen flöt en ny bild fram för honom, den gamle mannen han hade mött vid Glen Ellen som kom uppför sluttningen genom solnedgångens glöd. Han hade varit vithårig och vitskäggig, åttiofyra år gammal, i handen hade han burit sitt ämbar med skummande mjölk och i hans ansikte lyste hela den döende sommardagens frid och lugn. Det hade varit ålderdom.

— Jajamensan, åttiofyra och piggare än de flesta, kunde han höra den gamle mannen säga.

— Inte har jag latat mig inte. Jag gick över prärien med ett oxspann och sköt indianer år femtioett och då var jag familjefar och hade sju ungar.

Sen kom han att tänka på den gamla gumman uppe i busk-skogen som pressade druvor i sin bergsdal; på Ferguson den lille mannen som hade skuttat fram på vägen som en hare. Han som en gång hade varit redaktör för en stor dagstidning och som nöjde sig med att bo i buskskogen tillsammans med sin källa med bergvatten och sina kärleksfullt vårdade och välskötta fruktträd. Ferguson hade löst sitt problem. En vekling och en alkoholist som han hade sprungit sin väg bort från doktorerna och från städernas bönhus och sugit i sig hälsa som en törstig svamp. Nå, undrade Ljusan Dag, om en sjuk man som doktorerna hade gett upp hoppet om kunde utveckla sig till en frisk jordbruksarbetare, vad skulle inte då en man som han själv som bara var lite fet kunna göra under liknande förhållanden ? I fantasin såg han sin egen kropp återställd i dess ungdomliga härlighet och han tänkte på Dede och satte sig plötsligt på sängkanten nästan skrämd av storheten hos den idé han plötsligt fått.

Han satt inte stilla länge. Hans hjärna arbetade med hela sin vanliga stålfjäderliknande säkerhet. Han gick igenom tanken i alla dess konsekvenser. Det var stort. Större än någonting han hade stått inför tidigare. Och han hade själv ställt sig inför det. Tagit itu med problemet med sina egna händer och vridit och vänt på det. Dess enkelhet gjorde honom för-tjust. Han skrockade över det, fattade sitt beslut och började klä sig. Mitt under det han höll på att klä sig hejdade han sig för att telefonera.

Dede var den första han ringde upp.

— Kom inte till kontoret nu på morgonen, sa han. Jag tar mig ut för att få träffa er ett ögonblick.

Han ringde upp andra. Han beordrade sin bil framkörd. Till Jones gav han instruktioner om att sända Bob och Wolf till Glen Ellen. Han överraskade Hegan med att be honom leta rätt på köpebrevet på Glen Ellen och skriva ut ett nytt i Dede Masons namn.

— Vem? frågade Hegan.

— Dede Mason, svarade Ljusan Dag orubbligt, det måste vara något fel på linjen den här morgonen. Dede Mason.

En halv timme senare susade han ut mot Berkeley. Och för första gången parkerade han den stora röda bilen rakt utanför huset. Dede erbjöd sig att ta emot honom i salongen, men han skakade på huvudet och nickade mot hennes rum.

— Därinne, sa han. Det är den enda plats som passar.

När dörren stängdes bakom dem sträckte han ut sina armar

och tog henne i famn. Sen stod han med sina händer på hennes skuldror och såg ner i hennes ansikte.

— Dede, om jag säger er enkelt och klart att jag kommer att ge mig iväg upp till den där gården vid Glen Ellen och att jag inte kommer att ta ett öre med mig och att jag kommer att slita och släpa för varenda munsbit jag får i mig och att jag inte kommer att spela ut ett enda kort mer i affärsliasarden, följer ni med mig då?

Hon gav till ett glatt litet skri och han burrade in henne tätt mot sig. Men i nästa ögonblick hade hon slingrat sig lös från honom och stod åter i sin gamla position på en armslängds avstånd från honom.

— Jag, jag förstår inte, sa hon andlöst.

— Och du har inte svarat på mitt frieri fast jag antar väl att det inte behövs något svar. Vi ska bara gifta oss så fort som möjligt och sen ger vi oss iväg. Jag har sänt upp Bob och Wolf redan. När kommer du att bli klar?Dede kunde inte underlåta att småle.

— Oj vilken stormvind till karl du är! Jag blåser riktigt bort. Och du har inte förklarat det hela för mig med ett enda ord.

Ljusan Dag log mot henne när han svarade.

— Ser du Dede, det här, det kallar kortspelare för syning. Inte någon flirt längre och inga fina ord och ingen lång-distansfäktning längre mellan oss. Vi måste helt enkelt tala ut nu. Sanningen, hela sanningen och intet utom sanningen. Nu ska du svara på några frågor från mig och sen kommer jag att svara på dina. Älskar du mig mycket nog för att gifta dig med mig?

— Men ... började hon.

— Inga men, avbröt han henne skarpt. Nu synar vi. När jag säger giftermål då menar jag precis vad jag sa dig redan då jag kom i dag, att vi ger oss iväg och lever uppe på gården. Älskar du mig nog mycket för det?

Hon såg på honom ett ögonblick, sen sänkte hon blicken och hela hennes varelse tycktes säga ja.

— Kom då, låt oss börja! Musklerna i hans ben spändes ofrivilligt som om han skulle till att föra henne mot dörren. Min bil väntar på oss därute. Det finns ingenting att förlora tid på.

Han böjde sig fram mot henne.

— Jag antar att det är tillåtet, sa han när han kysste henne.

Det var en långvarig omfamning och hon var den första som talade efter den.

— Du har inte svarat på mina frågor. Hur är detta möjligt? Hur kan du lämna dina affärer? Har någonting hänt ?

— Ingenting har hänt ännu men det kommer att börja hända saker illa kvickt. Jag har lagt hela din predikan på hjärtat, och jag har kommit till botgörarbänken. Du är min Gud och Herre och jag kommer att tjäna dig. Resten kan dra så långt vägen räcker. Visst hade du rätt. Jag har varit mina pengars slav och eftersom jag inte kan tjäna två herrar så låterjag pengarna gå. Jag skulle hellre vilja ha dej än alla världens pengar. Åter slöt han henne tätt i sina armar.

— Och jag har ju fått dig Dede. Jag har ju fått dig.

— Och jag vill säga ännu några saker till dig. Jag har tagit min sista drink. Du gifter dig med en whiskysvamp, men din man kommer inte att vara det. Han kommer att förändras till en annan så snabbt att du inte ens kommer att känna igen honom. Om ett par månader kommer du att vakna en morgon däruppe i Glen Ellen och märka att du har en fullständig främling i huset hos dig och då måste du föreställas för honom en gång till. Du kommer att säga: Jag är fru Harnish, vem är ni? Och jag kommer att säga: Jag är Elam Harnishs yngre bror, jag har just kommit ner från Alaska för att övervara begravningen. Vilken begravning? säger du. Begravningen av den där odågan, den där spelaren, whiskydrinkaren Ljusan Dag, den där karlen som dog av fetthjärta förvärvat vid af-

färsspelbordet dag och natt. Visst frun, kommer jag att säga. han är redan en död sork men jag har kommit för att inta hans plats och göra er lycklig. Och om ni nu tillåter mig, min fru, kommer jag bara att släntra ner till ängen och mjölka kon under det att ni gör i ordning frukost.

Åter fattade han hennes hand och började föra henne mot dörren. När hon gjorde motstånd böjde han sig ned och kysste henne gång på gång.

— Jag har verkligen hunger efter dig, gumman min, muttrade han. Du får trettio miljoner dollar att se ut som trettio cent.

— Sitt nu ner och var lite förnuftig, uppmanade hon honom, hennes kinder rodnade och hennes ögon brann mer gyllene än han någonsin förr hade sett dem.

Men Ljusan Dag var besluten att få det som han ville och när han satte sig ned så var det vid sidan av henne och med sin arm runt henne.

— Visst frun, kommer jag att säga, Ljusan Dag var ett rätt hyggligt kräk men det är bättre att han gått bort. Han slutade upp med att rulla in sig i sina harfällar och sova i snön och började bo i ett hönshus i stället. Han drog upp sina ben un-der sig och slutade att gå och att arbeta och började leva på martini och skotsk whisky. Han trodde han var kär i er, frun, och han gjorde sitt bästa, men han älskade sina cocktails mera och han älskade sina pengar mera och han älskade sig själv mera och han älskade nästan allting mera än han älskade er. Och sen kommer jag att säga: Frun, titta bara på mig och se hur annorlunda jag är. Jag har ingen cocktailtörst och allt jag äger här i världen är en dollar och fyrtio cent och jag måste köpa en ny yxa, för den gamla är helt utsliten och jag kan älska er ungefär elva gånger så mycket som er förra man kunde. Frun förstår, han blev alldeles för fet. På mig finns det inte ett enda uns fett. Och jag kommer att rulla upp min ärm och visa dig och säga: Fm Harnish, efter att ha upplevt hur det var att vara gift med den där fete gamle penningpungen har ni väl ingenting emot att gifta er med en mager ung grabb som jag? Och du kommer bara att klämma fram en enda tår över gamle Ljusan Dag och luta dig fram mot mig med en sån där villig glimt i ögat och sen kommer jag att rodna av skam, för jag är ju bara grabben och sen, ja sen går jag åstad och gifter mig med min brors änka och gör en massa jobb under det hon lagar maten.

— Men du har inte besvarat mina frågor, förebrådde hon honom, när hon rodnande och strålande kom fram från den omfamning som hade utgjort kulmen på hans berättelse.

— Vad vill du veta då? frågade han.

— Jag vill veta hur allt detta är möjligt. Hur kan du lämna dina affärer vid en sån här tidpunkt. Vad menar du med att någonting kommer att hända illa kvickt? Jag... Hon hejdade sig och rodnade. Jag har ju besvarat din fråga redan.

— Låt oss gå och gifta oss, insisterade han och hans blick var lika rörande glättig som hans yttrande. Vet du, jag måste ju lämna plats åt den där unge brodern jag har och jag har ju inte så lång tid kvar att leva.

Dede gjorde en otålig min och han fortsatte allvarligt:

— Du förstår, det hänger ihop på det sättet, Dede, att jag har slitit som fyrtio hästar ända sen den här paniken började och hela tiden har några av dom där tankarna du satte i skallenpå mig hållit på att gro. I morse sköt de upp, det är alltsammans. Jag klev upp och tänkte gå till kontoret som vanligt. Men jag gick inte till kontoret. De växte fram just då. Solen sken in genom fönstret och jag visste att det var en underbar dag ute i bergen. Och jag visste att jag ville ut och rida med dig i bergen ungefär trettio miljoner gånger mer än vad jag ville gå till kontoret. Och hela tiden visste jag att det skulle vara omöjligt. Varför? På grund av kontoret. Kontoret ville inte släppa loss mig. Och mina pengar stegrade sig på bakbenen och ville inte släppa mig förbi. De där förbaskade pengarna har den där vanan att ställa sig i ens väg. Det vet du väl själv. Och då förstod jag att jag stod vid ett vägskäl. Den ena vägen ledde till kontoret. Den andra till Berkeley. Och jag tog vägen till Berkeley. Jag kommer aldrig mer att sätta min fot på kontoret. Det är avslutat, färdigt, förbi och borta och jag kommer att låta det rasa

rakt ner till ett sammanbrott och vidare. Det har jag beslutat mig för. Du förstår jag har blivit religiös nu och det är verkligen den riktigt gammaldags religionen. Det är kärleken till dig nämligen och den är äldre än den äldsta religionen i världen. Den är DET, det är vad den är. DET med stora bokstäver.

Hon såg på honom med en snabb, överraskad blick.

— Menar du? började hon.

— Just det menar jag. Jag stryker ut det hela. Jag låter det sluta med krasch. När dom där trettio miljonerna ställde sig upp och sa mig rätt i synen att jag inte fick ge mig ut med dig i bergen i dag, då förstod jag att nu var det tid för mig att säga ifrån. Och det har jag gjort. Jag har dig och jag har kraft att arbeta för dig och för den där lilla gården i Sonoma. Det är allt jag behöver och det är allt jag kommer att låta rädda. Tillsammans med Bob och Wolf, en resväska och hundrafyrtio tagelbetsel. Resten får gå och skönt blir det. Det var bara skräp.

Men Dede var ihärdig.

— Då är denna fruktansvärda förlust nödvändig? frågade hon.

— Men det är ju just det jag har sagt dig, att den är nöd-vändig. För om dom där pengarna tror att dom kan ställa sig upp och säga mig rakt i synen att jag inte får ge mig ut för att rida med dig, då ...

— Nej, nej var nu förnuftig, avbröt Dede honom. Det är inte så jag menar och det vet du. Vad jag vill veta är om denna bankrutt är nödvändig ur affärssynpunkt.

Han skakade på huvudet.

— Det kan du sätta dig på att den inte är. Det är just det det rör sig om. Jag släpper det inte därför att jag har fått stryk och drivits till stillestånd av paniken och tvingats släppa det. Jag slänger bort det hela just när jag besegrat paniken och när jag vinner potten. Det visar ju bara hur litet det betyder för mig. Det är ju du som betyder någonting, liten, och jag spelar därefter.

Men hon drog sig undan hans utsträckta armar.

— Du är galen, Elam.

— Kalla mig Elam igen, muttrade han extatiskt. Det är sannerligen skönare att lyssna till än miljonernas rassel.

Detta brydde hon sig inte om.

— Det är galenskap. Du vet inte vad du gör...

— Visst vet jag det, försäkrade han henne, jag vinner mitt hjärtas mål. Ditt lillfinger är ju mer värt än...

— Var nu förnuftig ett ögonblick åtminstone.

— Jag har aldrig varit mer förnuftig i hela mitt liv. Jag vet vad jag vill ha och det kommer jag att få. Jag vill ha dig och jag vill ha utomhusliv. Jag vill slippa att gå över trottoarstenar och jag vill slippa att ha en telefonlur mot örat. Jag vill ha en liten bondgård på en av de vackraste platser Gud någonsin skapat och jag vill hålla på med arbetet på gården. Mjölka kor, hugga ved, rykta hästar och plöja och allt det andra och jag vill ha dig där på gården med mig. Jag är fullkomligt less på allting annat och jag är utkörd. Och jag är i sanning den lyckligaste man på denna jord, för jag har allt vad pengar inte kan köpa. Jag har dig och trettio miljoner kunde inte köpa dig och inte heller tretusen miljoner kunde ha köpt dig .. .

Han avbröt sig när det knackade på dörren och han läm-nådes ensam, förtjust stirrande på den hukande Venus eller runt omkring i rummet på alla Dedes nätta ägodelar under det att hon svarade i telefonen.

— Det är Hegan, sa hon när hon återvände, han är i telefon. Han säger att det är viktigt.

Ljusan Dag ruskade på huvudet och skrattade.

— Säg åt Hegan att han får lägga på luren. Jag har gjort slut med kontoret och jag vill inte höra någonting om någonting.

En minut senare kom hon tillbaka.

— Han vägrar att lägga på luren. Han sa mig att jag skulle säga åt dig att Unwin är på kontoret nu, att han vill träffa dig och Harrison är med. Hegan säger att Grimshaw and Hodgkins har råkat illa ut. Det ser ut som om de skulle krascha. Och han sa någonting om skydd.

Det var överraskande nyheter. Både Unwin och Harrison representerade storbanker och Ljusan Dag visste att om Grimshaw and Hodgkins gick överstyr så skulle det dra med sig en hel serie bankrutter och sätta igång en allvarlig oro igen. Men Ljusan Dag log och ruskade på huvudet och efterapade den stereotypa kontorsstilen när han sa:

— Miss Mason, var vänlig säg Hegan att det inte finns någonting att göra och be honom lägga på luren.

— Du kan bara inte göra så här, bönföll hon.

— Titta på mig bara, svarade han sammanbitet.

— Elam!

— Säg det en gång till! Säg så bara en enda gång till och gärna för mig kan då ett dussin Grimshaw and Hodgkins krascha.

Han tog henne i handen och drog henne till sig.

— Låt Hegan hänga i luren tills han tröttnar. Vi får inte ens låta en enda sekund av denna vår dag förspillas på honom. Han är bara kär i böcker och ägodelar men i mina armar har jag en verklig och en levande kvinna som älskar mig hela tiden, om än hon käbblar. KAPITEL 23

— Men jag känner ju till en del om hela den kamp du har fört, invände Dede. Om du slutar nu kommer ju allt det arbete du har gjort, allting kommer ju att förstöras. Du har ingen rätt att handla så, du kan helt enkelt inte.

Ljusan Dag var tjurskallig. Han skakade på huvudet och log gäckande.

— Ingenting kommer att förstöras, inte ett dugg, Dede. Du förstår inte det här affärsspelet. Det sker bara på papperet. Fattar du inte. Var finns det guld jag grävde fram uppe i Klondyke? Det finns ju i guldmynt, i guldtackor, i vigselringar. Oavsett vad som händer med mig kommer guldmynten, guldklockorna och vigselringarna att bestå. Antag att jag dog i detta ögonblick. Det skulle inte innebära ett dyft för detta guld. Det är fullkomligt likadant med den här situationen. Allt jag betyder är papper. Allright! Elda upp papperen och bränn upp mig samtidigt. Tomterna finns kvar, va? Regnet faller på dem, plantorna skjuter rötter, träden växer på dem, husen står kvar på dem och spårvägarna går fram mellan dem. Affärerna finns bara på papper. Om jag förlorar mina papper eller mitt liv går på ett ut, det kommer inte att flytta ett enda sandkorn på dessa tomter eller böja ett enda grässtrå.

— Ingenting kommer att gå förlorat — inte en enda av pålarna för den nya hamnen, inte en enda spik i spårvägsrälsen, inte ett uns ånga från en färjas ångpanna. Vagnarna kommer fortfarande att gå, vare sig jag innehar papperen eller någon annan har dem. Floden har redan börjat flyta mot Oakland. Folk bara rinner in. Vi säljer tomter igen. Oavsett vad som händer med mig eller med papperen kommer trehundratusen människor hit i alla fall. Och det kommer att finnas spårvagnar att forsla dem med och hus de kan bo i och gott vatten för dem att dricka och elektricitet att ge dem ljus och allt vad som behövs.

Då hade Hegan anlänt i en bil. Genom det öppna fönstrethördes dess horn och de såg den stanna bredvid den röda bilen. I bilen satt Unwin och Harrison under det att Jones satt bredvid chauffören.

— Jag kommer att ta emot Hegan, sa Ljusan Dag till Dede. Det finns ingen orsak att träffa dom andra. Dom kan vänta i bilen.

— Är han full? viskade Hegan till Dede i dörröppningen. Hon ruskade på huvudet och visade in honom.

— God morgon Larry, sa Ljusan Dag. Sätt dig ner och vila fotterna en stund. Du ser då verkligen uppjagad ut.

— Det är jag också, fräste den lille irländaren till svar. Grimshaw and Hodgkins kommer att krascha om man inte gör någonting med en gång. Varför kom du inte till kontoret? Vad tänker du göra åt det hela?

— Ingenting, sa Ljusan Dag stilla och långsamt. Jag låter dem väl krascha antar jag ...

— Men ...

— Jag har inte haft några affärer med Grimshaw and Hodgkins. Jag är inte skyldig dom någonting. Dessutom kommer jag att krascha själv. Hör hit Larry, du känner väl mig? Du vet väl att när jag har fattat ett beslut är det oryggligt. Nu har jag fattat mitt beslut. Jag är trött på hela spelet, jag släpper det så snabbt som jag kan och en krasch är det snabbaste sättet att släppa det.

Hegan stirrade på sin chef, sen flyttade han sin förfärade blick på Dede som nickade i samförstånd mot honom.

— Så låt det bara krascha, Larry, fortsatte Ljusan Dag. Allt du behöver göra är att skydda dig själv och alla våra vänner. Lyssna nu till vad jag säger. Jag ska säga dig hur det ska göras. Allting är redo för det. Ingen kommer att skadas. Alla som höll fast vid mig måste komma igenom det hela utan skador. Alla resterande löner och arvoden ska betalas omgående. Alla pengar som har förts över på mig från vattenverket, spårvägarna och färjorna måste tillbaka igen. Och du kommer själv inte att lida någon skada. Varje bolag du har aktier i kommer att klara sig ...

— Du är tokig Ljusan Dag! skrek den lille advokaten. Detär fullkomligt vansinne. Vad är det för fel med dig? Du har väl inte tagit narkotika eller någonting?

— Visst har jag det, log Ljusan Dag till svar. Och nu håller jag på att kräkas upp det. Jag är sjuk och trött på att bo i en stad och spela med affärer. Jag ger mig iväg ut till solskenet, till landet, till det grönskande gräset. Och Dede här följer med mig. Så du har möjligheten att bli den förste som gratulerar.

— Gratulerar! I helvete heller! fräste Hegan. Jag tänker inte tåla den här sortens idioti.

— Visst kommer du att få tåla det, för om du inte tål det kommer det bara att bli en ännu större krasch och då blir det några som kommer att bli skadade. Du är ju själv värd en miljon eller mer nu, och om du bara hör på mig så kommer du att klara dig genom det hela utan en skråma. Jag vill bli skadad och jag vill bli det ända till det yttersta. Det är vad jag är ute efter, och det finns inte den människa eller den människogrupp som kan ställa sig mellan mig och det jag vill. Uppfattat, Hegan? Uppfattat?

— Vad har ni gjort med honom? morrade Hegan åt Dede.

— Stopp där, Larry. För första gången var Ljusan Dags röst skarp och alla de gamla grymma dragen i hans ansikte syntes tydligt. Miss Mason kommer att bli min hustru och även om jag inte har någonting emot att du talar med henne så mycket dig lyster så måste du använda en annan ton mot henne eller också kommer du att köras direkt till sjukhuset och det blir en lite oväntad krasch, va? Och låt mig säga dig ännu en sak. Allt detta har jag själv hittat på. Hon säger att jag är tokig hon med.

Hegan ruskade på huvudet i stum förtvivlan och fortsatte att stirra.

— Naturligtvis måste det utses gode män, tillrådde Ljusan Dag, men de behöver inte få så mycket att göra. Vad ni nu först och främst måste göra det är att rädda alla. Alla de män som har låtit sina löner stå infrusna hos mig, alla kreditorer och alla de firmor som har stått oss bi. Den där marksträckan som New Jerseybandet har hållit på att pruta på, ta och sälj

11 — Kungen av Klondyke 293den. Dom kommer att ta ett par tusen tunnland bara dom får en halv chans. Fairmountområdet är den bästa biten och den kommer dom att betala upp till tusen dollar tunnlandet för. De femhundra tunnlanden där bakom kan ni vara glada om dom bjuder så mycket som tvåhundra per tunnland på.

Plötsligt tycktes Dede som hittills knappast lyssnat till dem ha fattat ett beslut, hon tog ett steg framåt och stod mitt framför de båda männen. Hennes ansikte var blekt men så beslutsamt att Ljusan Dag när han såg på henne påmindes om den dag då hon red Bob.

— Vänta ett tag, sa hon. Jag vill säga någonting. Om du genomför denna galenskap, Elam, då kommer jag inte att gifta mig med dig. Jag vägrar att gifta mig med dig.

Hegan gav henne trots sin dysterhet en snabb tacksam blick.

— Det chansar jag på, började Ljusan Dag.

— Vänta! avbröt hon. Och om du låter bli det här, då gifter jag mig med dig.

— Låt mig nu få klarhet i det här förslaget. Ljusan Dag talade med irriterande lugn och eftertanke. Om jag förstår det hela rätt så kommer du att gifta dig med mig om jag fortsätter med affärerna, eh? Du kommer att gifta dig med mig om jag fortsätter att arbeta mig till döds och dricka martini? Efter varje fråga gjorde han ett uppehåll till dess hon nickat ett jakande svar.

— Och du kommer att gifta dig med mig på en gång?

— >•

— Idag? Nu?

— Ja-

Han funderade ett ögonblick.

— Nej, liten, det gör jag inte. Det skulle inte hålla och det vet du bäst själv. Jag vill ha dig. Hela dig och för att få det så måste jag ge dig hela mig och det kommer att bli förbaskat lite kvar av mig att ge bort om jag stannar kvar i det här affärslivet. Vet du Dede, tillsammans med dig ute på gården är jag säker på dig och säker på mig själv. Du kan tala om vad du vill och inte vill så mycket du har lust, men du kommer att gifta dig med mig i alla fall. Och nu är detbäst du kommer dig iväg, Larry. Jag skall komma till mitt hotell om en liten stund och eftersom jag inte tänker sätta min fot på kontoret mer kan du ta med dig alla de papper jag ska underteckna och allting annat till mina rum där. Och där kan man nå mig på telefon när som helst. Den här kraschen ska genomföras. Uppfattat?

Han reste sig upp för att ge Hegan tecken att gå. Denne var påtagligt bortkommen. Också han ställde sig upp, men han såg sig om hjälplöst.

— Fullkomlig och total svagsinthet, muttrade han.

Ljusan Dag la sin hand på hans axel.

— Gaska upp dig, Larry. Du talar alltid om den mänskliga naturens säregenhet och här ger jag nu ett nytt exempel på den och inte möter jag någon tacksamhet för det inte. Jag är en större drömmare än du och jag är sanndrömmare dessutom. Det är den största och vackraste dröm jag någonsin haft och jag kommer att göra den till verklighet...

— Genom att förlora allt du äger, exploderade Hegan.

— Visst, genom att förlora allt som jag har och inte vill ha. Men jag kommer att hänga fast vid dom hundrafyrtio tagel-betslen i alla fall. Stick nu bara iväg ut till Unwin och Har-rison och åk ner i stan. Jag kommer att vara på hotellet och kan nås per telefon om ni behöver mig.

Han vände sig till Dede så fort Hegan gått och tog henne i handen.

— Och nu liten, nu behöver du inte komma till kontoret något mer. Du kan anse dig avskedad. Kom ihåg att det var jag som var din arbetsgivare och att du måste komma till mig för att få en rekommendation och om du inte är riktigt snäll kommer jag inte att ge dig någon. Under tiden ska du bara vila dig och tänka på dom saker du vill packa ner därför, att vi helt enkelt måste starta bosättningen på dina grejor. Åtminstone i den finare delen av huset.

— Men Elam. Jag vill inte. Vill inte. Om du gör den här galenskapen kommer jag aldrig att gifta mig med dig.

Hon försökte dra undan sin hand men han höll fast den i en beskyddande, faderlig handtryckning.— Kommer du att vara öppen och ärlig? Gott! Vilket skulle du hellre vilja ha — mig med pengar eller mig och gården?

— Men ... började hon.

— Inga men. Mig och pengarna?

Hon svarade inte.

— Mig och gården?

Fortfarande svarade hon inte och fortfarande var han lika oberörd.

— Du förstår, jag vet ju vilket ditt svar är, Dede, och det finns ingenting mer att tala om. Nu ger du och jag oss iväg och vi byter våra höga hästar mot Sonoma. Du behöver bara besluta dig för vad du ska ta med dig och om några dagar kommer jag att sända ut ett par karlar som packar det åt dig. Det kommer väl att vara det sista arbete någon annan utför för oss. Det blir du och jag som får packa upp och möblera.

Hon gjorde ett sista försök.

— Elam, kan du inte vara förnuftig? Det finns tid att tänka om. Jag kan telefonera ner till stan och få tag i Hegan så fort han kommer in på kontoret...

— Men jag är ju den ende förnuftige i hela sällskapet just nu, svarade han. Titta på mig bara, jag är ju hur lugn som helst och lycklig som en prins under det att de andra hoppar omkring mig här som en flock dörädda höns i väntan på att bli nackade.

— Jag skulle gråta om jag kunde tro att det skulle hjälpa något, hotade hon.

— Och då antar jag att jag fick hålla dig i mina armar lite till och hålla på att lugna dig lite, hotade han tillbaka. Och nu måste jag gå. Det är bara synd att du gjorde dig kvitt Mab. Du kunde ha sänt upp henne till gården. Men jag kommer att se till att du kommer att ha någon häst att rida på i alla fall.

När han stod vid trappan och tog adjö sa hon:

— Du behöver inte sända efter dom där karlarna. Det kommer inte att bli någon packning för jag kommer inte att gifta mig med dig.

— Jag är inte ett dugg rädd, svarade han och gick utför slänten. KAPITEL 24

Tre dagar senare körde Ljusan Dag till Berkeley i sin röda bil. Det var för sista gången ty under morgondagen skulle den stora bilen övergå i en annans ägo. Det hade varit ansträngande dagar, ty hans sammanbrott hade varit den största kraschen som paniken hade framkallat i Kalifornien. Tidningarna hade varit fulla med material om den och just de män som senare skulle finna att Ljusan Dag hade skyddat dem stämde upp ett ramaskri. Det var sättet på vilket han handlat som gav upphovet till det vitt spridda påståendet att Ljusan Dag hade blivit sinnessjuk. Den enstämmiga åsikten bland affärsmännen var att ingen man vid sina sinnens fulla bruk kunde ha handlat på ett sådant sätt. Å andra sidan blev varken hans långvariga och ihärdiga drickande eller hans affär med Dede allmänt kända, så den enda slutsats man kunde komma till var att den vilde finansmannen från Alaska hade blivit rubbad. Och Ljusan Dag han hade flinat och gett misstanken fart genom att vägra att träffa tidningsmännen.

Han parkerade bilen framför Dedes port och mötte henne med samma stormtaktik som vanligt, omfamnade henne innan ett ord hade hunnit yttras. Inte förrän efteråt när hon återhämtat sig från honom och satt sig började han tala.

— Jag har gjort det, meddelade han. Naturligtvis har du sett tidningarna. Jag är fullständigt renrakad och jag har bara kommit och hälsat på för att höra vilken dag du har tänkt dig för att resa upp till Glen Ellen. Det måste ske ganska fort, för det är verkligen dyrt att bo i Oakland numera. Jag har bara betalt för mig på hotellet till slutet av veckan och jag har inte råd att stanna längre än så. Och från och med i morgon måste jag börja åka spårvagn och dom slukar då sannerligen slantar.

Han tystnade och väntade och såg på henne. Obeslutsamhet och oro syntes i hennes ansikte. Sen började det leende han så väl kände igen att växa fram över hennes läppar och i hen-nes ögon till dess hon kastade huvudet tillbaka och skrattade på sitt vanliga, pojkaktigt uppriktiga sätt.

— När kommer dom där karlarna för att packa åt mig? frågade hon.

Och åter skrattade hon och gjorde ett fåfängt skenförsök att undvika hans björnramsliknande armar.

— Kära Elam, viskade hon. Kära Elam. Och för första gången kysste hon honom av egen vilja.

Hon körde smeksamt sina fingrar genom hans hår.

— Dina ögon är helt gyllene nu, sa han. Jag kan se in i dom och förstå precis hur mycket du älskar mig.

— Dom har varit helt gyllene inför dig under en lång tid. Jag tror att dom alltid kommer att vara det på vår lilla gård.

— Ditt hår har guld i sig också, ett brinnande guld. Han vände plötsligt hennes ansikte och höll det mellan sina händer och såg djupt ner i hennes ögon.

— Och dina ögon var helt gyllene för ett par dagar sen när du sa att du aldrig skulle gifta dig med mig.

Hon nickade och skrattade.

— Du skulle ha din vilja igenom, sa hon. Men jag ville inte vara medskyldig till en sån galenskap. Alla dessa pengar var ju dina, inte mina. Men jag älskade dig hela tiden Elam, just som den stora pojke du är som slår sönder sin trettiomiljoners leksak när du har tröttnat på att leka med den. Och när jag sa nej så visste jag hela tiden att det var ja. Och jag är övertygad om att mina ögon var gyllene hela tiden. Jag var bara rädd för en enda sak och det var att du inte skulle lyckas förlora allting. Och det berodde på, älskade, att jag visste att jag skulle gifta mig med dig ändå och jag längtade så fruktansvärt efter dig och gården och Bob och Wolf och dessa tagelbetsel. Ska jag berätta en hemlighet för dig? Så fort som du gått så ringde jag upp den jag sålt Mab till.

Hon gömde sitt ansikte mot hans bröst för ett ögonblick och sen såg hon upp i hans ansikte med ett glatt skimmer över ansiktet.

— Du förstår Elam, trots allt vad mina läppar sa så hade jag bestämt mig redan då. Jag måste gifta mig med dig bara.Men jag bad att du skulle lyckas förlora allting och därför försökte jag ta rätt på vad som hänt med Mab. Men mannen hade sålt henne och visste inte vart hon hade tagit vägen. Du förstår jag hade velat rida bredvid dig över kullarna i Glen Ellen. Jag skulle rida på Mab och du på Bob precis så som vi brukade rida i Piedemont.

Ljusan Dag hade på tungan att avslöja var Mab befann sig men han höll inne med det.

— Jag kan lova dig en häst du kommer att tycka precis lika mycket om som Mab, sa han.

Men Dede skakade på huvudet och i denna enda fråga vägrade hon att bli tröstad.

— Jag har en idé, sa Ljusan Dag och skyndade sig att föra över samtalet på mindre farlig mark. Vi flyr från städerna och du har varken släkt eller familj så det verkar ju inte riktigt riktigt att vi skulle börja det hela med att gifta oss inne i en stad. Så min idé är att jag ger mig iväg upp till gården och sätter allting i stånd runt huset och ger förvaltaren hans av-skedspapper. Du följer efter om några dar och kommer upp med morgontåget. Jag kommer att ha prästen i beredskap då. Och jag har tänkt ut en annan sak också. Du tar med dig dina ridkläder i en väska. Så fort vigseln är över kan du gå till hotellet och byta. Sen kommer du ut och då träffar du mig där och jag väntar med ett par hästar och vi rider över hela området så att du kan se de vackraste delarna av gården det första du gör. Och den är då vacker, den gården. Och när vi nu har bestämt det här så kommer jag att möta dig vid morgontåget i övermorgon.

Ljusan Dag rodnade under det han talade.

— Du är då en riktig stormvind.

— Nåja, frun, sa han, jag tycker då inte om att spilla den ljusa dagen. Och nog har du och jag ödslat bort mängder av dagar redan. Vi har ju varit skandalöst slösaktiga. Vi kunde ju ha varit gifta för många år sen.

Två dagar senare stod Ljusan Dag och väntade utanför det lilla hotellet i Glen Ellen. Vigselceremonin var över och hanhade lämnat Dede när hon gick in för att byta om till riddräkt under det att han hämtade hästarna. Nu höll han dem, Bob och Mab under det att Wolf låg i skuggan av vattenhon och såg på. Redan hade två dagar av kaliforniasol gett nytt liv åt Ljusan Dags fordom bronsfärgade ansikte. Men än varmare var den glöd som visade sig på hans kinder och som värmde i hans ögon, när han såg Dede komma ut genom porten med ridpiskan i handen, klädd i den välkända kjolen av manches-tersammet och läderdamaskerna som han sett henne förr i Piedemont. Det var värme och glöd i hennes eget ansikte när hon svarade på hans blick och såg förbi honom mot hästarna. Sen såg hon Mab. Men hennes blick kastades tillbaka på mannen.

— Åh, Elam! flämtade hon.

Det var nästan en bön, men en bön som innefattade tusen betydelser. Ljusan Dag försökte se fåraktig ut, men hans hjärta sjöng en alltför vild sång för att han skulle kunna vara enbart skojfrisk. Allt hade funnits i hennes sätt att nämna hans namn — förebråelser som förtonades i tacksamhet och allt uppbyggt av glädje och kärlek.

Hon steg fram och smekte hästen och åter vände hon sig om och såg på mannen och flämtade:

— Elam!

Och allt som fanns i hennes röst fanns också i hennes ögon och i dem kunde Ljusan Dag skymta ett djup outgrundligare och större än något ord eller någon tanke — det outsägbara undret och mysteriet som könet och kärleken utgör.

Åter försökte han nå de skämtsamma orden men det var ett alltför stort ögonblick för att till och med kärlekens lekfullhet skulle kunna tränga sig på. Ingen av dem talade. Hon tog tyglarna i sin hand och Ljusan Dag böjde sig ner för att ta emot hennes fot i sin hand. Hon hoppade upp när han lyfte henne och satt i sadeln. Nästa ögonblick hade han kommit upp i sin sadel och red bredvid henne, Wolf sprang med sina vanliga vargsteg framför dem och de red uppför sluttningen som ledde ut ur staden — två älskande på två kastanj ef ärgade fuxar som red bort mot sin smekmånad genom den varma sommardagen.Ljusan Dag kände sig drucken som av vin. Han var på livets högsta steg. Högre hade ingen man kunnat och skulle ingen man kunna klättra. Det var hans dagars dag, hans kär-lekstid och parningstid och allt kröntes av detta orörda besittande av en maka som hade sagt Elam! på det sätt hon sagt det och sett på honom rakt ur sin själ så som hon hade sett på honom.

De red upp på kullens krön och han såg glädjen växa i hennes anlete när hon blickade ut över det vackra nya landet. Han pekade ut en grupp starkt skogklädda kullar bortom de vajande fälten mogen säd.

— De är våra, sa han. Och de är bara ett smakprov på vår gård. Vänta bara tills du får se den stora ravinen. Det finns tvättbjörn därnere och här borta på Sonoma finns det mink. Och hjort! Hela berget är fullt av dem och jag antar att vi kan jaga upp en puma om vi verkligen skulle försöka. Och det finns en liten äng — nej, jag kommer inte att säga ett enda ord om det till dig. Vänta du bara så ska du själv få se.

De tog av vid grinden där vägen till lertaget gick tvärs över fälten och båda inandades förtjust den varma doften av moget gräs som steg mot deras näsborrar. Liksom vid hans första besök drillade lärkorna sina rika toner och flaxade upp framför hästarna till dess de nådde skogen och de blomsterströdda gläntorna, där lärkorna gav plats för skrikorna och hackspettarna.

— Nu är vi på vår egen mark, sa han när de lämnade fältet bakom sig. Den sträcker sig över hela landskapet tvärs över de oländigaste områdena. Vänta bara ska du få se.

Liksom första gången tog han nu av från lertaget och arbetade sig fram genom skogarna på vänster sida, passerade den första källan och hästarna flög över de sammanstörtade resterna av gärdesgården. Härifrån upplevde Dede en ändlös extas. Vid källan som porlade bland rödvedsträden växte en ny jättelik vild lilja, som på sin slanka stjälk bar det underbara molnet av vaxvita klockor. Denna gång satt han inte av utan red före mot

den djupa ravinen där strömmen hade grävt sig väg mellan kullarna. Här hade han varit i arbete och nu ledde

301en brant och hal ridväg tvärs över bäcken, de red vidare uppåt genom den dystra rödvedskogens skymning och fram genom en snårig skog av ek och mandrono. De kom fram till en liten röjning där gräset växte midjehögt.

— Vårt, sa Ljusan Dag.

Hon böjde sig fram i sadeln, drog ett strå av det mogna gräset och tuggade på det mellan sina tänder.

— Sött bergshö, sa hon. Just den sort som Mab tycker om.

Och under hela ridturen fortfor hon att ropa till av förtjusning och överraskning.

— Och du sa aldrig någonting om detta! förebrådde hon honom när de såg tvärs över den lilla röjningen och Sonoma-dalens väldiga bergslinjer tornade upp sig över skogarnas sluttningar.

— Kom, sa han och de vände och red tillbaka genom skogens skugga, tvärs över bäcken och fram till liljan vid källan. Också här där vägen gick genom den branta sluttningens snårskog hade han röjt en grov ridväg. När de pressade sig uppåt i serpentiner fick de snabba glimtar av utsikten genom detta grönskande hav. Dock hejdades alltid deras blickar av en mur av grönska och alltefter det de klättrade uppåt slog skogen sina valv över dem, endast här och där gav en reva solljuset möjlighet att skjuta ner spridda pelare av ljus. Och runt om dem fanns ormbunkar, från de små gyllensvarta och jungfruhår till stora väldiga ormbunkar en eller en och en halv meter höga. Allteftersom de tog sig uppåt kunde de under sig se knotiga stammar och grenar från fallna träd. över dem svävade samma väldiga, knotiga grenar.

Dede hejdade sin häst och suckade över alltings skönhet.

— Det är som om vi simmade, sa hon och steg upp genom en djup bassäng av grön stillhet. Över oss är himlen och solen men detta är en bassäng och vi är många famnar under ytan.

De red vidare men en viol som växte bland jungfruhåren fångade hennes blick och hon höll åter in sin häst.

De kom upp på krönet och dök upp ur bassängen in i enannan värld, för nu var de i en klunga sammetsstammade unga madronoträd och de såg ut över den öppna och sol-dränkta sluttningen, tvärs över det bugande gräset mot drivorna av blå och vita kärleksblomster som täckte den lilla ängen på båda sidorna av den lilla bäcken. Dede slog samman sina händer.

— Ja, det är då sannerligen vackrare än kontorsmöbler, sa Ljusan Dag.

— Det är det sannerligen, svarade hon.

Och Ljusan Dag som kände sin egen svaghet för att använda ordet »sannerligen» visste att hon hade upprepat det medvetet och av kärlek.

De tog sig tvärs över bäcken och red vidare kostigen fram över den låga, steniga kullen och genom snårskogen av man-zanita till dess de kom fram till nästa lilla dalgång med dess ängsrandade bäck.

— Om vi inte ser några vaktlar snart skulle jag bli ganska överraskad, sa Ljusan Dag.

Och just som orden lämnade hans läppar hördes trummandet när den gamla vakteln flög upp och flaxade runt Wolf under det att ungarna flydde för att sätta sig i säkerhet och försvann som genom ett underverk mitt under åskådarnas blickar.

Han visade henne hökboet han hade funnit i den av blixten splittrade rödvedskronan och hon upptäckte ett skogsmusbo han inte hade sett förut. Därefter tog de den gamla skogsvägen och kom ut på den tiotunnlandsröjning där vindruvorna växte i den vinröda vulkaniska jorden. De följde kostigen genom än fler skogsdungar och gläntor och kom ner utför sluttningen där bondgården som låg vid den stora ravinens yttersta

brant blev synlig först när de var nästan framme.

Dede stod på den vita verandan som sträckte sig utmed hela huset under det att Ljusan Dag tjudrade hästarna. För Dede tycktes allt mycket tyst. Det var denna torra, andlösa tystnad som råder under Kaliforniens middag. Hela världen tycktes slumra. Någonstans kuttrade duvor kättjefullt. Med en djup suck av tillfredsställelse rullade Wolf ihop sig i verandans svala skugga. Han hade druckit från alla bäckar han passeratpå vägen. Dede hörde Ljusan Dags fotsteg och hon drog hastigt in andan. Han tog hennes hand i sin och just som han pressade ner dörrvredet kände han hur hon tvekade. Då tog han och la sin arm om henne, dörren slog upp och gemensamt gick de in.

KAPITEL 25

Många människor som fötts och vuxit upp i städer har flytt tillbaka till jorden och lyckats vinna en stor lycka. I sådana fall har de kunnat lyckas bara genom en period av oerhörd besvikelse. Men det var annorlunda med Dede och Ljusan Dag. De var båda födda på landet och de kände dess nakna enkelhet och hårdare sätt. De var som två människor vilka efter en lång vandring bara har kommit hem igen. Det fanns mycket mindre av det oväntade i deras umgänge med naturen därför att den för dem hade all återseendets glädje. Det som kunde verka eländigt och snuskigt för den som fått en granntyckt uppfostran var för dem bara sunt och naturligt. Att bruka jorden var för dem ingenting okänt eller oprövat. De gjorde färre misstag. De kunde redan sitt arbete och det var dem blott en glädje att återuppliva det bortglömda.

Och ännu en sak hade de lärt sig, det var enklare att nöja sig med ett torrt stycke bröd för den som väl fått äta sig propp-mätt vid köttgrytorna än för den som alltid blott fått nöja sig med det torra brödet. Inte så att deras kost var ynklig. Utan de fann en skarpare glädje och en djupare tillfredsställelse i de små tingen. Ljusan Dag som hade spelat med i det största och mest fantastiska av spel fann att det här på Sonomabergets sluttningar fortfarande var samma gamla välkända satsning. Människan måste fortfarande utföra arbete, bekämpa naturens krafter, övervinna svårigheter. När han i liten skala experimenterade med att föda upp duvor för marknaden upplevde han på vägen. Dede hörde Ljusan Dags fotsteg och hon drog hastigt in andan. Han tog hennes hand i sin och just som han pressade ner dörrvredet kände han hur hon tvekade. Då tog han och la sin arm om henne, dörren slog upp och gemensamt gick de in.

KAPITEL 25

Många människor som fötts och vuxit upp i städer har flytt tillbaka till jorden och lyckats vinna en stor lycka. I sådana fall har de kunnat lyckas bara genom en period av oerhörd besvikelse. Men det var annorlunda med Dede och Ljusan Dag. De var båda födda på landet och de kände dess nakna enkelhet och hårdare sätt. De var som två människor vilka efter en lång vandring bara har kommit hem igen. Det fanns mycket mindre av det oväntade i deras umgänge med naturen därför att den för dem hade all återseendets glädje. Det som kunde verka eländigt och snuskigt för den som fått en granntyckt uppfostran var för dem bara sunt och naturligt. Att bruka jorden var för dem ingenting okänt eller oprövat. De gjorde färre misstag. De kunde redan sitt arbete och det var dem blott en glädje att återuppliva det bortglömda.

Och ännu en sak hade de lärt sig, det var enklare att nöja sig med ett torrt stycke bröd för den som väl fått äta sig propp-mätt vid köttgrytorna än för den som alltid blott fått nöja sig med det torra brödet. Inte så att deras kost var ynklig. Utan de fann en skarpare glädje och en djupare tillfredsställelse i de små tingen. Ljusan Dag som hade spelat med i det största och mest fantastiska av spel fann att det här på Sonomabergets sluttningar fortfarande var samma gamla välkända satsning. Människan måste fortfarande utföra arbete, bekämpa naturens krafter, övervinna svårigheter. När han i liten skala experimenterade med att föda upp duvor för marknaden upplevde hanicke mindre glädje över att räkna ungar än vad han förr hade upplevt vid att räkna miljoner. Gärningen var icke av mindre värde och att utföra den var ett mer förnuftigt värv.

Huskatterna som hade förvildats och nu jagade hans duvor utgjorde — enligt denna jämförelse — en fara som inte understeg den som Charles Klinkner hade utgjort på det finansiella området när denne hade försökt råna honom på många miljoner. Hökarna, tvättbjörnarna och vesslorna var som Dow-sett, Letton och Guggenhammer

som i tysthet gick till angrepp mot honom. Hela detta hav av vild växtlighet som skummade mot stränderna av hans röjningar och ibland på en enda vecka hann flöda in och översvämma dem var ingen liten fiende och inte lätt att kämpa mot och betvinga. Hans grönsaksland med den feta myllan som låg i lä av kullen men som ändå inte tog sig var ett problem av allt annat överskuggande dimensioner och när han slutligen hade löst det genom att kanalisera vatten dit fanns glädjen över denna gärning ständigt hos honom. Aldrig kunde han arbeta med jorden och känna dess eftergivenhet och luckring utan att uppleva denna gärnings lycka.

Hela detta problem med vatten och avlopp till exempel. Han lyckades köpa materialet genom en lyckad försäljning av sina tagelbetsel. Arbetet utförde han själv även om han många gånger tvangs ropa på Dede för att hon skulle hålla emot med skruvnyckeln. Och när slutligen badkaret och tvätthoarna var installerade och redo att tas i bruk kunde han knappt slita sig bort från dem. Så full av beundran var han inför sina händers arbete. Den första kvällen saknade Dede honom, hon letade efter honom och hittade honom stående med lampan i handen, glädjestrålande stirrande på badkaret. Han strök med handflatan över hoarnas träskoningar och skrattade högt, han var lika skamsen som en skolpojke när hon upptäckte honom därinne, i hemlighet beundrande sin egen skicklighet.

Det var detta försök i snickeri och rörmokeri som ledde till att han upprättade sin egen lilla verkstad. Där samlade han så småningom ihop en hel mängd kära verktyg. Och han som i gamla dagar ögonblickligen kunde ha köpt vad han än önskade sig med sina miljoner, han upptäckte nu den nya tillfreds-ställelsen över att äga det som en tunn plånbok och en lång väntan tillät. Han fick vänta tre månader innan han kunde unna sig den slösande lyckan över en borrsväng och hans glädje över denna underbara lilla maskin var så stor att Dede ögonblickligen fick en stor idé. Under sex månader sparade hon alla sina äggpengar som man gjort upp skulle vara hennes egendom och med dem köpte hon honom en svarv som var foranderligt enkel och förunderligt mångsidig. Och deras gemensamma glädje över detta verktyg kunde bara jämföras med deras glädje över Mabs första föl som blev Dedes alldeles egna ägodel.

Det var inte förrän den andra sommaren som Ljusan Dag byggde den stora öppna spis som överträffade den som fanns hos Ferguson på andra sidan dalen. Ty alla dessa saker tog tid och Dede och Ljusan Dag hade inte bråttom. De gjorde inte samma misstag som den genomsnittlige stadsbon som flyr tillbaka till jorden i sin ultramoderna oskuld. De försökte inte alltför mycket. Inte heller hade de inteckningar att amortera eller någon önskan att samla rikedomar. De behövde blott lite mat och de hade ingen hyra att betala. Därför planerade de utan överambition, lät sina liv tillhöra varandra och tillhöra de lantlivets glädjeämnen från vilka den genomsnittlige lantbon är avstängd. De drog också mycken nytta av Fergusons exempel. Det var en man som blott bad om den enklaste kost, som sörjde för sina egna enkla behov med sina egna händers arbete, han gick bara ut som lönearbetare när han behövde pengar för att köpa böcker och tidskrifter och han såg till att större delen av hans dagar ägnades åt att njuta. Han älskade att slöa i skuggan genom de långa eftermiddagarna tillsammans med sina böcker eller att gå upp i gryningen och gå ut över bergen.

Då och då följde han med Dede och Ljusan Dag på hjortjakt genom de vilda ravinerna och de branta sluttningarna vid Hood Mountain, fast oftast fick Dede och Ljusan Dag ge sig ut ensamma. Detta att rida tillsammans var en av deras främsta glädjeämnen. De utforskade varenda skrymsle och vrå i bergen och de kom att lära känna varenda undangömd källa och doldglänta längs dalens hela sträckning. De lärde sig alla stigar och vägar men ingenting gjorde dem mer lyckliga än när de försökte ta sig genom de svåraste och de mest oländiga marker. Där fick de krypa och kravla sig fram längs de smala hjortstigarna. Bob och Mab kämpade då sin väg fram långt bakom dem.

När de återkom från sina ridturer hade de med sig fröer och lökar av vilda växter som de planterade på de mest skyddade platserna i trädgården. Längs gångstigen som ledde längs ravinen fram till vatteninloppet planterade de sina prydnads-ormbunkar. Det gjordes inte på något högtidligt sätt och ormbunkarna lämnades att sköta sig själva efter planterandet. Dede och Ljusan Dag planterade bara dit nya sorter då och då, flyttade dem från en fyndort till en annan. Likadant var det med de vildsyrener Ljusan Dag fick från Mendocinio. De blev en del av

gårdens vilda växtlighet och efter att de hade hjälpts genom en årstid lämnades de att sköta sig själva. De brukade samla frön av Kaliforniavallmo och strö ut dem över sina egna tunnland så att ängarna med bergshö var spräckliga av orange-färgade blommor och flammande drivor trängdes upp mot trädgårdarna och längs dikesrenarna.

Dede som älskade rävrumpor planterade in ett band av dem längs ängsbäcken där de lämnades i fred att kämpa om utrymmet med vattenkrassen. Och när den senare höll på att gå under omvandlade Ljusan Dag en av de skuggiga källorna till sin vattenkrasseträdgård och förklarade krig mot varje invaderande rävrumpa. På sin bröllopsdag hade Dede funnit ett violbestånd vid den slingrande stigen ovanför rödvedskällan och planterade här allt fler och fler. Den öppna sluttningen ovanför den lilla ängen blev till en koloni av mariposaliljor. Detta skedde huvudsakligen genom hennes ansträngningar under det att Ljusan Dag som alltid red omkring med en kort yxa fastspänd på sadelbommen gallrande bort alla svaga och döende träd från manzanitadungen uppe på den steniga kullen.

Det var inte arbeten som de slet med. Det var knappast fråga om arbete. När de kom förbi stannade de bara då och då för att ge naturen en hjälpande hand. Dessa blommor och örterväxte upp av sig själva och deras närvaro stred inte mot den naturliga miljön. Mannen och kvinnan gjorde inga försök att införa växter som inte hörde hemma där. Inte heller beskyddade de dem mot deras fiender. Hästarna och fölen, korna och kalvarna gick som de ville tvärs över dem och varje blomma och varje ört fick ta sina egna chanser. Men dessa djur var inte alltför farliga ty de var blott få och gården var stor. Å andra sidan kunde Ljusan Dag ha låtit ta in ett helt dussin hästar på bete och på det skulle han ha kunnat tjäna en och en halv dollar per häst och månad. Men detta vägrade han att göra ty ett så hårt betande skulle förstöra växtligheten.

Ferguson kom på besök för att delta i inflyttningsfesten när de hade fått färdigt den stora öppna spisen av mursten. Ljusan Dag hade ridit tvärs över dalen mer än en gång för att höra sig för med honom och få råd om bygget och han var den ende utomstående som fick vara närvarande vid den heliga akten när den första elden flammade upp. Genom att riva ner en skiljevägg hade Ljusan Dag gjort ett rum av två och detta var det stora vardagsrummet där alla Dedes skatter befann sig. Hennes böcker och tavlor, hennes fotografier och hennes piano, den hukande Venus, glödpannan och alla dess glittrande tillbehör. Redan fanns där fömtom hennes vilddjursfällar, hjortskinn och prärievargskinn och en pumafäll från djur som Ljusan Dag själv hade fällt. Han hade själv garvat skinnen, sakta och mödosamt på pionjärfason.

Han gav tändstickan till Dede som strök eld på den och tände brasan. Den torra manzanitaveden sprakade när lågorna kastade sig upp och angrep de stora stockarna. Sen stack hon sin arm under sin makes och stod i hans skydd under det att alla tre blickade mot elden i andlös spänning. När Ferguson gav sin dom gjorde han det med ett strålande ansikte och handen utsträckt.

— Den har drag! Jesses vilket drag! ropade han.

Han skakade entusiastiskt Ljusan Dags hand och Ljusan Dag skakade tillbaka med samma värme och böjde sig ner och kysste Dede på munnen. De var lika överdådigt stolta över att detta enkla verk lyckats dem som någonsin en stor här-förare över en strålande viktoria. Det fanns till och med en misstänkt glans i Fergusons ögon under det att kvinnan tryckte sig än närmare den man vars verk det var. Han tog plötsligt fatt i Dede och virvlade fram till pianot med henne under det han ropade:

— Spela upp Dede! Ta Gloria!

Och under det att lågorna slog upp i spisen vällde den tolfte mässans triumferande toner ut i rummet.

KAPITEL 26

Ljusan Dag hade aldrig avlagt något helnykterhetslöfte även om han inte hade tagit en enda drink under många månader sedan den dag han beslöt att låta sina affärer krascha. Snart visade han sig dock stark nog att kunna ta en drink utan att ta en andra. Å andra sidan hade det att han flyttat ut till landet för att bosätta sig där också tagit bort all lust att dricka. Han kände ingen längtan efter sprit och glömde till och med bort att den fanns. Men han

vägrade att vara rädd för den, och då och då när han var inne i den lilla staden och handlanden ville bjuda honom svarade han:

— Visst tar jag en drink om det gör er glad. En whisky för mig i så fall tack.

Men denna drink gav ingen längtan efter ännu en. Den gjorde inget intryck på honom. Han var alltför stark för att kunna påverkas av en fingerborg. Så som han förutspått för Dede hade Ljusan Dag, finansmannen, snabbt avlidit ute på gården och lämnat plats åt sin yngre broder från Alaska. Fetman som hotat översvämma honom hade dragit sig tillbaka och all den indianska magerhet och muskelsmidighet som förr varit hans hade återkommit. På samma sätt hade kinderna åter blivit en aning håliga. Han blev den av alla erkände starke mannen i Sonomadalen. Den som kunde lyfta de tyngsta bör- förare över en strålande viktoria. Det fanns till och med en misstänkt glans i Fergusons ögon under det att kvinnan tryckte sig än närmare den man vars verk det var. Han tog plötsligt fatt i Dede och virvlade fram till pianot med henne under det han ropade:

— Spela upp Dede! Ta Gloria!

Och under det att lågorna slog upp i spisen vällde den tolfte mässans triumferande toner ut i rummet.

KAPITEL 26

Ljusan Dag hade aldrig avlagt något helnykterhetslöfte även om han inte hade tagit en enda drink under många månader sedan den dag han beslöt att låta sina affärer krascha. Snart visade han sig dock stark nog att kunna ta en drink utan att ta en andra. Å andra sidan hade det att han flyttat ut till landet för att bosätta sig där också tagit bort all lust att dricka. Han kände ingen längtan efter sprit och glömde till och med bort att den fanns. Men han vägrade att vara rädd för den, och då och då när han var inne i den lilla staden och handlanden ville bjuda honom svarade han:

— Visst tar jag en drink om det gör er glad. En whisky för mig i så fall tack.

Men denna drink gav ingen längtan efter ännu en. Den gjorde inget intryck på honom. Han var alltför stark för att kunna påverkas av en fingerborg. Så som han förutspått för Dede hade Ljusan Dag, finansmannen, snabbt avlidit ute på gården och lämnat plats åt sin yngre broder från Alaska. Fetman som hotat översvämma honom hade dragit sig tillbaka och all den indianska magerhet och muskelsmidighet som förr varit hans hade återkommit. På samma sätt hade kinderna åter blivit en aning håliga. Han blev den av alla erkände starke mannen i Sonomadalen. Den som kunde lyfta de tyngsta bör-dor och den som mest sällan blev anfådd bland detta kraftiga bondsläkte. Och en gång om året firade han sin födelsedag på det gammaldags pionjärsättet. Han utmanade då var och en att komma upp till gården och bli lagd på rygg av honom. Och en hel del av dalens folk antog hans inbjudan, kom upp med barn och blomma och gjorde dagen till en utflykt.

I början hade han följt Fergusons exempel och tagit dags-lönearbeten när han behövde kontanter, men det dröjde inte länge innan han nådde fram till arbetsuppgifter som var mer tillfredsställande och mer stimulerande, som tillät honom att ägna än mer tid åt Dede och gården och de ständiga ridturerna genom bergen. Under en skämtsam ordväxling hade smeden utmanat honom att försöka rida in en otämjbar unghäst och han lyckades så fullständigt att det gav honom en ganska stor ryktbarhet som inridare. Snart kunde han tjäna så mycket pengar han hade behov av genom detta i hans tycke angenäma arbete.

En sockerkung som hade sitt stuteri och sina kapplöpnings-stallar vid Caliente en halvmil längre bort sände bud på honom när han behövdes och innan året hade gått till ända ville sockerkungen sätta honom som ledare för stuteriet. Men Ljusan Dag log och ruskade på huvudet. Han vägrade också att rida in hela det antal djur man erbjöd honom.

— Jag kommer inte att dö av överansträngning, försäkrade han Dede och han tog därför bara emot sådana uppdrag när han verkligen måste skaffa pengar. Senare lät han inhägna en liten del av gården och där tog han emot ett begränsat antal omöjliga unghästar.

— Vi har ju gården och vi har varandra, sa han åt sin hustru. Och jag skulle hellre rida upp mot Hood Mountain

med dig vilken dag som helst än jag skulle vilja tjäna fyrtio dollar. Man kan inte köpa solnedgångar och inte heller älskande hustrur och friskt källvatten och sån grannlåt. Man kan inte köpa det för fyrtio dollar och inte ens fyrtio miljoner dollar kan köpa mig den enda dag jag inte ridit med dig till Hood Mountain.

Hans liv var fullkomligt sunt och naturligt. Han gick tidigttill sängs, sov som ett spädbarn och steg upp med solen. Alltid hade han någonting att utföra och av tusen små ting som lockade utan att kräva blev han aldrig överansträngd. Inte desto mindre gavs tillfällen då både han och Dede villigt erkände att de var uttröttade efter att ha suttit i sadeln under en ridtur på hundratio till hundratjugo kilometer. Ibland när de hade samlat ihop lite pengar och vädret tillät det brukade de sitta upp på sina hästar med sadelväskorna bakom sig och rida bort över bergen och ner i andra dalar. När natten föll på tog de in i närmaste lämpliga bondgård eller by och på morgonen red de vidare utan någon fastställd plan. De bara fortsatte att rida dag efter dag till dess deras pengar tog slut och de tvingades återvända. De kunde vara borta på sådana turer en vecka, tio dagar eller två veckor och en gång hade de till och med lyckats genomföra en tur på tre veckor. De planerade till och med så storslaget som att de en dag när de var riktigt skamligt förmögna skulle rida ända fram till Ljusan Dags barndomshem i östra Oregon och under vägen besöka Dedes barndomshem i Siskiyou. Försmaken av denna glädje kunde de ta ut tusen gånger om, allt under det de talade om alla de underbara möjligheterna i detta stora äventyr.

En dag när de stannade för att posta ett brev vid Glen Ellens poststation ropade smeden på dem.

— Hördudu Ljusan Dag, sa han, det var en ung man som hette Slosson som hälsade till dig. Han kom förbi här i en bil på väg till Santa Rosa. Han undrade om inte du bodde här i krokarna, men dom han hade med sig hade så bråttom. Så han hälsade till dig och sa att han följt ditt råd och att han fortfarande höll på att slå sitt eget rekord.

Ljusan Dag hade redan för länge sen berättat för Dede om händelsen.

— Slosson? undrade han. Slosson? Det måste vara den där släggkastaren. Han bröt ner mig två gånger om i armbrytning, den unga spolingen. Han vände sig plötsligt mot Dede. Men det är ju bara tjugo kilometer till Santa Rosa och hästarna är ju utvilade.

Hon förstod vad han menade. Bara hans glittrande ögon ochhans pojkaktigt fåraktiga leende räckte för att man skulle förstå vad det rörde sig om och hon nickade sitt bifall.

— Vi kan ta oss över genom Bennetdalen, sa han, det är genare då.

Det var ingen större svårighet att hitta Slosson i Santa Rosa. Han och hans sällskap hade tagit in på Oberlin Hotel och Ljusan Dag träffade den unge släggkastaren på kontoret.

— Hör hit pojk, sa Ljusan Dag så fort han föreställt Dede. Jag har kommit hit för att ge dig ännu en chans att bryta arm. Här duger det bra.

Slosson log och accepterade utmaningen. De två männen stod ansikte mot ansikte, deras högra armbågar vilade mot disken, händerna greppade. Slossons hand tvingades snabbt bakåt och nedåt.

— Ni är den förste man som någonsin lyckats med det, sa han. Låt oss göra ett försök till.

— Visst, svarade Ljusan Dag. Och glöm inte, pojk, att du var den förste som bröt ner mig. Det var därför jag satte iväg efter dig idag.

Åter greppade deras händer varandra och åter bröts Slosson ner. Han var en bredaxlad, muskulös ung jätte, nästan ett halvt huvud längre än Ljusan Dag och han gav öppet uttryck åt sin besvikelse och bad om ett tredje försök. Denna gång stålsatte han sig inför anspänningen och under ett ögonblick kunde utgången tyckas oviss. Med blossande ansikte och sammanbitna tänder mötte han den andres styrka ända till dess att hans egna muskler gav vika och svek honom. Luften rusade häftigt ut ur hans lungor när han spände av i uppgivenhet och handen föll slakt ner.

— Ni är för mycket för mig, erkände han. Jag hoppas bara att ni inte slår er på släggkastning.

Ljusan Dag skrattade och ruskade på huvudet.

— Vi kunde ju göra en kompromiss och låta var och en hålla på med sitt. Du med släggkastning och jag med armbrytning. Men Slosson vägrade att erkänna sig besegrad.

— Vänta, ropade han när Ljusan Dag och Dede satt på sina hästar redo att ge sig av. Skulle inte jag kunna få kommaupp och hälsa på er nästa år? Jag skulle vilja försöka mig på er en gång till.

— Visst! Du är välkommen upp för ett försök när du vill. Men jag varnar dig öppet att du måste göra ditt bästa. Du ska nog träna allt du kan, för jag plöjer och hugger ved och rider in unghästar numera.

Rätt som det var under hemfärden kunde Dede höra sin stora pojke och make skrocka tillfredsställt. När de höll in sina hästar högst uppe på krönet för att se på solnedgången red han upp vid hennes sida och la armen om hennes midja.

— Liten, sa han, liten, du är sannerligen upphov till allting. Och avgör du själv, om alla pengar i hela universum kan uppväga känslan i en arm när den har en så rar liten hustm som denna att hålla om.

Av alla hans glädjeämnen i detta nya liv var Dede det största. Han förklarade många gånger om för henne att han varit rädd för kärleken under hela sitt liv bara för att sen upptäcka att det var det största av allt. Inte bara passade de två väl tillsammans, de hade också genom att flytta ut på gården valt den bästa jordmån i vilken deras kärlek kunde växa ut. Trots sina böcker och sin musik fanns det en sund enkelhet, en kärlek till vidderna och naturen hos henne under det att Ljusan Dag helt igenom var en utomhusmänniska.

En egenskap hos Dede kunde Ljusan Dag aldrig upphöra att förvåna sig över och det var hennes effektiva händer. Dessa händer vilka han först sett flyga över stenogramblocket och dansa över skrivmaskinstangenterna, händer som var starka nog att behärska ett magnifikt djur som Bob, som blixtrade fram och åter över pianoklaviaturen, som var outtröttliga i hushållsarbete och som var två underverk när det gällde att smeka eller att köra fingrarna genom hans hår. Men Ljusan Dag var ingen toffelhjälte. Han levde sitt liv som man precis så som hon levde sitt liv som kvinna. Det var en verklig arbetsfördelning mellan de uppgifter var och en av dem hade att genomföra. Men helheten var sammanvävd till en gemenskap av ömsesidig förståelse och gemensamma intressen. Han var lika intensivt intresserad av hennes matlagning och hennes musik som honvar i hans jordbruksarbete i grönsakskrädgården. Och han som resolut bestämt sig för att inte dö av överansträngning såg till att även hon undgick en så allvarlig risk.

Det var också därför som han använde sitt omdöme och sin förmåga att säga ifrån och vägrade att låta henne bli ansträngd av att ta emot gäster. För de fick gäster. I synnerhet under den långa varma sommaren och vanligtvis var det vänner nerifrån staden som fick campa i tält och sköta sig själva. Som riktiga campare fick de också laga sin egen mat. Det är kanske bara i Kalifornien där var och en känner till hur man ska slå läger som detta vore möjligt. Men Ljusan Dag var fast besluten att hans hustru inte skulle bli kokerska, uppasserska och kammarjungfru bara därför att de inte hade huset fullt med tjänstefolk. Å andra sidan var det vanligt att man gjorde i ordning små supéer på eldfatet i vardagsrummet för de campande gästerna och då gav Ljusan Dag var och en av dem sin uppgift att sköta och såg till att de sköttes. Om någon bara övernattade där var det ju annorlunda. Likaså var det annorlunda med hennes bror som hade kommit tillbaka från Tyskland och nu åter kunde sitta på en häst. På hans semestrar blev han en tredje familjemedlem och hans lott blev att göra upp eld, sopa och diska.

Ljusan Dag bemödade sig om att underlätta Dedes arbete och det var hennes broder som gav honom uppslaget att använda all den väldiga vattenkraft som fanns på ägorna men som nu förrann till ingen nytta. Det fordrade att Ljusan Dag red in ytterligare några hästar för att kunna betala för materialet och brodern gav tre veckor av sin semester för att hjälpa honom och gemensamt installerade de ett peltonhjul. Kraften från detta användes utom till att såga ved och driva hans svarv och slipsten till att driva smörkärnan. Men den stora triumfen kom när han kunde lägga armen om Dedes midja och föra ut henne på gården för att hon skulle kunna få inspektera en tvättmaskin som drevs av peltonhjulet och som verkligen fungerade och verkligen tvättade kläderna.

Gemensamt hade Dede och Ferguson efter en tålmodig kamp lyckats lära Ljusan Dag att läsa lyrik så att de till

slut oftakunde se honom sitta avspänd i sadeln under det han red längs bergstigarna genom de solskimrande skogarna och högt läsa upp Kiplings »Tomlinson». Eller när han slipade sin yxa och sjöng Henleys »Svärdssång» för slipstenen. Han blev visserligen aldrig så verkligt litterärt bildad som sina båda lärare. Det enda han tyckte om hos Browning var: »Fra Lippo Lippi» och »Caliban och Setebos», därutöver fann han ingenting hos honom och George Meredith gjorde honom ständigt lika besviken. Men det var på hans eget initiativ som han skrapade ihop till en fiol och tränade sig så ihärdigt att han och Dede till slut kunde fördriva många lyckliga timmar genom att spela samman efter det att skymningen fallit.

På så sätt gick allt väl för detta par som hörde så gott ihop. Tiden blev dem aldrig lång. Det fanns alltid underbara nya mornar och svala tysta skymningar efter dagens slut och ständigt fanns det tusen intressen som la beslag på honom och hans intressen delades av henne. Han hade kommit att inse alltings relativitet mycket starkare än han egentligen visste. I detta nya spel han spelade fann han i de små tingen all den intensiva tillfredsställelse och åtrå som han en gång hade funnit i de ursinnigt stora ting med vilka han spelat när han var en makt och skakat en halv världsdel med sina angrepp. Att med hand och hjärna till risk av liv och lem rida in en otämjd unghäst var en gärning som för honom inte vägde mindre. Och detta nya bord på vilket han spelade ut var rent. Här fanns varken lögn eller bedrägeri eller hyckleri. Det andra spelet hade lett till förfall och död under det att detta nya spel förde till renhet, styrka och liv. Och därför nöjde han sig med att vid Dedes sida se dagar och årstider växla och skrida kring bondgården som klängde sig fast ovanför ravinens brant. Att rida genom de klara, frostiga rnornarna eller under en brännande het sommarsol. Att söka skydd i det stora rummet där stockarna brann i den eldstad han byggt under det att världen utanför darrade och kämpade i sydostens storm-grepp.

Endast en enda gång frågade Dede honom om han någonsin ångrade sig och hans enda svar var att krama om henne såhårt att hon nästan krossades, samtidigt som han täckte hennes mun med sin egen. Hans svar några minuter senare tog form i orden:

— Liten, liten, även om du kostat mig trettio miljoner dollar är du då sannerligen den billigaste livsnödvändighet jag någonsin tillåtit mig.

Sen fortsatte han:

— Ja, jag ångrar en sak och det är en oerhört stor sak också. Jag skulle sannerligen vilja vinna dig en gång till igen. Jag skulle vilja smyga omkring i Piedemontbergen och leta efter dig. Jag skulle vilja gå krokvägar tills jag kom hem till dig i Berkeley igen för första gången. Och det tjänar ingenting till att tala om det för jag är smockfull med ånger över att jag inte åter kan slå armarna om dig den där gången du lutade huvudet mot mitt bröst och grät mitt i stormen och regnet.

KAPITEL 27

Men det kom ett år då Dede en dag i slutet av april satt i en länstol på verandan och sydde på några små plagg under det att Ljusan Dag läste högt för henne. Det var på eftermiddagen och en klar sol lyste över den nya grönskan. Längs grönsakslträdgårdens vattenkanaler flöt vattnet och då och då avbröt Ljusan Dag sin uppläsning för att springa ut och leda vattnet i nya fåror. Han var också så retsamt intresserad av de små plaggen som Dede arbetade på. Hon var strålande lycklig där hon satt böjd över dem även om hon ibland när hans ömma skämt blev alltför påträngande kunde bli rodnande förvirrad eller kärleksfullt harmsen.

Från den plats där de satt kunde de se ut över världen. Som en kroksabels båglinje sträckte Måndalen ut sig framför dem, spräcklig av bondgårdar och omväxlande av betesmarker, ängar och vingårdar. Bortom reste sig dalens höjder där Dede och Ljusan Dag kände varje vrå och vinkel och där på hårt att hon nästan krossades, samtidigt som han täckte hennes mun med sin egen. Hans svar några minuter senare tog form i orden:

— Liten, liten, även om du kostat mig trettio miljoner dollar är du då sannerligen den billigaste livsnödvändighet jag någonsin tillåtit mig.

Sen fortsatte han:

— Ja, jag ångrar en sak och det är en oerhört stor sak också. Jag skulle sannerligen vilja vinna dig en gång till igen. Jag skulle vilja smyga omkring i Piedemontbergen och leta efter dig. Jag skulle vilja gå krokvägar tills jag kom hem till dig i Berkeley igen för första gången. Och det tjänar ingenting till att tala om det för jag är smockfull med ånger över att jag inte åter kan slå armarna om dig den där gången du lutade huvudet mot mitt bröst och grät mitt i stormen och regnet.

KAPITEL 27

Men det kom ett år då Dede en dag i slutet av april satt i en länstol på verandan och sydde på några små plagg under det att Ljusan Dag läste högt för henne. Det var på eftermiddagen och en klar sol lyste över den nya grönskan. Längs grönsaksträdgårdens vattenkanaler flöt vattnet och då och då avbröt Ljusan Dag sin uppläsning för att springa ut och leda vattnet i nya fåror. Han var också så retsamt intresserad av de små plaggen som Dede arbetade på. Hon var strålande lycklig där hon satt böjd över dem även om hon ibland när hans ömma skämt blev alltför påträngande kunde bli rodnande förvirrad eller kärleksfullt harmsen.

Från den plats där de satt kunde de se ut över världen. Som en kroksabels båglinje sträckte Måndalen ut sig framför dem, spräcklig av bondgårdar och omväxlande av betesmarker, ängar och vingårdar. Bortom reste sig dalens höjder där Dede och Ljusan Dag kände varje vrå och vinkel och där påett ställe solskenet låg rätt på den övergivna gruvans vita malmhög som gnistrade likt en juvel. I hästhagen vid stallet vakade Mab ängsligt över sitt årsföl som stultade omkring runt henne på sina gängliga ben. Luften darrade i värmen och det var en lättjefullt soldränkt dag. Vaktlar visslade på sina ungar från buskarna på sluttningen bakom huset. Det hördes ett stilla kutter från duvorna och ur den djupa ravinens grönska hördes skogsduvans sorgsna läte. En gång hördes en varnande kör från de pickande hönsen som sedan begav sig i vild flykt till skydd när högt uppe i den blå himlen en höks flyende skugga gled över marken.

Det var kanske detta som väckte Wolfs gamla jaktminnen. I varje fall blev Dede och Ljusan Dag medvetna om en uppståndelse i hästhagen där de såg en dyster gammal tragedi från en yngre värld harmlöst återspeglas. Med spänd nyfikenhet, sammetsfotat mjukt och tyst som en ande, gled denna hund som inte var annat än en tam varg hukande på jakt efter det unga liv Mab så nyss hade framfött. Och hästen som kände sina egna uråldriga instinkter vakna höll sig ständigt mellan sitt föl och detta hot från de vilda unga dagar då alla hennes förfäder upplevt skräcken inför honom och hans jagande bröder. En gång snodde hon runt och försökte sparka bakut mot honom men för det mesta försökte hon slå mot honom med framhovarna eller msade fram mot honom med öronen bakåt-vikna och munnen vidöppen i ett försök att krossa hans ryggrad mellan sina tänder. Och varghunden gled sidenmjukt bort därifrån med öronen bakåtstrukna och huvudet hukat för att därefter komma upp mot fölet från andra sidan och åter göra märren orolig. Då utstötte Ljusan Dag, som sett Dedes medkänsla med stoet, ett lågt varnande rop och Wolf sjönk plötsligt ihop och lufsade undan bakom stallet till tecken på sitt beroende av människan.

Ett par minuter senare när Ljusan Dag gjorde ett uppehåll i sin uppläsning för att leda vattnet in i nya bevattningsfåror upptäckte han att vattnet slutat rinna. Han tog spade och hacka på axeln, stoppade på sig en hammare och en skruvnyckel från verktygsboden och återvände till Dede på verandan.— Jag antar att jag får ge mig iväg och titta på vattenledningen nu, sa han. Det är det där skredet som har hotat att rasa hela vintern. Troligen har det väl gett sig iväg till sist.

— Läs inte i förväg nu, varnade han henne när han gick runt huset och tog stigen som ledde utför ravinens brant.

Halvvägs nere träffade han på skredet. Det var en liten historia, bara ett par ton jord och söndervittrad sten, men då det kom tjugo meter uppifrån hade det haft tillräcklig kraft att slå av vattenledningen vid en fog. Innan han började arbetet såg han med den tränade gruvarbetarens blick upp mot skredets väg. Och det han såg kom honom att spärra upp ögonen och för tillfället avbryta sin undersökning.

— Aj, sa han högt. Titta, titta vad som finns där.

Hans blick gled uppför den branta sönderslitna ytan och

tvärs över den, från den ena sidan till den andra. Här och där höll fortfarande små manzanitaträd sig osäkert fast med rötterna, men i helhet var ravinens vägg helt bar om man inte räknade gräs och örter. Det var tecken på en yta som ofta förändrade sig allteftersom regnet hällde ett tjockt flöde eroderad jord över ravinens stup.

— En riktig kvartsåder! sa han tyst.

På samma sätt som de gamla jaktinstinkterna hade väckts hos varghunden denna dag blossade åter hela den gamla, hetsande guldfebern upp inom honom. Han släppte hammaren och skruvnyckeln men behöll hacka och spade, klättrade uppför branten ända till det ställe där han kunde se en svag men tydlig kontur av utskjutande men jordtäckt berg. Det var nästan osynligt, men hans tränade öga hade listat ut vad formationen dolde. Här och där längs åderns väg gick han till angrepp mot den söndervittrade stenen med sin hacka och skyfflade bort den hindrande jorden. Flera gånger undersökte han denna sten. Vissa bitar av den var så lösa att han kunde krossa dem mellan sina fingrar. Han flyttade sig några meter högre upp och gick åter till angrepp med hacka och spade. Och när han denna gång krafsade bort jorden från stenen och tittade på den flämtade han av glädje. Som en hjort vid ett vattenhål, rädd för sina fiender, kastade han sen en snabb blickomkring sig för att se om någon kunde se honom. Han flinade åt sin egen dårskap och återgick till att undersöka stenen. En stråle av solljus föll mot den och den glittrade av små fläckar, obestridligt och rent guld.

— Ända från gräsrötterna, mumlade han med bävande stämma när han högg in sin hacka i den vittrade klippväggen.

Han tycktes förändras. Ingen halvliter cocktail hade någonsin kommit hans kinder och ögon att brinna på detta sätt. När han nu arbetade fångades han av samma passion som behärskat större delen av hans liv. Ett ursinne grep honom. Det ökade påtagligt från ögonblick till ögonblick. Han arbetade som en dåre till dess att han flämtade av ansträngning och svetten rann från hans ansikte. Han letade från ena ändan av skredet till den andra och halvvägs högg han sig ner genom den röda vulkaniska jord som sköljts ner från de vittrande bergen däruppe till dess han fick fram kvarts. Rutten kvarts som bröts och föll sönder under hans händer och visade sig späckad med fritt guld.

Ibland satte han igång små skred som täckte över hans arbete och tvang honom att börja gräva om igen. En gång släpades han med tjugo meter utför ravinens vägg, men han snubblade uppåt igen utan att ens stanna för att hämta andan. Han fann kvarts som var så rutten att den var som lera och där det fanns än mer guld. Det var en verklig skattkammare. Han märkte ut åderns gränser trettio meter åt vart håll. Han klättrade till och med upp till ravinens kant för att se längs sluttningen efter tecken till utlöpare av ådern. Men det kunde vänta och han skyndade sig tillbaka till sitt fynd.

Han slet vidare i samma vansinniga fart ända till dess att utmattning och outhärdlig värk i ryggen tvingade honom att ta en vilopaus. Han reste sig upp med en ännu rikare bit guldmängd kvarts i handen. Så länge han hade stått framåtlutad hade svetten från hans panna droppat ner på marken. Den rann nu ner i hans ögon och gjorde honom blind. Han strök bort den med handryggen och fortsatte att undersöka fyndet noggrant. Det kunde finnas trettiotusen per ton, femtiotusen, vad som helst. Och när han såg på denna gyllene fres-telse och flämtade efter andan och torkade svetten ur pannan arbetade hans snabba fantasi. Han såg den bibana som måste byggas hit upp från dalen över betesfälten häruppe, han vägde av och byggde den bro som måste slås över ravinen och till slut tycktes allt detta verkligt framför hans ögon. Tvärs över ravinen borde bruket ligga och där byggde han upp det; han anlade också ett spel med en ändlös rad skopor som hängde i kabeln och drogs ner av tyngdkraften och förde malmen tvärs över ravinen till kvartskrossen. På samma sätt växte också hela gruvan fram för honom och under honom — schakt, orter, hissar och gångar. Gruvarbetarnas sprängskott dånade i hans öron och från andra sidan ravinen kunde han höra krossens dån. Handen som höll kvartsklumpen darrade och han kände ett trött och nervöst sug i maggropen. Plötsligt förstod han vad han behövde, en drink. Whisky, cocktail, vad som helst men en drink. Och medan han kände detta nya och heta begär efter sprit hörde han svagt och långt bortifrån Dedes röst:

— Kom då pullorna, pullorna pullorna, pulloma, kom då pullorna, pullorna, pullorna.

Han förvånades över hur snabbt tiden runnit undan. Hon hade gått från sitt handarbete på verandan och matade hönsen innan hon gick för att göra iordning kvällsmaten. Eftermiddagen var över. Han kunde inte fatta att han varit borta så länge.

Åter hördes lockropet: Kom då pullorna, pullorna, pullorna, pullorna, pullorna! Kom då pullorna, pullorna, pullorna.

Det var så hon alltid lockade på dem, först fem gånger och sen tre. Han hade tänkt på det flera gånger. Och nu när han tänkte på henne växte nya tankar fram som fick en stark fasa att avteckna sig i hans ansikte. För det tycktes honom att han nästan hade förlorat henne. Han hade inte tänkt på henne en enda gång under dessa timmar av ursinnigt arbete och åtminstone under denna tid hade hon verkligen varit förlorad för honom.

Han släppte kvartsbiten, lät den glida utför skredet och började springa uppför stigen. Han sprang fort. Vid skogs-brynet hejdade han sig och nästan smög fram till en undan-skymd vrå där han kunde se utan att själv synas. Hon matade hönsen, hon kastade den ena handen säd efter den andra åt dem och skrattade åt deras upptåg.

När han såg henne tycktes den paniska skräck som gripit honom ge vika, och han vände om och sprang utför stigen igen. Åter klättrade han uppför rasbranten, men denna gång klättrade han högre upp än förut. Han bar häcken och spaden med sig. Och åter slet han ursinnigt men denna gång med ett annat syfte. Han arbetade skickligt, släppte loss skred efter skred av röd jord, den forsade ner och täckte allt han bragt i dagen. Han gick till och med in i skogen och hämtade famnar fulla med fjolårslöv som han slängde ut över rasbranten. Men det gav han upp som ett fåfängt arbete och han sände i stället än fler skred av röd jord utför branten mot sin nyss lämnade arbetsplats till dess varje spår av åderns utskjutande väggar hade försvunnit.

Därefter reparerade han den trasiga ledningen, samlade upp sina verktyg och började gå uppför stigen. Han gick sakta och kände en stor trötthet likt en man som genomgått en skakande kris. Han ställde undan verktygen, drack djupt av vattnet som åter strömmade genom ledningarna och satte sig ned på bänken utanför den öppna köksdörren. Dede höll på att laga kvällsvarden därinne och ljudet av hennes fotsteg ingav honom ett oändligt lugn.

Han andades in den doftande bergsluften i djupa drag som en dykare vilken just kommit upp till ytan. Och när han andades in denna luft såg han med öppna ögon på molnen och den blå himlen och dalgången som om han andats in även dem samman med luften.

Dede visste inte att han hade återvänt och ibland vred han på huvudet och kastade en förstulen blick på henne. Såg hennes effektiva händer, hennes bruna hårs bronsfärg som glödde av eld när hon gick tvärs över den solgata som flödade in genom fönstret. Hennes löftesrika figur genomborrade honom med en smärta som var förunderligt öm och förunderligt söt-mande. Han hörde henne nalkas dörren och höll beslutsamt blicken riktad mot dalen. Därefter hisnade han så som hanalltid hisnade när han kände hennes smekande fingrar genom sitt hår.

— Jag visste inte att du kommit tillbaka, sa hon. Var det allvarligt?

— Det var ganska allvarligt det där skredet, sa han under det han fortfarande blickade långt bort och kände hennes hisnande beröring. Mycket allvarligare än jag räknat med. Men jag har en plan. Vet du vad jag kommer att göra? Jag kommer att plantera eucalyptus över det hela. Dom kommer att hålla det stilla. Jag ska plantera dem tätt som gräs så att inte ens en hungrig hare kan klämma sig in mellan dom och när dom väl fått rota sig ordentligt kan ingenting i världen sätta den slänten i rörelse igen.

— Var det verkligen så illa?

Han skakade på huvudet.

— Ingenting att bli upprörd över. Men jag vill bara inte se något förbaskat skred segra över mig. Jag kommer att försegla det där skredet så att det kommer att ligga stilla en miljon år framåt. Och när domsbasunen ljuder och Sonoma Moun-tain och alla andra berg på jorden blir till intet då kommer fortfarande det där skredet att stå stilla, fastbundet av trädrötterna.

Han la armen om henne och drog ner henne på sina knän.

— Säg liten, du går ju miste om en hel del genom att bo härute på gården, gör du inte? Musik och teater och allt det. Har du aldrig en liten längtan att släppa hela det här och gå tillbaka ?

Han var så orolig inför hennes svar att han inte vågade se på henne, och när hon skrattade och skakade på huvudet kände han en stor befrielse. Han märkte också den oförminskade ungdom som klingade i hennes pojkaktiga skratt.

— Du, sa han med en plötslig hårdhet. Låt nu bli att gå bort till det där raset innan jag hunnit plantera träden där och fått dem att ta rot. Det är ganska farligt och sannerligen jag har råd att förlora dig nu inte.

Hon tryckte sina läppar mot hans och han kysste henne hungrigt och passionerat.— Vilken älskare du är! sa hon med stolthet över honom och stolthet över sin egen kvinnlighet i rösten.

— Se på det, Dede. Han drog undan en av armarna som höll om henne och svepte handen över dalgången och bergen därbortom. Måndalen, det är ett gott namn, ett bra namn. Vet du, att när jag ser ut över det hela och tänker på dig och allt det betyder, så snörs strupen ihop för mig och jag känner någonting i hjärtat som jag inte kan finna ord för att uttrycka, och jag har en känsla av att jag nästan kan förstå Browning och dom där andra högtravande poeterna. Se på Hood Moun-tain därborta just nu när solen ligger på. Det var nere i den där skrevan som vi fann källan.

— Och det var den kvällen som du inte mjölkade korna förrän klockan blev tio, sa hon. Och om du håller mig kvar här länge till så kommer inte kvällsvarden att serveras tidigare i dag heller.

Båda reste sig från bänken och Ljusan Dag tog ner mjölk-spannen som hängde på sin spik vid dörren. Han stod stilla ännu ett ögonblick för att se ut över dalen.

— Det är verkligen stiligt.

— Visst är det — verkligen stiligt, ekade hon och skrattade upprymt åt honom och samman med honom och åt sig själv och åt hela världen när hon gick in genom dörren.

Och liksom den gamle man han en gång mött gick Ljusan Dag utför slänten genom solnedgångens flammor med en mjölkspann i handen. KUNGEN AV KLONDYKE

skrevs 1909—10. Romanen rör sig i två vitt skilda miljöer. Första hälften behandlar guldgrävarlivet i Klondyke och trakterna däromkring, och Jack London har här gjort ett mycket lyckat koncentrat av sina vildmarksskildringar. Praktiskt taget allting finns med — pokerspel, krogliv, sköna kvinnor, starka män, hundspannsfärder över snövidderna, svält och umbäranden, plötslig rikedom och lika plötslig bankrutt, allt i ett myller av väl karaktäriserade människotyper. Det är ett friskt och fartfyllt äventyr, och huvudpersonen, Elam Harnish — eller Ljusan Dag som han mestadels kallas — ter sig som något av en övermänniska. Han är kanske vid närmare eftertanke litet svår att tro på ibland, men å andra sidan skildras han så avväpnande att man över huvud taget inte reflekterar över trovärdigheten.

Andra delen har en helt annan karaktär. Här befinner sig Ljusan Dag i San Francisco och etablerar sig som börsjobbare med den förmögenhet han skaffat sig genom lyckade inmutningar i Klondyke. Hur han djärvt och hänsynslöst slår ut sina motståndare med deras egna vapen ska emellertid inte avslöjas. Han blir dock småningom ganska försoffad av det osunda stadslivet och naturligtvis kommer i sista stund en kvinna till hans ”räddning”. Men det går inte att blunda för att den viktorianskt pryda och sentimentala kärleksskildringen här som på många andra håll röjer Jack Londons största svaghet som författare. Lyckligtvis upptar den inte så stor plats och får en välgörande motvikt i den varma sociala medkänsla och den friska fläkt av äventyr som sveper fram genom romanen.